

รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและพื้นที่เป้าหมาย
เชิงลึกของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ฉบับสมบูรณ์

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

รายงานฉบับสมบูรณ์
รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรม
และพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำ
ศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

เสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

โดย
บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

กันยายน 2559

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ
ประจำปีงบประมาณ 2559
กันยายน 2559

การปฏิเสธข้อเรียกร้อง

รายงานฉบับนี้ได้รับการจัดทำขึ้น เพื่อการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น นอกจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว ห้ามบุคคลอื่นใดนำรายงานฉบับนี้ไปใช้ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการถูกนำไปใช้ แจกจ่าย เผยแพร่ เปิดเผย หรือ ถือเอาประโยชน์ในทางอื่นใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน แก่บุคคลอื่นใดนอกจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ทั้งนี้ บริษัทที่ปรึกษาขอปฏิเสธโดยแจ้งชัดต่อการเรียกร้องให้รับผิดชอบใดๆ ในความสูญเสีย หรือเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ว่าในทางใดจากการที่บุคคลที่สามได้นำเนื้อหาของรายงานฉบับนี้ไปใช้ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม

ข้อมูลทั้งหลายที่ได้ระบุไว้ในรายงานฉบับนี้ได้นำมาจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งที่เชื่อถือได้ ทั้งส่วนที่เป็นของราชการ หน่วยงานระหว่างประเทศ ส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการระดมความคิดเห็น ซึ่งข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 14 กันยายน 2559

อนึ่ง รายงานฉบับนี้ได้ทำขึ้นโดยอาศัยการตั้งสมมติฐาน พฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหรือมีอยู่ ณ วันที่ออกรายงาน เหตุการณ์ต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายที่เกิดขึ้นในภายหลังอาจจะทำให้จำเป็นต้องปรับปรุงข้อสมมติฐานและข้อสรุปต่างๆ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของพฤติการณ์แวดล้อมนั้น นอกจากนี้ ข้อเสนอในเชิงนโยบายเป็นการวิเคราะห์ของบริษัท มิได้เป็นข้อผูกพันในการกำหนดนโยบายสำหรับรัฐบาลแต่อย่างใด

สารบัญ

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไปโดยสังเขปของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	1-1
1.1 ข้อมูลทั่วไป.....	1-1
1.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	1-7
1.2.1 โครงสร้างด้านการคมนาคม.....	1-7
1.2.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก	1-13
บทที่ 2 นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายการค้า และนโยบายการต่างประเทศ	
ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	2-1
2.1 นโยบายเศรษฐกิจ	2-1
2.1.1 แผนแม่บทในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ / แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	2-1
2.1.2 แผน / นโยบายทางเศรษฐกิจอื่นๆ	2-2
2.2 นโยบายการค้า.....	2-4
2.2.1 ภาพรวมนโยบายการค้า.....	2-4
2.2.2 การเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA).....	2-4
2.2.3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้า	2-6
2.3 นโยบายการต่างประเทศ	2-7
บทที่ 3 ภาพรวมการค้า และการลงทุนของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	3-1
3.1 ภาพรวมการค้าสินค้า	3-1
3.1.1 การส่งออกสินค้า.....	3-1
3.1.2 การนำเข้าสินค้า.....	3-5
3.2 ภาพรวมการค้าบริการ.....	3-9
3.2.1 การส่งออกบริการ	3-9
3.2.2 การนำเข้าบริการ	3-11
3.3 ภาพรวมการลงทุน	3-13
บทที่ 4 นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	
ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	4-1
4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน.....	4-1
4.1.1 หน่วยงานภาครัฐ	4-1

สารบัญ (ต่อ)

4.1.2	หน่วยงานภาคเอกชน/อื่นๆ	4-2
4.2	นโยบายด้านการลงทุน	4-2
4.2.1	นโยบายด้านการลงทุนที่สำคัญ	4-2
4.2.2	อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม	4-4
4.2.3	เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเขตอุตสาหกรรม	4-5
4.3	กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน	4-7
4.3.1	กฎหมายด้านการลงทุน	4-7
4.3.2	กฎหมายแรงงาน	4-23
4.3.3	กฎหมายที่ดิน	4-31
4.3.4	กฎหมายการเงินและการธนาคาร และการควบคุมเงินตราระหว่างประเทศ....	4-32
4.3.5	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา.....	4-34
บทที่ 5	ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	5-1
5.1	ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ (Pre-Establishment Process)	5-1
5.1.1	การเลือกดำเนินธุรกิจ	5-1
5.1.2	ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจสำหรับบริษัทต่างชาติ (Foreign Company)	5-2
5.1.3	ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจสำหรับบริษัทร่วมทุน (Joint Venture Company)	5-8
5.2	ขั้นตอนหลังการจัดตั้งธุรกิจ (Post-Establishment Process)	5-10
5.2.1	ขั้นตอนการโอนย้ายหุ้น (Transfer of Shares).....	5-10
5.2.2	ขั้นตอนการขยายระยะเวลาเช่าที่ดิน หรือ MIC Permit.....	5-11
5.3	ขั้นตอนการออกจากธุรกิจ (Exit Process).....	5-12
5.4	สรุป	5-12
บทที่ 6	ต้นทุนการประกอบธุรกิจ (Cost of Doing Business)	
	ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	6-1
6.1	ต้นทุนทั่วไป	6-1
6.1.1	ต้นทุนค่าขนส่ง.....	6-1
6.1.2	ต้นทุนค่าขออนุญาตก่อสร้าง.....	6-2
6.1.3	ต้นทุนที่พักอาศัย/สำนักงาน	6-3

สารบัญ (ต่อ)

6.2	ต้นทุนค่าจ้าง	6-5
6.3	ต้นทุนทางภาษี	6-5
6.3.1	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	6-5
6.3.2	ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	6-6
6.3.3	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	6-7
6.3.4	ภาษีการค้า (Commercial Tax)	6-7
6.3.5	ภาษีสินค้าพิเศษสำหรับการนำเข้าหรือผลิต (Special Commodities Tax on Import and Manufacturing)	6-9
6.3.6	ภาษีสินค้าพิเศษสำหรับการส่งออก (Special Commodities Tax on Export)	6-10
บทที่ 7 โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป		
ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา		7-1
7.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	7-2
7.1.1	ภาพรวมของอุตสาหกรรม	7-2
7.1.2	โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ...	7-3
7.2	สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	7-18
7.2.1	การค้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป	7-18
7.2.2	การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	7-24
7.3	พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	7-25
7.3.1	พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน	7-25
7.3.2	พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน	7-26
7.4	การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	7-40
7.4.1	ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	7-40
7.4.2	โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป	7-47

สารบัญ (ต่อ)

7.5	นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	7-65
7.5.1	นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน	7-65
7.5.2	กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน.....	7-66
7.6	ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	7-69
7.6.1	ข้อจำกัดจากความพร้อมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ	7-69
7.6.2	ข้อจำกัดในรูปแบบการเข้าไปลงทุนในประเทศ	7-70
7.6.3	ปัญหาขีดความสามารถในการผลิตผลผลิตของเกษตรกรในประเทศ	7-71
7.6.4	ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่นๆ	7-71
7.7	ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	7-72
7.7.1	รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย	7-72
7.7.2	ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทย	7-78
	บรรณานุกรม.....	บ-1
	ภาคผนวก รายชื่อผู้ประกอบการไทยในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	ผ-1

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1-1 ข้อมูลพื้นฐานของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา.....	1-2
ภาพที่ 1-2 แผนที่เมียนมา แบ่งตามเขตปกครอง	1-4
ภาพที่ 1-3 เส้นทางถนนในเมียนมา	1-9
ภาพที่ 1-4 เส้นทางรางรถไฟในเมียนมา.....	1-11
ภาพที่ 1-5 สนามบิน/ท่าอากาศยานที่สำคัญในเมียนมา	1-12
ภาพที่ 1-6 ท่าเรือที่สำคัญในเมียนมา	1-13
ภาพที่ 3-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-2
ภาพที่ 3-2 ตำแหน่งของไทยในตลาดส่งออกสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-4
ภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-5
ภาพที่ 3-4 ตำแหน่งของไทยในแหล่งนำเข้าสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-8
ภาพที่ 3-5 มูลค่าการส่งออกบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-10
ภาพที่ 3-6 สัดส่วนการส่งออกภาคบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-10
ภาพที่ 3-7 มูลค่าการนำเข้าบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	3-12
ภาพที่ 3-8 สัดส่วนการนำเข้าภาคบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557.....	3-12
ภาพที่ 3-9 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศสะสมในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558	3-13
ภาพที่ 3-10 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนของแต่ละประเทศสะสมในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558..	3-14
ภาพที่ 4-1 ตำแหน่งของเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตอุตสาหกรรมในเมียนมา.....	4-6
ภาพที่ 5-1 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาสำหรับบริษัทต่างชาติ.....	5-13
ภาพที่ 5-2 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาสำหรับบริษัทร่วมทุน.....	5-14
ภาพที่ 5-3 ขั้นตอนกิจกรรมการขออนุมัติการลงทุน ขั้นตอนกิจกรรมหลังการจัดตั้งธุรกิจ ตลอดจนการออกจากธุรกิจในเมียนมา.....	5-15
ภาพที่ 7-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา	7-18
ภาพที่ 7-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-20
ภาพที่ 7-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา	7-21
ภาพที่ 7-4 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557	7-23
ภาพที่ 7-5 ตำแหน่งของเมืองมัณฑะเลย์.....	7-27
ภาพที่ 7-6 เขตอุตสาหกรรม (Industrial Park) ในภูมิภาคมัณฑะเลย์.....	7-29

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ 7-7 ตำแหน่งของเมืองผาอัน.....	7-32
ภาพที่ 7-8 ตำแหน่งของเมืองเมะละแหม่ง	7-35
ภาพที่ 7-9 ตำแหน่งของเมืองตองอู.....	7-38
ภาพที่ 7-10 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเมียนมา	7-48
ภาพที่ 7-11 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมถั่วและถั่วแปรรูปเมียนมา	7-56
ภาพที่ 7-12 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์ เมียนมา	7-61

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1-1 การแบ่งเขตปกครองของเมียนมา.....	1-3
ตารางที่ 1-2 ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมา.....	1-6
ตารางที่ 1-3 รายชื่อธนาคารและสถาบันการเงินในเมียนมา.....	1-16
ตารางที่ 2-1 ความตกลงการค้าเสรีของประเทศเมียนมาและประเทศคู่ภาคี.....	2-5
ตารางที่ 2-2 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของเมียนมา.....	2-6
ตารางที่ 2-3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของเมียนมา จำแนกตามประเภทสินค้า.....	2-6
ตารางที่ 3-1 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558	3-2
ตารางที่ 3-2 ตลาดส่งออกหลัก 5 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557.....	3-4
ตารางที่ 3-3 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	3-6
ตารางที่ 3-4 แหล่งนำเข้าหลัก 5 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557.....	3-7
ตารางที่ 4-1 เขตอุตสาหกรรมในเมียนมา (Industrial Zone)	4-5
ตารางที่ 4-2 ประเภทธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการ (List of Economic Activities under Prohibition)	4-10
ตารางที่ 4-3 ประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบ การร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่นเท่านั้น (List of Activities to Be Allowed Only in the Form of Joint Venture with Myanmar Citizens)	4-11
ตารางที่ 4-4 ประเภทธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องก่อนการเข้ามาดำเนิน กิจการ และต้องดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับ นักลงทุน ท้องถิ่น (List of Economic Activities Permitted with the Recommendation of the Relevant Ministry and Required Joint Venture with the Citizen).....	4-13
ตารางที่ 4-5 ธุรกิจที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจงของธุรกิจ แต่ละประเภท และต้องดำเนินกิจการแบบร่วมทุน (List of Economic Activities Permitted with Other Condition and Required Joint Venture).....	4-15
ตารางที่ 4-6 ประเภทธุรกิจที่ต้องการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนเข้ามาดำเนินกิจการ (List of Economic Activities which required Environmental Impact Assessment)..	4-18
ตารางที่ 4-7 ประเภทธุรกิจที่ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีอากรและภาษีสรรพสามิต (List of Business Activities that are not Eligible for Exemption and Reliefs on Customs Duty and Commercial Tax).....	4-19
ตารางที่ 4-8 สิทธิประโยชน์ทั่วไปของการลงทุนในเมียนมา.....	4-21

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่ 4-9 สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมา	4-22
ตารางที่ 6-1 อัตราค่าขนส่งสินค้าทางอากาศยานเฉลี่ย.....	6-1
ตารางที่ 6-2 อัตราค่าขนส่งสินค้าทางเรือเฉลี่ยจากท่าเรืออย่างกึ่ง.....	6-1
ตารางที่ 6-3 ค่าธรรมเนียมท่าเรือในกรุงย่างกุ้ง.....	6-2
ตารางที่ 6-4 ค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตก่อสร้าง	6-2
ตารางที่ 6-5 อัตราค่าที่อยู่อาศัย.....	6-3
ตารางที่ 6-6 อัตราค่าไฟฟ้า.....	6-4
ตารางที่ 6-7 อัตราค่าน้ำ	6-4
ตารางที่ 6-8 อัตราค่าโทรคมนาคม	6-4
ตารางที่ 6-9 อัตราค่าจ้าง	6-5
ตารางที่ 6-10 อัตราภาษีเงินได้ในนิติบุคคล.....	6-5
ตารางที่ 6-11 อัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย	6-6
ตารางที่ 6-12 รายการกิจกรรมบริการที่ได้รับการยกเว้นจัดเก็บภาษีการค้า (Commercial Tax)	6-8
ตารางที่ 6-13 อัตราภาษี Special Commodities Tax on Import and Manufacturing.....	6-9
ตารางที่ 6-14 อัตราภาษี Special Commodities Tax on Export.....	6-10
ตารางที่ 7-1 ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา	7-3
ตารางที่ 7-2 เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่นในการลงทุนในอุตสาหกรรม เกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา.....	7-16
ตารางที่ 7-3 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-19
ตารางที่ 7-4 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรกในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558.....	7-22
ตารางที่ 7-5 ข้อมูลการลงทุนในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558.....	7-24
ตารางที่ 7-6 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย	7-77

บทที่ 1

ข้อมูลทั่วไปโดยสังเขปของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

1.1 ข้อมูลทั่วไป

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Republic of the Union of Myanmar) หรือเมียนมา มีขนาดพื้นที่ 513,120 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็นพื้นดิน 510,890 ตารางกิโลเมตร และพื้นน้ำ 2,230 ตารางกิโลเมตร โดยมีพรมแดนทางทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน (Andaman Sea) และอ่าวเบงกอล (Bay of Bengal) พรมแดนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับบังกลาเทศและอินเดีย พรมแดนทางทิศเหนือติดกับจีน พรมแดนทางทิศตะวันออกติดกับไทยและ สปป.ลาว และพรมแดนทางทิศใต้ติดกับไทย

เมียนมามีขนาดระบบเศรษฐกิจ หรือขนาดของ GDP ในปี พ.ศ. 2558 เท่ากับ 65.78 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยหากพิจารณาขนาด GDP at PPP จะพบว่าเมียนมาเท่ากับ 267.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นอันดับที่ 58 ของโลก ในส่วนของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือ Real GDP Growth พบว่า เมียนมามีการเติบโตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2558 เทียบกับปี พ.ศ. 2557 อยู่ที่ร้อยละ 8.5 ประชากรในประเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 1,980 ดอลลาร์สหรัฐ (และมี GDP per capita at PPP เท่ากับ 5,200 ดอลลาร์สหรัฐ¹) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ณ ปี พ.ศ. 2558 พบว่าภาคการเกษตรของเมียนมา มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 36.10 ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 22.30 และภาคบริการ มีสัดส่วนต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 41.60 นอกจากนี้ ในส่วนของตัวเลขอัตราเงินเฟ้อของประเทศ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ 9.20 และตัวเลขอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 5.00

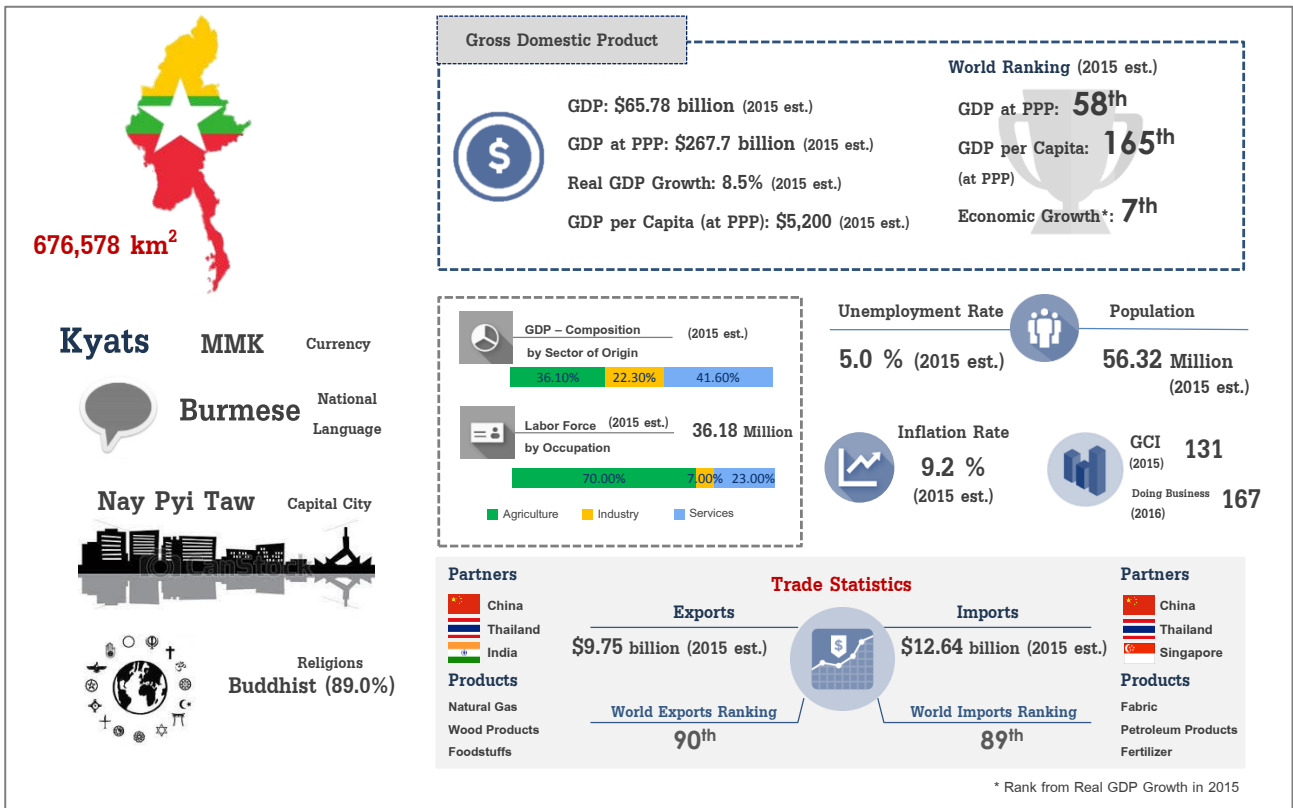
เมียนมามีการส่งออกและการนำเข้าสินค้าในปี พ.ศ. 2558 มีมูลค่าเท่ากับ 9.75 และ 12.64 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ โดยคิดเป็นอันดับผู้ส่งออกในอันดับที่ 90 ของโลก และคิดเป็นอันดับผู้นำเข้าในอันดับที่ 89 ของโลก ในที่นี้ ตลาดส่งออกที่สำคัญของเมียนมา ได้แก่ จีน ไทย และอินเดีย โดยเมียนมาส่งออกสินค้า อันได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์ไม้ และผลิตภัณฑ์อาหาร เป็นสำคัญ ส่วนแหล่งนำเข้าที่สำคัญของเมียนมา มาจากจีน ไทย และสิงคโปร์ โดยเมียนมา นำเข้าสินค้า อันได้แก่ ผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม และปุ๋ย เป็นสำคัญ

¹ ข้อมูลจาก CIA Factbook (<https://www.cia.gov/>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

เมียนมามีประชากรจำนวนทั้งสิ้นราว 56,320,000 คน (ตัวเลขประมาณการ ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558) โดยจำนวนแรงงานในระบบเศรษฐกิจมีจำนวนประมาณ 36,180,000 คน แบ่งออกเป็นแรงงานในภาคการเกษตร ประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานทั้งหมดในประเทศ ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 7 และภาคบริการ ร้อยละ 23 ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศพูดภาษาพม่าเป็นภาษาหลัก และใช้ภาษาพม่าในการติดต่อทางราชการและทางธุรกิจ อย่างไรก็ตาม มีการใช้ภาษาอังกฤษ และ/หรือภาษาถิ่น เช่น ภาษาฉาน ภาษากะเหรี่ยง ภาษากะฉิ่น เป็นต้น เป็นภาษาที่สอง และ/หรือภาษาที่สามด้วยเช่นกัน ส่วนเรื่องการนับถือศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือศาสนาพุทธในสัดส่วนร้อยละ 89 รองลงมาคือศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามตามลำดับ

ภาพที่ 1-1 ข้อมูลพื้นฐานของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลจาก CIA Factbook, WTO Trade Profiles, และ World Bank (as of July 2016)

เมียนมาแบ่งเขตการปกครองของประเทศออกเป็น 7 รัฐ (State) และ 7 ภูมิภาค (Division) โดยในส่วนของภูมิภาคต่างๆ เป็นพื้นที่ส่วนที่ปกครองโดยรัฐบาลกลางของประเทศ และในส่วนของรัฐ เป็นส่วนของการปกครองโดยผู้นำชนกลุ่มใหญ่ในแต่ละรัฐ ดังแสดงในตารางที่ 1-1

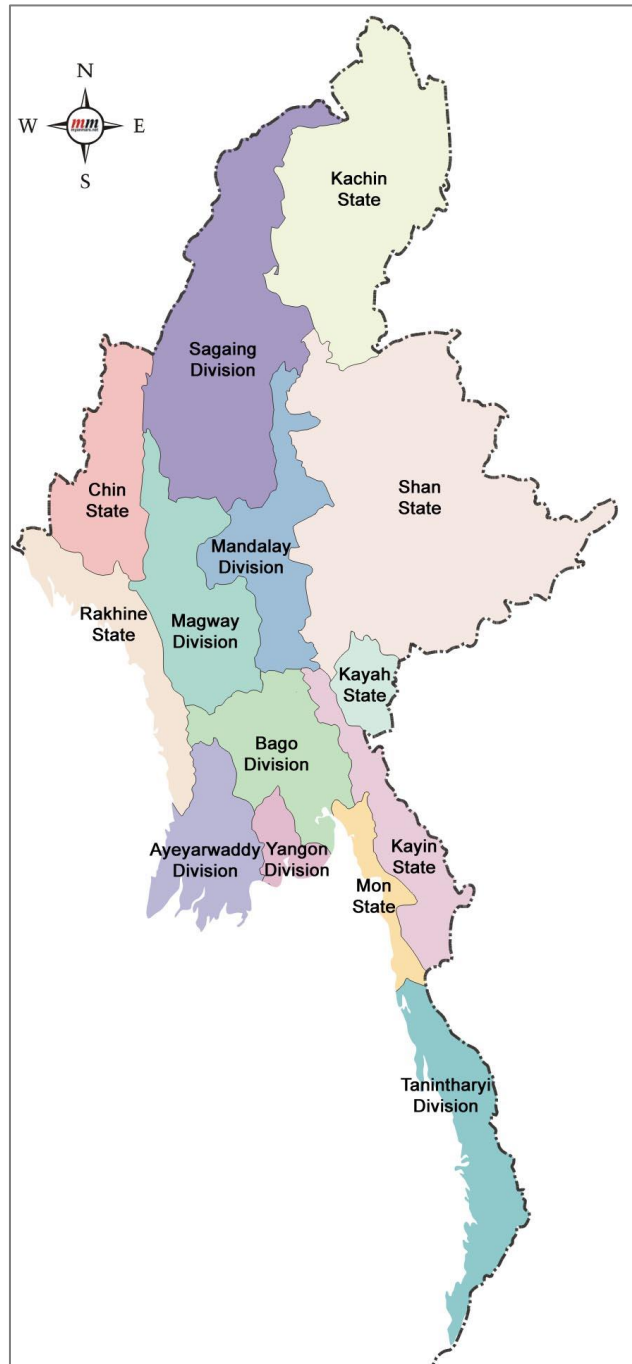
ตารางที่ 1-1 การแบ่งเขตปกครองของเมียนมา

ลำดับ	รัฐ (State)	ภูมิภาค (Division)
1	กะฉิ่น (Kachin)	ตะนาวศรี (Tanintharyi)
2	กะยา (Kayah)	หงสาวดี (Bago)
3	กะเหรี่ยง (Kayin)	มัณฑะเลย์ (Mandalay)
4	ฉาน (Shan)	มาเกว (Magway)
5	ชิน (Chin)	ย่างกุ้ง (Yangon)
6	มอญ (Mon)	สะกาย (Sagaing)
7	ยะไข่ (Rakhine)	อิรวดี (Ayeyarwady)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล

ภาพที่ 1-2 แผนที่เมียนมา แบ่งตามเขตปกครอง

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

เมืองหลวงของเมียนมา คือ กรุงเนปีดอว์ (Nay Pyi Taw) ตั้งอยู่ตอนกลางของเมียนมา โดยในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 รัฐบาลเมียนมาได้มีการย้ายเมืองหลวงจากกรุงย่างกุ้งมายัง กรุงเนปีดอว์ เมืองดังกล่าวมีขนาดพื้นที่ประมาณ 705 ตารางกิโลเมตร และเป็นศูนย์กลางทางด้านการปกครองและบริหารประเทศแห่งใหม่ของเมียนมา โดยหน่วยงานราชการต่างๆ รวมถึง

หน่วยงานทางการทหารได้ย้ายสำนักงานเกือบทั้งหมดมาไว้ที่เมืองแห่งนี้ ปัจจุบัน กรุงเนปิดอว์มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 9 แสนถึง 1 ล้านคน มีการแบ่งเขตในเมืองออกเป็นหลายเขตด้วยกัน เช่น เขตที่อยู่อาศัย เขตศูนย์ราชการ เขตกองทัพ เขตสถานที่ท่องเที่ยวและโรงแรม เขตนานาชาติ (International Zone ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อให้หน่วยงานต่างชาติ เช่น สถานทูต และหน่วยงานระหว่างประเทศ มาจัดตั้งในพื้นที่ดังกล่าว) เป็นต้น

ส่วนเมืองสำคัญอื่นๆ ของเมียนมา ได้แก่

- กรุงย่างกุ้ง (Yangon) ซึ่งเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศ เนื่องจากเดิมเป็นเมืองหลวงเก่าของประเทศ จึงมีความสำคัญต่อเมียนมาอย่างมาก ทั้งในแง่ของด้านเศรษฐกิจและสังคม การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของประเทศ รวมไปถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ นอกจากนี้หลายภาคอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรมเบา (Light Industry) อุตสาหกรรมภาคการผลิตและอุตสาหกรรมก่อสร้าง ได้เข้ามาลงทุนในเมืองดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยปัจจุบัน เมืองดังกล่าวมีประชากรอาศัยอยู่ราว 6 ล้านคน และมีขนาดพื้นที่ประมาณ 598 ตารางกิโลเมตร (เฉพาะในพื้นที่ตัวเมือง)
- เมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ โดยเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ มีประชากรอาศัยอยู่ราว 1.2 ล้านคน ทั้งนี้ในอดีต เมืองมัณฑะเลย์เคยเป็นเมืองหลวงของประเทศ ก่อนที่จะมีการย้ายเมืองหลวงไปยังกรุงย่างกุ้งในสมัยที่จักรวรรดิอังกฤษได้เข้ามาปกครองประเทศในฐานะเมืองอาณานิคม ปัจจุบัน เมืองมัณฑะเลย์ได้กลายเป็นศูนย์กลางทางการค้ากับรัฐและเมืองต่างๆ ทางตอนเหนือของเมียนมา รวมไปถึงเป็นศูนย์กลางทางการค้าระหว่างเมียนมากับมณฑลยูนนานของจีนและกับอินเดีย

ทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากในเมียนมา ได้แก่ ท่อนซุง สังกะสี ดีบุก แอนติโมนี ทองแดง ทังสแตน ตะกั่ว ถ่านหิน หินอ่อน โลมีสโตน อัญมณี แก้วธรรมชาติ และน้ำมันปิโตรเลียม ส่วนภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจที่สำคัญของเมียนมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ (ทองแดง สังกะสี ทังสแตน และเหล็ก) อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมปุ๋ย อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมอัญมณี และอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

สำหรับข้อมูลอื่นๆ รวมถึงตัวเลขดัชนีทางเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมา แสดงในตาราง

ที่ 1-2

ตารางที่ 1-2 ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญของเมียนมา

ดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญ	หน่วย	ปี พ.ศ.	ข้อมูล	แหล่งข้อมูล
ตัวเลขทางเศรษฐกิจและดัชนีเศรษฐกิจ				
มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP)	พันล้านดอลลาร์สหรัฐ	2558	65.78	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real GDP growth)	ร้อยละ	2558	8.50	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate)	ร้อยละ	2558	9.20	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราการว่างงาน (Unemployment Rate)	ร้อยละ	2558	5.00	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Policy Rate/Discount Rate)	ร้อยละ	2558	10.00	Central Bank of Myanmar (as of July 2016)
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank Prime Lending Rate)	ร้อยละ	2558	13.00	CIA Factbook (as of July 2016)
หนี้ภาครัฐ (Government Debt)	ร้อยละของ GDP	2558	33.43	IMF World Economic Outlook, Oct 15 (as of July 2016)
หนี้สาธารณะ (Public Debt)	ร้อยละของ GDP	2558	N/A	CIA Factbook (as of July 2016)
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (เฉลี่ยรายปี)	จำกัดต่อดอลลาร์สหรัฐ	2558	1,171.8	CIA Factbook (as of July 2016)
	จำกัดต่อบาท	2558	33.78	Bank of Thailand (as of July 2016)
จำนวนประชากร	ล้านคน	2558	56.320	US Census Bureau (as of July 2016)
อัตราการเติบโตของประชากรในประเทศ	ร้อยละ	2558	1.00	US Census Bureau (as of July 2016)
ข้อมูลและดัชนีตัวชี้วัดอื่น ๆ				
Global Competitiveness Index (GCI)	อันดับ	2558	131	World Economic Forum (as of July 2016)
Network Readiness Index (NRI)	อันดับ	2558	139	World Economic Forum (as of July 2016)
Doing Business Index	อันดับ	2559	167	World Bank (as of July 2016)
Economic Freedom Index	อันดับ	2559	158	The Heritage Foundation (as of July 2016)
Human Development Index (HDI)	อันดับ	2558	148	United Nations Development Programme (as of July 2016)
Human Capital Index	อันดับ	2558	112	World Economic Forum (as of July 2016)
Corruption Perceptions Index (CPI)	อันดับ	2558	147	Transparency International (as of July 2016)

ดัชนีเศรษฐกิจที่สำคัญ	หน่วย	ปี พ.ศ.	ข้อมูล	แหล่งข้อมูล
Travel and Tourism Competitiveness Index	อันดับ	2558	134	World Economic Forum (as of July 2016)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ทั้งนี้ ปัจจุบัน เมียนมา มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และเป็นหัวหน้ารัฐบาล โดยประธานาธิบดีรักษาการคนปัจจุบันของเมียนมา คือ นายทิน จอ (Htin Kyaw) ซึ่งขึ้นดำรงตำแหน่งในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2559 และมีนางออง ซาน ซูจี (Aung San Suu Kyi) ผู้นำพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือพรรค National League for Democracy (NLD) เป็นที่ปรึกษาแห่งรัฐ

1.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.1 โครงสร้างด้านการคมนาคม

1.2.1.1 การคมนาคมทางถนน

การเดินทางและขนส่งทางถนนเป็นรูปแบบการคมนาคมหนึ่งที่มีการใช้มากที่สุด ในเมียนมา ส่วนหนึ่งก็เนื่องจากการคมนาคมในรูปแบบอื่น เช่น การคมนาคมทางรถไฟ หรือการคมนาคมโดยอากาศยาน เป็นต้น ยังไม่ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ และ/หรือไม่ค่อยได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ทำให้ไม่สะดวกแก่การเดินทางหรือขนส่งเทียบเท่ากับการคมนาคมทางถนน ทั้งนี้ ระยะทางของถนนในเมียนมารวมกันทั้งสิ้น 34,677 กิโลเมตร โดยสภาพถนนส่วนใหญ่เป็นถนนดิน และในบางเส้นทางจะเป็นถนนลาดยาง โดยขนาดถนนมีขนาด 2-6 เลน ขึ้นอยู่กับแต่ละเส้นทาง

สำหรับเส้นทางสายหลัก (National Highway) ของเมียนมา ประกอบไปด้วย 9 เส้นทาง ได้แก่

- **เส้นทางหมายเลข 1** – วิ่งจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) ไปเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) โดยผ่านเมืองพะโค (Bago) เมืองตองอู (Taungoo) เมืองพยินมะนา (Pyinmana) และเมืองมิตจีนา (Myitkyina)

- **เส้นทางหมายเลข 2** – วิ่งจากกรุงย่างกุ้งไปเมืองมัณฑะเลย์ เช่นกัน แต่ผ่านเมืองแปร เมืองมาเกว (Magway) เมืองเจาะบะต๋อง (Kyaukpadaung) และเมืองมยีนจาน (Mingyan)
- **เส้นทางหมายเลข 3** – วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ไปเมืองมูเซ (Muse) โดยผ่านเมืองลาโซ (Lashio)
- **เส้นทางหมายเลข 4** – วิ่งจากเมืองมิตจีนาไปเมืองท่าชีเหล็ก (Tachileik) โดยผ่านเมืองตองยี (Taunggyi) และเมืองเซียงตุง (Kengtung)
- **เส้นทางหมายเลข 5** – วิ่งจากเมืองตองอู (Taungoo) ไปเมืองโฮฟอง (Hopong) โดยผ่านเมืองหลอยก่อ (Loikaw)
- **เส้นทางหมายเลข 6** – วิ่งจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) ไปเมืองพะสิม (Patheingyi)
- **เส้นทางหมายเลข 7** – วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) ไปชายแดนอินเดีย โดยผ่านเมืองชเวโบ (Shwebo) และเมืองกะเล่-มโหย่ (Kalaymyo)
- **เส้นทางหมายเลข 8** – วิ่งจากเส้นทางหมายเลข 1 บริเวณแยกพญาจี (Hpa Yar Gyi) ไปเมืองมะริด (Maeik) โดยผ่านเมืองมะละแหม่ง (Moulmein) เมืองเย่ (Ye) และเมืองทวาย (Dawei)
- **เส้นทางหมายเลข 31** – วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) ไปเมืองมิตจีนา (Myittha) โดยผ่านเมืองโมโกะ (Mogoke) และเมืองพะโม (Bhamo)

ภาพที่ 1-3 เส้นทางถนนในเมียนมา

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

1.2.1.2 การคมนาคมทางรถไฟ

เส้นทางรถไฟในเมียนมามีระยะทางราว 5,031 กิโลเมตร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เส้นทางรถไฟตอนบน และเส้นทางรถไฟตอนล่าง

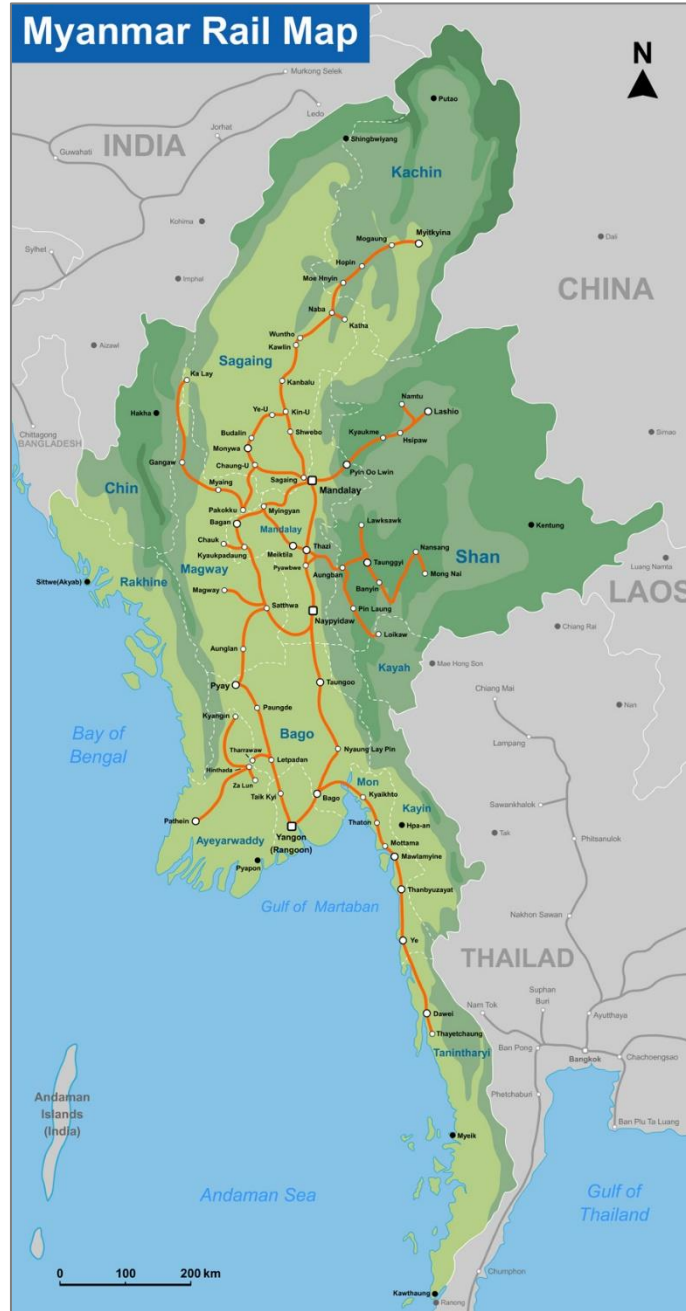
สำหรับเส้นทางรถไฟตอนบนของประเทศ มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมัณฑะเลย์ โดยประกอบด้วย 4 เส้นทางหลัก คือ เส้นทางสายมัณฑะเลย์-มิตจีนา (Mandalay-Myitkyina) เส้นทางสายมัณฑะเลย์-ลาโช (Mandalay-Lashio) เส้นทางสายมัณฑะเลย์-ทาชิ (Mandalay-Thazi) และเส้นทางโมนยวา-ปะก๊อวกู (Monyawa-Pakkoku)

ส่วนเส้นทางรถไฟตอนล่างของประเทศ จะมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง โดยประกอบด้วย 6 เส้นทางหลัก ได้แก่ เส้นทางสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ (Yangon-Mandalay) เส้นทางสายย่างกุ้ง-แปร (Yangon-Pyay) เส้นทางสายย่างกุ้ง-เมาะตะมะ (Yangon-Mottama) เส้นทางสายย่างกุ้ง-มะละหม่ง (Yangon-Mawlamyaing) เส้นทางสายย่างกุ้ง-พุกาม (Yangon-Bagan) และเส้นทางมะละหม่ง-ทวาย (Mawlamyaing-Dawei)

ภาพที่ 1-4 เส้นทางรถไฟไฟในเมียนมา

ที่มา : SEA Citymap (<http://www.seacitymaps.com>)

1.2.1.3 การคมนาคมทางอากาศ

ในเมียนมามีท่าอากาศยานนานาชาติ 3 แห่ง ได้แก่ สนามบินนานาชาติย่างกุ้ง (Yangon International Airport) สนามบินนานาชาติมันตะเสย์ (Mandalay International Airport) และ สนามบินนานาชาติเนปีดอว์ (Nay Pi Taw International Airport)

ภาพที่ 1-5 สนามบิน/ท่าอากาศยานที่สำคัญในเมียนมา

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

1.2.1.4 การคมนาคมทางเรือ

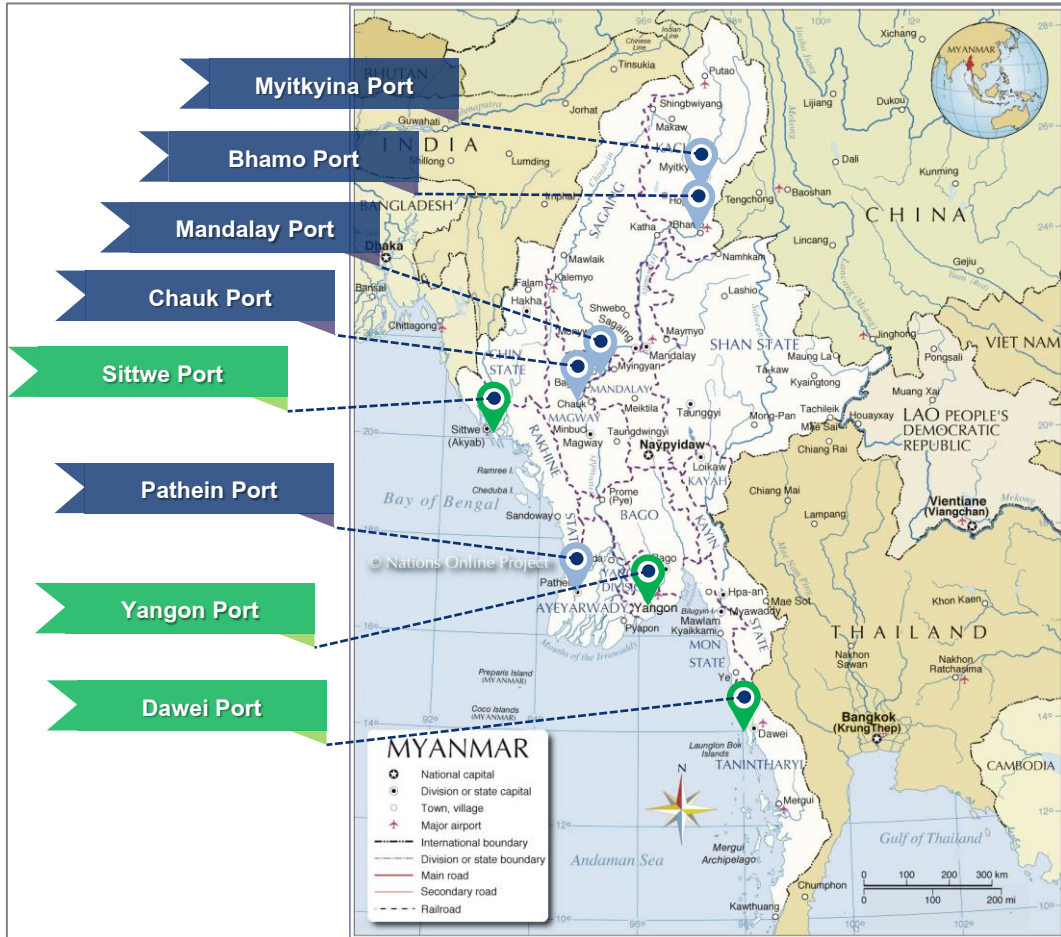
เมียนมามีเส้นทางสัญจรทางน้ำรวมความยาวทั้งสิ้น 12,800 กิโลเมตร โดยเป็นการสัญจรในแม่น้ำสายหลักของประเทศ ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี (Irrawaddy River) แม่น้ำสาละวิน (Salween River) แม่น้ำสะโตง (Sittaung River) และแม่น้ำชินด์วิน (Chindwin River)

สำหรับท่าเรือในประเทศ เมียนมามีท่าเรือสำคัญ 8 แห่ง แบ่งออกเป็นท่าเรือในลำน้ำ 5 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือมิตจินา (Myitkyina Port) ท่าเรือพะโม (Bhamo Port) ท่าเรือมัณฑะเลย์ (Mandalay Port) ท่าเรือเซาะ (Chauk Port) และท่าเรือพะสิม (Patheingyi Port) และท่าเรือขนส่งทาง

ทะเล 3 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือย่างกุ้ง (Yangon Port) ท่าเรือซิตตะเว่ (Sittwe Port) และท่าเรือทวาย (Dawei Port)

ภาพที่ 1-6 ท่าเรือที่สำคัญในเมียนมา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล

1.2.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.2.1 ระบบไฟฟ้า

ในเมียนมา พลังงานกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้ราวร้อยละ 70 ของพลังงานที่ผลิตได้ทั้งหมดของประเทศ เป็นพลังงานที่ผลิตจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ (Hydropower) และรองมาเป็นพลังงานกระแสไฟฟ้าที่ผลิตจากโรงงานไฟฟ้าก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน ส่วนพลังงานจากการผลิตโดยโรงไฟฟ้าประเภทอื่นๆ ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก

ทั้งนี้ แม้ว่าระบบกระแสไฟฟ้าในเมียนมาจะสามารถผลิตได้พอสมควร (ซึ่งเป็นผลจากทรัพยากรของประเทศ และภูมิศาสตร์ของประเทศเอื้ออำนวยต่อการผลิตกระแสไฟฟ้า) แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมียนมายังคงอยู่ในระดับที่สูง อาทิ การขาดแคลนโครงสร้างจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ อันส่งผลให้อัตราการเข้าถึงกระแสไฟฟ้าของประเทศอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยอัตราเฉลี่ยการเข้าถึงกระแสไฟฟ้าของประชากรในประเทศอยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมดในประเทศเท่านั้น และแม้แต่ในเมืองใหญ่/เมืองสำคัญของประเทศ เช่น กรุงย่างกุ้ง หรือเมืองมัณฑะเลย์ เป็นต้น ก็มีอัตราการเข้าถึงอยู่ที่ร้อยละ 70 เท่านั้น (Chrisman, 2014) นอกจากนี้ ด้วยกำลังการผลิตที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรมในประเทศ ส่งผลทำให้ในหลายพื้นที่ของประเทศประสบปัญหากระแสไฟฟ้าดับบ่อยครั้ง ซึ่งบางครั้งก็มีการดับเป็นระยะเวลาชานาน และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ รวมถึงการประกอบ/ดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก

1.2.2.2 ระบบน้ำประปา

เมียนมาเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาในการพัฒนาระบบ อันจะเห็นได้จากการครอบคลุมของระบบน้ำประปาในประเทศยังคงจำกัดอยู่แต่ในเมืองสำคัญของประเทศ ซึ่งก็มีความหมายว่าในเมืองต่างๆ เหล่านั้น จะมีระบบน้ำประปาที่ครอบคลุมทั้งเมือง หากแต่ยังมีหลายพื้นที่/หลายเมืองที่ระบบสาธารณสุขไม่ค้ำประกันว่ายังมีการพัฒนาอยู่น้อยหรือไม่ได้รับการพัฒนา ทำให้ประชากรหลายล้านคนในเมียนมายังไม่สามารถเข้าถึงระบบน้ำประปาและต้องอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ เช่น น้ำบาดาล น้ำจากแม่น้ำหรือลำธาร ในการอุปโภคบริโภค รวมถึงสำหรับใช้ในการทำการเกษตร

1.2.2.3 ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร

ระบบโทรคมนาคมและการสื่อสารของเมียนมาอาจจะแตกต่างจากประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน เนื่องจากระบบโทรคมนาคมและการสื่อสารเกือบทั้งหมดของประเทศเป็นการกำกับดูแล ควบคุม และให้บริการโดยรัฐบาลเมียนมา โดยผู้ให้บริการโทรศัพท์บ้าน (Fixed Lines) หลักของเมียนมา และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือ Myanmar Post and Telecommunication (MPT) ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐบาลและมีการให้บริการโทรศัพท์บ้านประมาณ 556,000 เลขหมายทั่วประเทศ

ส่วนผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่/โทรศัพท์ไร้สายในเมียนมานั้น ได้แก่ MPT ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหลักของประเทศ และมีภาคเอกชนซึ่งได้รับสัมปทานจากรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2556 และเปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2557 อยู่ 2 ราย ได้แก่ บริษัท Telenor Group และ บริษัท Ooredoo โดยทั้งสองบริษัทมีการให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในภูมิภาคอย่างกึ่งภูมิภาคมณฑลละเลย์ รวมถึงกรุงเนปิดอว์

นอกจากนี้ สำหรับผู้ให้บริการระบบอินเทอร์เน็ตในประเทศ ได้แก่ MPT Myanmar Teleport ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลเมียนมา และ Information Technology Central Services (ITCS)

1.2.2.4 ระบบการเงินและการธนาคาร

ระบบการเงินและการธนาคารในเมียนมาถูกพัฒนาขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 19 ในช่วงสมัยที่เมียนมาตกเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักร โดยธนาคาร Indian Presidency Bank of Bengal ได้เข้าไปจัดตั้งที่สาขาอย่างกว้าง ซึ่งถือเป็นธนาคารแห่งแรกในเมียนมา

หลังจากเมียนมาได้รับเอกราชในปี พ.ศ. 2491 การพัฒนาของระบบการเงินในเมียนมาขยายตัวอย่างมากจนกระทั่งการปฏิวัติของนายพลเน วิน ธนาคารพาณิชย์ในประเทศทั้งหมดถูกยึดเป็นของรัฐ และการพัฒนาระบบดังกล่าวก็หยุดชะงักลง

ในปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลทหารได้มีการผ่านร่างกฎหมายการเงินฉบับใหม่ และมีการจัดตั้งธนาคารกลางเมียนมา (Central Bank of Myanmar) ขึ้น หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2535 ภาคเอกชนก็สามารถกลับมาจัดตั้งธนาคารและสถาบันการเงินได้อีกครั้ง

ปัจจุบัน เมียนมามีธนาคารและสถาบันการเงินที่ประกอบการในประเทศทั้งหมด 49 ราย (ไม่นับรวมสำนักงานตัวแทน (Representative Office) ของธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ ที่เข้ามาตั้งในเมียนมา) ดังแสดงในตารางที่ 1-3 โดยมีธนาคารพาณิชย์ไทยเข้าไปเปิดสาขาและดำเนินการอยู่ คือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1-3 รายชื่อธนาคารและสถาบันการเงินในเมียนมา

ลำดับ	ธนาคาร/สถาบันการเงิน	ประเภท
1	Myanma Foreign Trade Bank	State-Owned Banks
2	Myanma Investment and Commercial Bank	
3	Myanma Economic Bank	
4	Myanma Agriculture and Development Bank	
5	Oriental Leasing Company Ltd	Finance Companies
6	Myat Nan Yone Finance Company Ltd	
7	National Finance Company Ltd	
8	Ryuji Finance Company Ltd	
9	Mahar Bawga Finance Company Ltd	
10	Jewel Spectrum Company Ltd	
11	Century Finance Company Ltd	
12	Win Progress Services Company Ltd	
13	Z Corporation Company Ltd	
14	Global Innovations Finance Company Ltd	
15	Mother Finance Company Limited	Private Banks
16	Myanmar Citizens Bank Ltd	
17	First Private Bank Ltd	
18	Co-operative Bank Ltd	
19	Yadanabon Bank Ltd	
20	Myawaddy Bank Ltd	
21	Yangon City Bank Ltd	
22	Yoma Bank Ltd	
23	Myanmar Oriental Bank Ltd	
24	Asia Yangon Bank Ltd	
25	Tun Foundation Bank Ltd	
26	Kanbawza Bank Ltd	
27	Small & Medium Industrial Development Bank Ltd	
28	Global Treasure Bank Ltd	
29	Rual Development Bank Ltd	
30	Innwa Bank Ltd	
31	Asia Green Development Bank Ltd	
32	Ayeyarwaddy Bank Ltd	
33	United Amara Bank Ltd	
34	Myanma Apex Bank Ltd	

ลำดับ	ธนาคาร/สถาบันการเงิน	ประเภท
35	Naypyitaw Sabin Bank Limited	
36	Myanmar Microfinance Bank Limited	
37	Construction and Housing Development Bank Limited	
38	Shwe Rural and Urban Development Bank Limited	
39	Ayeyarwaddy Farmers Development Bank Limited (A Bank)	
40	The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd	Foreign Banks Branches
41	Oversea-Chinese Banking Corporation Ltd	
42	Sumitomo Mitsui Banking Corporation	
43	United Overseas Bank Limited	
44	Bangkok Bank Public Company Limited	
45	Industrial and Commercial Bank of China	
46	Malayan Banking Berhad (Maybank)	
47	Mizuho Bank Limited	
48	Australia and New Zeland Banking Group Limited	
49	The Joint Stock Commercial Bank for Investment and Development of Vietnam (BIDV)	

ที่มา : Central Bank of Myanmar (CBM) (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2559)

บทที่ 2

นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายการค้า และนโยบายการต่างประเทศของ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2.1 นโยบายเศรษฐกิจ

หน่วยงานเศรษฐกิจของประเทศเมียนมาซึ่งรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ Ministry of Commerce, Ministry of Industry และ Directorate of Investment and Company Administration (DICA) หน่วยงานด้านการลงทุนหลักของประเทศที่กำหนดนโยบาย/มาตรการด้านการลงทุนของประเทศ รวมถึงดำเนินนโยบาย/มาตรการดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการลงทุนในประเทศ และ Ministry of National Planning & Economic Development ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาประเทศ

2.1.1 แผนแม่บทในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ / แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในภาพรวม การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญของประเทศเมียนมาเกิดขึ้นหลังจากที่รัฐบาลทหารได้มีการดำเนินนโยบายเพื่อปฏิรูปประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้เปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศ และส่งผลให้นานาชาติที่เคยคิดว่าบาตรประเทศเมียนมา ยกเลิกการดำเนินการดังกล่าว จากนั้น รัฐบาลได้มีการออกมาตรการเพื่อเปิดเสรีเศรษฐกิจมากขึ้น มีการทบทวนแก้ไขกฎหมายระเบียบของประเทศที่ไม่เอื้อต่อการค้า การลงทุน และการประกอบธุรกิจในประเทศ มีการออกกฎหมายเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศผ่านการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนและภาษีแก่นักลงทุน/บริษัทต่างชาติ

ทั้งนี้ เมียนมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ. 2554-2574 (National Comprehensive Development Plan 2011-2031)¹ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับคุณภาพ

¹ <http://www.oecd.org/dev/asia-pacific/Myanmar.pdf>

ชีวิตของประชาชนในประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน สภาพแวดล้อมในชุมชน รวมถึงมีการกำหนดเป้าหมายสำคัญไว้² ดังนี้

- ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ
- เพิ่มรายได้ให้ประชากร และมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม สาธารณสุข สุขาภิบาล พลังงานไฟฟ้า การศึกษา รวมถึงระบบประกันสังคม
- อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ตามวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติและประชาคมอาเซียน

2.1.2 แผน / นโยบายทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

นอกเหนือจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวข้างต้นแล้ว เมียนมายังได้จัดทำกรอบแผนปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม (The Framework for Economic and Social Reforms: FESR)³ เพื่อปฏิรูปให้เศรษฐกิจเมียนมามีการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีการกำหนดและจัดทำนโยบายและโครงการเร่งด่วน ดังนี้

- การปฏิรูปภาษีและการเงิน (Fiscal and Tax Reforms) – โดยลดงบประมาณขาดดุล และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการงบประมาณการค้า
- การปฏิรูปภาคการคลังและภาคการเงิน (Monetary and Financial Sector Reforms) – ซึ่งหมายรวมถึงการปฏิรูปธนาคารกลาง และกฎระเบียบการปล่อยกู้ของธนาคารในเมียนมาด้วย เพื่อเพิ่มเสถียรภาพของเศรษฐกิจ
- การเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน (Liberalization of Trade and Investment) – โดยค่อย ๆ ลดอุปสรรคทางการค้ารูปแบบต่าง ๆ ให้เป็นการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น รวมถึงปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบให้ประยุกต์ใช้เหมือนกันทั้งนักลงทุนต่างชาติและคนในประเทศ รวมทั้งการปรับลดต้นทุนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง

² http://unctad.org/meetings/en/Presentation/tdb60_item_5_statMyanmar_en.pdf

³ Policy Priorities for 2012-2015 towards the Long-Term Goals of the National Comprehensive Development Plan. “Framework for Economic and Social Reforms” retrieve March 9, 2016 from <http://www.eaber.org/sites/default/files/FESR%20Official%20Version%20-%20Green%20Cover.pdf>

- การพัฒนาธุรกิจ (Private Sector Development) – โดยการปฏิรูปกฎหมายกฎระเบียบต่างๆ และปรับปรุงบรรยากาศให้เหมาะแก่การทำธุรกิจมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันและการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงความช่วยเหลือด้านต่างๆ ทั้งห่วงโซ่ธุรกิจให้กับผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก (SMEs) ไม่ว่าจะเป็นการลดต้นทุนการดำเนินงานต่างๆ การปรับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจต่างๆ กระบวนการขอใบอนุญาตต่างๆ การจ่ายภาษี เป็นต้น นอกจากนี้ เฝียโนมายังให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยวอีกด้วย โดยจะปรับกฎหมายกฎระเบียบให้เอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมา การขอวีซ่าในการเข้าประเทศเมียนมา เป็นอุปสรรคสำคัญของการท่องเที่ยวและการทำธุรกิจในประเทศ
- การพัฒนาสาธารณสุขและการศึกษา (Health and Education) – กรอบ FESR ได้ให้ความสำคัญในการเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพของด้านสาธารณสุขและการศึกษา พื้นฐานของประชาชนในประเทศ ผ่านช่องทางการให้เงินช่วยเหลือ รวมถึงการลดค่าธรรมเนียมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น
- การสร้างความมั่นคงทางอาหารและการเติบโตทางภาคการเกษตร (Food Security and Agricultural Growth) – ภาคการเกษตรมีสัดส่วน GDP และการจ้างงานในสัดส่วนที่สูงมากในเมียนมา ดังนั้น ภาครัฐจึงมีนโยบายที่จะช่วยเพิ่มสวัสดิการและรายได้ให้กับเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็น การให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาพันธุ์พืช การปรับปรุงวิธีการเพาะปลูก การปรับปรุงการจัดการชลประทาน เป็นต้น
- ธรรมชาติและความโปร่งใส – โดยเน้นความโปร่งใสในการจัดทำและดำเนินงานที่ใช้จ่ายจากเงินงบประมาณภาครัฐ
- โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ต (Mobile Phones and Internet) – เมียนมาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบโทรคมนาคมและการสื่อสาร ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลรวมถึงบริการด้านการศึกษาและการเงินได้ง่ายขึ้น สร้างโอกาสทางธุรกิจได้มากขึ้น ลดต้นทุนการดำเนินงานต่างๆ
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) - โดยการปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะ และพลังงาน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานและการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- การสร้างควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการดำเนินงานของรัฐ

2.2 นโยบายการค้า

2.2.1 ภาพรวมนโยบายการค้า

หน่วยงานหลักซึ่งรับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการค้าของเมียนมา ได้แก่ Ministry of Commerce ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการค้าของประเทศ และ Central Bank of Myanmar ซึ่งกำกับดูแลนโยบายการเงินของประเทศ

ทั้งนี้ นโยบายการค้าของประเทศเมียนมาได้มีแนวโน้มและทิศทางที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม หลังจากที่รัฐบาลทหารมีการเปลี่ยนแนวทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ รวมถึงทำการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ในประเทศ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจหรือการทำการค้ากับต่างประเทศเป็นไปได้อย่างราบรื่น โดยในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลเมียนมาได้มีการผ่อนปรนนโยบาย Export first-Import later System⁴ รวมถึงได้ดำเนินการผ่อนปรนนโยบายด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการส่งออก ซึ่งช่วยส่งเสริมการค้าของประเทศอย่างมาก

2.2.2 การเจรจาความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA)

เมียนมาได้มีการทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศ/กลุ่มประเทศต่างๆ รวมทั้งสิ้น 6 ฉบับ โดยเริ่มต้นจากความตกลงการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Agreement) และขยายความตกลงกับประเทศคู่ภาคีอื่นๆ ภายใต้กรอบอาเซียน อีก 5 ฉบับ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย และ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

สำหรับความตกลงการค้าเสรีที่กำลังอยู่ระหว่างการเจรจาของเมียนมา ได้แก่ ความตกลงความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) และความตกลงภายใต้กรอบอาเซียนอีกจำนวน 2 ความตกลง ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ฮ่องกง และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างอาเซียนกับอีกประเทศภาคีอีก 6 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และอินเดีย ดังแสดงในตารางที่ 2-1

⁴ นโยบายดังกล่าวทำให้ผู้นำเข้าต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าที่ออกโดยหน่วยงานรัฐ โดยระบุวงเงินที่สามารถนำเข้าได้เท่ากับมูลค่าเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากการส่งออก เพื่อให้เกิดการค้าสมดุลที่สุด ทำให้ผู้นำเข้าต้องซื้อบัญชีเงินตราต่างประเทศจากผู้ส่งออกที่ระบุวงเงินเท่ากับมูลค่าสินค้าที่ได้ส่งออกไปแล้ว (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555)

ตารางที่ 2-1 ความตกลงการค้าเสรีของประเทศเมียนมาและประเทศคู่ภาคี

ความตกลงการค้าเสรี	ประเทศคู่ภาคี	สถานะการเจรจา
ASEAN Free Trade Agreement (AFTA)	อาเซียน (บรูไนฯ – กัมพูชา – อินโดนีเซีย – สปป.ลาว – มาเลเซีย – เมียนมา – ฟิลิปปินส์ – สิงคโปร์ – ไทย – เวียดนาม)	มีผลบังคับใช้ 28 มกราคม 2535
ASEAN – China Free Trade Agreement (ACFTA)	อาเซียน – จีน	มีผลบังคับใช้ ด้านการค้าสินค้า 1 พฤษภาคม 2548 ด้านการค้าบริการ 1 มกราคม 2550
ASEAN – Japan Free Trade Agreement (AJFTA)	อาเซียน – ญี่ปุ่น	มีผลบังคับใช้ 1 ธันวาคม 2551
ASEAN – Republic of Korea Free Trade Agreement (AKFTA)	อาเซียน – เกาหลีใต้	มีผลบังคับใช้ ด้านการค้าบริการ 1 พฤษภาคม 2552 ด้านการค้าสินค้า 1 มกราคม 2553
ASEAN – India Free Trade Agreement (AIFTA)	อาเซียน – อินเดีย	มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2553
ASEAN – Australia – New Zealand Free Trade Agreement (AANZFTA)	อาเซียน – ออสเตรเลีย – นิวซีแลนด์	มีผลบังคับใช้ 1 มกราคม 2553
ASEAN-Hong Kong Free Trade Agreement (AHKFTA)	อาเซียน – ฮองกง	อยู่ระหว่างการเจรจา
Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)	อาเซียน – ออสเตรเลีย – นิวซีแลนด์ – จีน – เกาหลีใต้ – ญี่ปุ่น – อินเดีย	อยู่ระหว่างการเจรจา
Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC)	เมียนมา – ภูฏาน – ศรีลังกา – บังกลาเทศ – อินเดีย – เนปาล – ไทย	อยู่ระหว่างการเจรจา

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมจาก WTO Trade Policy Review และ ARIC

2.2.3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้า

โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของประเทศเมียนมา แสดงไว้ในตารางที่ 2-2 และ 2-3 โดยจะพบว่า อัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ย (MFN applied rate) ของเมียนมาอยู่ที่ร้อยละ 5.6 โดยกลุ่มสินค้าเกษตรจะมีอัตราภาษีสูงกว่าในกลุ่มสินค้าที่ไม่มีใช้สินค้าเกษตร

เมื่อพิจารณาแยกตามรายประเภทสินค้า สินค้าที่เมียนมามีอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยสูงที่สุดของประเทศ จะอยู่ในกลุ่มสินค้าเครื่องดื่มและยาสูบ (Beverages & tobacco) โดยอัตราภาษีเฉลี่ยอยู่ที่ระดับร้อยละ 23.1 ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยสูงรองลงมา ได้แก่ สินค้าในกลุ่มเครื่องนุ่งห่ม (Clothing) และสินค้าในกลุ่มกาแฟและชา (Coffee, tea) โดยอัตราภาษีนำเข้าที่ใช้จริงเฉลี่ยของสินค้าทั้งสองกลุ่มอยู่ที่ร้อยละ 16.9 และ 14.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 2-2 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของเมียนมา

หน่วย: ร้อยละ

อัตราภาษี	สินค้า		
	ทั้งหมด	สินค้าเกษตร	สินค้านำเข้าใช้เกษตร
อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน (Simple average final bound)	84.1	106.2	21.2
อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง (Simple average MFN applied)	5.6	8.6	5.1
อัตราภาษีเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักการค้า (Trade weighted average)	N/A	N/A	N/A

ที่มา : รวบรวมจาก WTO Tariff Profile 2015

ตารางที่ 2-3 โครงสร้างอัตราภาษีนำเข้าของเมียนมา จำแนกตามประเภทสินค้า

หน่วย: ร้อยละ

กลุ่มสินค้า	อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน	อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง	สัดส่วนการนำเข้า*
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์	121.1	9.8	N/A
ผลิตภัณฑ์นม	40.1	3.4	N/A
พืชผักและผลไม้	135.0	11.6	N/A
ชาและกาแฟ	151.3	14.0	N/A
ัญชีพืชและของปรุงแต่งจากัญชีพืช	101.0	8.1	N/A
เมล็ดพืชและผลไม้ที่มีน้ำมัน	24.2	1.7	N/A
น้ำตาลและขนมทำจากน้ำตาล	67.0	5.1	N/A

กลุ่มสินค้า	อัตราภาษีเฉลี่ยผูกพัน	อัตราภาษีเฉลี่ย MFN ที่ใช้จริง	สัดส่วนการนำเข้า*
เครื่องดื่มและยาสูบ	295.2	23.1	N/A
ฝ้าย	27.3	0.8	N/A
ผลิตภัณฑ์เกษตรอื่นๆ	42.7	3.1	N/A
ปลาและผลิตภัณฑ์จากปลา	71.5	8.6	N/A
ผลิตภัณฑ์แร่และเหล็ก	23.8	3.4	N/A
น้ำมัน	25.0	1.7	N/A
เคมีภัณฑ์	30.0	2.2	N/A
ไม้และของทำด้วยไม้	-	6.8	N/A
สิ่งทอ	26.0	8.3	N/A
เครื่องนุ่งห่ม	-	16.9	N/A
เครื่องหนัง	-	5.3	N/A
เครื่องจักรที่ไม่ใช้ไฟฟ้า	8.6	1.7	N/A
เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า	0.0	4.5	N/A
พาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง	0.0	3.8	N/A
อุตสาหกรรมอื่นๆ	29.6	5.9	N/A

หมายเหตุ: * สัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากลุ่มสินค้านั้นๆ ต่อมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด

ที่มา : รวบรวมจาก WTO Tariff Profile 2015

2.3 นโยบายการต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศที่ประเทศเมียนมาดำเนินการในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเป็นการมุ่งสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศจีน และอินเดีย ผ่านการจัดทำความตกลงการค้าเสรีต่างๆ ภายใต้กรอบอาเซียน รวมไปถึงการจัดทำความร่วมมือในด้านต่างๆ เช่น ความตกลงการค้าเสรี BIMSTEC (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) ซึ่งเมียนมาและไทยได้ทำความตกลงกับประเทศในเอเชียใต้ เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างทั้งสองภูมิภาค ความตกลงในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ซึ่งมีประเทศอาเซียนในลุ่มแม่น้ำโขง (ไทย สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา) และจีน (มณฑลยูนนานและกวางสี) เป็นสมาชิก เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ประเทศเมียนมามีการดำเนินนโยบายต่างประเทศกับประเทศไทย ภายใต้ความร่วมมือต่างๆ โดยประเทศไทยและเมียนมาได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต

ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2491 โดยไทยมีการจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงย่างกุ้ง
ในขณะเดียวกัน เมียนมาได้มีการจัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตเมียนมา ณ กรุงเทพมหานครเช่นกัน

บทที่ 3

ภาพรวมการค้า และการลงทุนของ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

3.1 ภาพรวมการค้าสินค้า

3.1.1 การส่งออกสินค้า

การส่งออกสินค้าของเมียนมามีทิศทางที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2557 ที่มีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด แม้ในปี พ.ศ. 2558 การส่งออกดังกล่าวจะกลับมาลดลงใกล้เคียงกับในช่วงปี พ.ศ. 2553-2556 แต่โดยรวมการส่งออกในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ยังคงสูงขึ้นอยู่ โดยมูลค่าการส่งออกของเมียนมาเพิ่มขึ้นจาก 7,625 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 12,915 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (Compound Annual Growth Rate หรือ CAGR¹) ของมูลค่าการส่งออกในอัตราที่ค่อนข้างสูง คือร้อยละ 11.11 ดังแสดงในภาพที่ 3-1

¹ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) เป็นอัตราการเติบโตที่เสมือนว่าการเติบโตเกิดขึ้นเท่าๆ กันทุกปี โดยวัดจากมูลค่าในปีแรกและปีสุดท้าย ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

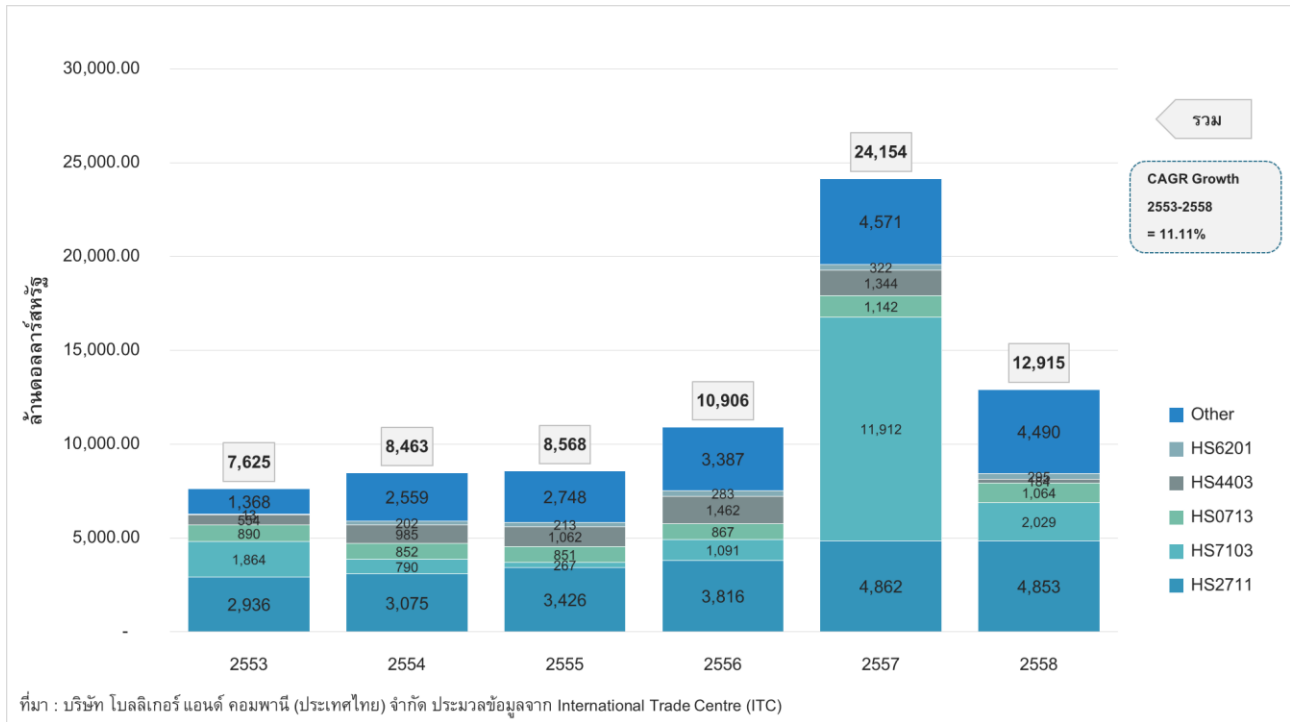
$$CAGR(t_0, t_n) = \left(\frac{V(t_n)}{V(t_0)} \right)^{\frac{1}{t_n - t_0}} - 1$$

โดย $V(t_0)$ คือ มูลค่าของปีที่เริ่มคำนวณ
 $V(t_n)$ คือ มูลค่าของปีที่สิ้นสุดการคำนวณ
 $(t_n - t_0)$ คือ ปีที่สิ้นสุดคำนวณลบด้วยปีที่เริ่มคำนวณ

ยกตัวอย่างเช่น สมมติว่ามูลค่าส่งออกในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 11,217.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2554 เท่ากับ 35,735.77 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น อัตราการเติบโตเฉลี่ยที่จะทำให้มูลค่าการค้าในปี พ.ศ. 2544 โตจนถึงมูลค่าการค้าในปี พ.ศ. 2554 คือร้อยละ 12.28 เป็นต้น

ภาพที่ 3-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

รายการสินค้าที่เมียนมาสามารถส่งออกได้มากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 คือ ก๊าซปิโตรเลียม โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกร้อยละ 31.62 ส่วนสินค้าส่งออกที่รองลงมา ได้แก่ รัตนชาตินอกเหนือจากเพชร พีชตระกูลถั่ว ไม้ที่ยังไม่แปรรูป เครื่องนุ่งห่มของสุภาพบุรุษ สินแร่ ดีบุก ยางพารา และเครื่องประดับที่ทำด้วยไข่มุก ดังแสดงในตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมด	12,105.21	11.11%	100.00%
1	HS2711	ก๊าซปิโตรเลียมและก๊าซไฮโดรคาร์บอนอื่น ๆ	3,828.09	10.57%	31.62%
2	HS7103	รัตนชาติ (นอกจากเพชร) และกึ่งรัตนชาติ จะตกแต่ง หรือตัดแล้ว หรือไม่ก็ตาม แต่ไม่ได้ร้อยเข้าด้วยกันหรือประกอบกับตัวเรือน รวมทั้งรัตนชาติ (นอกจากเพชร) และกึ่งรัตนชาติที่ไม่ได้ตัด ซึ่งร้อยเข้าด้วยกันชั่วคราวเพื่อสะดวกแก่การขนส่ง	2,992.22	1.71%	24.72%
3	HS0713	พีชฝักตระกูลถั่วแห้งและเอาเปลือกออก จะลอกเยื่อหรือทำให้แยกจากกันหรือไม่ก็ตาม	944.32	3.63%	7.80%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558
4	HS4403	ไม้ที่ยังไม่แปรรูป จะถากเปลือกหรือกระพี้ ออกแล้วหรือทำเป็นสี่เหลี่ยมอย่างหยาบๆ หรือไม้ก็ตาม	931.87	-19.74%	7.70%
5	HS6201	เสื้อโอเวอร์โค้ต คาร์โค้ต เคป โคล้ก อาโนรัก (รวมถึงแจ็กเก็ตที่ใส่เล่นสกี) เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลมและเสื้อคลุมที่คล้ายกัน ของบุรุษหรือเด็กชาย นอกจากของตามประเภทที่ 62.03	221.37	85.93%	1.83%
6	HS6203	สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ กางเกงขายาว ชุดหมี่ที่มีเอี๊ยมและสายโยง กางเกงขาสั้น และกางเกงขาสั้น (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษและเด็กชาย	199.53	26.49%	1.65%
7	HS2609	สินแร่และหัวแร่ดิบทุก	185.80	158.33%	1.53%
8	HS4001	ยางธรรมชาติ บาลาตา กัตตาเปอร์ชา กวายูล ซีเคิล และ กัมธรรมชาติที่คล้ายกัน ในลักษณะขี้ปนม หรือ เป็นแผ่น แผ่นบาง หรือเป็นแถบ	179.23	-9.61%	1.48%
9	HS1006	ข้าว	176.33	-8.37%	1.46%
10	HS7116	ของทำด้วยไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง ทำด้วยรัตนชาติหรือกึ่งรัตนชาติ (ธรรมชาติสังเคราะห์หรือทำขึ้นใหม่)	164.98	N/A	1.36%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

ตลาดส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับแรกของเมียนมา² ได้แก่ จีน (ร้อยละ 38.30) ไทย (ร้อยละ 30.27) อินเดีย (ร้อยละ 11.09) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 5.59) และเกาหลีใต้ (ร้อยละ 3.21) ตามลำดับ

² พิจารณาจากข้อมูลตลาดส่งออกของเมียนมาเฉลี่ยปี 2553-2557 เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทางพบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

ตารางที่ 3-2 ตลาดส่งออกหลัก 5 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

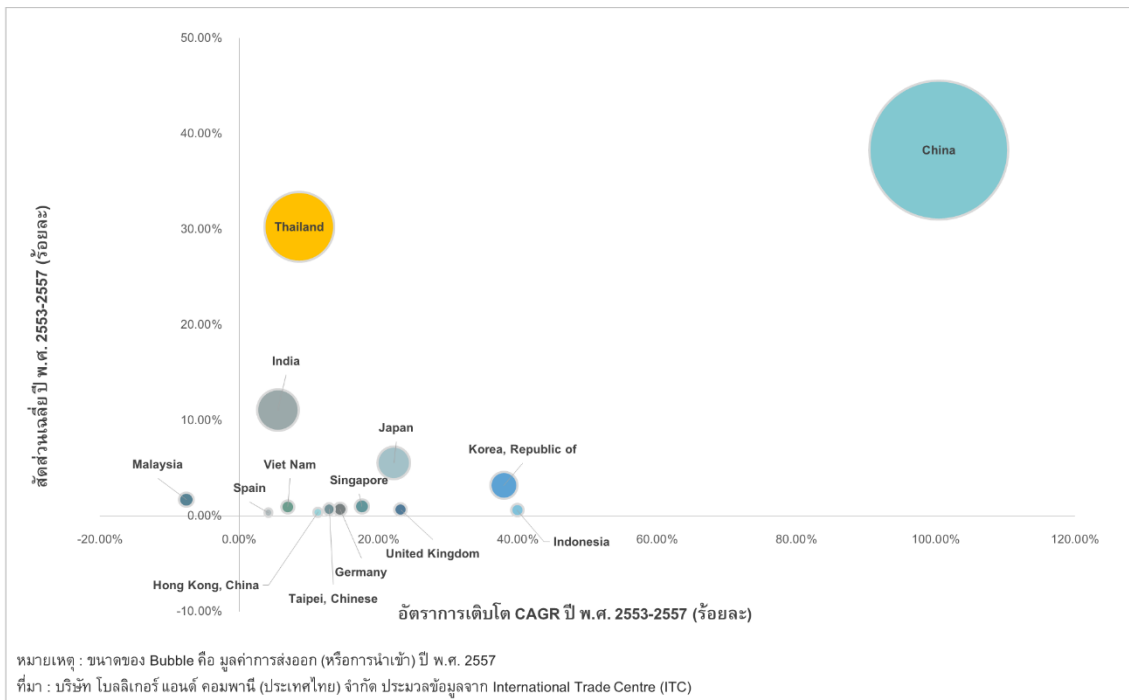
อันดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2557	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2557	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2557
	โลก	11,699.51	38.24%	100.00%
1	จีน	4,480.47	100.46%	38.30%
2	ไทย	3,541.16	8.62%	30.27%
3	อินเดีย	1,297.87	5.55%	11.09%
4	ญี่ปุ่น	653.59	22.20%	5.59%
5	เกาหลีใต้	375.44	37.99%	3.21%
	ประเทศอื่นๆ	1,350.97	10.33%	11.55%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

หากพิจารณาตลาดส่งออกที่สำคัญของเมียนมา จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 จีนเป็นตลาดส่งออกที่มีการเติบโตอย่างมาก โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 100.46 ขณะที่ตลาดส่งออกอื่นๆ ที่มีการเติบโตรองลงมาจากจีนนั้น จะมีการเติบโตอยู่ไม่เกินร้อยละ 40 ทั้งนี้ ไทยมีการเติบโตอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 8.62 ดังแสดงในภาพที่ 3-2

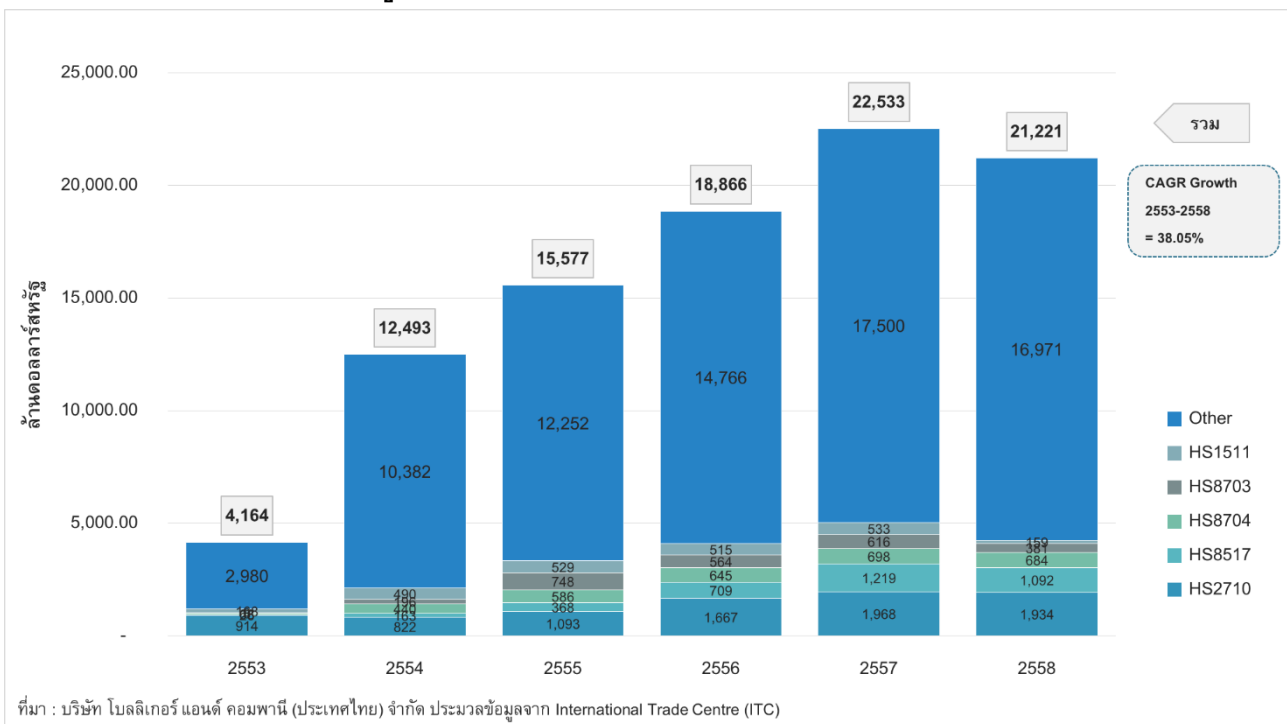
ภาพที่ 3-2 ตำแหน่งของไทยในตลาดส่งออกสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

3.1.2 การนำเข้าสินค้า

การนำเข้าสินค้าของเมียนมา พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 เมียนมามีการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นสูงอย่างมาก อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของเมียนมาในปี พ.ศ. 2553 อยู่เพียง 4,164 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หากแต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา มูลค่าดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมาอยู่ที่ 21,221 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 โดยตลอดช่วงเวลาดังกล่าว มูลค่านำเข้าของเมียนมามีอัตราการเติบโตแบบ CAGR อยู่ที่ร้อยละ 38.05

ภาพที่ 3-3 มูลค่าการนำเข้าสินค้าของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

รายการสินค้าที่เมียนมานำเข้ามากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 คือ น้ำมันปิโตรเลียม โดยมีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าเท่ากับร้อยละ 8.85 ของการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศ ส่วนสินค้านำเข้ารองลงมา ได้แก่ เครื่องโทรศัพท์ ยานยนต์สำหรับขนส่ง น้ำมันปาล์ม จักรยานยนต์ วัสดุก่อสร้าง เครื่องจักรสำหรับก่อสร้าง เหล็กท่อน และยารักษาโรค ดังแสดงในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมด	15,809.00	38.50%	100.00%
1	HS2710	น้ำมันปิโตรเลียมและน้ำมันที่ได้จากแร่บิทูมินัส นอกจากที่เป็นน้ำมันดิบ รวมทั้งสิ่งปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่นซึ่งมีน้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ได้จากแร่บิทูมินัสตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก ซึ่งน้ำมันเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลักของสิ่งปรุงแต่งนั้น เศษน้ำมัน	1,399.61	16.18%	8.85%
2	HS8517	เครื่องโทรพิมพ์ โทรสาร โทรศัพท์และอุปกรณ์	596.18	110.97%	3.77%
3	HS8704	ยานยนต์สำหรับขนส่งของ	520.38	58.55%	3.29%
4	HS8703	รถยนต์และยานยนต์อื่น ๆ ที่ออกแบบสำหรับขนส่งบุคคลเป็นหลัก (นอกจากของตามประเภทที่ 87.02) รวมถึงสแตชันแวกอนและรถแข่ง	418.76	114.62%	2.65%
5	HS1511	น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตาม แต่ต้องไม่ตัดแปลงทางเคมี	398.94	-1.10%	2.52%
6	HS8711	รถจักรยานยนต์ (รวมถึงโมเพ็ด) และรถจักรยานที่ติดตั้งมอเตอร์ช่วย (มีหรือไม่มีรถพ่วงข้าง) รวมทั้งรถพ่วงข้าง	321.47	312.93%	2.03%
7	HS7308	สิ่งก่อสร้าง (ไม่รวมถึงอาคารสำเร็จรูปตามประเภทที่ 94.06) และส่วนประกอบของสิ่งก่อสร้าง ทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า	308.58	39.92%	1.95%
8	HS8429	บูลโดเซอร์ แองเกิลโตเซอร์ เครื่องเกรด เครื่องเกลี่ย เครื่องขุด เครื่องตักเชิงกล เครื่องขุด เครื่องตักย้าย เครื่องกระทุ้งและเครื่องบดถนน ชนิดขับเคลื่อนได้ในตัว	290.33	4.58%	1.84%
9	HS7228	ทองและเส้นอื่น ๆ ทำด้วยเหล็กกล้าเจืออื่น ๆ	266.56	199.29%	1.69%

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558
10	HS3004	ยารักษาหรือป้องกันโรค (ไม่รวมถึงของตามประเภท 30.02 30.05 หรือ 30.06) ที่ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ผสมหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ผสมสำหรับใช้รักษาหรือป้องกันโรค ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ตามขนาดที่กำหนด (รวมถึงของที่จัดทำขึ้นในลักษณะเพื่อให้ผ่านทางผิวหนัง) หรือในลักษณะหรือบรรจุภาชนะเพื่อการขายปลีก	260.67	14.52%	1.65%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

แหล่งนำเข้าที่สำคัญของเมียนมาใน 5 อันดับแรก³ ได้แก่ จีน (ร้อยละ 39.39) ไทย (ร้อยละ 20.64) สิงคโปร์ (ร้อยละ 10.72) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 5.48) และเกาหลีใต้ (ร้อยละ 5.11) ตามลำดับ

ตารางที่ 3-4 แหล่งนำเข้าหลัก 5 อันดับแรกของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

อันดับ	ประเทศ	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2557	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2557	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2557
	โลก	15,575.99	25.26%	100.00%
1	จีน	6,135.41	28.13%	39.39%
2	ไทย	3,214.73	19.58%	20.64%
3	สิงคโปร์	1,670.36	19.88%	10.72%
4	ญี่ปุ่น	853.71	45.97%	5.48%
5	เกาหลีใต้	796.43	13.71%	5.11%
	ประเทศอื่นๆ	2,905.33	31.97%	18.65%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

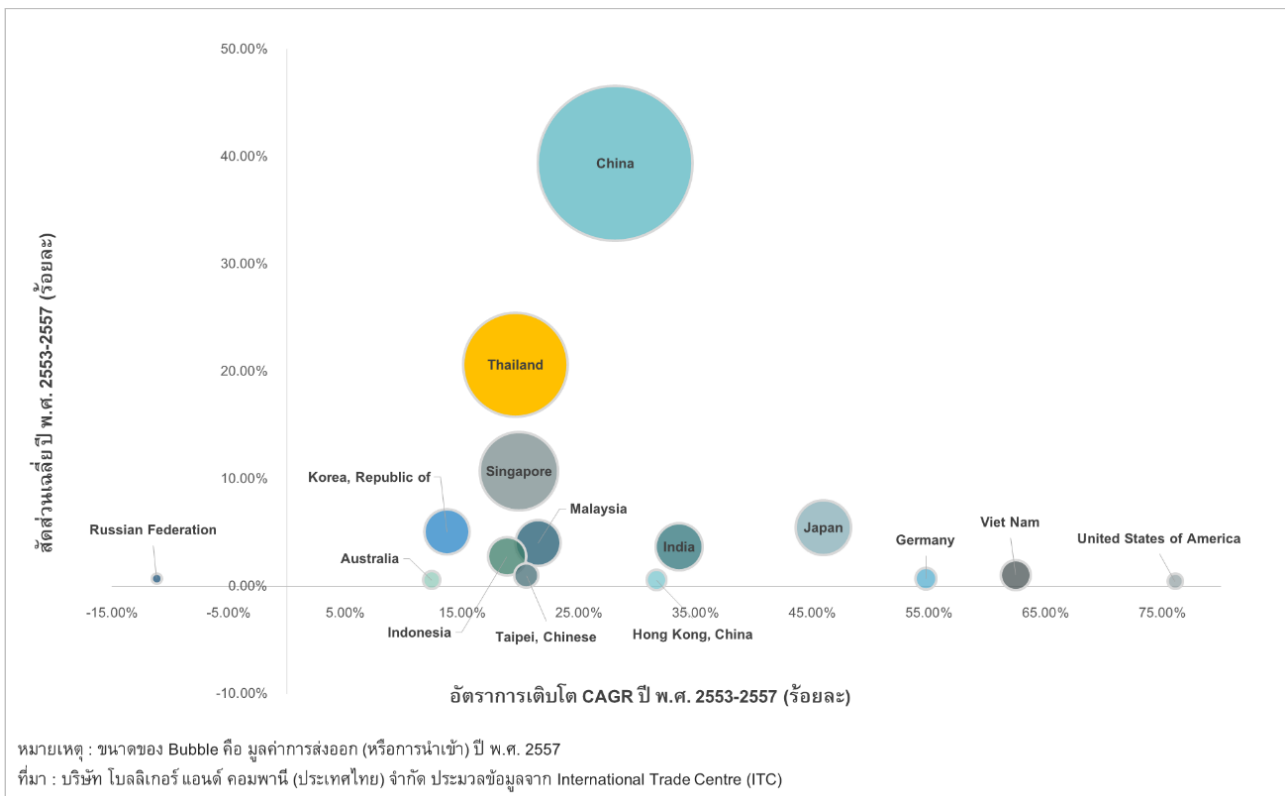
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

³ พิจารณาจากข้อมูลแหล่งนำเข้าของเมียนมาเฉลี่ยปี 2553-2557 เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม การสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทางพบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

หากพิจารณาแหล่งนำเข้าที่สำคัญของเมียนมา จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 จีน เป็นแหล่งนำเข้าที่เติบโตปานกลาง โดยอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 28.13 ใกล้เคียงกับไทยซึ่งมีการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 19.58 ส่วนแหล่งนำเข้าสำคัญอื่นๆ ที่มีการเติบโตอย่างมาก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม และเยอรมนี ซึ่งมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 76.12 62.46 และ 54.77 ตามลำดับ

ภาพที่ 3-4 ตำแหน่งของไทยในแหล่งนำเข้าสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

3.2 ภาพรวมการค้าบริการ

3.2.1 การส่งออกบริการ

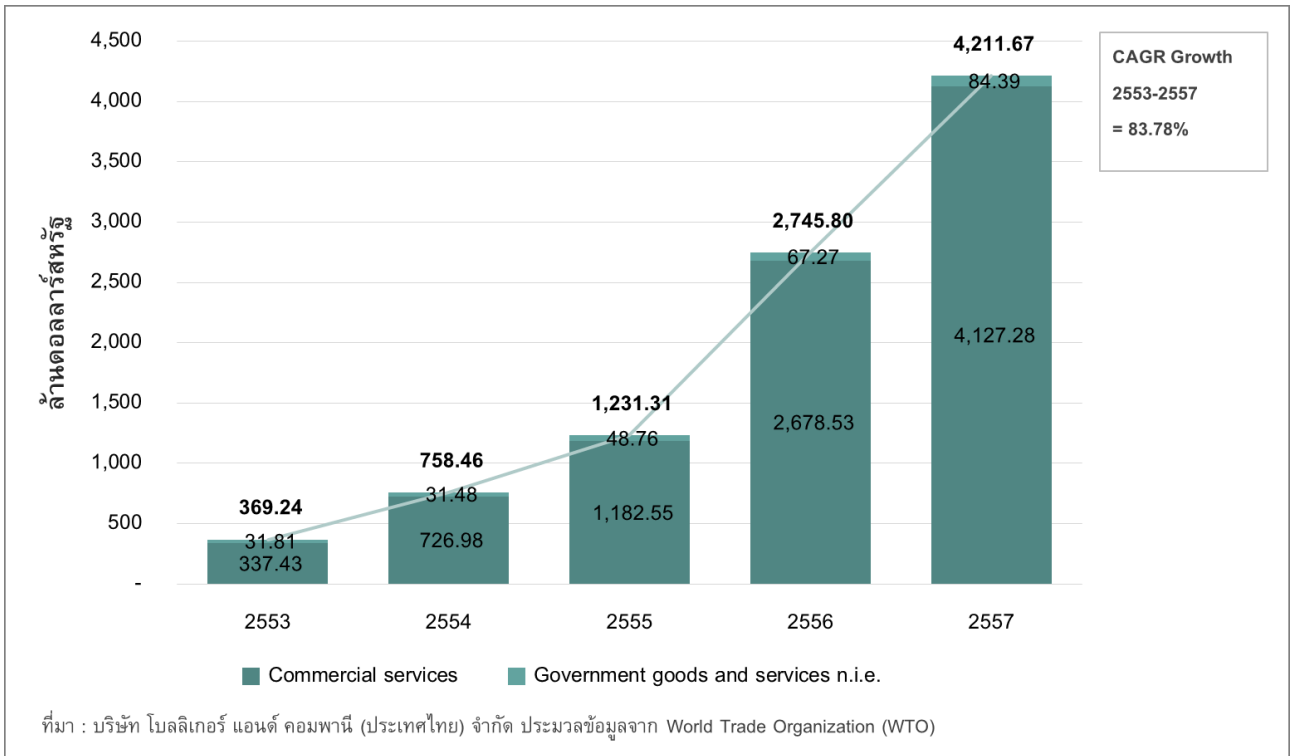
สำหรับการส่งออกบริการของเมียนมา พบว่าโดยรวมมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557⁴ โดยเพิ่มขึ้นจาก 369 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 4,212 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2557 คิดเป็นอัตราการเติบโตแบบ CAGR อยู่ที่ร้อยละ 83.78 ดังแสดงในภาพที่ 3-5

โดยการส่งออกบริการของเมียนมาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ส่วนใหญ่นั้นเป็นบริการเชิงพาณิชย์ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 97.17 และที่เหลืออีกร้อยละ 2.83 เป็นบริการภาครัฐ ทั้งนี้บริการเชิงพาณิชย์ที่เมียนมาส่งออกมาที่สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 54.95 ของการส่งออกบริการทั้งหมดของประเทศ บริการด้านอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 21.23 และบริการด้านการขนส่ง ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 15.94 อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-6

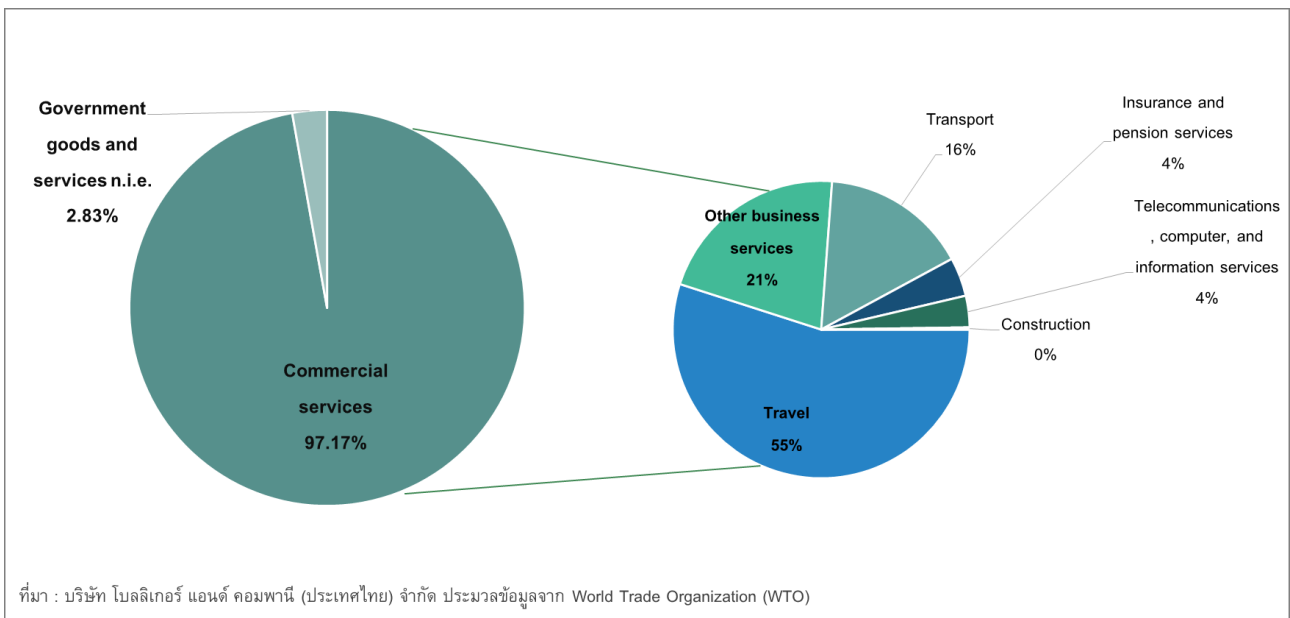
⁴ เนื่องจากฐานข้อมูลของ WTO ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่นำเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

ภาพที่ 3-5 มูลค่าการส่งออกบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

ภาพที่ 3-6 สัดส่วนการส่งออกภาคบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

3.2.2 การนำเข้าบริการ

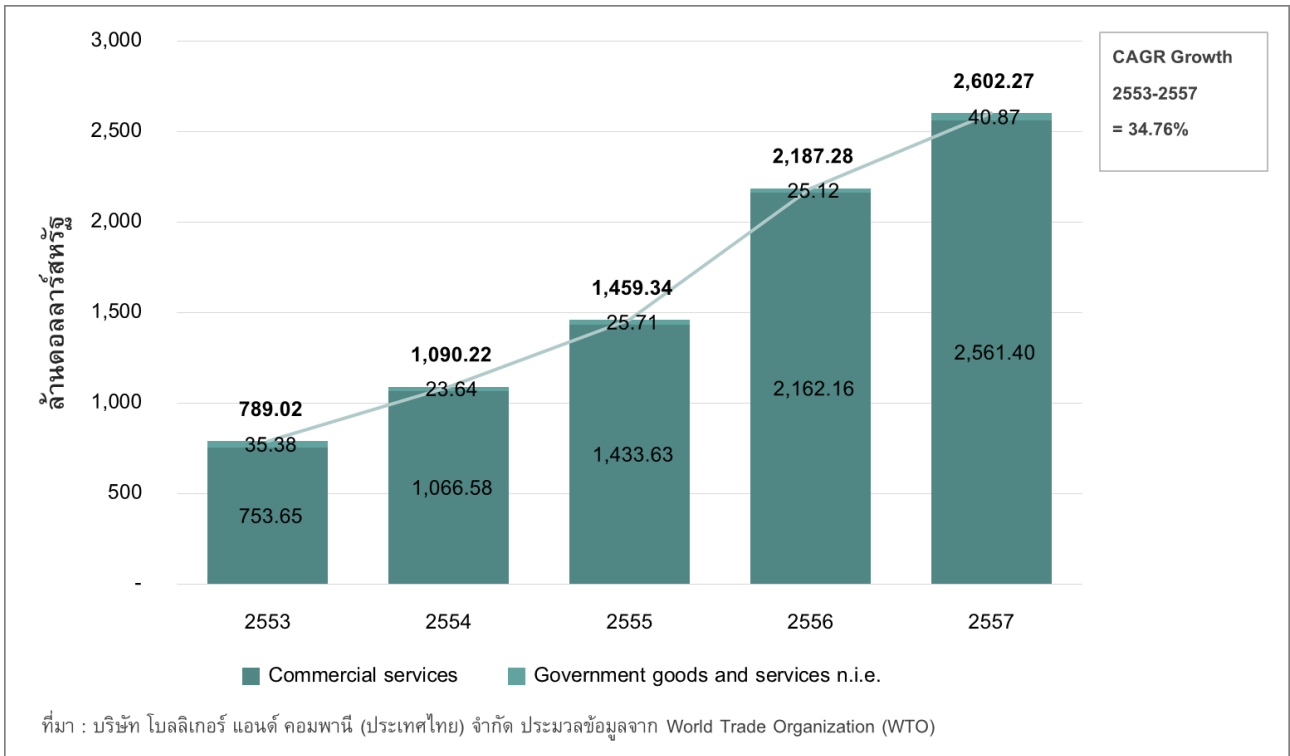
สำหรับการนำเข้าบริการของเมียนมา พบว่าโดยรวมมีทิศทางเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557⁵ โดยเพิ่มขึ้นจาก 789 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2553 เป็น 2,602.27 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2557 คิดเป็นอัตราการเติบโตแบบ CAGR อยู่ที่ร้อยละ 34.76 ดังแสดงในภาพที่ 3-7

โดยการนำเข้าบริการของเมียนมาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 ส่วนใหญ่เป็นบริการเชิงพาณิชย์ คิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 98.15 และที่เหลืออีกร้อยละ 1.85 เป็นบริการภาครัฐ ทั้งนี้บริการเชิงพาณิชย์ที่เมียนมานำเข้ามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บริการด้านการขนส่ง ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 57.82 ของการนำเข้าบริการทั้งหมด บริการด้านอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 23.69 และบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 10.15 อันจะเห็นได้จากภาพที่ 3-8

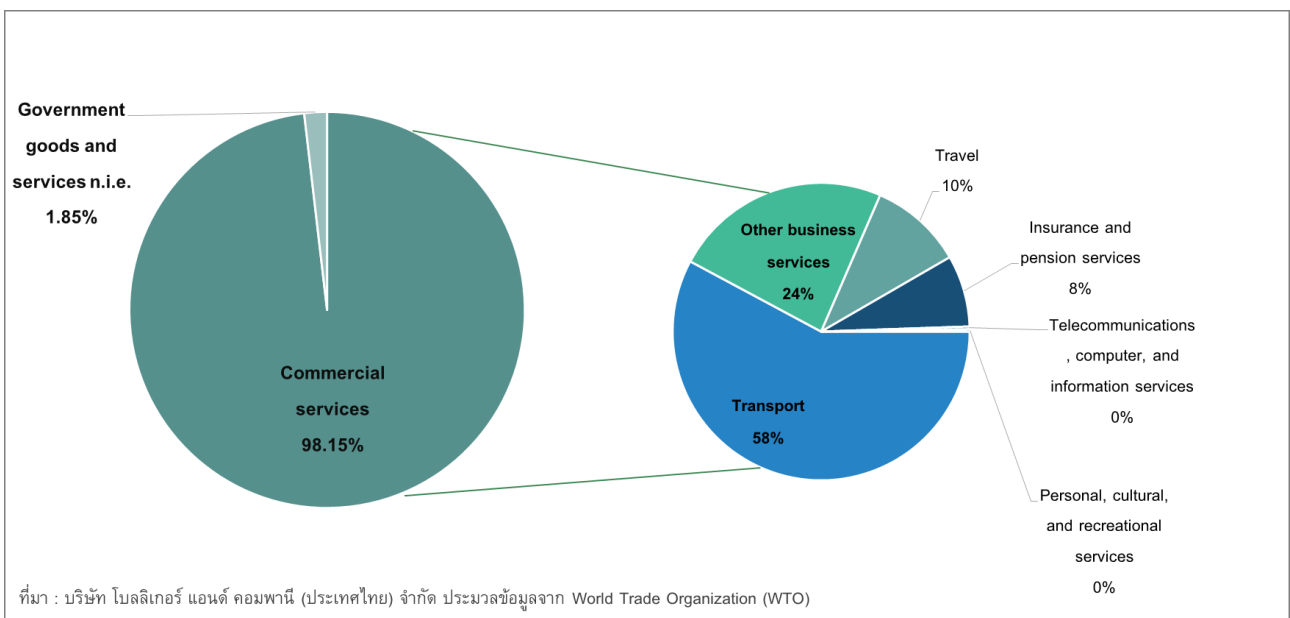
⁵ เนื่องจากฐานข้อมูลของ WTO ยังมีการปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่นำเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน

ภาพที่ 3-7 มูลค่าการนำเข้าบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

ภาพที่ 3-8 สัดส่วนการนำเข้าภาคบริการของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

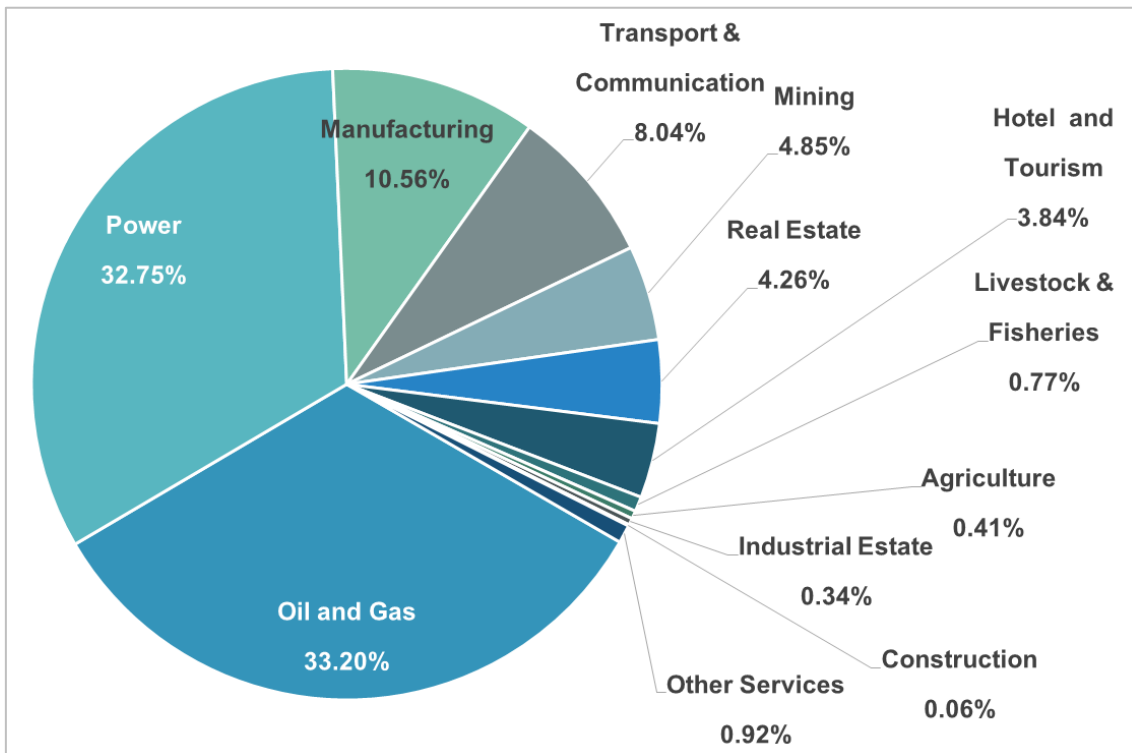

3.3 ภาพรวมการลงทุน

ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2558 โครงการลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาและได้รับการอนุมัติการลงทุนจาก DICA มีจำนวนทั้งสิ้น 1,033 โครงการ รวมเป็นมูลค่าการลงทุนสะสม 59,153 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการลงทุนในธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นภาคธุรกิจที่มีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.20 ส่วนธุรกิจที่มีการเข้ามาลงทุนรองลงมา ได้แก่ ธุรกิจพลังงาน (ร้อยละ 32.75) ธุรกิจภาคการผลิต (ร้อยละ 10.56) ธุรกิจโทรคมนาคมและการสื่อสาร (ร้อยละ 8.04) และธุรกิจการทำเหมืองแร่ (ร้อยละ 4.85) ดังแสดงในภาพที่ 3-9

จากภาพที่ 3-10 นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาเป็นมูลค่าสะสมมากที่สุด ได้แก่ จีน สิงคโปร์ ไทย ฮังกย และสหราชอาณาจักร โดยจีนเป็นผู้ลงทุนรายสำคัญที่สุด มีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนคิดเป็นร้อยละ 26.07 รองลงมาด้วยนักลงทุนจากสิงคโปร์ที่มีการลงทุนในสัดส่วนร้อยละ 19.98 และนักลงทุนไทย ซึ่งมีสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 17.50 โดยมูลค่าการลงทุนสะสมที่นักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนในเมียนมาอยู่ที่ 10,352 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

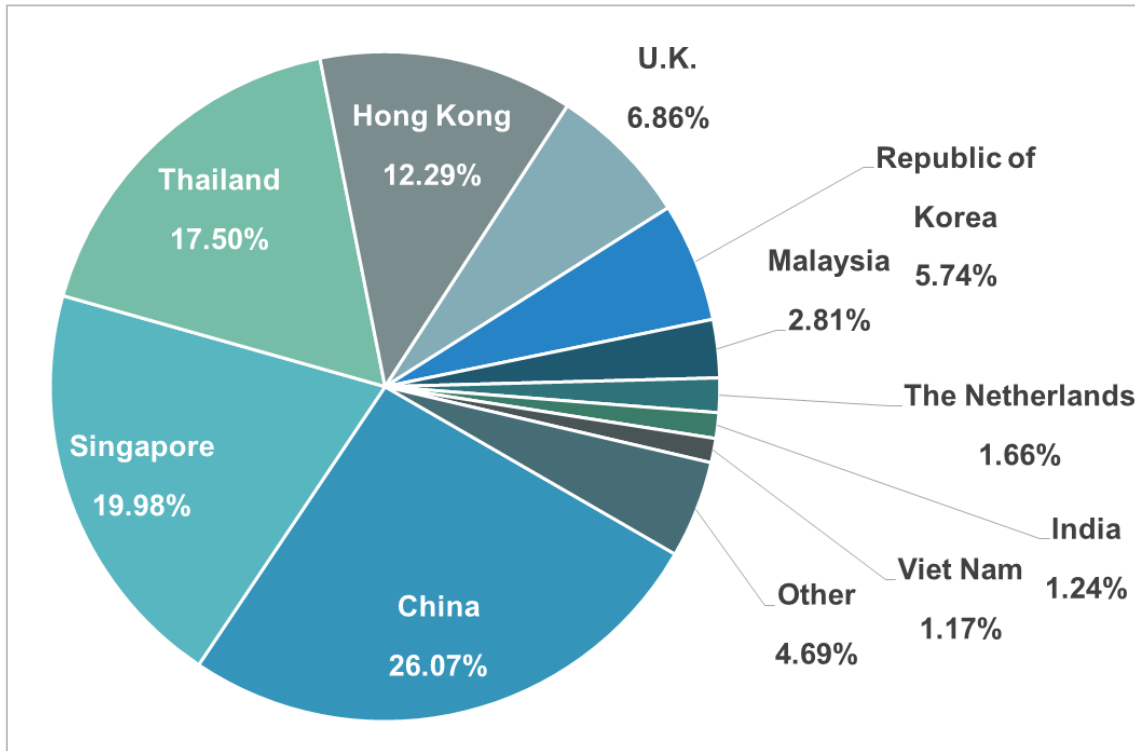
ภาพที่ 3-9 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศสะสมในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558

ที่มา: Directorate of Investment and Company Administration (DICA), Myanmar (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559)

ภาพที่ 3-10 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนของแต่ละประเทศสะสมในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558

ที่มา: Directorate of Investment and Company Administration (DICA), Myanmar (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559)

บทที่ 4

นโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

4.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

- **Directorate of Investment and Company Administration (DICA)** – เป็นหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งทำหน้าที่หลักในการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ ทั้งการลงทุนโดยนักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนชาวต่างชาติ รวมถึงเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจดทะเบียนบริษัท นอกจากนี้ DICA ยังมีส่วนร่วมในการออกนโยบายการลงทุนของประเทศ เช่นเดียวกับการผลักดันรัฐบาลเมียนมาให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศคู่ค้า
- **Myanmar Investment Commission (MIC)** – เป็นคณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐของเมียนมาในด้านอุตสาหกรรมและด้านการลงทุน ได้แก่ Ministry of Energy, Ministry of Hotel & Tourism, Ministry of Environment Conservation and Forestry, Ministry of Home Affairs, Ministry of Finance, Ministry of Rail Transportation และ DICA นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มสถาบัน และตัวแทนภาคธุรกิจในเมียนมาเข้าร่วมในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย โดยหน้าที่หลักของ MIC ได้แก่ การพิจารณาและดำเนินการอนุมัติโครงการลงทุนต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ
- **Ministry of National Planning & Economic Development (MNPED)** – เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาประเทศ
- **Ministry of Industry (MOI)** – เป็นหน่วยงานภาครัฐหลัก ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดและดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมของประเทศ และมีบทบาทสำคัญในสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ
- **Ministry of Commerce (MOC)** – เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมการค้าภายในและการค้าระหว่างประเทศของเมียนมา นอกจากการส่งเสริมการค้าของประเทศ หน้าที่หลักอีกประการคือการกำหนดนโยบายทางการค้าของประเทศ

พร้อมทั้งรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจ และส่งเสริมการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในประเทศ

4.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน/อื่น ๆ

- **Republic of the Union of Myanmar Federation of Chambers of Commerce and Industry (UMFCCI)** – เป็นหน่วยงานภาคเอกชนซึ่งถูกจัดตั้งโดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้บริการและสนับสนุนการประกอบธุรกิจของภาคธุรกิจและผู้ประกอบการเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs และ SMIs) รวมถึงเพื่อส่งเสริมภาคการค้าและภาคการผลิตของประเทศ ผ่านการให้ข้อมูลด้านการลงทุนที่จำเป็น การเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในด้านต่างๆ รวมไปถึงการเป็นหน่วยงานรวบรวมความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากภาคเอกชนเพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวเสนอแก่ภาครัฐ

4.2 นโยบายด้านการลงทุน

4.2.1 นโยบายด้านการลงทุนที่สำคัญ

ในอดีต เมียนมาดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบปิดมาเป็นเวลายาวนานจากการเป็นรัฐสวัสดิการที่ได้ตั้งข้อกำหนดต่างๆ ที่ห้ามการลงทุนจากต่างประเทศในเกือบทุกอุตสาหกรรม รัฐบาลทหารจึงมีบทบาทหลักในการวางทิศทางนโยบายทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยควบรวมกิจการทุกอุตสาหกรรมให้เป็นของรัฐ แต่กลับเป็นนโยบายที่ล้มเหลวและส่งผลให้เมียนมาได้รับการจัดอันดับเป็นกลุ่มประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจน้อยที่สุดในโลก (Least Developed Country) โดยองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ใน พ.ศ. 2530

ในปี พ.ศ. 2531 รัฐบาลเมียนมาได้เริ่มการดำเนินนโยบายทางการลงทุนที่เปิดมากขึ้น ส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การลงทุนในเมียนมากลับต้องหยุดชะงักอีกครั้ง เนื่องด้วยความไม่สงบทางการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2537 – 2540 ประกอบกับการที่สหรัฐอเมริกา หรือประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปประกาศการคว่ำบาตรทางการค้าต่อเมียนมา

หลังจากนั้นเป็นต้นมา แนวโน้มการลงทุนในเมียนมามีการเติบโตที่ไม่สูงมาก ถึงกระนั้นเมื่อเมียนมาเริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในปัญหาการเมืองและความสงบในประเทศ แนวโน้มการลงทุนจากต่างประเทศก็ปรับตัวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลเมียนมาได้ริเริ่มมาตรการเปิดเสรีการลงทุนอีกครั้ง โดยได้ออกแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม (Framework for Economic and Social Reform 2012) ซึ่งมุ่งผ่อนคลายกฎระเบียบการลงทุนและปรับปรุงขั้นตอนการขออนุญาตดำเนินธุรกิจในประเทศให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมายังได้ออกกฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ พ.ศ. 2555 (Foreign Investment Law 2012) เพื่อกำหนดข้อบังคับและกฎเกณฑ์พิเศษต่างๆ ที่ชาวต่างชาติต้องปฏิบัติตามในการเข้ามาลงทุนในเมียนมา การดำเนินการดังกล่าวได้สร้างความชัดเจนในกฎระเบียบทางด้านการลงทุนของประเทศมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมเคยมีความคลุมเครือ และเป็นประเด็นท้าทายต่อการเข้าไปลงทุนในเมียนมาโดยตลอดมา

ทั้งนี้ จากแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวยังได้เน้นถึงความสำคัญของการลงทุนจากต่างประเทศและการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศต่อการพัฒนาศักยภาพของธุรกิจในประเทศ รัฐบาลเมียนมาจึงได้ให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น การอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้าถือหุ้นกิจการในประเทศได้ร้อยละ 100 การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และสิทธิในการเช่าที่ดินระยะยาว เป็นต้น แก่นักลงทุนชาวต่างชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมายังจัดตั้งเขตอุตสาหกรรม (Industrial Zones) และเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) ขึ้นและดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจบางแห่งเพื่ออำนวยความสะดวกการลงทุนและส่งเสริมการจัดตั้งฐานการผลิตในประเทศแก่นักลงทุน

การดำเนินการดังกล่าวเป็นรูปแบบการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในระยะยาวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ เนื่องจากเมียนมายังไม่มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รัฐบาลเมียนมาจึงเห็นถึงความสำคัญของการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมและเขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมุ่งเน้นพัฒนาพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเน้นไปที่พื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติและชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านหรือท่าเรือสำคัญ รวมถึงกำหนดสิทธิประโยชน์ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะเพิ่มความน่าดึงดูดทางการลงทุนทั้งในเชิงความพร้อมของพื้นที่ในการจัดตั้งฐานการผลิตและสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ

จากข้อมูลของมูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเมียนมา (Myanmar Investment Commission) จะพบว่าตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีมูลค่าสูงสุดนับตั้งแต่ที่เมียนมาดำเนินการเปิดประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยจำนวนโครงการการลงทุนจนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2558 (พ.ศ. 2531-2558) มีทั้งสิ้น 1,033 โครงการ รวมเป็นมูลค่าการลงทุนสะสมกว่า 59,153 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการลงทุนในธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นภาคธุรกิจที่มีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจภาคการผลิต ธุรกิจโทรคมนาคมและการสื่อสาร และธุรกิจการทำเหมืองแร่ ทั้งนี้ นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาเป็นมูลค่าสะสมมากที่สุด ได้แก่ จีน สิงคโปร์ ไทย ฮองกง และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ

4.2.2 อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริม

รัฐบาลเมียนมาได้กำหนดอุตสาหกรรมที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นพิเศษ อันประกอบด้วย 3 ภาคอุตสาหกรรม¹ ได้แก่

- 1) อุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงาน (Labour-intensive Industries)
- 2) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร (Agricultural-based Industries) ได้แก่ อุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมเครื่องจักรทางการเกษตร การเพาะปลูกและการทำกิจกรรม ตลอดจนธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์
- 3) โครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Projects) ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง พลังงาน โทรคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนภาคการผลิตของอุตสาหกรรมในประเทศ

นอกเหนือจากอุตสาหกรรมข้างต้น ยังมีภาคอุตสาหกรรมอื่นที่รัฐบาลเมียนมาพยายามดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศด้วยเช่นกัน อาทิ ธุรกิจภาคการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจค้าส่งและค้าปลีก อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ

¹ รวบรวมข้อมูลจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA)

4.2.3 เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเขตอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2554 รัฐบาลเมียนมามีแผนจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ในประเทศเพื่อเป็นการส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยได้มีการผ่านร่างกฎหมายเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ และจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำกับดูแลการบริหารจัดการและการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศ รวมถึงได้มีการกำหนดสิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุนที่จะได้รับจากการเข้าไปลงทุน

ในปัจจุบัน เมียนมาได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่

- เขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย (Dawei Special Economic Zone)
- เขตเศรษฐกิจพิเศษติลาวา (Thilawa Special Economic Zone)
- เขตเศรษฐกิจพิเศษจ้าวผิว (Kyaukpyu Special Economic Zone)

นอกจากนี้ เมียนมายังมีเขตอุตสาหกรรม (Industrial Zone) ทั้งหมด 20 แห่ง ซึ่งจัดตั้งกระจายอยู่ในรัฐและภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ

ตารางที่ 4-1 เขตอุตสาหกรรมในเมียนมา (Industrial Zone)

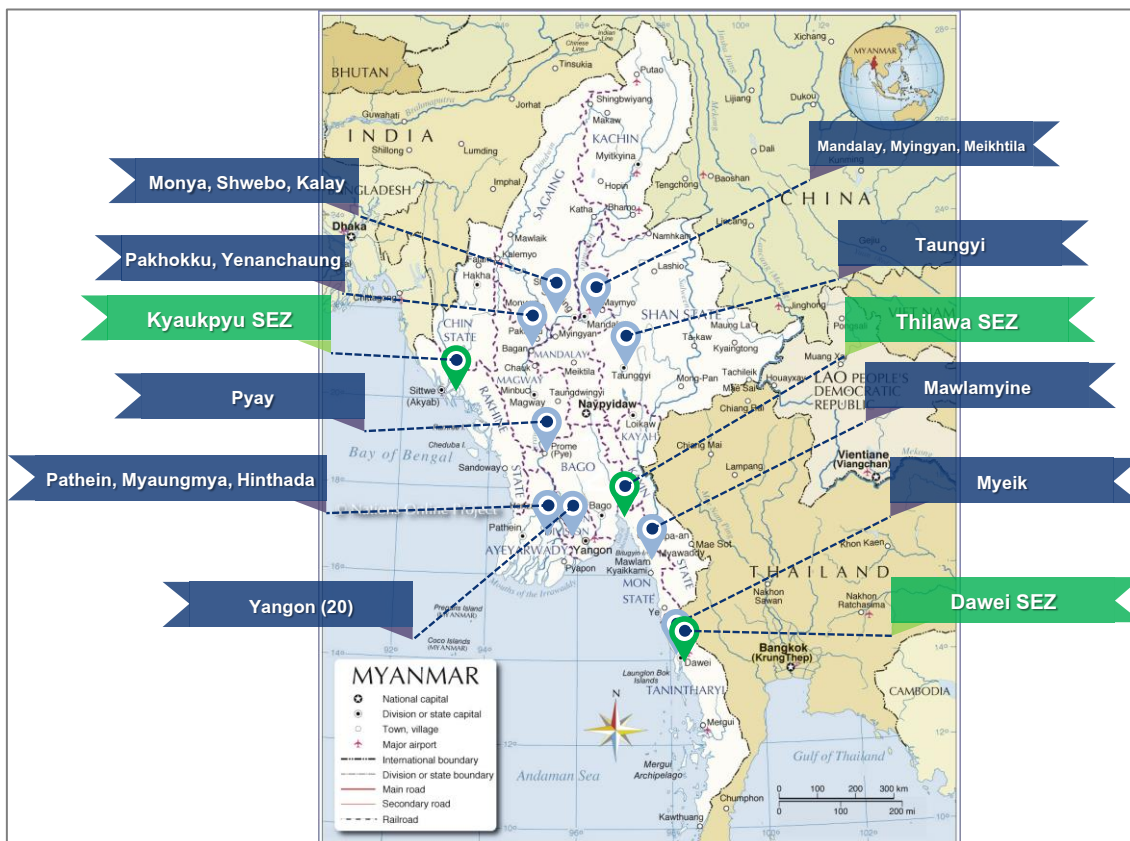
ลำดับ	รายชื่อ	ที่ตั้ง	รัฐ/ภูมิภาค	พื้นที่ (เอเคอร์)
1	Yangon East Industrial Zone	Yangon	Yangon Division	N/A
2	Yangon West Industrial Zone			N/A
3	Yangon North Industrial Zone			1547.92
4	Yangon South Industrial Zone			N/A
5	Mandalay Industrial Zone	Mandalay	Mandalay Division	946.51
6	Mingyan Industrial Zone	Mingyan		163.59
7	Meiktila Industrial Zone	Meiktila		385.45
8	Monywa Industrial Zone	Monywa	Sagaing Division	296.7
9	Kalay Industrial Zone	Kalay		N/A
10	Shwebo Industrial Zone	Shwebo		N/A
11	Yenangyaung Industrial Zone	Yenangyaung	Magway Division	98.81
12	Pakokku Industrial Zone	Pakokku		321
13	Bago Industrial Zone	Bago	Bago Division	2,965.27
14	Pyay Industrial Zone	Pyay		N/A
15	Patheingyi Industrial Zone	Patheingyi		N/A

ลำดับ	รายชื่อ	ที่ตั้ง	รัฐ/ภูมิภาค	พื้นที่ (เอเคอร์)
16	Myaungmya Industrial Zone	Myaungmya	Ayeyarwady	101.65
17	Hinthada Industrial Zone	Hinthada	Division	N/A
18	Myeik Industrial Zone	Myeik	Tanintharyi Division	153
19	AyeTharyar Industrial Zone (Taunggyi)	Taunggyi	Shan State	287
20	Mawlamyine Industrial Zone	Mawlamyine	Mon State	162.4

ที่มา : รวบรวมข้อมูลจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA)

ภาพที่ 4-1 ตำแหน่งของเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตอุตสาหกรรมในเมียนมา

ที่มา : บริษัท โบลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ปรับปรุงจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA)

4.3 กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน

4.3.1 กฎหมายด้านการลงทุน

4.3.1.1 ภาพรวมกฎหมายด้านการลงทุน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการลงทุนของเมียนมาประกอบด้วยกฎหมายหลัก 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนในประเทศ (Myanmar Investment Law 2015) และกฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Law 2012) นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมายังออกกฎระเบียบว่าด้วยการลงทุนจากชาวต่างชาติ พ.ศ. 2556 (Foreign Investment Rules 2013) เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่นักลงทุนชาวต่างชาติพึงปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจในเมียนมาด้วย

ในส่วนของ การจัดตั้งธุรกิจในเมียนมา กฎหมาย/กฎระเบียบที่กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว ได้แก่ กฎหมายธุรกิจ พ.ศ. 2457 (Myanmar Companies Law 1914)² และกฎระเบียบธุรกิจ พ.ศ. 2483 (Myanmar Companies Rules 1940)

นอกเหนือจากกฎหมายข้างต้น สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดตั้งและประกอบธุรกิจในเมียนมา เช่น กฎหมายว่าด้วยการถือครองที่ดิน พ.ศ. 2437 (Land Acquisition Law 1894) และกฎหมายการโอนย้ายอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 (Transfer of Immovable Property Restriction Law 1987) ซึ่งกล่าวถึงสิทธิในการถือครองหรือเป็นเจ้าของที่ดินในเมียนมา³ กฎหมายว่าด้วยภาษี พ.ศ. 2557 (Myanmar Tax Law 2014) ซึ่งกำหนดอัตราภาษีต่างๆ ในประเทศ กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2432 (Merchandise Marks Act 1889) กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2454 (Copyright Act 1911) และกฎหมายสิทธิบัตรและแบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2536 (Patents and Designs Act 1993) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในเมียนมา

² ปัจจุบัน รัฐบาลเมียนมากำลังอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายธุรกิจฉบับใหม่ (Draft Myanmar Company Law) ซึ่งยังไม่ีผลบังคับใช้ (รวบรวมข้อมูลจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA) เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³ ในประเด็นเรื่องการเช่าที่ดินสำหรับนักลงทุนต่างชาติ มีการกล่าวถึงใน Foreign Investment Law 2012

4.3.1.2 รูปแบบธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้ในประเทศ และเงินลงทุนขั้นต่ำ

➤ รูปแบบธุรกิจที่สามารถดำเนินการได้ในประเทศ

การประกอบธุรกิจในเมียนมาสามารถเลือกประกอบธุรกิจได้หลายรูปแบบ เช่นเดียวกับการลงทุนในเมียนมา ทั้งนี้ สำหรับการลงทุนในเมียนมา นักลงทุนอาจเลือกลงทุนได้ 4 ลักษณะ ได้แก่

- 1) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign-owned) เป็นการลงทุนโดยชาวต่างชาติ (อาจคนเดียวหรือหลายคน) เป็นเจ้าของกิจการทั้งหมด โดยไม่มีหุ้นส่วน/ผู้ร่วมทุนที่เป็นสัญชาติเมียนมาเลย
- 2) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการร่วมทุน (Joint Venture: JV) เป็นการลงทุนร่วมธุรกิจระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับนักลงทุนท้องถิ่น หรือภาครัฐในเมียนมา
- 3) การเลือกเข้าไปลงทุนภายใต้สัญญาความร่วมมือ (Mutual Contract) เช่น การลงทุนทำสัญญากับรัฐบาล/หน่วยงานภาครัฐเมียนมาในรูปแบบของ Built-Transfer-Operate (BTO) Build Operate Transfer (BOT) หรือรูปแบบการดำเนินงานอื่นๆ เป็นต้น
- 4) การเลือกเข้าไปลงทุนในกิจการอื่นๆ เช่น การลงทุนสัมปทาน เป็นต้น

ทั้งนี้ ตาม Myanmar Companies Law 1914 นักลงทุน/ผู้ประกอบการสามารถเลือกจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบ ดังต่อไปนี้

- 1) กิจการเจ้าของคนเดียว (Sole Proprietorship of Enterprise)
- 2) ห้างหุ้นส่วน (Partnership)
- 3) บริษัทจำกัด (Limited Liability Company) สามารถเลือกจัดตั้งได้ในรูปของ
  - a. บริษัทจำกัด (Private Limited Liability Company) – ต้องมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (แต่ไม่เกิน 50 คน)
  - b. บริษัทจำกัดมหาชน (Public Limited Liability Company) – ต้องมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป

โดยจะสามารถแบ่งบริษัทจำกัดในเมียนมาได้เป็น 3 ประเภท คือ บริษัทท้องถิ่น (Local Company) บริษัทต่างชาติ (Foreign Company) และบริษัทร่วมทุน (Joint Venture Company)

- 4) สาขา (Branch)
- 5) สำนักงานตัวแทน (Representative Office)

6) องค์กรธุรกิจ (Business Association) และองค์กรไม่แสวงหากำไร (Nonprofit Organization)

สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่จะเข้ามาจัดตั้งบริษัทจำกัด (บริษัทต่างชาติหรือบริษัทร่วมทุน) รวมถึงจัดตั้งสาขา และสำนักงานตัวแทน จะต้องได้รับการอนุมัติและต้องทำการจดทะเบียนกับ DICA⁴ อย่างไรก็ตาม หากบริษัทร่วมทุนจัดตั้งขึ้นภายใต้ข้อกำหนดใน Special Company Act 1950 จะไม่ต้องจดทะเบียนแต่อย่างใด

➤ เงินลงทุนขั้นต่ำ

สำหรับเงินลงทุนขั้นต่ำในการประกอบธุรกิจในเมียนมาในภาคการผลิต (Manufacturing Company) มีเงินลงทุนขั้นต่ำ 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ ส่วนภาคบริการ (Service Company) มีเงินลงทุนขั้นต่ำ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ⁵

4.3.1.3 กิจการที่มีเงื่อนไขในการลงทุน/การประกอบธุรกิจ

➤ กิจการที่ห้ามชาวต่างชาติประกอบธุรกิจ หรือห้ามชาวต่างชาติประกอบธุรกิจในบางเงื่อนไข

ในเมียนมา มีธุรกิจบางประเภทที่นักลงทุนชาวต่างชาติไม่สามารถเข้ามาดำเนินกิจการได้ หรือมีข้อจำกัดในการเข้ามาดำเนินกิจการ โดยตามประกาศฉบับที่ 26/2016 ของ MIC⁶ โดยได้มีการระบุถึงประเภทธุรกิจหรือประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มประเภทธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการ (2) กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่นเท่านั้น และ (3) กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจง⁷

⁴ จะกล่าวรายละเอียดต่อไปในบทที่ 5

⁵ รวบรวมข้อมูลจาก PwC (2015). Myanmar Business Guide. Third Edition. July 2015. Retrieved July 20, 2016 from https://www.pwc.com/sg/en/assets/document/myanmar_business_guide.pdf

⁶ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/document-files/notification26englishversion.pdf>)

⁷ อย่างไรก็ตาม นักลงทุนต่างชาติอาจสามารถเข้ามาดำเนินกิจการในธุรกิจเหล่านี้ในเมียนมาได้เช่นกัน หากได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลเมียนมา โดยทั้งนี้ หากได้รับอนุมัติให้สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจเหล่านี้ได้ ชาวต่างชาติจะต้องร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือรัฐบาลเมียนมาในสัดส่วนที่ MIC กำหนด โดยสัดส่วนการถือหุ้นที่มากที่สุดที่นักลงทุนต่างชาติสามารถถือได้จะไม่เกินร้อยละ 80 (รวบรวมข้อมูลจาก DF DL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.)

สำหรับประเภทและรายละเอียดของธุรกิจในแต่ละกลุ่ม มีดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1: ประเภทธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการ (List of Economic Activities under Prohibition)

**ตารางที่ 4-2 ประเภทธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการ
(List of Economic Activities under Prohibition)**

Sr. No.	Type of Economic Activities
1	Manufacturing and Related Services of Arms and Ammunition for the National Defense
2	Activities which are Deemed to Deteriorate the Watershed Forests, Sites for Religious and Spirited Affairs, Pasture Land, Cultivated Farm Land and Water Sources
3	Management of Natural Forest
4	Prospecting, Exploration and Production of Jade/Gem Stones
5	Production of Minerals by Medium Scale and Small Scale
6	Administration of Electric Power System
7	Inspection of Electrical Works
8	Air Navigation Services
9	Exploitation of Minerals Including Gold in the Reverting and Water Way
10	Pilotage Services
11	Cross Ownership between Print Media and Broadcasting Media Service without Approval of the Union Government
12	Periodicals in Languages of National Races Including Myanmar

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 26/2016

กลุ่มที่ 2: กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่นเท่านั้น (List of Economic Activities to be Allowed only in the Form of Joint Venture with Myanmar Citizens)

ตารางที่ 4-3 ประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่นเท่านั้น (List of Activities to Be Allowed Only in the Form of Joint Venture with Myanmar Citizens)

Sr. No.	Type of Economic Activities
1	Manufacturing and Domestic Marketing of Cereal Products such as Biscuits, Wafers, All Kind of Noodles, Vermicelli and Other Cereal Relate Food Products
2	Manufacturing and Domestic Marketing of All Kinds of Confectionery Including those of Sweets, Cocoa, and Chocolate
3	Preserving, Manufacturing and Marketing of Food Products Except Milk and Dairy Products
4	Manufacturing and Marketing of Malt and Malt Liquors and Non-Aerated Products
5	Distilling, Blending, Rectifying, Bottling and Marketing of All Kinds of Spirits, Alcohol, Alcoholic Beverages and Non-Alcoholic Beverages
6	Manufacturing and Marketing of All Kinds of Purified Ice
7	Manufacturing of Purified Drinking Water
8	Manufacturing and Marketing of All Kinds of Rope
9	Manufacturing and Domestic Marketing of Enamelware, Cutlery, Crockery of All Kinds
10	Manufacturing and Domestic Marketing of Plastic Wares
11	Packaging
12	Processing of Hides, Skins and Leathers of All Kinds, Except Synthetic Leather, and Manufacturing and Marketing of Leather Products Including Foot Wears, Handbags, etc. to Domestic Market
13	Manufacturing and Marketing of All Kinds of Paper, Raw Materials for Paper, All Kinds of Products Made by Paper, Paper Board Including Carbon Paper, Waxed Paper, Toilet Paper, etc.
14	Manufacturing and Marketing of Chemicals Based on Natural Resources Available Domestically (Excluding Products of Petroleum and Gas)
15	Manufacturing and Marketing of Flammable Solid, Liquid, Gaseous Fuels and Aerosol (Acetylene, Gasoline, Propane, Hair Sprays, Perfume, Deodorant, Insect Spray) (Excluding Products of Petroleum and Gas)

Sr. No.	Type of Economic Activities
16	Manufacturing and Marketing of Oxidants (Oxygen, Hydrogen Peroxide), Compressed (Acetone, Argon, Hydrogen, Nitrogen, Acetylene) (Excluding Products of Petroleum and Gas)
17	Manufacturing and Marketing of Corrosive Chemicals (Sulphuric Acid, Nitric Acid)
18	Manufacturing and Marketing of Industrial Chemical Gases Including Compressed, Liquefied and Solid Forms
19	Manufacturing of Pharmaceutical Raw Material
20	Small and Medium Scale Production of Electricity
21	Development of International Standard Golf Courses and Resorts
22	Development, Sales and Lease of Residential Apartment/Condominiums
23	Development and Sales of Office/Commercial Buildings
24	Development, Sales and Lease of Residential Apartments in Areas Related to Industrial Zones
25	Development of Affordable Housing
26	Domestic Air Transport Service
27	International Air Transport Service

หมายเหตุ : สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติจะถูกกำหนดในสัญญาร่วมทุน

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 26/2016

กลุ่มที่ 3: กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่

เฉพาะเจาะจง

กลุ่มธุรกิจประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) กลุ่มประเภทธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องก่อนการเข้ามาดำเนินกิจการ และต้องดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่น (กลุ่ม 3.1) และ (2) กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจงของธุรกิจแต่ละประเภท และต้องดำเนินกิจการแบบร่วมทุน (กลุ่ม 3.2)

- 1) กลุ่มประเภทธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องก่อนการเข้ามาดำเนินกิจการ และต้องดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่น (กลุ่ม 3.1)

**ตารางที่ 4-4 ประเภทธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องก่อนการเข้ามา
ดำเนินกิจการ และต้องดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับ
นักลงทุนท้องถิ่น (List of Economic Activities Permitted with the Recommendation of
the Relevant Ministry and Required Joint Venture with the Citizen)**

Sr. No.	Type of Economic Activities
1	Permitted with the Recommendation of Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development
1	Production of Bee and Bee Products
2	Manufacturing of Fishing Net
3	Construction and Establishment of Fishing Jetty and Fish Auction Market
4	Research Activities Related with Aquatic Animals (Department of Fisheries), and Terrestrial (Livestock Breeding and Veterinary Department)
5	Marine Fishing
6	Processing and Manufacturing of Fisheries Products
7	Export/Import of Animals and Fishery Products Including Live Fish Species
8	Marine and Fresh Water Aquaculture
2	Permitted with the Recommendation of Ministry of Environmental Conservation and Forestry
1	National Park and Gardens
2	Business in Relation with Low Carbon Emission
3	Logging and Timber Concession in Forest Land (Reserve Forests and Protected Public Forest)
4	Reproduction and Distribution of Importing Genetically Modified Organism (GMO) and Living Modified Organism (LMO) for Commercial Purposes
5	Advanced Technical Research and Commercial Activities in Production of Improved Valuable and Rare Tree Species, Conservation and Tissue Culture Production
6	Developing Advanced Technology, Research and Human Resources in Forestry Sector
7	Extraction of Natural Resources in Forest Land and Forested Area at the Disposal of the Government
8	Importing of Plants and Wildlife Animals for Breeding and Production, Distribution through Importation and Exportation
3	Permitted with the Recommendation of Ministry of Industry
1	Manufacturing and Marketing of Soft Beverages, Aerated and Non-aerated Product
2	Production of Seasoning Powder

Sr. No.	Type of Economic Activities	
	3	Production of the Medicinal Drugs by Using the Controlled Chemical
4	Permitted with the Recommendation of Ministry of Transport	
	1	Domestic Maritime Transport Services for Passengers and Cargo
	2	To Establish Maritime Training School
	3	Dockyard Services
	4	Water Transport Related Services on Land Plots Owned by Inland Water Transport
5	Permitted with the Recommendation of Ministry of Communications and Information Technology	
	1	Domestic and International Postal Service
6	Permitted with the Recommendation of Ministry of Health	
	1	Private Hospital Services
	2	Private Clinic Services
	3	Private Diagnostic Services
	4	Private Pharmaceuticals and Medical Devices Production
	5	Research on Vaccine and Diagnostic Test Kit Production
	6	Private Medical Institute and Health Related Institute and Training School
	7	Trading of Traditional Pharmaceutical Raw Materials
	8	Traditional Herbal Cultivation and Production
	9	Traditional Medicine Research and Laboratory
	10	Manufacturing of Traditional Drugs
	11	Traditional Hospitals
7	Permitted with the Recommendation of Ministry of Information	
	1	Publishing of Periodical Newspapers in Foreign Languages (or) Publishing Newspaper in Foreign Languages
	2	FM Radio Programmes
	3	Business on Broadcasting Industry Direct to Home (DTH) System
	4	Business on Broadcasting Industry Using DVB-T2 System
	5	Business on Broadcasting Industry Using Cable TV System
	6	Business on Movies Production
	7	Business on Movies Showing

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 26/2016

- 2) กลุ่มประเภทธุรกิจที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจง
ของธุรกิจแต่ละประเภท และต้องดำเนินกิจการแบบร่วมทุน (กลุ่ม 3.2)

**ตารางที่ 4-5 ธุรกิจที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติดำเนินกิจการภายใต้เงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจง
ของธุรกิจแต่ละประเภท และต้องดำเนินกิจการแบบร่วมทุน (List of Economic Activities
Permitted with Other Condition and Required Joint Venture)**

Sr. No.	Type of Economic Activities	Condition
1	Construction and Implementation of Storage Tank, Loading Port, Pipe Line, Related Machineries and Equipment and Construction of Building for Importing, Transporting, Storage, Distribution and Selling of Oil, Gas and Petroleum Products	Permitted Only Under the Condition of the Joint Venture with the Ministry of Energy.
2	Importing, Producing, Constructing and Installing of Equipment, Accessories and Part of Installations as for Exploring and Interpreting of Oil and Gas by Geologically, Geophysically and Geochemically Methods	
3	Importing, Producing, Constructing and Installing of Equipment, Accessories and Part of Installations as for Exploiting, Producing and Researching of Oil and Gas	
4	Importing, Producing, Constructing and Installing of Equipment, Accessories and Part of Installations as for Transporting and Constructing the Pipe Line Network for Oil and Gas	
5	Importing, Producing, Constructing and Installing of Equipment, Accessories and Part of Installations as for Construction of the Various Kind of Offshore Drilling	
6	Construction of the Various Type of Refinery, Maintaining and Upgrading the Old Refinery and Implementation of the Work.	
7	Manufacturing of Cigarette	The Local Virginia Must Be Used 50% within the First 3 Years or At Least 50% of Raw Materials Bought from the Export Earnings of Local Virginia Shall Be Used in the Production. The Export Shall Be 90%. The List of Local Raw Materials to Be Used and

Sr. No.	Type of Economic Activities	Condition
		Planned Exportation Must Be Attached in the Investment Proposal. Required the Recommendation of the Ministry of Industry.
8	Production and Marketing of Explosive Chemicals (TNT, Nitro-glycerin, Ammonium Nitrite)	Permitted Only for Joint Venture with the State Government.
9	Production and Marketing of Flammable Liquid and Solid. (Titanium Powder), Self Reactive Substance (Potassium Sulfide), Substance Which is Contact with Water, Emit Flammable Gases (Calcium Phosphide)	
10	Distribution in Local Market and Exporting Crops after Cultivating and Producing Using Imported Necessary Input Materials	Permitted Only for Production of Value Added Products. Allow Foreigner Shareholding up to 49 Percent. Allow Trading Locally/Export Sales, Depending on the Production of such JV. Strictly Prohibited for Exporting Paddy by Sea or through Border Trade.
11	E-Lottery	Required to Obtain Recommendation of Ministry of Finance. Only Permitted for Joint Venture with the Government.
12	Development of New Satellite Town	Need Recommendation of Ministry of Construction. Only Permitted for Joint Venture with the Government.
13	Urban Redevelopment	
14	Construction of New Rail-road, New Station and New Building	Need Permission of Union Government. It is Allowed to Joint Venture or BOT System with Myanmar Railways. Require Recommendation of Ministry of Rail Transportation.
15	Train Operation and Maintenance	It is Allowed to Joint Venture or BOT System with Myanmar Railways. Require Recommendation of Ministry of Rail Transportation.
16	Manufacture and Maintenance of Locomotive, Carriages, Wagons and Spare Parts	
17	Laying Fiber Optic Cable, Construction of Tower, Machine Room on the Land Owned by Ministry of Rail Transportation	

Sr. No.	Type of Economic Activities	Condition
18	Comprehensive Utilization of Land and Building Owned by Ministry of Transportation and Communication for Commercial Purpose	Need Permission of Union Government. It is Allowed to Joint Venture with Relevant Enterprise/Department/ Organization (Department and Private). Require Recommendation of Ministry of Rail Transportation.
19	Passenger and Freight Transport Services by Trains and Automobiles	
20	Vehicle Inspection, Driving Training Centre, Repair and Maintenance Training	It is Allowed to Joint Venture with Citizen 50% and Foreigner 50%. Require Recommendation of Ministry of Rail Transportation.
21	Generation of Electric Power to Be Used for Train Operation and Railway Workshops	It is Allowed to Joint Venture or BOT System with Myanmar Railways. Require Recommendation of Ministry of Electric Power and Need Permission of Ministry of Rail Transportation.
22	Manufacturing and Distribution of Vaccines	Permitted Only Under the Condition of the Joint Venture with the Government. To Comply with at Least WHO GMP Standard.

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 26/2016

➤ กิจกรรมที่ต้องการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ตามประกาศฉบับที่ 50/2014 ของ MIC กำหนดให้การลงทุนในสาขาธุรกิจบางสาขา จะต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA)⁸ เสียก่อน

⁸ นอกเหนือจากการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) บางครั้ง MIC อาจให้มีการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment: SIA) ด้วย ซึ่งนักลงทุนจะต้องมีผลการประเมินผลกระทบทั้งสอง ระบุไว้ในข้อเสนอโครงการ (Investment Proposal) (รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.)

**ตารางที่ 4-6 ประเภทธุรกิจที่ต้องการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนเข้ามาดำเนินกิจการ
(List of Economic Activities which required Environmental Impact Assessment)**

Sr. No.	Type of Economic Activities
1	All Activities for Mining and Mineral Processing
2	Exploration and Production of Oil and Gas, Establishment of Oil Refinery or Petrochemical Plants
3	Construction of Large Scale Irrigation, High Dams and Embankment
4	Hydropower Project and Other Heavy Electricity Generation, Construction of Electric Power Transmission Line
5	Construction of Oil and Gas Pipeline Project
6	Construction of Large Scale River Crossing Bridges, Fly-over Bridges, Highway, Subway, Ports, Shipyards, Airports and Runway, Large Scale Drainage System, Large Scale Motor Vehicle Manufacturing and Assembling Industries
7	Manufacturing of Pharmaceuticals, Chemicals and Pesticide
8	Manufacturing of Battery
9	Large Scale Pulp and Paper Production
10	Large Scale Textile Industry, Dying Facilities and Garment
11	Large Scale Iron, Steel and Minerals
12	Production of Cement
13	Production of Liquor, Beer and Spirit
14	Production of Petrochemicals such as Petroleum, Engine Oils, Fertilizer, Wax and Varnish
15	Large Scale Foodstuff Industry including Sugar Factory
16	Production of Leather and Rubber Products
17	Large Scale Culture of Fresh Water and Marine Fish/Pawns
18	Large Scale Wood Based Industry
19	Development of Large Scale Housing Project and Industrial Zone
20	Construction of Large Scale Hotels, Recreation Places and Resorts
21	Operation in Cultural Heritage, Archeological and Prominent Geographical Symbolical Sites
22	Operation in Wetlands
23	Operation in Ecological Fragile Areas
24	Operation in National Parks, Wild Life Sanctuaries and Protected Areas
25	Operation in Wilderness Areas Containing Rare or Endangered Species of Flora or Fauna and Their Habitat
26	Operation in Areas Prone to Natural Disaster such as Rakhine State, Ayeyarwaddy Delta
27	Operation in the Vicinities of Main Resources for Public Drinking Water, Lakes and Reservoirs

Sr. No.	Type of Economic Activities
28	Operation in Resort Areas and Areas Closed to Oyster Fishing and Pearl Farms Areas
29	Cultivation and Production of Crops at Large Scale
30	Large Scale Forest and Industrial Crop Plantation

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 50/2014

➤ กิจกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้านภาษี

ตามประกาศฉบับที่ 51/2014 ของ MIC กำหนดให้การลงทุนในสาขาธุรกิจบางสาขาที่นักลงทุนหรือผู้ประกอบการเข้ามาดำเนินกิจการในเมียนมาไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้านภาษี (Business Activities that are not Required to Grant Exemption and Relief from Tax) โดยสามารถแบ่งออกเป็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1: ประเภทธุรกิจที่ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีอากรและภาษีสรรพสามิต

ตารางที่ 4-7 ประเภทธุรกิจที่ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีอากรและภาษีสรรพสามิต (List of Business Activities that are not Eligible for Exemption and Reliefs on Customs Duty and Commercial Tax)

Sr. No.	Type of Economic Activities
1	Manufacturing of Alcohol, Beer, Cigarette, Similar Products and Related Service Business
2	Sale and Distribution of Gasoline, Diesel, Engine Oil and Natural Gas
3	Repair and Maintenance of Vehicles and Similar Services
4	Industry, with no High Technology and Minimum Capital Investment, Able to be Carried out by Myanmar Citizens (Excluding Labour Intensive Business)
5	Production, Extraction (Logging) on the Basis of the Long-term Lease on Forest Area (Reserved, Protected Forest Area)
6	Extracting Natural Resources (Excluding Exploration and Production of Oil and Gas)
7	Construction and Sale of Building
8	Rental Services of Vehicle, Machinery and Equipments
9	Restaurant, Food and Beverage Business

ที่มา : Myanmar Investment Commission Notification No. 51/2014

กลุ่มที่ 2: ประเภทธุรกิจที่ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีสรรพสามิต

สำหรับอุตสาหกรรมอาหารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากนม (Food Industry Related to Milk and Dairy Products) ถูกกำหนดให้เป็นธุรกิจที่ไม่ได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีสรรพสามิต แต่จะยังได้รับสิทธิการยกเว้น/ลดหย่อนในภาษีอากรอยู่

4.3.1.4 กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

สำหรับกิจการที่รัฐบาลเมียนมาให้การส่งเสริมดังกล่าว อาทิ

- กิจการการเพาะปลูกและกสิกรรม
- กิจการการปศุสัตว์ และการทำประมงสัตว์น้ำ
- กิจการแปรรูปสินค้าเกษตร
- กิจการที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร เช่น การผลิตเครื่องจักรทางการเกษตร และชิ้นส่วน เป็นต้น
- กิจการที่พึ่งพาแรงงานในการผลิต เช่น การผลิตอาหารแปรรูป การผลิตสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
- กิจการการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างถนน การสร้างโรงไฟฟ้า การสร้างโครงสร้างด้านการโทรคมนาคมและการสื่อสาร เป็นต้น

4.3.1.5 สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ

➤ สิทธิประโยชน์ทั่วไป

ภายใต้ Foreign Investment Law 2012 ได้กำหนดสิทธิประโยชน์ที่นักลงทุนต่างชาติจะได้รับจากการเข้ามาลงทุนในเมียนมา โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ด้านภาษี ทั้งการลดหย่อนภาษีบางประเภท และการยกเว้นภาษีทางธุรกิจที่สำคัญ

ตารางที่ 4-8 สิทธิประโยชน์ทั่วไปของการลงทุนในเมียนมา

สิทธิประโยชน์ทั่วไปที่นักลงทุนต่างชาติได้รับ	รายละเอียด
ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล (Income Tax Exemption/Relief)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง 5 ปีแรกนับจากก่อตั้งกิจการ ▪ ได้รับการยกเว้น/ลดหย่อนกำไรทางธุรกิจจากเงินลงทุนที่นำมาลงทุนใหม่ (Re-invest) ภายใน 1 ปี
สิทธิในการลดหย่อนจากค่าเสื่อม (The Right to Deduct Depreciation)	ได้รับสิทธิหักค่าเสื่อมของเครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน มาหักลดหย่อนในส่วนของกำไรทางธุรกิจ
การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล สูงสุดร้อยละ 50 (A Relief from Income Tax of Up to 50%)	ได้สิทธิลดหย่อนรายได้จากการส่งออกสินค้า สูงสุดร้อยละ 50 ของรายได้
สิทธิในการลดหย่อนภาษีจากการลงทุนวิจัยและพัฒนา (The Right to Deduct Expenses)	ได้สิทธิหักค่าใช้จ่ายจากการลงทุนวิจัยและพัฒนาภายในเมียนมา มาใช้ลดหย่อนภาษี
สิทธิในการยกยอดผลขาดทุน (The Right to Carry Forward and Set-off Losses)	หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สามารถนำผลขาดทุนสะสมที่เกิดขึ้นภายในระยะเวลา 2 ปี มาหักออกจากผลกำไรสุทธิจากการประกอบกิจการได้เป็นเวลา 3 ปี
การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากร (Exemption or Relief from Customs Duty)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์และชิ้นส่วนในช่วงระหว่างการก่อสร้าง ▪ การนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์ ชิ้นส่วน และส่วนประกอบที่จำเป็นในช่วงการขยายโครงการ ▪ การนำเข้าวัตถุดิบภายในระยะเวลา 3 ปีแรกนับจากวันเริ่มการผลิต หลังจากสิ้นสุดช่วงระยะเวลาก่อสร้างโครงการ

ที่มา : Foreign Investment Law 2012

➤ สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) ในเมียนมาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) สิทธิประโยชน์จากการลงทุนใน Free Zone⁹ และ (2) สิทธิประโยชน์จากการลงทุนใน Promotion Zone¹⁰ ซึ่งจะมีสิทธิประโยชน์แตกต่างกันออกไปดังแสดงในตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 สิทธิประโยชน์ของการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมียนมา

FREE ZONES	PROMOTION ZONES
ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 7 ปี	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 5 ปี
ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลอัตราร้อยละ 50 ของอัตรากำไรสุทธิที่ถูกรักษาไว้ ณ ช่วงเวลาดังกล่าว เป็นระยะเวลา 5 ปี หลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาการใช้สิทธิการยกเว้นภาษี	
ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลในส่วนของเงินลงทุนที่นำกลับมาลงทุนใหม่ภายใน 1 ปี โดยสามารถใช้สิทธินี้เป็นระยะเวลา 5 ปี หลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาการใช้สิทธิการลดหย่อนภาษี	
ยกเว้นภาษี Commercial Tax หรือภาษีมูลค่าเพิ่ม	ยกเว้นภาษีศุลกากร และภาษีอื่นๆ สำหรับเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต (รวมถึงอะไหล่และชิ้นส่วน) รวมถึงวัสดุก่อสร้างสำหรับก่อสร้างโรงงาน คลังสินค้า และสำนักงาน เป็นระยะเวลา 5 ปี
ยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ สำหรับการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต (รวมถึงอะไหล่และชิ้นส่วน) รวมถึงวัสดุก่อสร้างสำหรับก่อสร้างโรงงาน คลังสินค้า และสำนักงาน	ลดหย่อนภาษีศุลกากร และภาษีอื่นๆ สำหรับเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต (รวมถึงอะไหล่และชิ้นส่วน) รวมถึงวัสดุก่อสร้างสำหรับก่อสร้างโรงงาน คลังสินค้า และสำนักงาน เป็นระยะเวลา 5 ปี หลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาการใช้สิทธิยกเว้นภาษี
-	การชำระภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ เพียงต้องชำระจากการนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้าที่ใช้เพื่อการผลิตเท่านั้น
ยกเว้นภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ สำหรับการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าฝากขาย (Consignment Goods) รถยนต์และวัสดุต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานการค้าส่งปลอดภาษี ธุรกิจการส่งออก และธุรกิจบริการด้านการจัดหาสินค้าและขนส่งสินค้า	สำหรับวัตถุดิบหรือสินค้าที่ใช้เพื่อการผลิต ผู้ประกอบการยื่นขอคืนเงินภาษีศุลกากรที่ได้ชำระไป ณ ตอนนำเข้าสินค้า หากสินค้านำเข้าดังกล่าวสนับสนุนการผลิตในเขต Free Zone

⁹ ตามบทที่ 1 หมวด 3 ของกฎหมายว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2557 (SEZs Law 2014) การลงทุนใน Free Zone ซึ่งอยู่ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะต้องเป็นการลงทุนเพื่อผลิตเพื่อการส่งออก (รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.dica.gov.mm/en/special-economic-zones>)

¹⁰ ขณะที่การลงทุนใน Promotion Zone ซึ่งอยู่ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะต้องเป็นการลงทุนเพื่อผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศหรือเพื่อจำหน่ายภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว (รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.dica.gov.mm/en/special-economic-zones>)

FREE ZONES	PROMOTION ZONES
ผู้ประกอบการสามารถยื่นขอยกเว้นภาษีนำเข้าหรือภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากในประเทศหรือจากเขต Promotion Zone เพื่อการผลิตในเขต Free Zone	ยกเว้นภาษี Commercial Tax และภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ในช่วงระหว่างได้รับการลดหย่อนภาษีตามกฎหมาย Special Economic Zone Law
-	ในกรณีอื่นๆ ผู้ประกอบการพึงต้องชำระภาษีศุลกากร และภาษีอื่นๆ ก็ต่อเมื่อนำเข้าวัตถุดิบหรือสินค้าที่ใช้เพื่อการผลิต

ที่มา : Directorate of Investment and Company Administration (DICA)

4.3.1.6 การคุ้มครองการลงทุน

Foreign Investment Law 2012 ได้กำหนดข้อคุ้มครองต่อการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจาก Myanmar Investment Commission ว่านักลงทุนชาวต่างชาติจะมีสิทธิในการส่งเงินกำไรหรือเงินลงทุนกลับต่างประเทศในสกุลเงินต่างชาติได้ และจะได้รับความคุ้มครองจากการยึดกิจการให้เป็นของรัฐ (Nationalization)

นอกจากนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2557 (Myanmar Special Economic Zones Law) ชาวต่างชาติที่ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) จะได้รับการคุ้มครองทางการลงทุนในรูปแบบเดียวกัน รวมถึงการรับประกันว่ารัฐบาลเมียนมาจะไม่แทรกแซงกระบวนการการตั้งราคาสินค้า

4.3.2 กฎหมายแรงงาน

กฎหมายด้านแรงงานในเมียนมาประกอบด้วยกฎหมายและกฎระเบียบด้วยกันหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการจ้างงานและพัฒนาทักษะ พ.ศ. 2556 (Employment and Skill Development Law 2013) กฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2555 (Social Security Law 2012) และกฎหมายอัตราค่าแรงขั้นต่ำ พ.ศ. 2556 (Minimum Wage Law 2013)

ทั้งนี้ แต่เดิมกฎระเบียบด้านแรงงานต่างๆ ในเมียนมา ถูกกำหนดไว้ภายใต้กรอบกฎหมายโรงงาน พ.ศ. 2494 (Factory Act 1951) และกฎหมาย/กฎระเบียบอีกบางฉบับ เช่น กฎหมายวันลา พ.ศ. 2494 (Leave and Holiday Act 1951) กฎหมายว่าด้วยอัตราค่าแรงขั้นต่ำ พ.ศ. 2492 (Minimum Wages Act 1949) เป็นต้น แต่ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลเมียนมา ได้ออกกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อปรับปรุงหรือเพิ่มเติมข้อกำหนดและข้อปฏิบัติต่อแรงงาน ในเมียนมาบางประเด็นให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในกฎหมายด้านการลงทุน เช่น Foreign Investment Law 2012 ยังได้มีการกล่าวถึงการจ้างแรงงานสำหรับนักลงทุนต่างชาติไว้ด้วยเช่นกัน โดยอาจสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

4.3.2.1 การจ้าง การทำสัญญา และการบอกเลิกจ้าง

➤ การจ้างแรงงานในประเทศ และแรงงานต่างชาติ

ตาม Foreign Investment Law 2012 กำหนดให้การจ้างแรงงานในเมียนมา ผู้ประกอบการต่างชาติต้องจ้างแรงงานในประเทศเข้ามาทำงานในกิจการของตน ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ โดยสำหรับแรงงานไม่มีฝีมือ (Unskilled Labour) ผู้ประกอบการจะต้องว่าจ้างแรงงานชาวเมียนมาเท่านั้น ขณะที่ในการจ้างแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labour) จะต้องมี การจ้างแรงงานชาวเมียนมาเข้ามาทำงานในตำแหน่งงานดังกล่าว (ตำแหน่งงานฝีมือ (Skilled Work)) ในสัดส่วนร้อยละ 25 ของจำนวนตำแหน่งงานฝีมือทั้งหมดของกิจการ ในช่วงสองปีแรก และสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 ในปีที่สามถึงสี่ และร้อยละ 75 ในปีห้าถึงหก ตามลำดับ

ในส่วนของการจ้างแรงงานต่างชาติ Foreign Investment Law 2012 กำหนดให้ ผู้ประกอบการจะต้องยื่นขออนุมัติการใช้แรงงานต่างชาติกับ MIC เสียก่อน โดยเมื่อได้รับการ อนุมัติ แรงงานต่างชาติที่จะเข้ามาทำงานในเมียนมาจะต้องมีเอกสารสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ใบอนุญาตการทำงาน (Work Permit)
- 2) ใบอนุญาตการพำนักอาศัย (Stay Permit)
- 3) วีซ่าทำงาน (Business Visa)

ทั้งนี้ นายจ้างจะต้องทำการยื่นขอใบอนุญาตการทำงานของลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างชาติ ทุกคน กับ Directorate of Labor ต้องยื่นขอใบอนุญาตการพำนักอาศัยกับ Immigration and

National Registration Department และต้องต่ออายุวีซ่าทำงานของลูกจ้างต่างชาติ เนื่องจากในครั้งแรกที่ลูกจ้างต่างชาติเข้ามาในเมียนมา จะได้เพียง Single Business Visa ที่มีอายุวีซ่าเพียง 1-10 สัปดาห์ เท่านั้น เมื่อครบกำหนด นายจ้างจะต้องต่ออายุวีซ่าเป็น Multiple-entry Business Visa ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในเมียนมาได้ตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 1 ปี

สำหรับ Stay Permit จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) Single Stay Permit ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างชาติพำนักเพื่อทำงานในเมียนมาได้ 3 เดือน หรือ 1 ปี โดยต้องไม่เดินทางออกจากเมียนมา และ 2) Multi Re-entry Stay Permit ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างชาติพำนักเพื่อทำงานในเมียนมาได้ 1 ปี โดยสามารถเข้าออกเมียนมาได้หลายครั้ง (สำหรับ Stay Permit ทั้งสองประเภท สามารถต่ออายุใหม่ได้ ตราบเท่าที่ระยะเวลาพำนักไม่เกินกว่าระยะเวลาในสัญญาการทำงาน)

➤ การทำสัญญา

- การจัดทำสัญญาจ้างในเมียนมาจะต้องเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น โดยเป็นไปตามที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันได้ โดยภายในสัญญาจะต้องมีการระบุรายละเอียด อาทิ ระยะเวลาการจ้าง เงื่อนไขและขอบเขตการทำงาน สถานที่ทำงาน ชั่วโมงการทำงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ ระยะเวลาการทดลองงาน ตลอดจนข้อปฏิบัติต่างๆ ทั้งระหว่างการทำงาน ไปจนถึงการบอกเลิกจ้าง
- การจัดทำสัญญาจ้างจะต้องดำเนินการภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากมีการจัดจ้าง ทั้งนี้ บางกรณี อาจไม่จำเป็นต้องมีการทำสัญญาจ้าง อาทิ การจัดจ้างเพื่อฝึกงาน (Pre-training) หรือเพื่อทดลองงาน (Probation Period)

ทั้งนี้ ตาม Employment and Skill Development Law 2013 กำหนดให้เมื่อนายจ้างและลูกจ้างทำสัญญาจ้างเสร็จสิ้น จะต้องส่งสัญญาจ้างให้กับสำนักงานที่รับผิดชอบด้านแรงงานในท้องถิ่น (Township Labor Office) ในการอนุมัติด้วย และเมื่อได้รับการอนุมัติจึงจะถือว่าการจัดจ้างมีผล¹¹

¹¹ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

➤ การบอกเลิกจ้างและการจ่ายเงินชดเชย

หากลูกจ้างประพฤติปฏิบัติมิชอบ หรือขัดกับระเบียบข้อบังคับของบริษัทร้ายแรง นายจ้างมีสิทธิ์บอกเลิกจ้างลูกจ้างได้ทันที โดยนายจ้างไม่จำเป็นต้องแจ้งล่วงหน้า และไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินชดเชยให้ ทั้งนี้ การประพฤติปฏิบัติที่มิชอบที่นายจ้างสามารถบอกเลิกจ้างลูกจ้างได้ทันที ได้แก่

- การลักขโมย
- การก่อให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องจักรหรือทรัพย์สินของบริษัท
- การพกพาอาวุธมาในที่ทำงานโดยมิได้รับอนุญาตจากบริษัท
- ทำร้ายร่างกายผู้อื่นในที่ทำงาน
- ก่ออาชญากรรมที่สะท้อนขวัญ
- ยักยอกทรัพย์สินหรือฉ้อโกง
- บุกรุกหรือเข้าไปในพื้นที่ต้องห้ามภายในเขตของที่ทำงานโดยมิได้รับอนุญาต
- ปฏิบัติผิดกฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวัตถุระเบิดและสารไวไฟในพื้นที่ที่มีวัตถุหรือสารดังกล่าวเก็บอยู่
- สร้างความแตกแยกหรือความวุ่นวายในที่ทำงาน
- ละเมิดระเบียบข้อบังคับของบริษัท
- ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของบริษัทได้
- เมาสุราและสร้างความวุ่นวายในที่ทำงาน
- เล่นการพนันในที่ทำงาน
- ขาดงานโดยมิได้แจ้งลาเป็นระยะเวลามากกว่า 5 วัน

อย่างไรก็ดี หากนายจ้างบอกเลิกจ้างลูกจ้างจากการทำงานโดยทั่วไป นายจ้างจะต้องจ่ายเงินชดเชยให้กับลูกจ้างตามที่กฎหมายกำหนด โดยเงินชดเชยที่ต้องชำระจะขึ้นกับระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างด้วย และการชำระเงินชดเชยจะต้องได้รับการชำระภายใน 30 วันนับจากวันที่บอกเลิกจ้าง

- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 3 เดือน จะได้รับเงินชดเชยการบอกเลิกจ้างเท่ากับ 1 เดือนของอัตราค่าจ้างอัตราปกติ
- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทเป็นระยะเวลา 3 - 12 เดือน จะได้รับเงินชดเชยการบอกเลิกจ้างเท่ากับ 2 เดือนของอัตราค่าจ้างอัตราปกติ

- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทเป็นระยะเวลามากกว่า 12 เดือน แต่น้อยกว่า 36 เดือน จะได้รับเงินชดเชยการบอกเลิกจ้างเท่ากับ 3 เดือนของอัตราค่าจ้างอัตราปกติ
- สำหรับลูกจ้างที่ทำงานกับบริษัทเป็นระยะเวลามากกว่า 36 เดือน จะได้รับเงินชดเชยการบอกเลิกจ้างเท่ากับ 5 เดือนของอัตราค่าจ้างอัตราปกติ

4.3.2.2 การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการ

➤ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างล่วงเวลา

- อัตราค่าแรงขั้นต่ำในเมียนมา มีการประกาศเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558¹² โดยนายจ้างต้องให้ค่าตอบแทนอย่างน้อยวันละ 3,600 จ๊าด¹³ (450 จ๊าด ต่อชม. สำหรับการทำงานวันละ 8 ชม.)
- ระหว่างช่วงทดลองงาน นายจ้างจะต้องให้ค่าตอบแทนอย่างน้อยร้อยละ 75 ของอัตราค่าจ้างปกติในตำแหน่งดังกล่าว
- กรณีทำงานล่วงเวลา (Overtime) นายจ้างจะต้องให้ค่าตอบแทนลูกจ้างในอัตราเพิ่มเติม คือ 2 เท่าของอัตราค่าตอบแทนในเวลาปกติ
- กรณีทำงานในวันหยุดราชการ/วันหยุด (Public Holiday) นายจ้างจะต้องให้ค่าตอบแทนลูกจ้างในอัตราเพิ่มเติม คือ 2 เท่าของอัตราค่าตอบแทนในเวลาปกติ

➤ ข้อกำหนดเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนและค่าแรงขั้นต่ำ

สำหรับการจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ลูกจ้างในเมียนมา จะต้องกำหนดระยะเวลางวดค่าตอบแทนไม่เกิน 1 เดือน และต้องจ่ายเงินค่าจ้างภายในไม่เกิน 7 วันนับจากวันสิ้นสุดงวดค่าตอบแทน โดยวันจ่ายค่าจ้างจะต้องเป็นวันทำงานเท่านั้น แต่สำหรับกิจการที่ว่าจ้างแรงงานมากกว่า 1,000 คน นายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างภายในไม่เกิน 10 วันนับจากวันสิ้นสุดรอบค่าจ้าง

ทั้งนี้ นายจ้างจะมีสิทธิในการหักค่าจ้าง (Deduction) ในกรณีที่ลูกจ้างไม่สามารถปฏิบัติตามข้อแม้ที่กำหนดไว้ในสัญญาว่าจ้าง อาทิ การขาดงาน ค่าปรับความเสียหายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน รวมถึงในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้จัดหาที่อยู่อาศัย หรือได้ชำระเงินค่าตอบแทน

¹² National Minimum Wage Determination Committee issued Notification No. 2/2015

¹³ อัตราค่าจ้างดังกล่าวไม่ได้บังคับใช้กับบริษัทขนาดเล็กที่มีจำนวนลูกจ้างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 คน

ล่วงหน้าไปแล้ว โดยในการจ่ายค่าตอบแทนแต่ละครั้ง นายจ้างจะไม่สามารถหักค่าจ้างได้เกินร้อยละ 50 ของอัตราค่าจ้าง

➤ ประกันสังคมและสุขภาพ ประกันการบาดเจ็บ และกองทุนพัฒนาทักษะแรงงาน

ประกันสังคมและสุขภาพ

Social Security Law 2012 ได้วางข้อกำหนดเรื่องกองทุนประกันสังคมที่นายจ้างต้องปฏิบัติตามไว้ โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวถูกตราขึ้นมาเพื่อปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในกฎหมายฉบับเดิม (Social Security Act 1954)

สำหรับบริษัทที่มีการจัดจ้างแรงงานในเมียนมา จะต้องยื่นจดทะเบียนลูกจ้างกับสำนักงานประกันสังคม (Social Security Office) ภายใน 30 วันนับจากวันที่เริ่มดำเนินการ และต้องจ่ายเงินช่วยสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมและสุขภาพ (Health and Social Care Fund) ให้กับลูกจ้างตามอัตราที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ

- นายจ้างจะต้องสมทบเงินเข้ากองทุนประกันสังคมและสุขภาพ (Health and Social Care Fund) แก่ลูกจ้าง ในอัตราร้อยละ 2.5 ของอัตราค่าจ้างของลูกจ้าง (แต่ไม่เกิน 300,000 จ๊าด หรือในหน่วยเงินสกุลอื่นที่เทียบเท่า)
- ลูกจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนคิดเป็นเงินมูลค่าร้อยละ 1.5 ของอัตราค่าจ้างเช่นกัน
- เงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะต้องชำระเป็นหน่วยสกุลเงินเดียวกันกับค่าจ้างของลูกจ้าง (จ๊าด หรือดอลลาร์สหรัฐ)¹⁴

ประกันการบาดเจ็บ

ในกฎหมาย Workmen's Compensation Act 1923 มีข้อกำหนดที่ผู้ประกอบการ (นายจ้าง) จะต้องจ่ายเงินช่วยสมทบเข้ากองทุนค่าประกันการบาดเจ็บ (Injury Fund) ซึ่งเป็นกองทุนสำหรับช่วยเหลือกรณีที่ลูกจ้างบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน หรือเจ็บป่วยจากโรคภัยที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยตามกฎหมาย กำหนดให้นายจ้างอาจต้องสมทบเงินเข้ากองทุนให้กับลูกจ้างเป็นเงินมูลค่าร้อยละ 1 ของอัตราค่าจ้าง โดยเงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะต้องไม่หักจากรายได้

¹⁴ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

ของลูกจ้าง อย่างไรก็ตาม สำหรับลูกจ้างที่มีอัตราค่าจ้างสูงกว่า 40,000 จ๊าดต่อเดือน ลูกจ้างอาจไม่จำเป็นต้องสมัครเข้าร่วมระบบประกันการบาดเจ็บดังกล่าวได้ ซึ่งหากลูกจ้างมิได้สมัครเข้าร่วมระบบประกันการบาดเจ็บดังกล่าว นายจ้างก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินสมทบได้

กองทุนพัฒนาทักษะแรงงาน

ตาม Employment and Skill Development Law 2013 กำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายเงินช่วยสมทบเข้ากองทุนพัฒนาทักษะแรงงาน (Skills and Development Funds) ด้วย โดยเงินช่วยสมทบเข้ากองทุนดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 0.5 ของอัตราค่าตอบแทนรายเดือนของลูกจ้าง และจะต้องไม่หักเงินดังกล่าวจากส่วนที่เป็นรายได้ของลูกจ้าง¹⁵

➤ วันหยุด และวันลา

กฎหมายวันลา พ.ศ. 2494 (Leave and Holiday Act 1951) กำหนดให้นายจ้างต้องอนุญาตให้แรงงานลางานโดยยังได้รับค่าตอบแทน และมีการกำหนดวันหยุดและวันลาขั้นต่ำที่ลูกจ้างต้องได้รับ ดังนี้

- วันลากิจ (Casual Leave) – ลูกจ้างต้องได้รับวันลากิจเป็นเวลา 6 วันต่อปีเป็นอย่างน้อย และอนุญาตให้ลากิจต่อเนื่องได้มากที่สุดเป็นเวลา 3 วัน โดยจะต้องไม่นับวันลาจกรวมกับวันลาอื่นๆ และไม่สามารถยกยอดไปในปีถัดไปได้
- วันลาทั่วไป (Earned Leave) – ลูกจ้างต้องได้รับวันลาทั่วไปเป็นเวลา 10 วันต่อปีเป็นอย่างน้อย อนุญาตให้ยื่นขอลาได้เมื่อปฏิบัติงานครบ 12 เดือนเป็นอย่างช้า และจะต้องอนุญาตให้ยกยอดไปในปีถัดไปได้เป็นเวลา 3 ปี (แต่ไม่สามารถยกยอดรวมกันเกิน 24 วัน)
- วันลาป่วย (Medical Leave) – ลูกจ้างต้องได้รับวันลาป่วยเป็นเวลา 30 วันต่อปีเป็นอย่างน้อย และอนุญาตให้ลาป่วยได้เมื่อปฏิบัติงานกับบริษัทครบ 6 เดือน
- วันลาคลอด (Maternity Leave) – ลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์ต้องได้รับวันลาคลอดเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ก่อนการคลอดบุตร และอีก 6 สัปดาห์ภายหลังการคลอด (วันลาคลอดสามารถนับรวมกับวันลาป่วยได้)

¹⁵ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

นอกจากนี้ ตามกฎหมายฉบับดังกล่าว มีการกำหนดให้รัฐบาลเป็นผู้กำหนดวันลาหยุดราชการและวันหยุด (Public Holiday) ในแต่ละปี ซึ่งโดยทั่วไปจะอยู่ที่ 21 วันต่อปี¹⁶

➤ ช่วงเวลาการทำงาน

ตาม Factory Act 1951 มีการกำหนดข้อปฏิบัติเรื่องเวลาการทำงานของแรงงานที่ทำงานในโรงงานการผลิตในเมียนมาไว้ ดังนี้

- แรงงานในเมียนมาสามารถทำงานได้ไม่เกิน 8 ชม. ต่อวัน หรือ 44 ชม. ต่อสัปดาห์
- หากเป็นการทำงานต่อเนื่อง (Continuous Work) แรงงานจะสามารถทำงานได้ไม่เกิน 48 ชม. ต่อสัปดาห์ และต้องมีเวลาพักเป็นเวลาอย่างน้อย 30 นาทีต่อการทำงานทุก 5 ชม.
- หากเป็นการทำงานที่มีสภาวะเสี่ยงต่อการทำงาน (Physical Danger Risk Establishment) เช่น การทำงานในเหมืองใต้ดิน เป็นต้น แรงงานจะสามารถทำงานได้ไม่เกิน 40 ชม. ต่อสัปดาห์
- นายจ้างจะต้องกำหนดเวลาทำงานในที่ทำงานให้มีเวลาทั้งหมดต่อวันไม่เกิน 10 ชม. (รวมทั้งเวลาปฏิบัติงานและเวลาพัก) โดยจะได้รับอัตราค่าแรงตอบแทนในอัตราปกติ
- ลูกจ้างจะสามารถทำงานล่วงเวลาปกติ (Overtime) ได้เป็นเวลาไม่เกิน 16 ชม. ต่อสัปดาห์ (หรือ 12 ชม. ต่อสัปดาห์ หากเป็นการทำงานต่อเนื่อง)

ส่วนในการทำงานในร้านค้าทั่วไป กฎหมายว่าด้วยร้านค้าและการจัดตั้ง พ.ศ. 2494 (Shop and Establishment Act 1951) ได้มีการระบุข้อปฏิบัติเรื่องเวลาการทำงานของแรงงานที่ทำงานในร้านค้าทั่วไปในเมียนมาไว้ โดยเนื้อความด้านชั่วโมงการทำงานจะคล้ายกับใน Factory Act 1951 กล่าวคือ แรงงานสามารถทำงานได้ไม่เกิน 8 ชม. ต่อวัน สามารถทำงานได้สูงสุด 6 วันต่อสัปดาห์ หรือไม่เกิน 48 ชม. ต่อสัปดาห์ และต้องมีเวลาพักเป็นเวลาอย่างน้อย 30 นาทีต่อการทำงานทุก 5 ชม.

¹⁶ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

สำหรับการทำงานล่วงเวลา (Overtime) ในเมียนมานั้น มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- แรงงานในเมียนมาไม่สามารถทำงานล่วงเวลาเกิน 16 ชม. ต่อสัปดาห์ และหากเป็นการทำงานต่อเนื่อง (Continuous Work) จะไม่สามารถทำงานล่วงเวลาเกิน 12 ชม. ต่อสัปดาห์
- นายจ้างที่ประสงค์จะให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลา จะต้องยื่นขออนุมัติจาก Factories and the General Labour Laws Inspection Department

➤ **สวัสดิการอื่น ๆ ที่ต้องจัดสรร**

สวัสดิการขั้นพื้นฐานในที่ทำงาน

Factory Act 1951 ได้กำหนดให้นายจ้างจะต้องเป็นผู้จัดสรรสวัสดิการขั้นพื้นฐานในที่ทำงานให้แก่ลูกจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยมุ่งเน้นไปที่ด้านความปลอดภัยและสุขภาพทั่วไปของลูกจ้าง อาทิ การจัดสรรน้ำดื่มที่เพียงพอ การจัดสรรอุปกรณ์ปฐมพยาบาล การจัดสรรจุดล้างมือและทำความสะอาด ฯลฯ

นอกเหนือจากข้อกำหนดทั่วไปข้างต้น ยังมีข้อกำหนดพิเศษบางประการที่นายจ้างจะต้องปฏิบัติตามเมื่อว่าจ้างแรงงานมากขึ้นอีกด้วย เช่น เมื่อโรงงานมีพนักงานมากกว่า 250 คน นายจ้างจะต้องจ้างพยาบาลหนึ่งคนประจำที่โรงงาน หรือเมื่อโรงงานมีพนักงานหญิงมากกว่า 50 คน นายจ้างจะต้องสร้างศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็กเพื่อรองรับเด็กอายุน้อยกว่า 6 ปี

4.3.3 กฎหมายที่ดิน

4.3.3.1 ภาพรวมกฎหมายที่ดิน

เมียนมามีกฎหมายและกฎระเบียบด้านที่ดิน ได้แก่ กฎหมายการโอนย้ายอสังหาริมทรัพย์ (Transfer of Immovable Property Restriction Law 1987) ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจนว่า ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของที่ดินในเมียนมา ดังนั้น นักลงทุนชาวต่างชาติจะต้องเช่าที่ดิน (Land Lease) เพื่อเปิดกิจการในเมียนมา (ทั้งการเช่าจากเอกชนท้องถิ่น หรือจากรัฐบาลเมียนมา) นอกจากนี้ ภายใต้ Foreign Investment Law 2013 ได้กำหนดระยะเวลาที่นักลงทุนต่างชาติจะ

สามารถเช่าที่ดินได้สูงสุดเอาไว้ ตลอดจนถึงขั้นตอนหรือแนวทางที่นักลงทุนพึงปฏิบัติ และสิทธิ์ที่นักลงทุนจะได้รับจากการเช่าที่ดินในเมียนมา เพื่อใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ

4.3.3.2 การเช่าที่ดิน

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ชาวต่างชาติจำเป็นต้องเช่าที่ดินกับเอกชนท้องถิ่น หรือจากรัฐบาล เพื่อดำเนินธุรกิจในเมียนมา ทั้งนี้ ระยะเวลาการเช่าที่ดินที่นักลงทุนต่างชาติเช่าได้ มีระยะเวลาสูงสุด 50 ปี หากแต่สามารถขอขยายระยะเวลาการเช่าที่ดินได้อีก 10 ปี ทั้งหมดสองครั้ง รวมระยะเวลาทั้งหมดเป็น 70 ปี ซึ่งที่ดินดังกล่าวอาจจะเป็นที่ดินของรัฐ (Government Land) หรือของประชาชนทั่วไป (Privately Owned Land) ก็ได้

การเช่าที่ดินในเมียนมายังจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจาก MIC ด้วย และหากนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาดำเนินกิจการในเมียนมา ลงทุนในธุรกิจการเกษตร (Agriculture) และการเพาะพันธุ์ปศุสัตว์ (Livestock Breeding) ในพื้นที่ดินว่างเปล่า (Virgin Land) จะต้องได้รับอนุญาตเป็นพิเศษจาก Central Management Committee เพื่อขอสัมปทานเช่าที่ดินเป็นระยะเวลา 30 ปี (และสามารถขอขยายระยะเวลาของสัมปทานได้เมื่อสิ้นสุดอายุ)

ทั้งนี้ สำหรับการเช่าที่ดินในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตอุตสาหกรรมในเมียนมา อาจมีขั้นตอนในการขอเช่าที่ดินที่แตกต่างออกไปจากการเช่าที่ดินนอกเขตดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การเช่าที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตอุตสาหกรรมจะได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามนโยบายของรัฐบาลเมียนมา กล่าวคือ สามารถเช่าที่ดินเป็นระยะเวลาสูงสุด 50 ปี และสามารถขอขยายระยะเวลาการเช่าที่ดินได้อีก 25 ปี ระยะเวลาทั้งหมดเป็น 75 ปี ซึ่งมากกว่าการเช่าที่ดินทั่วไปนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตอุตสาหกรรม

4.3.4 กฎหมายการเงินและการธนาคาร และการควบคุมเงินตราต่างประเทศ

4.3.4.1 การใช้เงินตราต่างประเทศ

บุคคลหรือนิติบุคคลในเมียนมา สามารถถือและใช้เงินตราต่างประเทศในเมียนมา เพื่อดำเนินธุรกรรมต่าง ๆ ทางธุรกิจได้ โดยผ่านธุรกรรมทางธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ได้รับใบอนุญาตจาก Central Bank of Myanmar ดังนั้น นักลงทุนต่างชาติที่ต้องการทำธุรกรรม

ในรูปของเงินตราต่างประเทศจำเป็นต้องเปิดบัญชีธนาคารกับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินในเมียนมา ที่ได้รับใบรับรองจาก Central Bank of Myanmar

ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนเงินจ้าดเป็นเงินตราต่างประเทศในเมียนมา จำต้องดำเนินการแลกกับธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบรับรองจาก Central Bank of Myanmar เท่านั้น

4.3.4.2 การเปิดบัญชี และการทำธุรกรรมทางการเงินในประเทศ

นักลงทุนต่างชาติสามารถเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบการในเมียนมาได้ โดยสามารถเปิดบัญชีในรูปของสกุลเงินจ้าด หรือสกุลเงินตราต่างประเทศ สำหรับการเปิดบัญชีในสกุลเงินตราต่างประเทศจำเป็นต้องเปิดบัญชีเพื่อวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

- เพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการที่นำเข้ามา (ไม่ว่าจะด้วยการขนส่งทางใดก็ตาม) ตลอดจนชำระค่าประกันสินค้า/บริการดังกล่าว
- เพื่อชำระเป็นเงินเดือน/ค่าตอบแทนแรงงาน (กรณีที่จัดจ้างลูกจ้างโดยทำสัญญาจ้างว่าจะชำระเงิน/ค่าตอบแทนเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ)
- เพื่อชำระเงินในการก่อสร้างในต่างประเทศ (กรณีที่เข้าไปลงทุนในต่างประเทศ)
- เพื่อชำระหนี้สินที่กู้ยืมจากต่างประเทศ
- เพื่อใช้ในการทำธุรกรรมต่างๆ สำหรับบริษัทต่างชาติที่ประกอบกิจการในรูปแบบสาขา หรือสำนักงานตัวแทน
- เพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ได้รับการอนุมัติจาก Central Bank of Myanmar

สำหรับนักลงทุนต่างชาติที่ต้องการเปิดบัญชีในรูปของสกุลเงินตราต่างประเทศ จะต้องยื่นขออนุมัติกับ Central Bank of Myanmar ซึ่ง Central Bank of Myanmar จะส่งเรื่องให้ทาง MIC เป็นผู้อนุมัติ¹⁷ ส่วนผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีบัญชีของธนาคารต่างประเทศ และตั้งอยู่นอกเมียนมา จำต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวต่อหน่วยงานควบคุมเงินตราต่างประเทศของเมียนมา

¹⁷ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในภายใต้ Foreign Investment Law 2012 (รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.)

4.3.4.3 การโอนเงินจากต่างประเทศ และการส่งกำไรกลับประเทศ (Remittance)

ภายใต้ Foreign Investment Law 2012 และ Foreign Exchange Management Law 2012 นักลงทุนชาวต่างชาติมีสิทธิในการโอนเงินตราต่างประเทศออกนอกเมียนมา (Remittance) ผ่านทางธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับการรับรองจาก Central Bank of Myanmar ให้สามารถดำเนินธุรกรรมทางการเงินที่เป็นเงินสกุลตราต่างประเทศได้ โดยการโอนเงินและการส่งกำไรกลับดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- ส่งเงินตราต่างประเทศที่นักลงทุนนำเข้ามาในเมียนมาออกนอกเมียนมา
- ส่งเงินตราต่างประเทศที่นักลงทุนถอนออกจากธนาคารพาณิชย์ในเมียนมาออกนอกเมียนมา
- ส่งผลกำไรสุทธิหลังหักภาษี เงินปันผล และกองทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของนักลงทุน กลับประเทศ (หรือผ่านประเทศที่สามเพื่อส่งกลับประเทศบริษัทแม่)
- ส่งเงินเดือนและรายได้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย (หลังจากชำระภาษี) กลับประเทศ
- ส่งเงินได้ส่วนอื่นๆ นอกเหนือจากเงินเดือนและรายได้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากชำระภาษี และค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลและครอบครัว ออกนอกเมียนมา เช่น ค่าใช้จ่ายการนำเข้าสินค้า/บริการ เงินชำระหนี้ (ดอกเบี้ยและเงินต้น) ที่กู้ยืมจากต่างประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ การโอนเงินออกนอกเมียนมาจะต้องได้รับการอนุมัติจาก Central Bank of Myanmar ขณะเดียวกัน บริษัทต่างชาติที่ประกอบกิจการในเมียนมาภายใต้ Foreign Investment Law 2012 จะต้องรายงานต่อ MIC ด้วย เมื่อดำเนินการโอนเงินตราต่างประเทศ (ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของเงินลงทุน กำไร เงินปันผล หรือเงินรายได้ต่างๆ) กลับประเทศ

4.3.5 กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

4.3.5.1 ภาพรวมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพย์สินทางปัญญาของเมียนมา ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2432 (Merchandise Marks Act 1889) กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2454 (Copyright Act 1911) และกฎหมายสิทธิบัตรและแบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2536

(Patents and Designs Act 1993)¹⁸ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมาย/กฎระเบียบอื่นๆ ที่กล่าวถึงหรือครอบคลุมในส่วนของทรัพย์สินทางปัญญาภายในประเทศอีกด้วย เช่น National Drug Law 1992 และ Traditional Drug Law 1996 ซึ่งมีข้อกำหนดในเรื่องของสิทธิบัตรยาในเมียนมา Science and Technology Development Law 1994 ซึ่งมีข้อกำหนดในเรื่องของการโอนย้ายสิทธิความเป็นเจ้าของของสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลเมียนมากำลังอยู่ระหว่างการร่างหรือผ่านร่างกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาฉบับใหม่ อาทิ Patent Law เพื่อปรับปรุงและเพิ่มเติมประเด็นจากกฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่เดิม ให้ครอบคลุมและทันสมัยมากยิ่งขึ้น^{19,20} เนื่องจากการคุ้มครองด้านทรัพย์สินทางปัญญาในเมียนมายังค่อนข้างจำกัด และ/หรือไม่ครอบคลุม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาบางประเภท ได้แก่ ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม²¹ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ความหลากหลายทางพันธุพืชและสัตว์ และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์²²

4.3.5.2 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

➤ นิยามของทรัพย์สินทางปัญญา

ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาของเมียนมา ได้จำแนกทรัพย์สินทางปัญญาออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ (1) ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) (2) เครื่องหมายทางการค้า (Merchandise Marks) และ (3) ลิขสิทธิ์ (Copyright)

¹⁸ ในที่นี้ กฎหมายสิทธิบัตรและแบบอุตสาหกรรมฉบับเดิม (Patents and Designs (Emergency Provision) Act 1945) ยังมีผลบังคับใช้คู่กัน หากแต่กฎหมายฉบับใหม่ (Patents and Designs Act 1993) มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมแก้ไขในขอบบางประเด็นจากกฎหมายเก่า (รวบรวมข้อมูลจาก World Intellectual Property Organization (WIPO))

¹⁹ รวบรวมข้อมูลจาก LEXOLOGY (<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0863c635-4f00-4914-a131-b7dbdfca27e8>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁰ รวบรวมข้อมูลจาก ASEAN INTELLECTUAL PROPERTY ASSOCIATION (<http://www.aseanipa.org/index.php/members/thailand1/560-ip-guides-for-myanmar>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²¹ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

²² รวบรวมข้อมูลจาก LEXOLOGY (<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0863c635-4f00-4914-a131-b7dbdfca27e8>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

สำหรับทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) ประกอบด้วย

- สิทธิบัตร (Patents)
- การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial Design)

สำหรับเครื่องหมายการค้า (Merchandise Marks) ประกอบด้วย

- เครื่องหมายการค้า (Trademarks)

สำหรับลิขสิทธิ์ (Copyright) ประกอบด้วย

- ผลงานด้านศิลปกรรม วรรณกรรม และวิทยาศาสตร์
- ทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นผลงานจากนาฏกรรม ดนตรีกรรม งานโสตทัศนวัสดุ ตลอดจนงานแพร่เสียงแพร่ภาพ

➤ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

การคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

ถึงแม้จะมีการออกกฎหมายสิทธิบัตรและแบบอุตสาหกรรม พ.ศ. 2536 (Patents and Designs Act 1993) แต่เนื้อความในกฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้คุ้มครองในส่วนของทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมแต่อย่างใด จึงทำให้ปัจจุบัน เมียนมายังไม่มีการคุ้มครองสิทธิ์ทางทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม^{23,24} อย่างไรก็ตาม รัฐบาลกำลังอยู่ระหว่างการร่าง

²³ รวบรวมข้อมูลจาก Thwe, Moe Moe (2014). IP System Myanmar. Ministry of Science and Technology. Retrieved July 20, 2016 from https://www.jetro.go.jp/ext_images/world/asia/mm/ip/pdf/seminar20140228_1.pdf

²⁴ รวบรวมข้อมูลจาก ASEAN INTELLECTUAL PROPERTY ASSOCIATION (<http://www.aseanipa.org/index.php/members/thailand1/560-ip-guides-for-myanmar>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

หรือผ่านกฎหมายสิทธิบัตรฉบับใหม่ ซึ่งภายใต้ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว คาดหมายว่าจะครอบคลุมในส่วนของการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมที่มากขึ้น^{25,26}

การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

ผู้ทรงสิทธิ์จะได้รับการคุ้มครองเกี่ยวกับเครื่องหมายทางการค้า ตามกฎหมาย Merchandise Marks Act 1889 ดังนี้

- ได้รับการคุ้มครองมิให้ผู้อื่นนำเครื่องหมายทางการค้าไปใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์เชิงการค้า
- ได้รับการคุ้มครองมิให้ผู้อื่นทำการโฆษณาโดยอาศัยเครื่องหมายทางการค้า โดยมีวัตถุประสงค์เชิงการค้า

ทั้งนี้ เมื่อผู้ทรงสิทธิ์จดสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้ากับหน่วยงานที่รับผิดชอบ จะได้รับการคุ้มครองต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องต่ออายุใหม่

การคุ้มครองลิขสิทธิ์

ในการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (Copyright) ตามกฎหมาย Copyright Act 1911 ผู้ทรงสิทธิ์มีสิทธิ์ที่จะห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำการดังต่อไปนี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิ์

- 1) ผลิต หรือผลิตซ้ำ หรือแสดง หรือตีพิมพ์ หรือแปลผลงาน
- 2) ดัดแปลงผลงานเป็นนิยาย หรือการแสดงอื่นๆ (กรณีของงานแสดง)
- 3) ดัดแปลงเป็นการแสดง (กรณีผลงานวรรณกรรม)
- 4) บันทึก หรือถ่ายภาพนิ่ง/ภาพเคลื่อนไหว (กรณีผลงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม และงานโสตทัศนวัสดุ)
- 5) เผยแพร่สู่สาธารณะ

²⁵ รวบรวมข้อมูลจาก LEXOLOGY (<http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0863c635-4f00-4914-a131-b7dbdfca27e8>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁶ รวบรวมข้อมูลจาก ASEAN INTELLECTUAL PROPERTY ASSOCIATION (<http://www.aseanipa.org/index.php/members/thailand1/560-ip-guides-for-myanmar>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ระยะเวลาการคุ้มครองตามกฎหมายสำหรับผลงานด้านศิลปกรรม วรรณกรรม และ วิทยาศาสตร์ จะได้รับการคุ้มครองตลอดระยะเวลาชีวิตของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และอีก 20 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์ผลงานเสียชีวิต ส่วนผลงานอื่นๆ จะได้รับการคุ้มครอง 10 ปี นับจากวันแรกที่เผยแพร่สู่สาธารณะ

4.3.5.3 การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

ปัจจุบัน การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาในเมียนมาในทางปฏิบัติยังจำกัดอยู่เฉพาะทรัพย์สินทางปัญญาบางประเภทเท่านั้น ได้แก่ การขอสิทธิบัตรในเครื่องหมายการค้า (Trademarks) ทำให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญายังจำกัดเฉพาะทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถจดได้ข้างต้นที่กล่าวมาเท่านั้น^{27,28}

สำหรับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในเมียนมา ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการโดยยื่นขอจดทะเบียนการค้ากับ Office of the Registration of Deeds (ORD) สังกัด Settlement and Land Records Department โดยเมื่อจดทะเบียนแล้วไม่จำเป็นต้องต่ออายุใหม่

²⁷ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

²⁸ รวบรวมข้อมูลจาก ASEAN INTELLECTUAL PROPERTY ASSOCIATION

(<http://www.aseanipa.org/index.php/members/thailand1/560-ip-guides-for-myanmar>) (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

บทที่ 5

ขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจและการลงทุน ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

5.1 ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจ (Pre-Establishment Process)

5.1.1 การเลือกดำเนินธุรกิจ

5.1.1.1 การพิจารณาธุรกิจที่จะลงทุน

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 นักลงทุนและผู้ประกอบการต่างชาติสามารถเลือกการลงทุนในเมียนมาได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) การลงทุนในกิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด (Wholly Foreign-owned Enterprise) (2) การเลือกการลงทุนในกิจการร่วมทุน (Joint Venture) (3) การเลือกลงทุนภายใต้สัญญาร่วม (Mutual Contract) กับรัฐบาล/หน่วยงานภาครัฐเมียนมา และ (4) การเลือกการลงทุนในกิจการอื่นๆ เช่น การลงทุนสัมปทาน เป็นต้น

5.1.1.2 การพิจารณาประเภทธุรกิจที่จะลงทุน

ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4 นักลงทุนหรือผู้ประกอบการทั่วไปอาจเลือกประกอบธุรกิจได้หลายรูปแบบ ได้แก่ (1) กิจการที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของคนเดียว (2) ห้างหุ้นส่วน (3) บริษัทจำกัด (4) สาขา (5) สำนักงานตัวแทน และ (6) องค์กรธุรกิจ (Business Association) และองค์กรไม่แสวงหากำไร (Nonprofit Organization)¹

ทั้งนี้ นักลงทุนต่างชาติโดยทั่วไปที่เข้ามาลงทุนในเมียนมามักจะเข้ามาจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด โดยอาจจะจัดตั้งเป็นบริษัทต่างชาติ (Foreign Company) หรือบริษัทร่วมทุนกับบริษัทเมียนมา (Joint Venture Company) โดยในการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะขั้นตอนการจัดตั้งธุรกิจ 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) บริษัทต่างชาติ และ (2) บริษัทร่วมทุนกับบริษัทเมียนมา²

¹ รายละเอียดนำเสนอไว้ในบทที่ 4

² ส่วนการจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบอื่น ผู้ประกอบการสามารถสืบค้นข้อมูลจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA) (<http://www.dica.gov.mm/en/how-register-your-company>)

5.1.2 ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจสำหรับบริษัทต่างชาติ (Foreign Company)

5.1.2.1 ขั้นตอนที่ 1: การตรวจสอบชื่อและยื่นจองชื่อ

ในลำดับแรก ให้ผู้ประกอบการต่างชาติตรวจสอบชื่อบริษัทกับสำนักงาน Companies Registration Office (CRO) ของ DICA³ โดยหากชื่อของบริษัทที่ทำการตรวจสอบสามารถใช้ได้ ผู้ประกอบการจึงจะยื่นจองชื่อบริษัทกับ DICA ต่อไปได้ โดยเอกสารที่ใช้ในการตรวจสอบชื่อดังกล่าว คือ ใบยื่นขอตรวจสอบ (Name-check Form) ซึ่งจะต้องขอรับจาก DICA และมีค่าใช้จ่าย 1,000 จ๊าด ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบชื่อและยื่นจองชื่อนั้นสามารถทำได้โดยใช้ระยะเวลาภายใน 1 วัน

5.1.2.2 ขั้นตอนที่ 2: การขอรับใบยื่นจดทะเบียนธุรกิจและการชำระอากรแสตมป์

หลังจากที่จองชื่อแล้ว ผู้ประกอบการต่างชาติจะต้องดำเนินการในขั้นตอนย่อยดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ประกอบการจะต้องขอรับใบยื่นจดทะเบียนธุรกิจ (Company Registration Form) กับทาง DICA โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ
- 2) ชำระอากรแสตมป์กับ One Stop Service (OSS) ของ DICA หรือ Internal Revenue Department ซึ่งมีค่าอากรแสตมป์ทั้งสิ้น 5,100 จ๊าด

โดยเมื่อชำระอากรแสตมป์แล้ว ให้ผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็น (จะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป) เพื่อทำการยื่นจดทะเบียนธุรกิจกับ DICA ในลำดับถัดไป

5.1.2.3 ขั้นตอนที่ 3: การยื่นจดทะเบียนธุรกิจ

เอกสารที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนธุรกิจ มีดังต่อไปนี้

- จดหมายปะหน้าขอรับใบจดทะเบียนธุรกิจ (Application Cover Letter)
- แบบแจ้งการจดทะเบียน (Declaration of Registration Form 1)

³ สำนักงานดังกล่าวตั้งอยู่ ณ กรุงย่างกุ้ง (รวบรวมข้อมูลจาก World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/myanmar/starting-a-business/>))

- แบบยื่นยื่นสถานะจดทะเบียนธุรกิจ (Situation of Registered Office Form)
- แบบแจ้งทางกฎหมาย (Declaration of Legal Version)
- ใบรับรองการแปลเอกสาร (Certificate of Translation)
- รายชื่อและรายละเอียดของผู้บริหาร (List of Directors and Directors Details: Form 26) ซึ่งประกอบด้วย
  - รายชื่อผู้บริหาร พร้อมสำเนาบัตรประชาชน (สำหรับผู้บริหารชาวเมียนมา) หรือสำเนาหนังสือเดินทาง (สำหรับผู้บริหารต่างชาติ)
  - รูปถ่ายของผู้บริหารแต่ละท่าน
  - รายละเอียดของผู้บริหาร เช่น ประวัติโดยย่อ ตำแหน่งที่จะเข้ามาประกอบอาชีพในเมียนมา เป็นต้น
- หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท (Memorandum of Association)⁴
- ข้อบังคับของบริษัท (Articles of Association)⁵
- ใบยื่นขอจดทะเบียนธุรกิจ (Application Form for Permit)
- วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบริษัท (Statement of Company Objective & Undertaking not of Conduct Trading Service)
- เอกสารอื่นๆ
  - กิจกรรมที่บริษัทจะดำเนินการ (List of Proposed Business Activities)⁶
  - สำเนามติของผู้ก่อตั้งของบริษัท (Copy of Directors' Resolution) (กรณีจัดตั้งบริษัท) หรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้ถือหุ้น (กรณีจัดตั้งกิจการเจ้าของผู้เดียว หรือห้างหุ้นส่วน)
  - จดหมายรับรองจากผู้ปกครองเขต (Reference Letter from Ward Chief)⁷
  - หลักฐานอาชญากรรม (Criminal Record)⁸ (เฉพาะผู้บริหารชาวเมียนมา)

เมื่อผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้ทำการยื่นจดทะเบียนธุรกิจกับ DICA โดยในลำดับนี้จะไม่มีการชำระค่าธรรมเนียมใดๆ (จนกว่าจะได้รับจดหมายจาก DICA (จะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป)) และใช้ระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 1 วันทำการ

⁴ สำหรับบริษัทเมียนมา ให้ยื่นเฉพาะฉบับภาษาพม่า ส่วนบริษัทต่างชาติ ให้ยื่นทั้งฉบับภาษาพม่า และฉบับภาษาอังกฤษ

⁵ สำหรับบริษัทเมียนมา ให้ยื่นเฉพาะฉบับภาษาพม่า ส่วนบริษัทต่างชาติ ให้ยื่นทั้งฉบับภาษาพม่า และฉบับภาษาอังกฤษ

⁶ อาจรวมอยู่ในหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทแล้วได้

⁷ ได้จากที่ทำการเขต โดยควรดำเนินการขอก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนการขอรับใบจดทะเบียนธุรกิจและการชำระอากรแสตมป์ (ขั้นตอน 5.1.2) เนื่องจากยังต้องใช้ในการยื่นขอหลักฐานอาชญากรรม (Criminal Record) ด้วย

⁸ ต้องยื่นขอรับจากสำนักงานตำรวจท้องถิ่น โดยจะต้องอาศัยจดหมายรับรองจากผู้ปกครองเขตในการยื่นขอรับ

5.1.2.4 ขั้นตอนที่ 4: การชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจ

หลังจากยื่นจดทะเบียนธุรกิจกับ DICA แล้ว ผู้ประกอบการจะได้รับจดหมาย 2 ฉบับ ซึ่งออกโดย DICA อันได้แก่ (1) Letter regarding Permit Conditions และ (2) Conditions Letter เพื่อให้ผู้ประกอบการต่างชาตินำไปใช้ในการชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจกับ OSS ของ DICA โดยอัตราค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจอยู่ที่ 1,000,000 จ๊าด

5.1.2.5 ขั้นตอนที่ 5: การยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการชั่วคราว และใบอนุญาตทำการค้าชั่วคราว⁹

หลังจากที่ชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจแล้ว ผู้ประกอบการสามารถยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการชั่วคราว (Temporary Incorporation Certificate) และใบอนุญาตทำการค้าชั่วคราว (Temporary Permit to Trade) จาก DICA ได้ โดยให้ทำการยื่นขอรับกับ DICA โดยกรอกแบบขอรับใบอนุญาตประกอบการชั่วคราว (Temporary Incorporation Certificate Form) และแบบขอรับใบอนุญาตทำการค้าชั่วคราว (Temporary Permit (to Trade) Form) แล้วยื่นให้กับ DICA

จากนั้น DICA จะออกใบอนุญาตประกอบการชั่วคราว และใบอนุญาตทำการค้าชั่วคราวแก่ผู้ประกอบการที่ยื่นขอรับเอกสารดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการที่ไม่ประสงค์ยื่นขอรับเอกสารทั้งสองสามารถข้ามไปดำเนินการในขั้นตอนถัดไปได้เลย

5.1.2.6 ขั้นตอนที่ 6: การโอนเงินลงทุนขั้นต่ำ และการส่งเอกสารเพิ่มเติม

ในขั้นตอนนี้ ให้ผู้ประกอบการต่างชาติดำเนินการดังขั้นตอนต่อไปนี้¹⁰

- 1) ให้ผู้ประกอบการยื่นจดทะเบียนรับรองที่ตั้งบริษัท (Registered Office Address) กับสำนักงานเขตท้องถิ่น (Township Office) ภายในระยะเวลา 1 เดือนนับจากที่ได้ยื่นขอจดทะเบียนธุรกิจกับ DICA

⁹ ในขั้นตอนนี้ หากนักลงทุนมิได้ประสงค์จะยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการชั่วคราว (Temporary Incorporation Certificate) และใบอนุญาตทำการค้าชั่วคราว (Temporary Permit to Trade) แล้ว สามารถที่จะข้ามไปดำเนินการขั้นตอนที่ 6 ได้เลย

¹⁰ ปรับปรุงจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/step-by-step/registration-foreign-companies>) และ World Bank (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/myanmar/starting-a-business/>)

- 2) ให้ผู้ประกอบการทำการเปิดบัญชีบริษัท โดยนำ Letter regarding Permit Conditions และ Conditions Letter (ซึ่งออกโดย DICA) ไปยื่นเปิดบัญชี (ในชื่อบัญชีบริษัท) กับ ธนาคารพาณิชย์¹¹
- 3) ให้ผู้ประกอบการโอนเงินลงทุนขั้นต่ำเข้าบัญชีบริษัท ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดทางกฎหมาย ธุรกิจภาคบริการต้องโอนเงินเป็นจำนวนอย่างน้อย 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคอื่นๆ เช่น ภาคการผลิต ต้องโอนเงินเป็นจำนวน 150,000 ดอลลาร์สหรัฐ¹² อย่างไรก็ตาม นักลงทุนสามารถโอนเงินลงทุนขั้นต่ำดังกล่าวในสัดส่วนร้อยละ 50 ของที่กฎหมายกำหนดเข้ามาก่อนได้¹³ หลังจากนั้น เมื่อครบกำหนด 5 ปีที่ใบอนุญาตประกอบการถาวร (Permanent Incorporation Certificate) หมดอายุและต้องดำเนินการต่ออายุ นักลงทุนจึงจะต้องโอนเงินลงทุนขั้นต่ำส่วนที่เหลือเข้ามาในบัญชีให้ครบตามที่กฎหมายกำหนดข้างต้น (เนื่องจากต้องยื่นขอหลักฐานการโอนเงินทุนขั้นต่ำ (Credit Advice) จากธนาคารพาณิชย์อีกครั้งเพื่อการต่ออายุใบอนุญาต)
- 4) ให้ผู้ประกอบการยื่นขอหลักฐานการโอนเงินทุนขั้นต่ำ (Credit Advice Confirming Transfer of Required Minimum Capital) จากธนาคารพาณิชย์
- 5) ส่งเอกสารเพิ่มเติมให้กับ DICA โดยเอกสารดังกล่าว ประกอบด้วย
  - a. หลักฐานการโอนเงินทุนขั้นต่ำ (Credit Advice Confirming Transfer of Required Minimum Capital)
  - b. Conditions Letter ที่ได้รับการลงนามโดยผู้บริหารของบริษัท

5.1.2.7 ขั้นตอนที่ 7: การยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการถาวร และใบอนุญาตทำการค้าถาวร

ในขั้นตอนสุดท้าย ผู้ประกอบการต่างชาติจะต้องยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการถาวร (Permanent Incorporation Certificate) และใบอนุญาตทำการค้าถาวร (Permanent Permit to Trade Certificate) กับ DICA หลังจากนั้น DICA จะออกเอกสารดังกล่าวให้กับผู้ประกอบการ โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 3 วัน หลังจากที่ได้รับหลักฐานการโอนเงินทุนขั้นต่ำจากผู้ประกอบการ (แต่หากเป็นธุรกิจที่ต้องดำเนินการขออนุมัติการลงทุนจาก MIC (จะกล่าวถึง

¹¹ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายทางการเงินและการธนาคารในประเด็นการเปิดบัญชี ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4

¹² นำเสนอไว้ในบทที่ 4

¹³ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/faq> ในหัวข้อ "What is the minimum capital requirement when registering a company?")

ขั้นตอนต่อไปในหัวข้อถัดไป) จะใช้ระยะเวลาดำเนินการออกใบอนุญาตดังกล่าวแก่นักลงทุนภายใน 90 วันนับจากการอนุมัติการลงทุนจาก MIC)¹⁴

5.1.2.8 ขั้นตอนอื่นๆ

➤ การจดทะเบียนชำระภาษี

ผู้ประกอบการต่างชาติ (บริษัท) จะต้องทำการยื่นจดทะเบียนการชำระภาษี (Commercial Tax Registration) กับ Township Internal Revenue Department Office โดยจะต้องดำเนินการดังกล่าวก่อนเริ่มดำเนิน/ประกอบธุรกิจ 30 วัน โดยกระบวนการนี้จะใช้ระยะเวลา 1 วัน และไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ

➤ การทำตราประทับบริษัท

ตามกฎหมายของเมียนมา บริษัทจำเป็นต้องมีตราประทับบริษัท โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อการทำตราประทับหนึ่งชิ้นอยู่ที่ราว 2,000 จ๊าด และสามารถทำตราประทับกับร้านทำตราประทับใดๆ ก็ได้

➤ การขออนุมัติการลงทุนจาก MIC

ภายหลังจากจัดตั้งธุรกิจ และต้องการลงทุนใดๆ ในเมียนมา ผู้ประกอบการต่างชาติ (รวมถึงผู้ประกอบการท้องถิ่น) จะต้องยื่นได้รับอนุมัติการลงทุนจาก Myanmar Investment Commission (MIC) โดยในการขออนุมัติดังกล่าวนี้ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้¹⁵

- 1) ให้ผู้ประกอบการ/นักลงทุนติดต่อกับทาง DICA ซึ่ง DICA จะช่วยแนะนำข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการขออนุมัติการลงทุน เช่นเดียวกับติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

¹⁴ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/faq> ในหัวข้อ "How long does it take until a company incorporation certificate is issued?")

¹⁵ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/apply-mic-permit>)

- 2) ให้ผู้ประกอบการ/นักลงทุนจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย
- a. แบบยื่นขออนุมัติการลงทุน (Investment Proposal Form (Form 1)) (ขอรับจาก DICA โดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 5,000 จ๊าด)
  - b. เอกสารที่เกี่ยวข้อง¹⁶ ได้แก่
    - i. สำเนาใบรับรองการจดทะเบียนธุรกิจ (Copy of Company Registration Certification)
    - ii. สำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาหนังสือเดินทางของผู้ยื่นขออนุมัติการลงทุน
    - iii. หลักฐานทางการเงินของบริษัท (Evidences on Financial and Business Landscape)
    - iv. ร่างสัญญาร่วมทุน (กรณีบริษัทร่วมทุน) และหนังสือรับรองจากสำนักทนายของรัฐบาลกลาง (Recommendation of Union Attorney General's Offices) (กรณีการลงทุนมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลโดยตรง)
    - v. หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท (Memorandum of Association) และข้อบังคับของบริษัท (Articles of Association)
    - vi. ใบรับรองการถือครองสิทธิการใช้ที่ดิน (Certificate on Land Ownership) พร้อมแผนที่ของตำแหน่งที่ดินดังกล่าว (Land Location Map)
    - vii. ร่างสัญญาเช่าที่ดิน (Draft Land Lease Agreement) และหนังสือรับรองจากสำนักทนายของรัฐบาลกลาง (Recommendation of Union Attorney General's Offices) (กรณีการลงทุนมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลโดยตรง)
    - viii. รายชื่อการจัดจ้างลูกจ้างบริษัท (ทั้งแรงงานท้องถิ่นและต่างชาติ) (Recruitment of Employees (Local/Foreign))
    - ix. แผนการลงทะเบียนประกันสุขภาพและสวัสดิการต่างๆ แก่ลูกจ้าง (Plans for Social Security and Welfare for Employees)
    - x. รายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Impact Assessment: EIA) (ถ้ามี หรือกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำ)
    - xi. รายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อด้านสังคม (Social Economic Impact Assessment: SIA) (ถ้ามี หรือกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดทำ)

¹⁶ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (http://www.dica.gov.mm/files/document-files/check_list_mic_permit_en.pdf)

- 3) ให้ผู้ประกอบการ/นักลงทุนนำเอกสารทั้งหมดมาให้ DICA Investment Division ช่วยตรวจสอบ โดยในขั้นนี้ เจ้าหน้าที่จาก Proposal Assessment Team (PAT) ภายใต้ DICA Investment Division จะติดต่อประสานงานและนัดหมายกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดประชุม (PAT meeting) เพื่อทำการประเมินโครงการลงทุน และตรวจสอบเอกสารต่างๆ ซึ่งหากขาดเอกสารใด หรือเอกสารมีข้อผิดพลาด รวมถึงมีคำถามจาก PAT จะส่งจดหมายให้กับผู้ประกอบการ/นักลงทุน เพื่อดำเนินปรับแก้เอกสาร เพิ่มเติมเอกสาร หรือตอบข้อซักถามดังกล่าว
- 4) ให้ผู้ประกอบการ/นักลงทุนยื่นเอกสารแก่ Myanmar Investment Commission (MIC)
- 5) MIC จะนัดหมายผู้ประกอบการ/นักลงทุนเพื่อทำการประชุม และให้ผู้ประกอบการ/นักลงทุนนำเสนอข้อเสนอโครงการลงทุนแก่ MIC
- 6) MIC จะส่งจดหมายเพื่อประกาศผลการอนุมัติการลงทุนแก่ผู้ประกอบการ/นักลงทุน เพื่อประกาศผลการอนุมัติว่าสามารถลงทุนโครงการลงทุนดังกล่าวได้หรือไม่ ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวใช้ระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน นับจากวันแรกที่ยื่นข้อเสนอโครงการกับ MIC (ขั้นตอนลำดับที่ 4) ซึ่งกล่าวไว้ข้างต้น)

ทั้งนี้ ภายหลังจากได้รับการอนุมัติการลงทุน นักลงทุนสามารถยื่นขอรับสิทธิประโยชน์ตามที่ได้ระบุไว้ในกฎหมาย Foreign Investment Law โดยนักลงทุนสามารถยื่นขอรับสิทธิประโยชน์กับหน่วยงาน MIC ได้โดยตรง โดยใช้แบบฟอร์ม 10¹⁷ ซึ่งหน่วยงาน MIC จะดำเนินการส่งแบบฟอร์มดังกล่าวต่อไปยังหน่วยงาน Finance and Revenue (MoFR) เพื่อพิจารณาการขอรับสิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่อไป¹⁸

5.1.3 ขั้นตอนก่อนการจัดตั้งธุรกิจสำหรับบริษัทร่วมทุน (Joint Venture Company)

5.1.3.1 ขั้นตอนที่ 1: การตรวจสอบชื่อและยื่นจองชื่อ

ในลำดับแรก ให้ผู้ประกอบการต่างชาติตรวจสอบชื่อบริษัทกับสำนักงาน Companies Registration Office (CRO) ของ DICA¹⁹ โดยหากชื่อของบริษัทที่ทำการตรวจสอบสามารถใช้ได้

¹⁷ นักลงทุนสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่างๆ ได้จาก <http://www.dica.gov.mm/en/topic/post-permit-activities>

¹⁸ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL, Legal, Tax & Investment Guide in Myanmar, 2014, 4th Edition

¹⁹ สำนักงานดังกล่าวตั้งอยู่ ณ กรุงย่างกุ้ง (รวบรวมข้อมูลจาก World Bank

(<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/myanmar/starting-a-business/>)

ผู้ประกอบการจึงจะยื่นจองชื่อบริษัทกับ DICA ต่อไปได้ โดยเอกสารที่ใช้ในการตรวจสอบชื่อดังกล่าว คือ ใบยื่นขอตรวจสอบ (Name-check Form) ซึ่งจะต้องขอรับจาก DICA และมีค่าใช้จ่าย 1,000 บาท

ทั้งนี้ กระบวนการตรวจสอบชื่อและยื่นจองชื่อนั้นสามารถทำได้โดยใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 วันทำการ

5.1.3.2 ขั้นตอนที่ 2: การขอรับใบยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน

หลังจากที่จองชื่อแล้ว ผู้ประกอบการจะต้องขอรับใบยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน (JV Company Registration Form) กับทาง DICA โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ และให้ผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็น (จะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป) เพื่อทำการยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุนกับ DICA ในลำดับถัดไป

5.1.3.3 ขั้นตอนที่ 3: การยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน และการชำระอากรแสตมป์

ในขั้นตอนนี้ ให้ผู้ประกอบการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ อันได้แก่

- ใบยื่นขอจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน (Company Registration Form)
- หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท (Memorandum of Association)
- ขอบังคับของบริษัท (Articles of Association)

จากนั้น ให้ผู้ประกอบการทำการยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุนกับ DICA โดยผู้ประกอบการจะต้องทำการชำระอากรแสตมป์กับ One Stop Service (OSS) ของ DICA หรือ Internal Revenue Department ซึ่งการชำระดังกล่าวยังต้องการเอกสารดังต่อไปนี้ ประเภทดำเนินการ

- จดหมายขอรับใบจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน (Application Letter) (จำนวน 2 ชุด)
- ขอบังคับของบริษัท (Articles of Association) ที่เสร็จสมบูรณ์และได้รับการลงนามแล้ว (จำนวน 2 ชุด)
- หนังสือบริคณห์สนธิของบริษัท (Memorandum of Association) ที่เสร็จสมบูรณ์และได้รับการลงนามแล้ว (จำนวน 2 ชุด)
- ร่างสัญญาร่วมทุน (Draft JV Agreement) (จำนวน 2 ชุด)

- หนังสือรับรองจากสำนักทนายของรัฐบาลกลาง (Recommendation of Union Attorney General's Offices) (จำนวน 2 ชุด)
- หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง (Letter for Incorporation from Relevant Government Agency) (จำนวน 2 ชุด)
- สำเนาหนังสือเดินทางของผู้บริหารชาวต่างชาติ และสำเนาหนังสือเดินทางของผู้ถือหุ้น (จำนวน 2 ชุด)

5.1.3.4 ขั้นตอนที่ 4: การชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุน

หลังจากยื่นจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุนและการชำระอากรแสตมป์แล้ว ผู้ประกอบการจะต้องชำระค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนธุรกิจร่วมทุนกับ OSS โดยค่าธรรมเนียมดังกล่าวอยู่ที่ 1,000,000 จ้าด

5.1.3.5 ขั้นตอนที่ 5: การยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการ

ในขั้นตอนท้ายสุด ให้ผู้ประกอบการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบการ (Company Incorporate Certification) กับ DICA และทาง DICA จะเป็นผู้ออกเอกสารดังกล่าวให้กับแก่ผู้ประกอบการ

5.1.3.6 ขั้นตอนอื่นๆ

ในส่วนของขั้นตอนอื่นๆ จะคล้ายคลึงกับการจัดตั้งธุรกิจบริษัทต่างชาติซึ่งได้นำเสนอไว้แล้วในหัวข้อ 5.1.2.8

5.2 ขั้นตอนหลังการจัดตั้งธุรกิจ (Post-Establishment Process)

5.2.1 ขั้นตอนการโอนย้ายหุ้น (Transfer of Shares)

ภายใต้กฎหมาย Foreign Investment Law ในการโอนย้ายหุ้นใดๆ ในเมียนมา ลำดับแรก ผู้ประกอบการจำเป็นต้องทำหนังสือยื่นแจ้งการโอนหุ้น เพื่อขอการอนุมัติจาก Myanmar Investment Commission (MIC) เสียก่อน โดยจะมีการพิจารณาเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- เหตุผลของการโอนย้ายหุ้น
- ผลประโยชน์และบุคคลในองค์กรที่อาจได้รับผลกระทบจากการโอนหุ้นดังกล่าว
- ผู้รับโอนหุ้นจะต้องมีอำนาจในการดำเนินการธุรกิจ

เมื่อผู้ประกอบการได้รับการอนุมัติจาก MIC แล้ว ผู้ประกอบการจึงจะสามารถยื่นใบคำขอการโอนหุ้น พร้อมกับใบรับรองจาก MIC ให้กับ DICA เป็นลำดับถัดไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องชำระอากรแสตมป์ให้กับหน่วยงาน Internal Revenue Department ในอัตราร้อยละ 2.50 ของมูลค่าหุ้นที่จะทำการโอนย้าย ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งการโอนย้ายหุ้นให้แก่ CRO ภายใน 21 วันนับจากวันที่ทำการโอนย้ายหุ้น ทั้งนี้ เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการข้างต้น ได้แก่ (1) หนังสือนำ (2) หนังสือการลงมติของคณะกรรมการบริหาร (3) รายชื่อผู้ถือหุ้น และรายชื่อกรรมการบริษัท (แบบฟอร์ม 6 และ 26) (4) เอกสารการโอนหุ้น (แบบฟอร์ม 6 และ 7)²⁰ (5) จดหมายรับรองการเสียภาษี (6) สำเนาใบอนุญาตการลงทุนจาก MIC และ (7) หนังสือมอบอำนาจให้แก่นักกฎหมาย หากนักลงทุนไม่สามารถมาดำเนินการด้วยตนเอง²¹

5.2.2 ขั้นตอนการขยายระยะเวลาเช่าที่ดิน หรือ MIC Permit²²

ถ้านักลงทุนต้องการขยายระยะเวลาเช่าที่ดินในสัญญาเช่าที่ดิน หรือต้องการยืดระยะเวลาการลงทุนที่ได้รับ MIC Permit นักลงทุนดังกล่าวจะต้องส่งเรื่องแก่ Chairman ของ MIC พร้อมทั้งแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทาง MIC ทำการพิจารณาตามที่นักลงทุนประสงค์

ทั้งนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- จดหมายชี้แจงเหตุผล (Cover Letter)
- มติคณะผู้บริหารของบริษัท (Board of Directors' Resolution) หรือจดหมายรับรองจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง (Recommendation Letter from Relevant Ministries)
- สำเนาใบอนุญาตการลงทุน (Copy of MIC Permit)
- หนังสือมอบอำนาจ (Power of Attorney) กรณีตัวนักลงทุนไม่สามารถมายื่นที่สำนักงาน MIC ได้ด้วยตนเอง

²⁰ นักลงทุนสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่างๆ ได้จาก <http://www.dica.gov.mm/en/topic/post-permit-activities>

²¹ รวบรวมข้อมูลจาก DFDL, Legal, Tax & Investment Guide in Myanmar, 2014, 4th Edition และ DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/post-permit-activities>) (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²² รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/post-permit-activities>)

5.3 ขั้นตอนการออกจากธุรกิจ (Exit Process)

ในการออกจากธุรกิจ ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจสามารถทำได้เมื่อบริษัท คณะกรรมการบริษัทส่วนใหญ่ลงความเห็นให้บริษัทออกจากธุรกิจ และดำเนินการยื่นเรื่องกับ MIC โดยเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการออกจากธุรกิจ ได้แก่ 1) หนังสือนำที่แจ้งเหตุผลการออกจากธุรกิจ 2) หนังสือลงมติของคณะกรรมการบริษัท 3) จดหมายรับรองการเสียภาษี 4) สำเนาใบอนุญาตการลงทุนจาก MIC และ 5) หนังสือมอบอำนาจให้นักกฎหมาย หากนักลงทุนไม่สามารถมาดำเนินการด้วยตนเอง ทั้งนี้ บริษัทต้องประกาศเผยแพร่ข้อมูลการออกจากธุรกิจลงหนังสือพิมพ์สาธารณะภายใน 10 วันนับจากวันที่มีมติออกจากธุรกิจ²³

5.4 สรุป

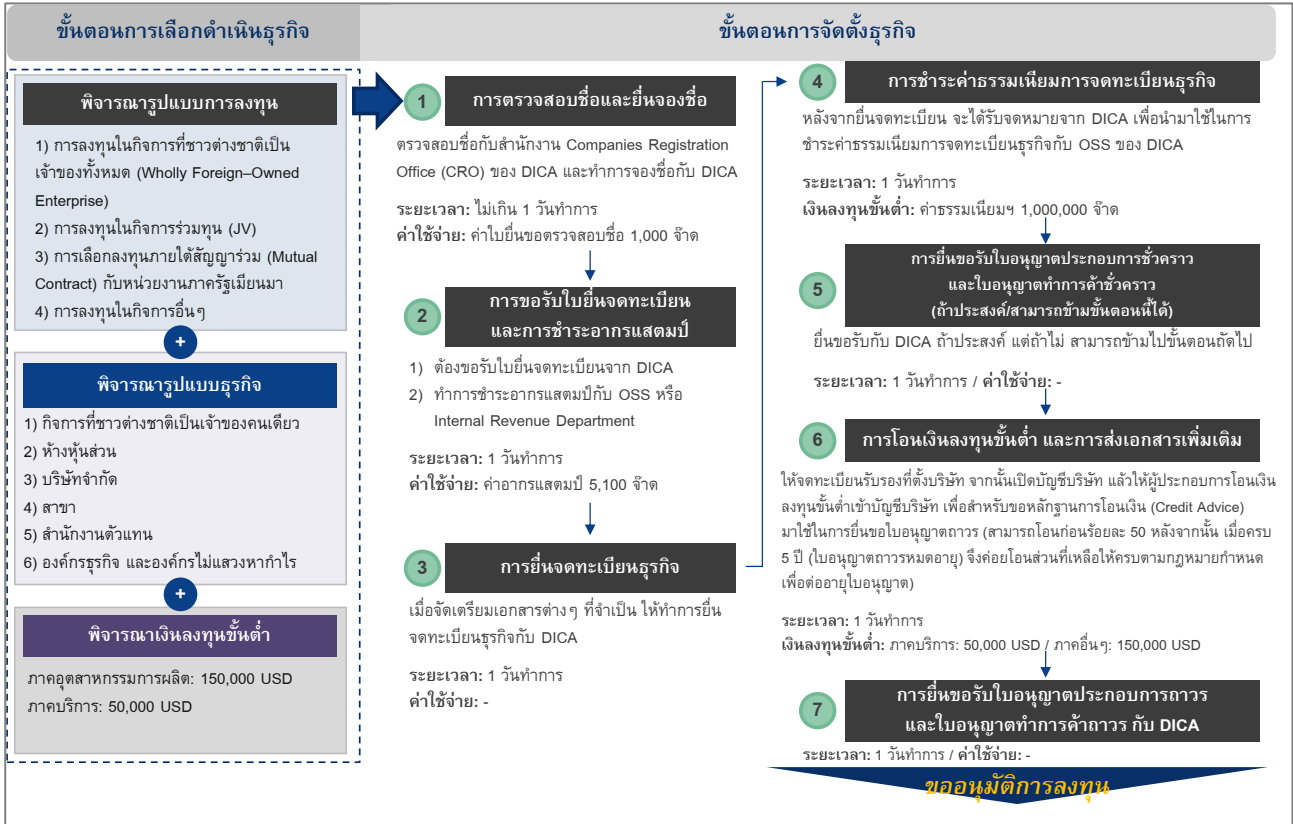
ภาพสรุปขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาสำหรับบริษัทต่างชาติ เป็นดังแสดงในภาพที่ 5-1

²³ รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/post-permit-activities>) และ Winding Up in Myanmar, Charltons (<http://www.charltonsmyanmar.com/myanmar-law/winding-up-in-myanmar/>) (เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ 5-1 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาสำหรับบริษัทต่างชาติ

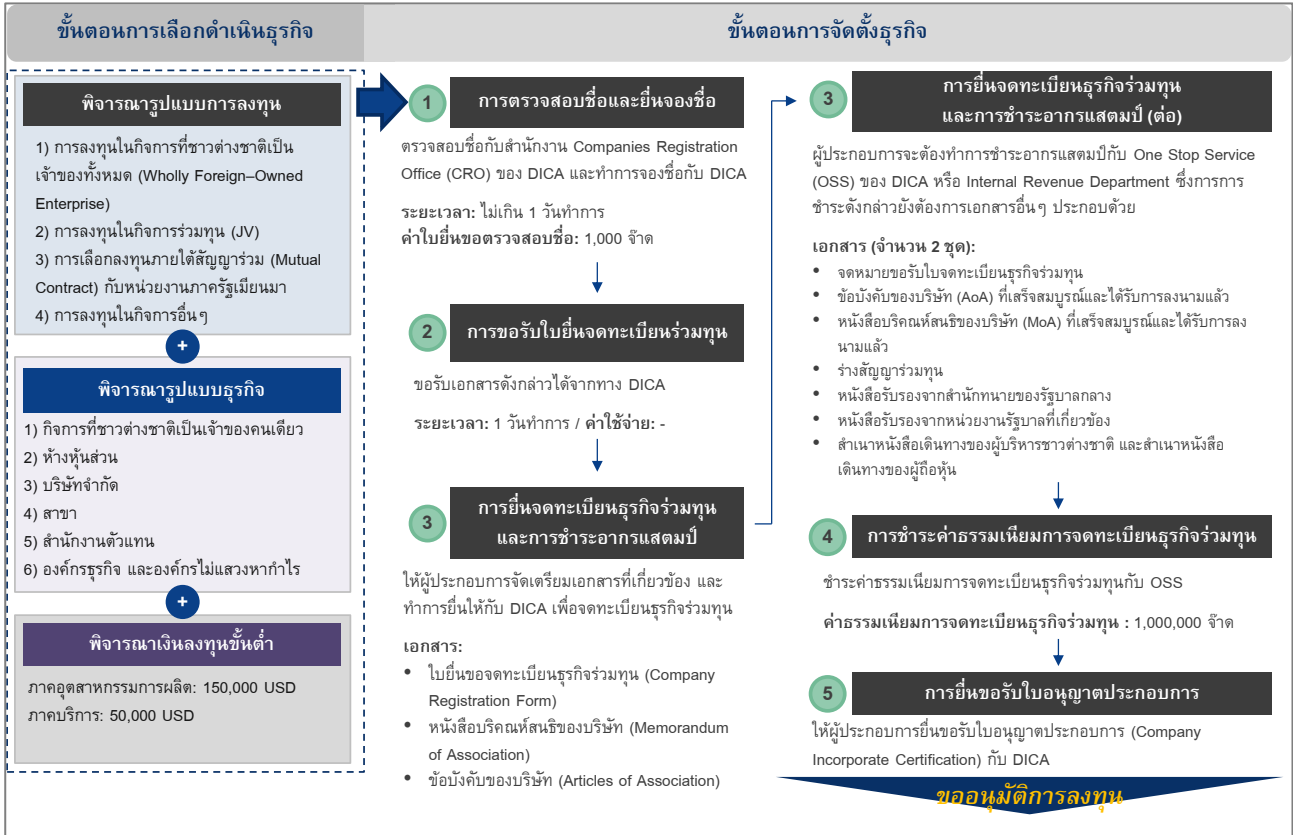

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ภาพสรุปขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจในเมียนมาสำหรับบริษัทร่วมทุน เป็นดังแสดงในภาพที่ 5-2

ภาพที่ 5-2 ขั้นตอนกิจกรรมก่อนการจัดตั้งธุรกิจใหม่ในเมียนมาสำหรับบริษัทร่วมทุน

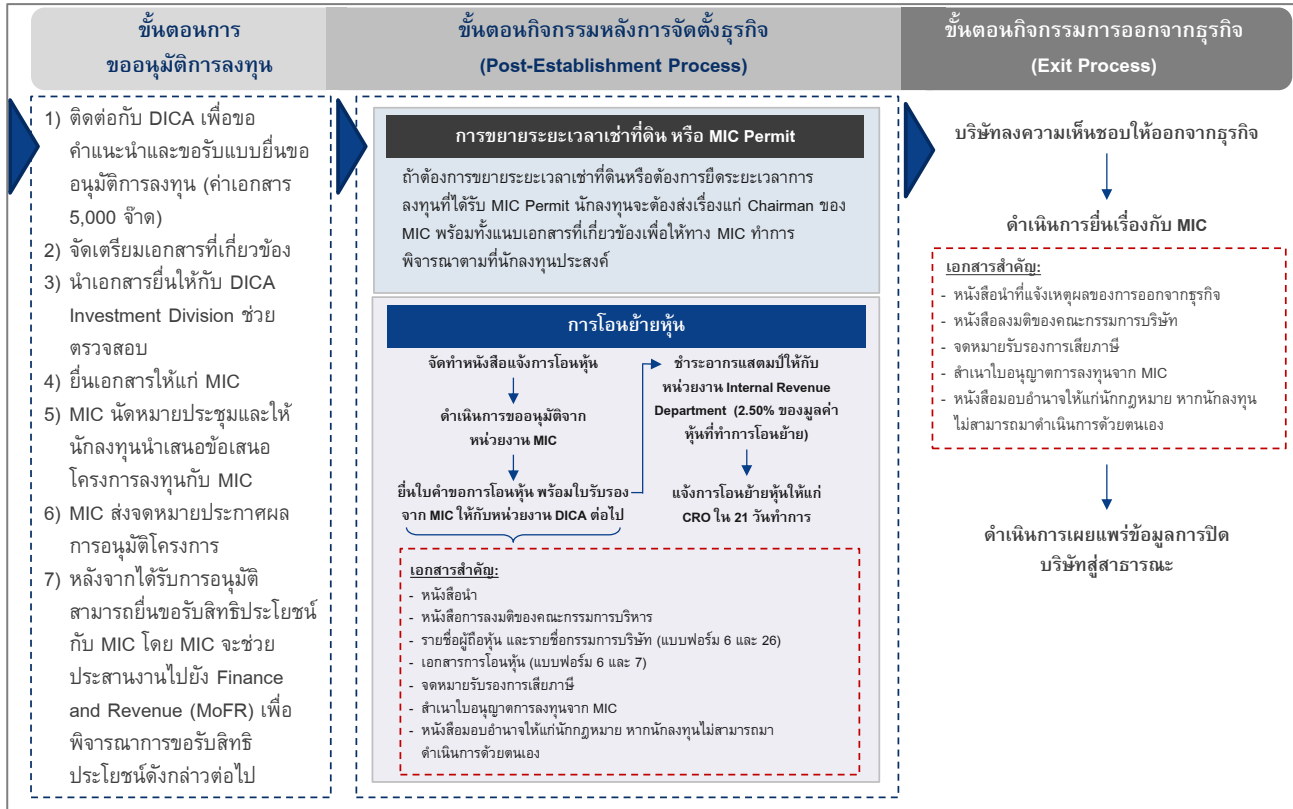

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ส่วนภาพสรุปขั้นตอนต่างๆ ข้างต้น เป็นดังแสดงในภาพที่ 5-3

ภาพที่ 5-3 ขั้นตอนกิจกรรมการขออนุมัติการลงทุน ขั้นตอนกิจกรรมหลังการจัดตั้งธุรกิจ ตลอดจนการออกจากธุรกิจในเมืองมา

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

บทที่ 6

ต้นทุนการประกอบธุรกิจ (Cost of Doing Business)

ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

6.1 ต้นทุนทั่วไป

6.1.1 ต้นทุนค่าขนส่ง

6.1.1.1 ต้นทุนค่าขนส่งทางอากาศยาน

ตารางที่ 6-1 อัตราค่าขนส่งสินค้าทางอากาศยานเฉลี่ย

ต้นทาง	ปลายทาง	น้ำหนักสินค้า (กิโลกรัม)	อัตราค่าขนส่งเฉลี่ย * (ดอลลาร์สหรัฐ)
สนามบินย่างกุ้ง	สนามบินสุวรรณภูมิ (กรุงเทพฯ)	< 100	200-1,600
		100-200	2,800-3,000
สนามบินมัตตะเลย์	สนามบินสุวรรณภูมิ (กรุงเทพฯ)	< 100	200-1,600
		100-200	2,800-3,100

หมายเหตุ: * ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า โดยสินค้าบางชนิดอาจมีค่าขนส่งที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าช่วงอัตราค่าขนส่งเฉลี่ยที่ระบุไว้
ที่มา: รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล

6.1.1.2 ต้นทุนค่าขนส่งทางเรือ

ตารางที่ 6-2 อัตราค่าขนส่งสินค้าทางเรือเฉลี่ยจากท่าเรือย่างกุ้ง

ปลายทาง (ต้นทางคือท่าเรือย่างกุ้ง)	ขนาดตู้คอนเทนเนอร์	อัตราค่าขนส่งเฉลี่ย * (ดอลลาร์สหรัฐ)
ท่าเรือกรุงเทพฯ	20 ฟุต	700-800
	40 ฟุต	1,100-1,200
ท่าเรือไซงอน (โฮจิมินห์)	20 ฟุต	800-900
	40 ฟุต	1,200-1,400
ท่าเรือไฮฟอง	20 ฟุต	1,000-1,100
	40 ฟุต	1,500-1,600

ปลายทาง (ต้นทางคือท่าเรือย่างกุ้ง)	ขนาดตู้คอนเทนเนอร์	อัตราค่าขนส่งเฉลี่ย * (ดอลลาร์สหรัฐ)
ท่าเรือสีหนุวิลล์	20 ฟุต	700-800
	40 ฟุต	1,400-1,600

หมายเหตุ: * ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า โดยสินค้าบางชนิดอาจมีค่าขนส่งที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าช่วงอัตราค่าขนส่งเฉลี่ยที่ระบุไว้
ที่มา: รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล

ตารางที่ 6-3 ค่าธรรมเนียมท่าเรือใหญ่ย่างกุ้ง

ท่าเรือ	ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
ท่าเรือ Thilawa	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าอนุญาตขนสินค้า: 20 ดอลลาร์สหรัฐ / TEU - ค่าบริการจัดส่งสินค้าปลายทาง: 3.5-5 ดอลลาร์สหรัฐ / เมตริกตัน - ค่าเก็บสินค้า: 10 ดอลลาร์สหรัฐ / เมตริกตัน - ค่ายกตู้คอนเทนเนอร์: 5 ดอลลาร์สหรัฐ / TEU
ท่าเรือ Asia World Port Terminal	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าอนุญาตขนสินค้า: 1-1.5 ดอลลาร์สหรัฐ / เมตริกตัน - ค่าบริการจัดส่งสินค้าปลายทาง: 3.5-5 ดอลลาร์สหรัฐ / เมตริกตัน - ค่าเก็บสินค้า: 10 ดอลลาร์สหรัฐ / TEU / วัน - ค่ายกตู้คอนเทนเนอร์: 1 ดอลลาร์สหรัฐ / TEU

ที่มา: รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล

6.1.2 ต้นทุนค่าขออนุญาตก่อสร้าง

ตารางที่ 6-4 ค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตก่อสร้าง

ลำดับที่	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่ายการ ดำเนินงาน
1	Obtain a Land Title Certificate and a Cadastral Map at the Yangon City Development Committee (YCDC) Land Department	30 Days	Kyat 12,945
2	Obtain Consent from the Neighbors	1 Day	No Charge
3	Obtain a Recommendation Letter or Certificate from the Ward	1 Day	No Charge
4	Obtain Debt Clearance Letter from YCDC Township Executive Office	7 Days	No Charge
5	Apply and Obtain a Construction Permit at the YCDC Engineering Department (Building)	30 Days	Kyat 504,000
6	Receive an Inspection from a YCDC Technician	1 Day	No Charge
7	Request and Receive Foundation Inspection	1 Day	No Charge

ลำดับที่	ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	ค่าใช้จ่ายการ ดำเนินการ
8	Request and Receive Flooring Inspection	1 Day	No Charge
9	Request and Receive Roofing Inspection	1 Day	No Charge
10	Request a Building Completion Certificate from the YCDC	1 Day	Kyat 126,000
11	Receive Final Inspection to Obtain Completion Certificate from the YCDC	3 Days	No Charge
12	Obtain Completion Certificate from the YCDC	21 Days	No Charge
13	Request and Obtain an Excavation Permit from YCDC for the Well	5 Days	Kyat 40,000
14	Drill Well for Water Supply	7 Days	Kyat 1,600,000

ที่มา: Doing Business 2016, <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/myanmar/#dealing-with-construction-permits>

6.1.3 ต้นทุนที่פקอาศัย/สำนักงาน

6.1.3.1 ต้นทุนค่าที่פקอาศัย สำนักงาน และโรงงาน

ตารางที่ 6-5 อัตราค่าที่อยู่อาศัย

ประเภท	สถานที่	ราคา (ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตรต่อเดือน)
ราคาเช่าอพาร์ทเมนท์	ใจกลางเมืองย่างกุ้ง	37
	พื้นที่โดยรอบเมืองย่างกุ้ง	56
ราคาเช่าออฟฟิศ	ใจกลางเมืองย่างกุ้ง	43
	พื้นที่โดยรอบเมืองย่างกุ้ง	25
ราคาเช่าโรงงาน	Hlaing Tharyar	2.2
	South Dagon	1.67
	Shwe Pyi Thar	2.2
ราคาก่อสร้างโรงงาน		480 ดอลลาร์สหรัฐต่อตารางเมตร

ที่มา: Tractus, The cost of Doing Business in Myanmar, May 2015

6.1.3.2 ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค

➤ อัตราค่าไฟฟ้า

ตารางที่ 6-6 อัตราค่าไฟฟ้า

ประเภทการใช้งาน	Local entity resident	Foreign entity resident
ค่าบริการรายเดือน (ดอลลาร์สหรัฐ)		
สำหรับครัวเรือน	1.10	1.00
สำหรับผู้ประกอบการ	3.33	10.00
สำหรับผู้ประกอบการที่มีการแยกหม้อแปลงไฟฟ้า	5.55	10.00
ค่าไฟฟ้า (ดอลลาร์สหรัฐ/กิโลวัตต์ชั่วโมง)		
สำหรับครัวเรือน	0.038	0.12
สำหรับผู้ประกอบการ	0.083	0.12

ที่มา: Tractus, The cost of Doing Business in Myanmar, May 2015

➤ อัตราค่าน้ำ

ตารางที่ 6-7 อัตราค่าน้ำ

ประเภทการใช้งาน	ค่าบริการ (ดอลลาร์สหรัฐ)
ค่าน้ำ (อัตราต่อลูกบาศก์เมตร)	
ค่าน้ำสำหรับการประกอบธุรกิจ	0.88
ค่าน้ำทั่วไป	0.44

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์, คู่มือ การค้าและการลงทุนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

➤ อัตราค่าโทรคมนาคม

ตารางที่ 6-8 อัตราค่าโทรคมนาคม

ประเภท	ค่าบริการ (ดอลลาร์สหรัฐ)
โทรศัพท์มือถือ ไม่มีโปรโมชั่น	0.07
อินเทอร์เน็ต (10 Mbps, Unlimited Data, Cable/ADSL)	110.0

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงย่างกุ้ง, เมียนมา

6.2 ต้นทุนค่าจ้าง

ตารางที่ 6-9 อัตราค่าจ้าง

ตำแหน่ง	อัตราค่าจ้าง (ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน)
แรงงานไร้ฝีมือ (ไม่มีประสบการณ์)	60-120
แรงงานไร้ฝีมือ (มีประสบการณ์)	120-320
พนักงานทั่วไป (ไม่มีประสบการณ์)	120-320
พนักงานทั่วไป (มีประสบการณ์)	200-500
พนักงานวุฒิปริญญาตรีจบใหม่ มีความรู้คอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษ	300-500
หัวหน้างานชั้นต้นหรือหัวหน้าทีม (Team Leader)	200-600
พนักงานสายอาชีพ (เช่น พนักงานบัญชี)	250-600
พนักงานอาวุโสสายอาชีพ (เช่น หัวหน้างานบัญชี)	600-1,200
ผู้จัดการ (MBA) (ขึ้นกับประสบการณ์ทำงาน)	580-1,250
ผู้บริหารระดับกลาง (ประสบการณ์ 5 -10 ปี)	300-1,500
ผู้บริหารระดับอาวุโส (ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี)	800-2,500
ที่ปรึกษาบริษัท (จ้างเป็นจำนวนชั่วโมงต่อเดือน)	1,200-1,500

ที่มา : AEC Business Support Center In Yangon, The Republic of the Union of Myanmar

6.3 ต้นทุนทางภาษี

6.3.1 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ตารางที่ 6-10 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล

ประเภทของผู้เสียภาษีหรือรายได้	อัตราภาษี (ร้อยละ)
บริษัทที่จดทะเบียนในเมียนมาภายใต้ Myanmar Companies Act	
▪ รายได้จากการค้า / การประกอบธุรกิจ	25
▪ รายได้จากการให้เช่าสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์	25
ธุรกิจที่มีการดำเนินการภายใต้ Myanmar Foreign Investment Law	25
องค์กรต่างประเทศที่ดำเนินกิจการภายใต้โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หรือผู้ประกอบการทั่วไป	25

ประเภทของผู้เสียภาษีหรือรายได้	อัตรากาษี (ร้อยละ)
องค์กรต่างประเทศที่มีได้จัดตั้งในเมียนมา เช่น สาขาของบริษัทต่างชาติ	25
ภาษีกำไรจากการขายสินทรัพย์ (Capital Gains Tax) (ยกเว้นผู้ประกอบการในธุรกิจก๊าซหรือน้ำมันที่จะต้องจ่ายภาษีในอัตราร้อยละ 40 ถึง 50) <ul style="list-style-type: none"> ▪ บริษัทท้องถิ่น ▪ บริษัทต่างชาติ 	10 10

ที่มา: PWC (2015). Myanmar Business Guide. Third Edition. July 2015.

6.3.2 ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

ตารางที่ 6-11 อัตรากาษีหัก ณ ที่จ่าย

หน่วย : ร้อยละ

รายละเอียด	ผู้มีสัญชาติเมียนมา หรือชาวต่างชาติผู้มีถิ่นที่อยู่ในเมียนมา ^a	ชาวต่างชาติหรือชาวเมียนมาไม่ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศเมียนมา ^b
การชำระเงินปันผล	0	0
การชำระดอกเบี้ย	0	15
ค่าลิขสิทธิ์สำหรับการใช้ใบอนุญาต เครื่องหมายการค้า และสิทธิบัตร ฯลฯ	15	10
การชำระหนี้ตามสัญญา ข้อตกลง หรือข้อตกลงอื่นๆ ที่กระทำโดยองค์กรรัฐ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนบริษัท และนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายที่มีผลบังคับใช้สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริการภายในประเทศ	2	3.5
การชำระหนี้ตามสัญญา ข้อตกลง หรือข้อตกลงอื่นๆ ที่กระทำโดยบริษัทต่างชาติสำหรับการดำเนินงานและการจัดซื้อจัดจ้างที่เกิดขึ้นภายในประเทศ	2	3.5
หมายเหตุ: จากกระทรวงการคลังและประกาศกระทรวงการคลัง ลงนามวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2556 หน่วยงานจัดเก็บภาษีของเมียนมาจะมีการจัดเก็บภาษีรายได้ล่วงหน้าในอัตราร้อยละ 2 จากผู้เสียภาษีในการนำเข้าและส่งออกสินค้า ทั้งนี้ ภาษีที่จัดเก็บล่วงหน้าอาจจะนำมาหักลดภาษีที่คำนวณจากฐานเงินได้สุทธิจากการประเมินเงินได้ของบริษัทอย่างไรก็ตามอาจมีข้อยกเว้นบางประการ ^c		

ที่มา: PWC (2015). Myanmar Business Guide. Third Edition. July 2015. และ Ernst & Young (2016). Start Your Business in Myanmar. August 1, 2016.

หมายเหตุ: a สำหรับผู้ที่พำนักในเมียนมา การหักลดหย่อนภาษีข้างต้น จะต้องหักจากรายได้ประเมินขั้นสุดท้ายของบริษัท

b สำหรับผู้มิได้พำนักในเมียนมา อัตรากาษีข้างต้นที่ชำระต่อบริษัทต่างชาติถือเป็นอัตรากาษีสุดท้าย (ประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 41/2010 ลงนามวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2553)

6.3.3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

➤ ผู้มีถิ่นพำนักอยู่ที่เมียนมา¹

- อัตราก้าวหน้าร้อยละ 0-25 จากเงินเดือน อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจ และจากแหล่งอื่น ๆ

➤ ผู้มิได้มีถิ่นพำนักอยู่ที่เมียนมา

- อัตราก้าวหน้าร้อยละ 0-25 จากเงินเดือน
- อัตราร้อยละ 25 จากรายได้จากแหล่งอื่น

➤ การหักค่าลดหย่อนภาษี

- ตนเอง ร้อยละ 20 หรือ 10,000,000 จ้าด
- บิดา, มารดา 1,000,000 จ้าด
- คู่สมรส 1,000,000 จ้าด
- บุตร 500,000 จ้าด

6.3.4 ภาษีการค้า (Commercial Tax)

เมียนมายังไม่มีการใช้ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มในการเก็บภาษีจากการค้าสินค้า แต่จะทำการเก็บภาษีกับผู้ค้าสินค้าหรือบริการ ที่มีระดับรายได้จากการค้าสินค้าหรือบริการมากกว่า 20 ล้านจ้าดในปีภาษีนั้น (ปีภาษีของเมียนมา เริ่มต้นจากวันที่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของปีถัดไป) โดยกรมศุลกากรเป็นผู้รับผิดชอบเก็บภาษี

ทั้งนี้ อัตราภาษีการค้าของเมียนมาโดยทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ 5 โดยกิจกรรมที่ต้องถูกจัดเก็บภาษีการค้า ได้แก่

¹ ผู้ที่จะถูกจัดให้เป็นผู้มีถิ่นพำนักในเมียนมา จะต้องเป็นประชาชนชาวเมียนมา และ/หรือเป็นประชาชนจากชาติอื่นที่อาศัยอยู่ในเมียนมามากกว่า 182 วันในปีภาษีนั้น (ปีภาษีของเมียนมา เริ่มต้นจากวันที่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของปีถัดไป)

- การจัดจำหน่ายสินค้าในประเทศเมียนมา
- การนำเข้าสินค้าเพื่อจัดจำหน่ายในประเทศเมียนมา
- การให้บริการบางประเภท
- กิจกรรมด้านการค้า (Trade Activities)
- การก่อสร้างและจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ในเมียนมา

โดยสำหรับบริการที่ได้รับการยกเว้นการจัดเก็บภาษีการค้า เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6-12 รายการกิจกรรมบริการที่ได้รับการยกเว้นจัดเก็บภาษีการค้า (Commercial Tax)

Services exempt from Commercial Tax	
House Rental (except Commercial Housing Rental)	Housing Moving
Car Parking Place Rental	Toll Fees Collection
Life Insurance	Animal Health Care
Microfinance	Public Sanitary Fees Collection
Health Care excluding Beauty Care	Overseas Air Transportation
Education	Cultural and Arts
Goods Transportation	Public Transport (Bus, Railway, Ship)
Recruitment	License Fees paid to Government Organizations
Banking	Publication related to security of Ministry of Defense
Market Investment	Service provided to Embassy
Custom Clearance	Service provided with the Fund from the Union Government donated by Specified Organizations
Goods Rental for Entertainment	Tax exempted Services authorized by the Union Government
Cut, Making and Processing Basis	Services provided between the Government
Funeral Service	
Child Care	
Myanmar Traditional Massage/Massage performed by a Blind Person	

ที่มา: Ernst & Young (2016). Start Your Business in Myanmar. August 1, 2016.

6.3.5 ภาษีสินค้าพิเศษสำหรับการนำเข้าหรือผลิต (Special Commodities Tax on Import and Manufacturing)

การดำเนินการนำเข้าหรือผลิตสินค้าบางประเภทจำเป็นต้องชำระภาษี Special Commodities Tax on Import and Manufacturing โดยอัตราภาษีที่ต้องชำระและรายการสินค้านี้ดังกล่าวดังตารางที่ 6-13

ตารางที่ 6-13 อัตราภาษี Special Commodities Tax on Import and Manufacturing

รายการสินค้า	อัตราภาษี	
	การผลิต	การนำเข้า
บุหรี่ยี่	3-5 จ้าดต่อมวน	120%
ซีการ์ ยาสูบ เครื่องดื่ม เบียร์	60%	60%
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	<ul style="list-style-type: none"> ■ 56-3,375 จ้าดต่อลิตร สำหรับเครื่องดื่มที่มีมูลค่าต่ำกว่าลิตรละ 20,001 จ้าด ■ 60% สำหรับเครื่องดื่มที่มีมูลค่าตั้งแต่ลิตรละ 20,001 จ้าดขึ้นไป 	60%
เบียร์	60%	60%
ไวน์	<ul style="list-style-type: none"> ■ 50-3,000 จ้าดต่อลิตร สำหรับเครื่องดื่มที่มีมูลค่าต่ำกว่าลิตรละ 20,001 จ้าด ■ 50% สำหรับเครื่องดื่มที่มีมูลค่าตั้งแต่ลิตรละ 20,001 จ้าดขึ้นไป 	50%
ไม้เนื้อแข็งและไม้สัก	25%	25%
หินอัญมณี หยก เพชร และหินมีค่าอื่น ๆ	20%	20%
เครื่องประดับที่ทำจากหยก ไพลิน มรกต เพชร และหินมีค่าอื่น ๆ	5%	5%
รถยนต์ 1,800 ซีซี, รถตู้, รถเก๋ง, รถซีดาน, รถบรรทุกเล็ก	25%	25%
แก๊สโซลีน ดีเซล น้ำมัน	5%	5%
ก๊าซธรรมชาติ	8%	8%

ที่มา : Ernst & Young (2016). Start Your Business in Myanmar. August 1, 2016.

ทั้งนี้ สินค้าบางชนิดจะได้รับการยกเว้นภาษี Special Commodities Tax on Import and Manufacturing อาทิ อาหารสัตว์ ขนบกและขนเป็ด ผ้าฝ้าย ผ้าไหม คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ใบบน วัสดุเคลือบ วัสดุก่อสร้างและอาคารสิ่งปลูกสร้าง ฯลฯ²

6.3.6 ภาษีสินค้าพิเศษสำหรับการส่งออก (Special Commodities Tax on Export)

การดำเนินการส่งออกสินค้าบางประเภทจำเป็นต้องชำระภาษี Special Commodities Tax on Export โดยอัตราภาษีที่ต้องชำระและรายการสินค้านี้ดังต่อไปนี้ เป็นดังตารางที่ 6-14

ตารางที่ 6-14 อัตราภาษี Special Commodities Tax on Export

รายการสินค้า	อัตราภาษี (ร้อยละ)
ก๊าซธรรมชาติ	8%
ไม้เนื้อแข็งและไม้สัก	50%
หินอัญมณี หยก เพชร และหินมีค่าอื่นๆ	20%
เครื่องประดับที่ทำจากหยก ไพลิน มรกต เพชร และหินมีค่าอื่นๆ	5%

ที่มา : Ernst & Young (2016). Start Your Business in Myanmar. August 1, 2016.

² สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงย่างกุ้ง เดือนเมษายน พ.ศ. 2558

บทที่ 7

โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

สาระสำคัญ

ประเทศเมียนมามีทรัพยากร พื้นที่ และแรงงานที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมด้านกิจกรรม ปศุสัตว์ ประมง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดต่างๆ อันเกิดจากความสามารถในการผลิตของเกษตรกรและชาวประมงรายย่อยในประเทศที่ยังอยู่ในระดับไม่สูงมาก การขาดเทคโนโลยี เครื่องมือและเครื่องจักร รวมถึงเงินทุนในการเข้าถึงปัจจัยการผลิต และข้อจำกัดอันเกิดจากการพัฒนาในระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมายังไม่สามารถเติบโตได้มากนัก และมีความต้องการให้เกิดการลงทุนจากต่างชาติอีกเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น การลงทุนในภาคการเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมาจึงมีทั้งความท้าทาย และโอกาสที่จะเข้าไปเก็บเกี่ยวอยู่เป็นจำนวนมากสำหรับนักลงทุนไทย โดยด้านหนึ่ง ยังมีข้อจำกัดบางประการในการเข้าไปลงทุนในเมียนมา อาทิ ปัญหาเรื่องที่ดิน รูปแบบการเข้าไปลงทุน และโครงสร้างพื้นฐาน แต่อีกด้านหนึ่ง ยังมีช่องว่างอีกมากในการเข้าไปลงทุน โดยผู้ประกอบการจะได้ประโยชน์จากจุดแข็งของเมียนมาที่มีต้นทุนค่าจ้าง และราคาวัตถุดิบที่ต่ำ มีแรงงานในตลาดเป็นจำนวนมาก ความต้องการภายในตลาดมีอยู่ค่อนข้างมากเนื่องจากกำลังซื้อและเศรษฐกิจภายในประเทศ กำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อีกทั้งรัฐบาลเมียนมายังส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติ

7.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมา

7.1.1 ภาพรวมของอุตสาหกรรม

เดิมเมียนมาเคยดำเนินนโยบายปิดประเทศ และไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในเมียนมา ส่งผลให้เศรษฐกิจของเมียนมาต้องเติบโตจากภายในอย่างค่อยเป็นค่อยไปจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลเมียนมาได้ปฏิรูปประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตย และเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศที่มีอยู่เดิม รัฐบาลได้มีการออกมาตรการเพื่อเปิดเสรีเศรษฐกิจมากขึ้น มีการทบทวนแก้ไขกฎหมายกฎระเบียบของประเทศที่ไม่เอื้อต่อการค้า การลงทุน และการประกอบธุรกิจในประเทศ ผลจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวได้นำไปสู่การลงทุนที่ไหลเข้ามาในประเทศมากขึ้น

ข้อมูลของ DICA (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559) ระบุว่า ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 ยอดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) เข้ามาในเมียนมารวมสูงถึง 45,145 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยส่วนใหญ่การลงทุนของต่างชาติอยู่ในภาคน้ำมันและปิโตรเลียม ภาคพลังงาน และภาคการผลิต สำหรับภาคการเกษตร การลงทุนที่เข้ามาในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ที่ 215 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนในภาคปศุสัตว์และประมงก็อยู่ที่ 211 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในเมียนมาในภาคส่วนดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และเป็นโอกาสอันดีสำหรับการเข้าไปลงทุนของนักลงทุนไทย

ทั้งนี้ ที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นทรัพยากรหนึ่งที่มีเมียนมามีอยู่มากและค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ โดยเมียนมามีที่ดินทางการเกษตรมากกว่า 12.8 ล้านเฮกตาร์ และยังสามารถขยายพื้นที่ดังกล่าวอีกมากกว่าร้อยละ 50 ของที่มีอยู่ในปัจจุบัน¹

ขณะเดียวกัน เมียนมามีประชากรอาศัยอยู่กว่า 56.3 ล้านคน (ข้อมูลจาก CIA Factbook ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558) โดยเป็นแรงงานที่มากถึง 36.2 ล้านคน ซึ่งอยู่ในภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 70

¹ Raitzer, D. A., Wong, L. C. Y. and Samson, J. N. G. (2015). Myanmar's Agriculture Sector: Unlocking the Potential for Inclusive growth. ADB Economics Working Paper No. 470. Asian Development Bank. December, 2015. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/177652/ewp-470.pdf>

ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าเมียนมาเป็นประเทศที่เหมาะสมต่อการเข้าไปดำเนินธุรกิจ ในภาคกิจกรรมหรืออุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร หรือแรงงานในภาค การผลิตปริมาณมาก โดยปัจจุบัน ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของเมียนมาอยู่ที่ราว 48 ล้านตัน ต่อปี² โดยพืชผลทางการเกษตรสำคัญของเมียนมา ได้แก่ ข้าว อ้อย เมล็ดพืชต่างๆ ธัญพืชชนิด ต่างๆ ผักสีเขียว ผลไม้ชนิดต่างๆ มันสำปะหลัง และพืชตระกูลถั่ว ส่วนสินค้าจากภาคปศุสัตว์ ที่สำคัญ ได้แก่ ไข่เนื้อ สุกร และวัวเนื้อ นอกจากนี้ เมียนมายังเป็นประเทศที่สามารถทำประมง ได้ผลผลิตที่ดีเช่นกัน เนื่องด้วยทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ โดยสินค้าสัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง หรือหอย ต่างเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศด้วยกันทั้งสิ้น

7.1.2 โอกาสและศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

7.1.2.1 ศักยภาพการลงทุนไทยในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

ศักยภาพการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเมียนมาเป็นผลจากปัจจัย ดึงดูดด้านอุปสงค์ อุปทาน ต้นทุน และนโยบายของเมียนมา โดยรายละเอียดของปัจจัยดึงดูดต่าง ๆ เป็นดังนี้ และสรุปไว้ในตารางด้านล่าง

ตารางที่ 7-1 ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา

ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Factor)	ปัจจัยด้านอุปทาน (Supply Factor)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ตลาดและความต้องการภายในประเทศมีมาก และยังเติบโตได้อีกมากในอนาคต ▪ สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบจากผู้บริโภค ภายในประเทศ ▪ เป็นฐานการผลิตสำหรับทั้งจำหน่ายในประเทศและ ส่งออกไปประเทศอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะต่อการเพาะปลูก การทำฟาร์มปศุสัตว์ รวมไปถึงการทำประมง ▪ แรงงานในประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก
ปัจจัยด้านต้นทุน (Cost Condition)	ปัจจัยด้านนโยบาย (Regulatory Condition)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ต้นทุนวัตถุดิบหลักค่อนข้างต่ำ ▪ ต้นทุนค่าแรงอยู่ในระดับต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ สิทธิประโยชน์ทางภาษี และการจัดตั้งเขต เศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุน ▪ รัฐบาลดำเนินการปรับแก้กฎหมาย/กฎระเบียบ ที่ล้าหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบัน และส่งเสริม การลงทุนในประเทศ

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

² ข้อมูลของ FAOSTAT (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2556)

➤ ปัจจัยด้านอุปสงค์

ตลาดและความต้องการภายในประเทศมีมาก และยังคงเติบโตได้อีกมากในอนาคต

ตลาดเมียนมาเป็นตลาดที่มีขนาดที่ค่อนข้างใหญ่ ส่วนหนึ่งก็เพราะประชากรในประเทศที่มีจำนวนกว่า 56 ล้านคน โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ตลาดเมียนมามีการเติบโตที่สูงมาก อันเป็นผลจากการเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศ (จากตัวเลขของ IMF ปี พ.ศ. 2558 พบว่าอัตราการเติบโตของ GDP ของเมียนมาเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.0-9.0 ต่อปี ขณะที่ตัวเลขของกัมพูชาเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.0-7.0 เวียดนาม ร้อยละ 6.0-7.0 และ สปป.ลาว ร้อยละ 7.0-8.0)

แม้กำลังซื้อของประชาชนในประเทศ (พิจารณาจากรายได้ของประชากรในประเทศ) จะยังไม่สูงมาก (รายได้ของประชากรในประเทศอยู่ที่ 1,900-2,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อหัวต่อปี) แต่การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นความต้องการในประเทศที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว

นโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลเมียนมาซึ่งต้องการที่จะยกระดับคุณภาพชีวิต และระดับรายได้เฉลี่ยของประชากรในประเทศ และมีการสนับสนุนการลงทุนต่างๆ จากต่างประเทศ ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ (การท่องเที่ยว) และโครงสร้างพื้นฐาน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการขยายตัวมากยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ เมียนมาในปัจจุบันนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูปจากทั่วโลกเฉลี่ยปีละ 1,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³ และในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (พิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558) การเติบโตถือว่ามีอัตราที่ค่อนข้างสูง (อัตราเติบโตแบบ CAGR ในช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ที่ร้อยละ 46.81) โดยสินค้าที่เมียนมานำเข้าเป็นหลัก ได้แก่ น้ำมันปาล์ม อาหารปรุงแต่ง น้ำ น้ำแร่ และน้ำอัดลม น้ำตาล เบียร์ หัวเชื้อชาและกาแฟ ข้าวสาลีและเมสลิน เอทิลแอลกอฮอล์ และกากถั่วเหลือง ส่วนสินค้านำเข้าจากไทยเป็นหลัก ได้แก่ สินค้าในกลุ่มเครื่องดื่ม น้ำแร่ และน้ำอัดลม อาหารสำเร็จรูป เบียร์ หัวเชื้อชาและกาแฟ น้ำมันปาล์ม น้ำตาลทราย ขนมันปิ้งและแป้ง และซอสปรุงรส ผงชูรส

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เมียนมาเป็นตลาดที่มีความน่าดึงดูดสำหรับผู้ประกอบการและนักลงทุนไทย โดยเฉพาะสำหรับการเข้าไปเพาะปลูก หรือทำฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อแปรรูปและจัดจำหน่ายในประเทศ

³ โดยเป็นการนำเข้าจากไทยประมาณเฉลี่ยปีละ 90-100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าไทยเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบจากผู้บริโภคภายในประเทศ

เมียนมานำเข้าสินค้าจากไทยเป็นจำนวนมาก (ดังที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้) สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากด้วยภูมิศาสตร์ของประเทศทั้งสองที่ติดกัน แต่อีกส่วนหนึ่งก็เพราะรสนิยมและความชื่นชอบของผู้บริโภคชาวเมียนมาที่มีต่อสินค้าของไทย โดยเฉพาะกับสินค้าในกลุ่มอาหารแปรรูป และเครื่องอุปโภคบริโภค

การที่สินค้าของไทย (ตราสินค้าไทย) ได้รับความนิยมและยอมรับจากตลาดเมียนมา มิได้เพียงแต่จะส่งผลดีต่อผู้ประกอบการในการที่จะเข้าไปทำตลาดในเมียนมาเท่านั้น แต่ยังสร้างอำนาจในการเจาะตลาดได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากสินค้าของไทยโดยส่วนใหญ่ จะถูกมองจากสายตาผู้บริโภคในเมียนมาว่ามีคุณภาพที่ดีกว่าสินค้านิตเดียวกันจากประเทศอื่นที่เข้าไปจำหน่ายในเมียนมา อันได้แก่ สินค้าจีน หรือสินค้าอินเดีย

เป็นฐานการผลิตสำหรับทั้งจำหน่ายในประเทศและส่งออกต่างประเทศอื่น

เมียนมามีประชากรอาศัยอยู่ในประเทศราว 56 ล้านคน และด้วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเฉลี่ยร้อยละ 8-9 ต่อปี ส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนชาวเมียนมาเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับทรัพยากรในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ จึงทำให้เมียนมาเหมาะสมกับการเข้าไปลงทุนภาคการเกษตรปศุสัตว์ และประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะการแปรรูปอาหารเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าภายในประเทศ

ขณะเดียวกัน ด้วยทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของเมียนมาที่อยู่ติดกับตลาดขนาดใหญ่ เช่น จีน อินเดีย บังกลาเทศ เป็นต้น ทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสที่จะใช้เมียนมาเป็นฐานการผลิตเพื่อการส่งออกไปยังตลาดเหล่านั้นได้เช่นกัน หรือในอีกแง่หนึ่ง ผู้ประกอบการไทยอาจใช้เมียนมาเป็นฐานการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกมาจำหน่ายในไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ได้และยังมีโอกาสอยู่มาก

➤ ปัจจัยด้านอุปทาน

มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะต่อการเพาะปลูก การทำฟาร์มปศุสัตว์ รวมไปถึงการทำประมง

ดังที่ได้นำเสนอไปในหัวข้อ 7.1.1 ที่ดินทางการเกษตรของเมียนมามีอยู่มาก และค่อนข้างมีความอุดมสมบูรณ์ จึงเหมาะสมต่อการเพาะปลูกและการทำฟาร์มปศุสัตว์ โดยเฉพาะในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสายต่างๆ ของประเทศ ในขณะเดียวกัน ทรัพยากรแหล่งน้ำจืดในเมียนมาก็มีอยู่อย่างมหาศาลเช่นกัน โดยแม่น้ำสายหลักของประเทศซึ่งเป็นหัวใจหลักของภาคการเกษตรของเมียนมา ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี (Irrawaddy River) แม่น้ำสาละวิน (Salween River) แม่น้ำสะโตง (Sittaung River) และแม่น้ำชินด์วิน (Chindwin River)

นอกจากนี้ ทรัพยากรทางทะเลของเมียนมาก็มีความอุดมสมบูรณ์มาก โดยในแต่ละปี เมียนมาสามารถจับสัตว์น้ำ (ปลา กุ้ง และหอย) เพื่อส่งออกได้เป็นมูลค่าหลายล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2553-2558 เมียนมาสามารถส่งออกปลาสด/ปลาแช่แข็งเฉลี่ยปีละ 160 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งสัตว์น้ำจำพวกกุ้งและหอยเฉลี่ยปีละ 160 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมูลค่าการส่งออกดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 20 ของการส่งออกสินค้าทั้งหมดของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา

จากปัจจัยข้างต้น ส่งผลทำให้เมียนมาเป็นประเทศหนึ่งที่ยังคงความได้เปรียบในการเข้าไปลงทุนเพาะปลูกพืชผลต่างๆ ทำฟาร์มปศุสัตว์ รวมไปถึงการทำประมง ในขณะเดียวกัน ก็ยังทำให้เมียนมามีความเหมาะสมต่อการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตโดยแปรรูปสินค้าทางการเกษตรปศุสัตว์ หรือประมงอีกด้วย

แรงงานในประเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก

เมียนมามีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 56.32 ล้านคน (ข้อมูลจาก CIA Factbook ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558) โดยเป็นแรงงานในภาคการเกษตรประมาณร้อยละ 70 หรือประมาณ 39.42 ล้านคน นอกจากนี้ ในภาคอุตสาหกรรมการผลิต เมียนมายังมีแรงงานอยู่ในภาคส่วนดังกล่าวอีกกว่า 12.95 ล้านคน (ประมาณร้อยละ 23 ของแรงงานทั้งประเทศ)

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น เช่น สปป.ลาว ซึ่งมีแรงงานในภาคการเกษตรของประเทศอยู่ประมาณ 2.58 ล้านคน กัมพูชา ซึ่งมีแรงงานอยู่ประมาณ 3.88 ล้าน

คน และเวียดนาม ซึ่งมีแรงงานอยู่ประมาณ 26.37 ล้านคน จึงอาจกล่าวได้ว่าเมียนมาเป็นประเทศที่มีแรงงานในภาคการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก

➤ ปัจจัยด้านต้นทุน

ต้นทุนวัตถุดิบหลักค่อนข้างต่ำ

ต้นทุนในด้านวัตถุดิบหลายชนิดในเมียนมาถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำกว่าเมื่อเทียบกับต้นทุนวัตถุดิบในไทย หรือในประเทศหลายประเทศในอาเซียน⁴ ยกตัวอย่างเช่นระดับราคายางดิบเฉลี่ยช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 ของเมียนมาอยู่ที่ราว 1,500-1,600 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ซึ่งต่ำกว่าระดับราคายางดิบเฉลี่ยของไทย มาเลเซีย และเวียดนาม ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 1,600-1,700 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ขณะที่ระดับราคาข้าวเปลือกเฉลี่ย ช่วงปี พ.ศ. 2557 ของเมียนมาอยู่ที่ประมาณ 360 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ซึ่งต่ำกว่าระดับราคาข้าวเปลือกเฉลี่ยของเวียดนาม กัมพูชา และไทย ค่อนข้างมาก (ระดับราคาข้าวเปลือกเวียดนามเฉลี่ยอยู่ที่ 450 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน กัมพูชา 610 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และไทย 420 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน) ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งก็เพราะทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีอยู่มากของเมียนมา

ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้สามารถเพาะปลูกได้ผลผลิตที่ดี ดังนั้น การเข้าไปลงทุนในเมียนมาในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปจึงจะทำให้ผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากต้นทุนด้านวัตถุดิบต่างๆ ในประเทศที่ต่ำ อันเหมาะต่อการดำเนินการแปรรูปหรือส่งออกเป็นอย่างมาก

ต้นทุนค่าแรงอยู่ในระดับต่ำ

อัตราค่าจ้าง/ค่าตอบแทนแรงงานในเมียนมาถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยอัตราค่าจ้างขั้นต่ำอยู่ที่ 3,600 จ๊าดต่อวัน (ประมาณ 80,000 จ๊าดต่อเดือน ซึ่งประมาณ 2,400-2,500 บาทต่อเดือนเท่านั้น) อัตราค่าจ้างดังกล่าวถือว่าต่ำกว่าไทยมาก และเป็นปัจจัยที่น่าดึงดูดอีกปัจจัยหนึ่งสำหรับการเข้าไปลงทุนในในอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่ต้องอาศัยแรงงานไร้ฝีมือจำนวนมากในการผลิต ดังเช่นภาคการเกษตรและปศุสัตว์ หรือธุรกิจโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร

⁴ ประเมินโดยพิจารณาจากข้อมูลราคาพืชผลเกษตร โดยแหล่งข้อมูลได้จากหลายแหล่งข้อมูล อาทิ FAOSTAT World Bank Ministry of Commerce (Myanmar) Yangon Region Commodity Exchange ฯลฯ

➤ ปัจจัยด้านนโยบาย

รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ อาทิ สิทธิประโยชน์ทางภาษี และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุน

รัฐบาลเมียนมา มีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่สามารถส่งเสริมการลงทุนในประเทศ และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปจึงเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รัฐบาลเมียนมาส่งเสริม และพยายามดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติให้มาลงทุนในประเทศ โดยมีการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี สิทธิประโยชน์ด้านการเช่าที่ดิน เป็นต้นแก่นักลงทุน นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมายังมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมาอีก 3 แห่งเพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนในภาคการผลิตของประเทศ⁵

รัฐบาลดำเนินการปรับแก้กฎหมาย/กฎระเบียบที่ล้าหลัง เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบัน และส่งเสริมการลงทุนในประเทศ

ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน ทิศทางและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการลงทุนในเมียนมา มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยมีการเปิดเสรีมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลที่พยายามปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศให้น่าสนใจในสายตาของนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น

ทั้งนี้ การดำเนินการที่สำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาลก็คือการปรับแก้กฎหมาย/กฎระเบียบที่ล้าหลังให้มีความสอดคล้องกับปัจจุบันมากขึ้น ลดการกีดกันหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อนักลงทุน นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมา ร่วมกับหน่วยงานด้านการลงทุนต่างๆ ในประเทศ ยังได้ปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ที่มีอยู่แต่เดิม อาทิ การติดต่อและการประสานงาน หรือการดำเนินการด้านเอกสาร ให้ลดความซ้ำซ้อนหรือความยุ่งยาก พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว และความสะดวกสบายแก่นักลงทุน

⁵ รายละเอียดดังกล่าวไว้ในบทที่ 4 และ 5

7.1.2.2 โอกาสการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

จากหัวข้อ 7.1.2.1 จึงอาจกล่าวได้ว่า โอกาสการลงทุนของนักลงทุนและผู้ประกอบการชาวไทยในการที่จะเข้าไปดำเนินหรือประกอบธุรกิจภาคการเกษตรในเมียนมามีอยู่อย่างมาก โดยนักลงทุนไทยอาจจะเลือกที่จะเข้าไปทำการเพาะปลูกพืชผลต่างๆ การทำฟาร์มปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำประมงและจับสัตว์น้ำ และการเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร นอกจากนี้ นักลงทุนไทยยังสามารถเลือกลงทุนในอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนการทำการเกษตรในเมียนมาได้เช่นเดียวกัน เช่น การผลิตหรือนำเข้าปุ๋ย การนำเข้ายากำจัดศัตรูพืช/วัชพืช การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมถึงอะไหล่ของเครื่องจักรและอุปกรณ์ดังกล่าว เป็นต้น

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจเพาะปลูก

การเข้ามาลงทุนทำธุรกิจเพาะปลูกในเมียนมาเป็นรูปแบบการดำเนินธุรกิจหนึ่งที่ยังไม่ค่อยมีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปดำเนินการมากนัก ทำให้ทรัพยากรของประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ยังถูกใช้ไปเพียงเล็กน้อย และยังมีพื้นที่สำหรับทำการเกษตรเหลืออีกมาก

ทั้งนี้ เกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบการท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดในปัจจัยเงินทุน เทคโนโลยี รวมถึงเครื่องมือและเครื่องจักรทางการเกษตร จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทย โดยการเข้าไปลงทุนจำเป็นต้องเช่าที่ดินกับเอกชนหรือภาครัฐท้องถิ่น และเลือกที่จะจัดจ้างแรงงานชาวเมียนมาเข้ามาทำงานในไร่เพาะปลูก และ/หรือทำสัญญาในลักษณะ Contract Farming กับเกษตรกรท้องถิ่น เพื่อรับซื้อผลผลิตที่เกษตรกรเพาะปลูกได้ โดยบริษัทอาจไม่ต้องลงทุนทำไร่เพาะปลูกเอง

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์

การทำฟาร์มปศุสัตว์ขนาดกลางขึ้นไปในเมียนมายังไม่ค่อยมีมากนัก โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่ยังขาดเงินทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ที่จะทำให้สัตว์ที่เพาะเลี้ยงให้ผลผลิตที่ดีได้ และทำการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ควบคู่ไปกับการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางเท่าที่จะสามารถจำหน่ายได้ ทำให้ผลผลิตโดยรวมของประเทศเมียนมายังไม่ได้สูงมาก หากแต่ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ หรือไข่ไก่ในประเทศยังมีอยู่มาก และจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต จึงถือเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทย โดยนักลงทุนไทย

สามารถเข้าไปจัดสร้างคอก หรือโรงเลี้ยงสัตว์ของตน และจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นมาทำงานในฟาร์มปศุสัตว์ได้ หรืออาจจะทำสัญญา Contract Farming กับเกษตรกรท้องถิ่น โดยการจำหน่ายหรือให้ลูกพันธุ์แก่เกษตรกรไปเลี้ยง และรับซื้อสัตว์ปศุสัตว์ที่โตเต็มวัยภายหลัง โดยผู้ประกอบการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสัตว์ ยาโรคสัตว์ เป็นต้น และ/หรือสอนความรู้และเทคนิคในการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรเหล่านั้นก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการทำธุรกิจในเมียนมาเช่นกัน

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/การทำประมง

ธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเมียนมามีลักษณะคล้ายกับธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์ กล่าวคือยังไม่ค่อยมีนักลงทุนรายใหญ่ (ทั้งท้องถิ่นและต่างชาติ) เข้าไปดำเนินการมากนัก หากแต่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย/ชาวประมงรายย่อยที่ดำเนินการจับปลาตามริมแม่น้ำสายต่าง ๆ รวมถึงทำฟาร์ม/บ่อเลี้ยงปลาขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก และส่วนที่เหลือจึงจำหน่ายให้กับตลาด

ในขณะที่ธุรกิจการทำประมง จะมีผู้ประกอบการให้ความสนใจและเข้ามาลงทุนมากกว่า (เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) โดยลงทุนทำการประมงรอบแนวชายฝั่งของเมียนมาที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่เป็นอย่างมาก และ/หรือรับซื้อสัตว์น้ำที่ชาวประมงท้องถิ่นจับได้ เพื่อมาแปรรูปในเมียนมา

ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในทั้งสองธุรกิจข้างต้น โดยอาจเลือกระหว่างการจับสัตว์น้ำ/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อส่งออกกลับมาแปรรูปในไทย และ/หรือการเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมทั้งสอง แล้วจึงส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร

ในแต่ละปี เมียนมามีผลผลิตจากการเกษตร ปศุสัตว์ ประมงและการจับสัตว์น้ำ เหลืออยู่เป็นปริมาณมากจากการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งถูกส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ หรือป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับโรงงานในต่างประเทศ โดยไม่ได้ทำการแปรรูปอะไรมากนักในเมียนมา อาทิ ข้าว สัตว์น้ำ เนื้อสัตว์/สัตว์มีชีวิต พืชตระกูลถั่ว ผลไม้ชนิดต่าง ๆ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ

สาเหตุหนึ่งก็เพราะภาคธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรของเมียนมายังมีขนาดเล็กมาก และกำลังการผลิตของผู้ผลิตภายในอุตสาหกรรมก็ยังไม่สูงเทียบเท่ากับผลผลิตที่เมียนมาสามารถผลิตได้ จึงทำให้เกิดการส่งออกสินค้าสดออกนอกประเทศที่มาก และเป็นโอกาสอันดีสำหรับผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหารในเมียนมา โดยรูปแบบที่สามารถทำได้ ได้แก่ การจัดตั้งโรงงานแปรรูป และอาศัยการรับซื้อวัตถุดิบจากเกษตรกรรายย่อยในเมียนมา การจัดตั้งโรงงานแปรรูปควบคู่ไปกับการเพาะปลูกพืช และ/หรือรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย/พ่อค้าคนกลาง/ผู้เพาะปลูกรายกลางและใหญ่เพื่อใช้ป้อนเป็นวัตถุดิบในการผลิต

➤ โอกาสในการลงทุนทำธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

นอกเหนือจากโอกาสในการลงทุนทำธุรกิจภาคการเกษตรในเมียนมา อันได้แก่ การเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ การทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการจัดตั้งโรงงานแปรรูปแล้ว การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร หรือเป็นธุรกิจที่สนับสนุนการทำการเกษตรในเมียนมาก็เป็นการลงทุนที่มีโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยเช่นกัน เช่น การผลิตหรือนำเข้าปุ๋ย การนำเข้ายากำจัดศัตรูพืช/วัชพืช การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมถึงอะไหล่ของเครื่องจักรและอุปกรณ์ดังกล่าว เป็นต้น

7.1.2.3 สินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

➤ สินค้าที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

พืชผลที่มีศักยภาพสำหรับนักลงทุนไทยในการเข้ามาเพาะปลูกในเมียนมา ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด พืชตระกูลถั่ว และมันสำปะหลัง นอกจากนี้ ยังมีพืชอีกหลายชนิดที่เมียนมามีศักยภาพ อาทิ อ้อย ยางพารา ข้าวสาลี มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ไบยาสูบ พืชเครื่องเทศ เช่น งา พริก พริกไทย เป็นต้น พืชน้ำมัน เช่น ต้นละหุ่ง เป็นต้น ฯลฯ

ส่วนสินค้าภาคปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ก็เป็นสินค้าที่เมียนมามีศักยภาพเช่นเดียวกัน โดยภาคปศุสัตว์ยังถือว่ามีโอกาสเข้าไปลงทุนโดยนักลงทุนรายใหญ่ไม่ค่อนมากนัก แต่ด้วยศักยภาพของประเทศแล้ว ทำให้การลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวสามารถทำได้ โดยเฉพาะการทำฟาร์มไก่เนื้อ/ไก่ไข่ และการทำฟาร์มโคนม ในขณะเดียวกัน การทำประมงและการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำยังเป็น

กิจกรรมที่สร้างรายได้จากการส่งออกให้กับประเทศอยู่พอสมควร โดยเฉพาะกับการประมงเพื่อแปรรูปเป็นสินค้าอาหารแปรรูปเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ

นอกจากนี้ เมียนมายังเป็นประเทศที่เหมาะสมแก่การเข้าไปทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุตสาหกรรมสนับสนุนภาคการเกษตร อาทิ ปุ๋ย เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร อาหารสัตว์ ยารักษาสัตว์ ยากำจัดศัตรูพืช ฯลฯ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวยังเป็นสิ่งที่เกษตรกรและผู้เพาะปลูก/ทำปศุสัตว์/จับสัตว์น้ำ ในเมียนมายังขาดและต้องการอีกเป็นจำนวนมาก

ข้าว

ข้าวเป็นพืชที่มีการเพาะปลูกมากที่สุดในเมียนมา (พื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมดในเมียนมาคิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ส่วนของพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมด⁶) และยังเป็นพืชที่ส่งออกได้มากอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยกำลังการผลิตข้าวเปลือกของเมียนมาอยู่ที่ประมาณ 32 ล้านตัน ส่วนกำลังการผลิตข้าวที่สีแล้ว (Milled Rice) ของเมียนมาอยู่ที่ประมาณ 14-15 ล้านตัน ซึ่งมากกว่าปริมาณการบริโภคอยู่ราว 2-3 ล้านตัน⁷

พื้นที่เพาะปลูกข้าวในเมียนมานั้นกระจายอยู่เกือบทุกพื้นที่ที่เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มของประเทศ หากแต่พื้นที่เพาะปลูกข้าวที่สำคัญในเมียนมา ได้แก่ บริเวณตอนกลางของประเทศ (บริเวณภูมิภาคมัณฑะเลย์ และภูมิภาคมาเกว) และตอนล่างของตอนกลางของประเทศ (ภูมิภาคย่างกุ้ง ภูมิภาคพะโค ภูมิภาคอิรวดี รัฐมอญ และรัฐกะเหรี่ยง)

ทั้งนี้ ปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ยต่อพื้นที่ (Average Rough Rice Yields) ของเมียนมานั้นยังอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณผลผลิตดังกล่าวของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน เช่น กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม ไทย มาเลเซีย หรือฟิลิปปินส์⁸ สาเหตุสำคัญก็เนื่องจากการเพาะปลูกข้าวในเมียนมาส่วนใหญ่ยังเป็นการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมโดยเกษตรกรรายย่อย ซึ่งขาดเงินทุน และใช้ปัจจัยการผลิต

⁶ Raitzer, D. A., Wong, L. C. Y. and Samson, J. N. G. (2015). Myanmar's Agriculture Sector: Unlocking the Potential for Inclusive growth. ADB Economics Working Paper No. 470. Asian Development Bank. December, 2015. Retrieved April 25, 2016 from <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/177652/ewp-470.pdf>

⁷ Wong, L. C. Y., and E. M. A. Wai (2013). Rapid Value Chain Assessment: Structure and Dynamics of the Rice Value Chain in Myanmar. Retrieved April 25, 2016 from http://fsg.afre.msu.edu/Myanmar/myanmar_backgroud_paper_6_rice_value_chain.pdf

⁸ US Department of Agriculture (2014). Production Supply and Distribution: Rice Sector. US Department of Agriculture (USDA), Foreign Agricultural Service (FAS).

ที่จะส่งเสริมปริมาณผลผลิต เช่น ปุ๋ย หรือเครื่องจักรทางการเกษตร ในสัดส่วนที่น้อย ขณะเดียวกัน โครงสร้างพื้นฐานการชลประทานที่ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตข้าวโดยรวมของทั้งประเทศให้อยู่ในระดับที่ต่ำ

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชที่มีการเพาะปลูกมากรองลงมาจากข้าวและพืชตระกูลถั่ว โดยพื้นที่เพาะปลูกหลักอยู่ในบริเวณภูมิภาคมณฑลละแควย์ ภูมิภาคมาเกว รัฐมอญ และรัฐกะเหรี่ยง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบปริมาณผลผลิตและพื้นที่เพาะปลูกแล้วยังอยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าข้าวก่อนข้างมาก

ทั้งนี้ ข้าวโพดส่วนใหญ่ที่เพาะปลูกในเมียนมาถูกนำไปแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ โดยปัจจุบัน มีผู้ประกอบการไทยรายใหญ่ คือบริษัท Myanmar C.P. Livestock เข้าไปลงทุนเพาะปลูกและนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ก่อนจะจำหน่ายอาหารสัตว์เหล่านั้นในประเทศ และส่งออกไปยังต่างประเทศบางส่วน

นอกจากนี้ ในการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมา ยังมีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์บางส่วนมาจากไทย เพื่อเพาะปลูก และมีการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ในการเพาะปลูกรอบเก็บเกี่ยวครั้งต่อไป รวมถึงการส่งออกเมล็ดพันธุ์ไปประเทศจีน และประเทศอื่นๆ ในกลุ่ม CLMV อันได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม⁹

พืชตระกูลถั่ว

พืชส่งออกอันดับ 1 ของประเทศเมียนมาคือพืชตระกูลถั่ว และเพาะปลูกมากรองจากข้าว โดยถั่วที่เพาะปลูกในเมียนมามีราว 20 ชนิด ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วแดง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ฯลฯ¹⁰

เมียนมาถือเป็นประเทศที่มีการส่งออกถั่วชนิดต่างๆ มากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ซึ่งเป็นผลมาจากภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชชนิดดังกล่าว อันได้แก่ บริเวณ

⁹ Japan International Cooperation Agency (2013). Data Collection Survey on Agriculture Sector in the Republic of the Union of Myanmar. Japan International Cooperation Agency (JICA) & Sanyu Consultant Inc. December, 2013.

¹⁰ Aye, Phway S., Htun, Hsu W. & Myat, Thaw P. (2013). Myanmar's Beans and Pulses Trade: Risks and Prospects. THURA SWISS SPECIAL REPORT. August 01, 2013.

ตอนกลางของประเทศ (บริเวณภูมิภาคมณฑลทะเลย์ และภูมิภาคมาเกว) และตอนล่างของตอนกลางของประเทศ (ภูมิภาคย่างกุ้ง และภูมิภาคพะโค) พื้นที่หุบเขาบางส่วน และพื้นที่ชายฝั่งบางส่วน

การเพาะปลูกถั่วในเมียนมา มักจะนิยมเพาะปลูกในช่วงหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวไปแล้ว โดยปลูกบนพื้นที่เดียวกับที่ใช้ปลูกข้าว ซึ่งพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้ในการปลูกพืชตระกูลถั่วรวมกันทั้งประเทศคิดเป็นประมาณร้อยละ 55 ของพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งหมด (หรือประมาณ 1 ใน 6 ส่วนของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ) โดยถั่วเกือบทั้งหมดที่เพาะปลูกได้ในเมียนมาถูกส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ เช่น อินเดีย บังกลาเทศ ไทย เป็นต้น และมีเพียงประมาณร้อยละ 5-10 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดเท่านั้นที่เข้าสู่กระบวนการแปรรูปในโรงงานแปรรูปในเมียนมา¹¹ โดยสินค้าแปรรูปในเมียนมายังมีอยู่ไม่กี่ชนิด อาทิ ถั่วบรรจุถุง และถั่วกระป๋อง และถูกใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสำเร็จรูป หรือวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ หรือวัตถุดิบในการผลิตแป้ง

สินค้าปศุสัตว์

ในเมียนมา การทำฟาร์มปศุสัตว์เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีมาก ซึ่งกระทำโดยเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์รายย่อยที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศ สำหรับสัตว์ปศุสัตว์ที่นิยมเลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ โคเนื้อ สุกร โคเนื้อ เป็ด กระบือ และแพะ ตามลำดับ โดยพื้นที่ทำการปศุสัตว์ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศอยู่ในพื้นที่ตอนกลางของประเทศ เช่น ในภูมิภาคมณฑลทะเลย์ ภูมิภาคมาเกว รวมถึงภูมิภาคพะโค

สินค้าสัตว์น้ำ

สัตว์น้ำที่จับได้มากในเมียนมา ได้แก่ ปลา กุ้ง ปลาหมึก และหอย ทั้งนี้ เมียนมามีพื้นที่สำหรับจับสัตว์น้ำมากกว่า 500,000 ตารางกิโลเมตร (รวมพื้นที่สำหรับทำประมงน้ำเค็ม การทำประมงน้ำจืด ตลอดจนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) โดยมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่ได้อยู่ที่ราว 4-5 ล้านตันต่อปี ซึ่งมากกว่าร้อยละ 70 เป็นผลผลิตที่ได้จากการทำประมงตามชายฝั่ง และการทำประมงในน่านน้ำลึก¹²

¹¹ Aye, Phway S., Htun, Hsu W. & Myat, Thaw P. (2013). Myanmar's Beans and Pulses Trade: Risks and Prospects. THURA SWISS SPECIAL REPORT. August 01, 2013.

¹² Raitzer, D. A., Wong, L. C. Y. and Samson, J. N. G. (2015). Myanmar's Agriculture Sector: Unlocking the Potential for Inclusive growth. ADB Economics Working Paper No. 470. Asian Development Bank. December, 2015. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/177652/ewp-470.pdf>

สินค้าอื่นๆ

นอกเหนือจากสินค้าที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีสินค้าเกษตรอื่นๆ ที่เมียนมามีศักยภาพต่อการเข้าไปลงทุน อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ผักและผลไม้ ฯลฯ ทั้งนี้ จากการเดินทางศึกษาข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา พบว่า เมียนมาเริ่มสามารถส่งออกสินค้าดังกล่าวได้มากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยส่งออกไปจีน อินเดีย และไทยเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ สินค้าอุตสาหกรรมสนับสนุน อาทิ ปุ๋ย เครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร อาหารสัตว์ ยารักษาสัตว์ ยากำจัดศัตรูพืช ฯลฯ ยังเป็นสินค้าที่เมียนมามีความต้องการอยู่อีกมหาศาล เนื่องจากยังมีผู้เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมปุ๋ย หรือยากำจัดศัตรูพืช ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร มีผู้ประกอบการจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไทยเข้ามาลงทุนบ้างแล้วในรูปของการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร (รวมถึงอะไหล่และชิ้นส่วน) มาจัดจำหน่าย และมีการให้บริการด้านซ่อมบำรุงแก่เกษตรกร

➤ สินค้าเป้าหมายในการลงทุน

สำหรับในการศึกษานี้ ภายหลังจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูล ทั้งแหล่งข้อมูลของไทยและต่างชาติ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาข้อมูลเชิงลึก (Fact Finding) โดยการลงสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ณ เมียนมา ในช่วงวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559¹³ ได้ให้ข้อมูลแก่คณะผู้วิจัย เพื่อประมวลและวิเคราะห์ในสินค้าที่มีศักยภาพต่างๆ ที่นักลงทุนไทยมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา โดยจากผลการวิเคราะห์ คณะผู้วิจัยสามารถสรุปสินค้าเป้าหมายในการลงทุนในเมียนมาไว้ 2 ชนิดดังนี้

- 1) พืชตระกูลถั่ว
- 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ทั้งนี้ สินค้าเกษตรทั้งสองต่างเป็นสินค้าที่มีความโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นๆ โดยตารางที่ 7-2 สรุปความโดดเด่นของสินค้าเกษตรทั้งสองเปรียบเทียบกับสินค้าเกษตรอื่นๆ

¹³ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

ที่มีศักยภาพในการเข้าไปลงทุนของเมียนมาไว้ โดยสำหรับสินค้าพืชตระกูลถั่ว สินค้าดังกล่าวเพาะปลูกมากอยู่แล้วในเมียนมา หากแต่วัตถุดิบส่วนใหญ่มิได้นำมาแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มมากนัก (ส่งออกเกือบทั้งหมด) เนื่องด้วยภาคอุตสาหกรรมแปรรูปในเมียนมายังมีขนาดเล็ก และมีผู้ประกอบการเข้าไปลงทุนไม่กีราย จึงเป็นโอกาสอันดีสำหรับผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ก่อนการส่งออกไปยังประเทศ และ/หรือจำหน่ายภายในประเทศ

ส่วนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพาะปลูกมากอยู่แล้วในเมียนมาเช่นเดียวกับพืชตระกูลถั่ว แต่สินค้าส่วนใหญ่ถูกนำไปแปรรูปในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ (แต่มีบางส่วนที่ส่งออกโดยไม่ได้ผ่านการแปรรูปเช่นกัน) ทั้งนี้ ความต้องการข้าวโพดเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของประเทศเมียนมาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากการขยายตัวในภาคปศุสัตว์ของประเทศ ดังนั้น นักลงทุนไทยจึงมีโอกาสในการเข้าไปลงทุนในธุรกิจนี้ โดยอาจเลือกเข้าไปลงทุนเพาะปลูกข้าวโพด เพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในเมียนมาก็ได้ เนื่องจากปัจจุบัน มีนักลงทุนต่างชาติบางรายเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์อยู่บ้างแล้ว เช่น บริษัท Myanmar C.P. Livestock เป็นต้น นอกจากนี้ นักลงทุนไทยอาจเข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูปในเมียนมา เพื่อจำหน่ายในตลาดเมียนมาก็ได้เช่นกัน เนื่องจากความต้องการในประเทศยังมีอยู่อีกมากในอนาคต

ตารางที่ 7-2 เปรียบเทียบสินค้าเป้าหมายและสินค้าที่มีศักยภาพอื่นในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา

	พืชตระกูลถั่ว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าว	สินค้าปศุสัตว์	สินค้าสัตว์น้ำ
ภาพรวมและจุดโดดเด่นของผลิตภัณฑ์	<ul style="list-style-type: none"> มีการเพาะปลูกมากเป็นอันดับ 2 รองจากข้าว และเป็นพืชส่งออกอันดับ 1 ของประเทศ มีผลผลิตหลากหลายและถั่วหลายชนิด เป็นพืชเศรษฐกิจเพื่อการส่งออก สินค้าส่วนใหญ่ถูกส่งออก เนื่องจากการบริโภคหรือการแปรรูปในประเทศยังมีไม่มาก 	<ul style="list-style-type: none"> มีการเพาะปลูกมากเป็นอันดับต้นๆ สินค้าส่วนใหญ่ถูกนำไปแปรรูปเป็นอาหารสัตว์เพื่อใช้ในภาคการปศุสัตว์ และส่วนหนึ่งถูกนำไปส่งออก มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเพื่อใช้ในการเพาะปลูกรอบเก็บเกี่ยวถัดไป รวมถึงการส่งออกเมล็ดพันธุ์ไปต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการเพาะปลูกมากที่สุดในประเทศ และเป็นพืชส่งออกอันดับ 2 ของประเทศ ภูมิประเทศเหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวส่งผลทำให้สามารถเพาะปลูกได้หลายพื้นที่ กระจายทั่วประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการทำปศุสัตว์ขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่วนการทำปศุสัตว์ขนาดใหญ่จะอยู่ทางตอนกลางและตอนล่างของตอนกลาง สินค้าส่วนใหญ่ถูกใช้บริโภคภายในประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นสินค้าส่งออกสำคัญอีกรายการหนึ่ง โดยส่งออกในรูปแบบของสัตว์น้ำแช่แข็งหรือสัตว์น้ำสด ทะเลเมียนมามีความอุดมสมบูรณ์ และยังมี การเข้ามาใช้ประโยชน์เพียงเล็กน้อย พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำของเมียนมาเหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

	พืชตระกูลถั่ว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าว	สินค้าปศุสัตว์	สินค้าสัตว์น้ำ
ข้อสังเกตสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> มีเกษตรกรรายย่อยจำนวนมากในห่วงโซ่การเพาะปลูก โดยส่วนใหญ่ปลูกเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (ผู้รับซื้อ) มิได้จำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูปหรือผู้ส่งออกโดยตรง ภาคการแปรรูปในเมียนมา ยังมีขนาดเล็ก โดยสัดส่วนผลผลิตที่นำมาแปรรูปคิดเป็นร้อยละ 5-10 ของปริมาณผลผลิตทั้งประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเพาะปลูกแบบดั้งเดิม และมีการใช้เครื่องมือ/เครื่องจักร/อุปกรณ์ทางการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตในสัดส่วนไม่มาก ความต้องการในตลาดในประเทศเริ่มสูงขึ้น จากการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ปัจจุบัน มีนักลงทุนต่างชาติรายใหญ่เข้ามาลงทุนในภาคการแปรรูปอยู่บ้างแล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรส่วนใหญ่ยังเพาะปลูกแบบดั้งเดิม และมีการใช้เครื่องมือ/เครื่องจักร/อุปกรณ์ทางการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตในสัดส่วนไม่มาก มีผู้ประกอบการโรงสีและพ่อค้าคนกลางท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ความต้องการในตลาดในประเทศเริ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าแปรรูป อันเป็นผลจากกำลังซื้อของประชากรภายในประเทศที่เริ่มสูงขึ้น มีผู้ประกอบการต่างชาติรายใหญ่ลงทุนและครองส่วนแบ่งตลาดอยู่ 	<ul style="list-style-type: none"> ปริมาณการจับสัตว์น้ำส่วนใหญ่มาจากการทำประมงส่วนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังให้ปริมาณผลผลิตไม่สูงมาก เนื่องจากเป็นการเพาะเลี้ยงในขนาดการลงทุน (Scale) ที่ไม่ใหญ่มาก ข้อจำกัดจากโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำในเมียนมายังมีผู้เข้าไปลงทุนไม่มากนัก
รูปแบบทางธุรกิจที่คาดหวังว่า มีโอกาสสำหรับนักลงทุนไทย	<ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งโรงงานแปรรูปภายในเมียนมา โดยเน้นส่งออกต่างประเทศ และ/หรือจำหน่ายในตลาดเมียนมา 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกข้าวโพดเพื่อป้อนให้กับโรงงานแปรรูปในเมียนมา จัดตั้งโรงงานแปรรูปในเมียนมา เพื่อจำหน่ายในตลาดเมียนมา 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะปลูกข้าวเพื่อการส่งออก 	<ul style="list-style-type: none"> ทำฟาร์มปศุสัตว์เพื่อจำหน่ายในตลาดเมียนมา ทำฟาร์มปศุสัตว์ควบคู่ไปกับการจัดตั้งโรงงานแปรรูปภายในเมียนมา โดยเน้นจำหน่ายในตลาดเมียนมา 	<ul style="list-style-type: none"> เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควบคู่ไปกับจัดตั้งโรงงานแปรรูปมุ่งเน้นส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ และ/หรือจำหน่ายในตลาดเมียนมา
หมายเหตุ	<p>ในเมียนมา จะมีตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรตั้งอยู่ในเมืองสำคัญๆ เช่น กรุงย่างกุ้ง มัณฑะเลย์ เป็นต้น โดยภายในตลาดดังกล่าว จะมีพ่อค้าคนกลางนำสินค้าเกษตรที่ตนรับซื้อมาจากเกษตรกรรายย่อยในพื้นที่มาจำหน่ายผู้รับซื้อ (โรงงานแปรรูป/ผู้ส่งออก) เกือบทั้งหมดจะมารับซื้อสินค้าในตลาดดังกล่าวต่อ เพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในโรงงานแปรรูป/เพื่อส่งออก</p>				

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

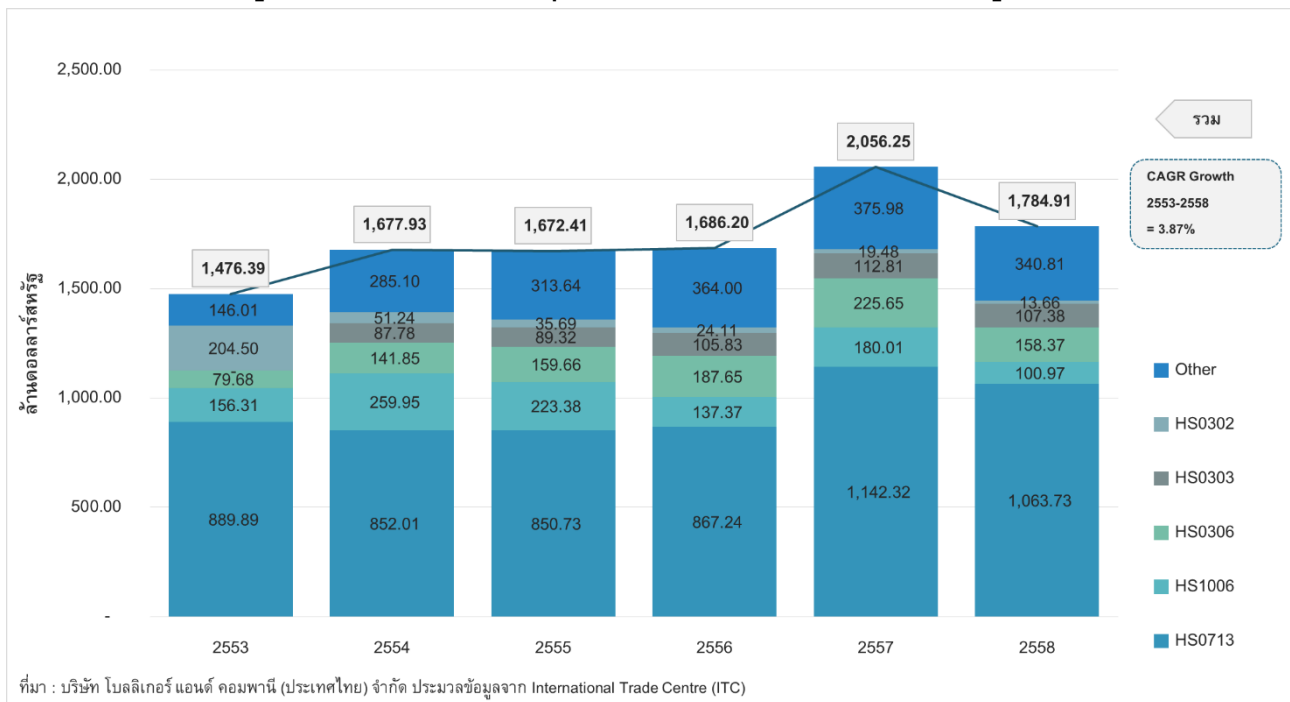
7.2 สถิติด้านการค้า การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปใน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.2.1 การค้าสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป

➤ สถิติการส่งออก

ในปี พ.ศ. 2558 เมียนมาส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นมูลค่า 1,784.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมาค่อนข้างคงที่ในช่วงเวลาดังกล่าว โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2554-2556 ซึ่งมูลค่าการส่งออกคงที่อยู่ที่ราว 1,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แม้จะมีการเพิ่มขึ้นมากในปี พ.ศ. 2557 แต่การส่งออกดังกล่าวก็ลดลงในปี พ.ศ. 2558 และทำให้อัตราการเติบโตของการส่งออกไม่สูงมาก โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 3.87

ภาพที่ 7-1 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปที่เมียนมาส่งออกมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ พืชตระกูลถั่ว ข้าว สัตว์น้ำจำพวกกุ้ง ปลาสดและแช่เย็นจนแข็ง เมล็ดพืช สหรัย ผลไม้ ข้าวโพด และเนื้อปลาสด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง

ตารางที่ 7-3 สินค้าส่งออกหลัก 10 อันดับแรก
ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการส่งออกของเมียนมา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	1,725.68	3.87%	100.00%
1	HS0713	พืชผักตระกูลถั่ว	944.32	3.63%	54.72%
2	HS1006	ข้าว	176.33	-8.37%	10.22%
3	HS0306	สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม มีชีวิต สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง แห่ง ใส่เกลือ หรือแช่น้ำเกลือ และสัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซียที่ยังไม่เอาเปลือกออก	158.81	14.73%	9.20%
4	HS0303	ปลา แช่เย็นจนแข็ง	83.85	N/A	4.86%
5	HS0302	ปลา สดหรือแช่เย็น	58.11	-41.80%	3.37%
6	HS1207	เมล็ดพืชและผลไม้อื่น ๆ ที่มีน้ำมัน จะทำให้แตกหรือไม่ก็ตาม	55.98	-6.24%	3.24%
7	HS1212	โลคัสต์ป็น สหรัยทะเลและสหรัยอื่น ๆ ชุกการ์บีตและอ้อย	39.05	379.69%	2.26%
8	HS2008	ผลไม้ ลูกนัต	34.09	N/A	1.98%
9	HS1005	ข้าวโพด	19.92	2.45%	1.15%
10	HS0304	เนื้อปลาแบบฟิลเล และเนื้อปลาแบบอื่น (จะบดหรือไม่ก็ตาม) สด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง	16.06	N/A	0.93%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

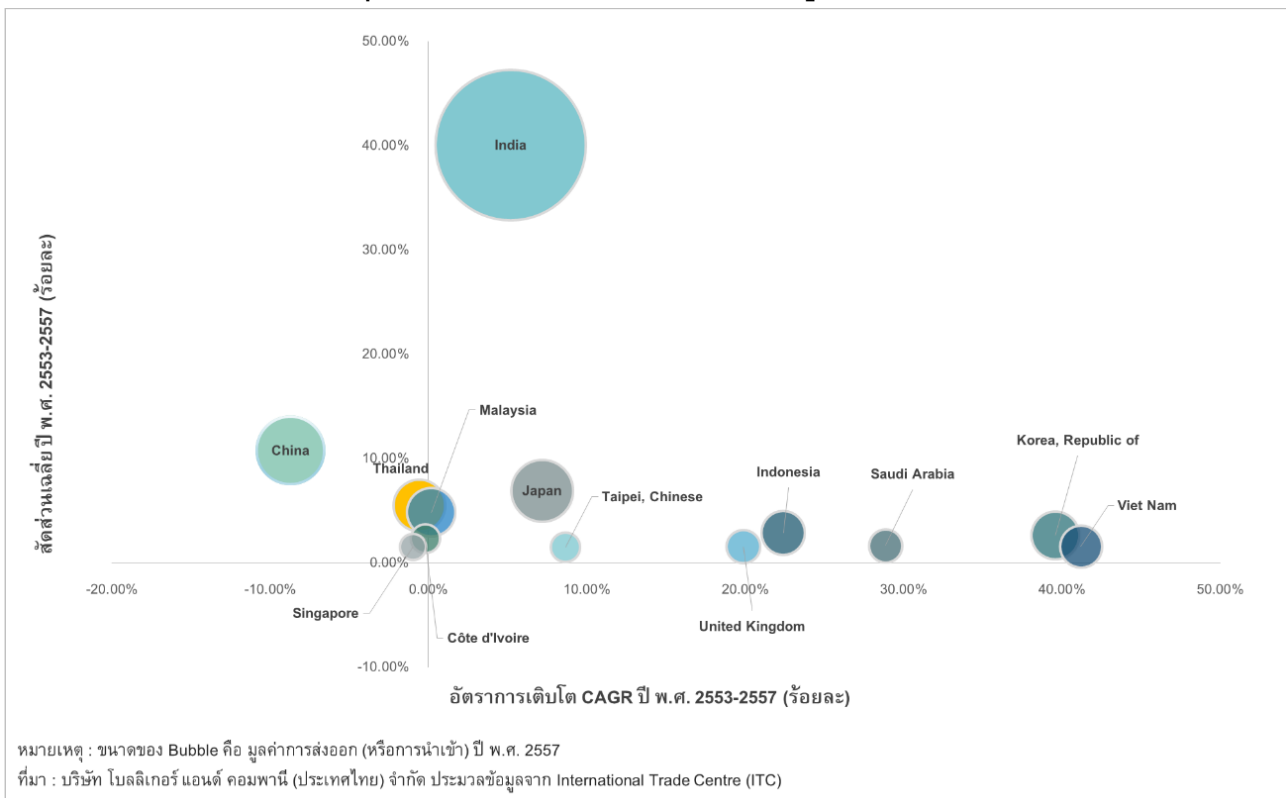
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

ตลาดส่งออกที่สำคัญของเมียนมา¹⁴ ได้แก่ อินเดีย (ร้อยละ 38.01) จีน (ร้อยละ 10.96) ญี่ปุ่น (ร้อยละ 7.17) ไทย (ร้อยละ 5.47) และมาเลเซีย (ร้อยละ 4.93) ตามลำดับ

ทั้งนี้ อินเดียเป็นตลาดส่งออกของเมียนมาที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำ โดยอัตราการเติบโตแบบ CAGR ของมูลค่าการส่งออกของเมียนมาไปยังอินเดียในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 5.19 ส่วนไทย มีอัตราการเติบโตติดลบร้อยละ 0.57 ในช่วงเวลาเดียวกัน สำหรับตลาดส่งออกสำคัญอื่นของเมียนมาที่มีการเติบโตอย่างมากรั้น ได้แก่ เวียดนาม และเกาหลีใต้ ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงถึงร้อยละ 41.21 และ 39.60 ตามลำดับ

ภาพที่ 7-2 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

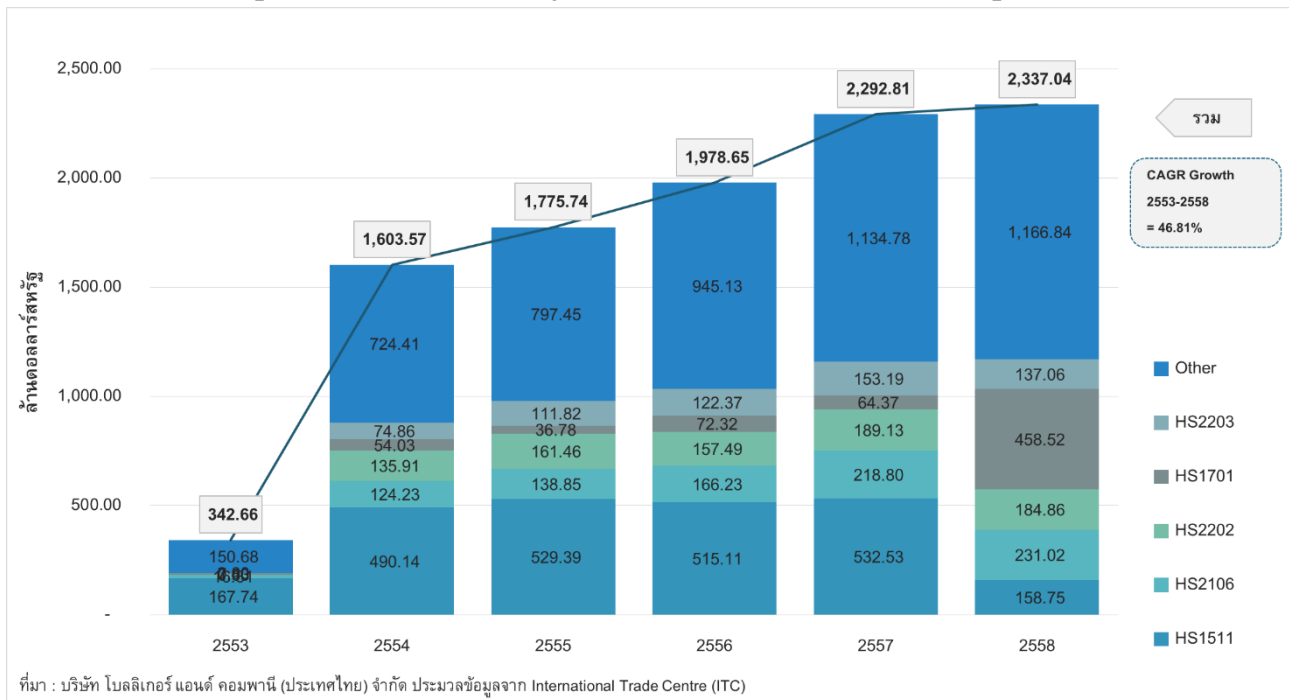
¹⁴ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่น่าเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงตลาดส่งออกที่สำคัญของเมียนมาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

➤ สถิติการนำเข้า

ในปี พ.ศ. 2558 เมียนมานำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเป็นมูลค่า 2,337.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การนำเข้าของเมียนมาในช่วงเวลาดังกล่าวมีการเติบโตที่สูง โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2553-2554 ซึ่งมีการเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 อยู่ที่ร้อยละ 46.81

ภาพที่ 7-3 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา

สินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปที่เมียนมานำเข้ามากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2553-2558 ได้แก่ น้ำมันปาล์ม อาหารปรุงแต่ง น้ำ น้ำแร่ และน้ำอัดลม น้ำตาล เบียร์ หัวเชื้อชาและกาแฟ ข้าวสาลีและเมสลิน เอทิลแอลกอฮอล์ และกากถั่วเหลือง

ตารางที่ 7-4 สินค้านำเข้าหลัก 10 อันดับแรก
ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2558

อันดับ	รหัสพิกัดศุลกากร	รายการสินค้า	มูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยของเมียนมา ปี 2553-2558 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	อัตราการเติบโตของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558	ส่วนแบ่งของมูลค่าการนำเข้าของเมียนมา ปี 2553-2558
		รายการสินค้าทั้งหมดในอุตสาหกรรม	1,721.75	46.81%	100.00%
1	HS1511	น้ำมันปาล์ม	398.94	-1.10%	23.17%
2	HS2106	อาหารปรุงแต่งที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น	149.24	69.92%	8.67%
3	HS2202	น้ำ รวมถึงน้ำแร่และน้ำอัดลม ที่เติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่น ๆ หรือที่ปรุงกลิ่นรส และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ แต่ไม่รวมถึงน้ำผลไม้หรือน้ำพืชผักตามประเภทที่ 20.09	138.23	222.37%	8.03%
4	HS1701	น้ำตาล	115.57	128.28%	6.71%
5	HS2203	เบียร์ที่ทำจากมอลต์	99.88	827.20%	5.80%
6	HS1901	สิ่งสกัดจากมอลต์ รวมทั้งอาหารปรุงแต่งที่ทำจากแป้ง เมล็ดหัก แป้งหยาบ จากสตาρχหรือสิ่งสกัดจากมอลต์	96.13	96.94%	5.58%
7	HS2101	สิ่งสกัด หัวเชื้อและสิ่งเข้มข้นของกาแฟของชาหรือชามาเต้ และของปรุงแต่งที่มีผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นหลักหรือที่มีกาแฟหรือชามาเต้ เป็นหลัก	93.37	74.06%	5.42%
8	HS1001	ข้าวสาลีและเมสลิน	67.85	N/A	3.94%
9	HS2208	เอทิลแอลกอฮอล์ที่ไม่ได้แปลงสภาพ สุรา ลิเคียวร์และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่เป็นสุรา	60.35	157.71%	3.51%
10	HS2304	กากน้ำมัน (ออยล์เค้ก) และกากแข็งอื่น ๆ ที่ได้จากการสกัดน้ำมันถั่วเหลือง จะบดหรือทำเป็นเฟลเลตหรือไม่ก็ตาม	48.36	118.57%	2.81%

หมายเหตุ : อัตราการเติบโตที่ปรากฏ คือ อัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (อัตราการเติบโตแบบ CAGR)

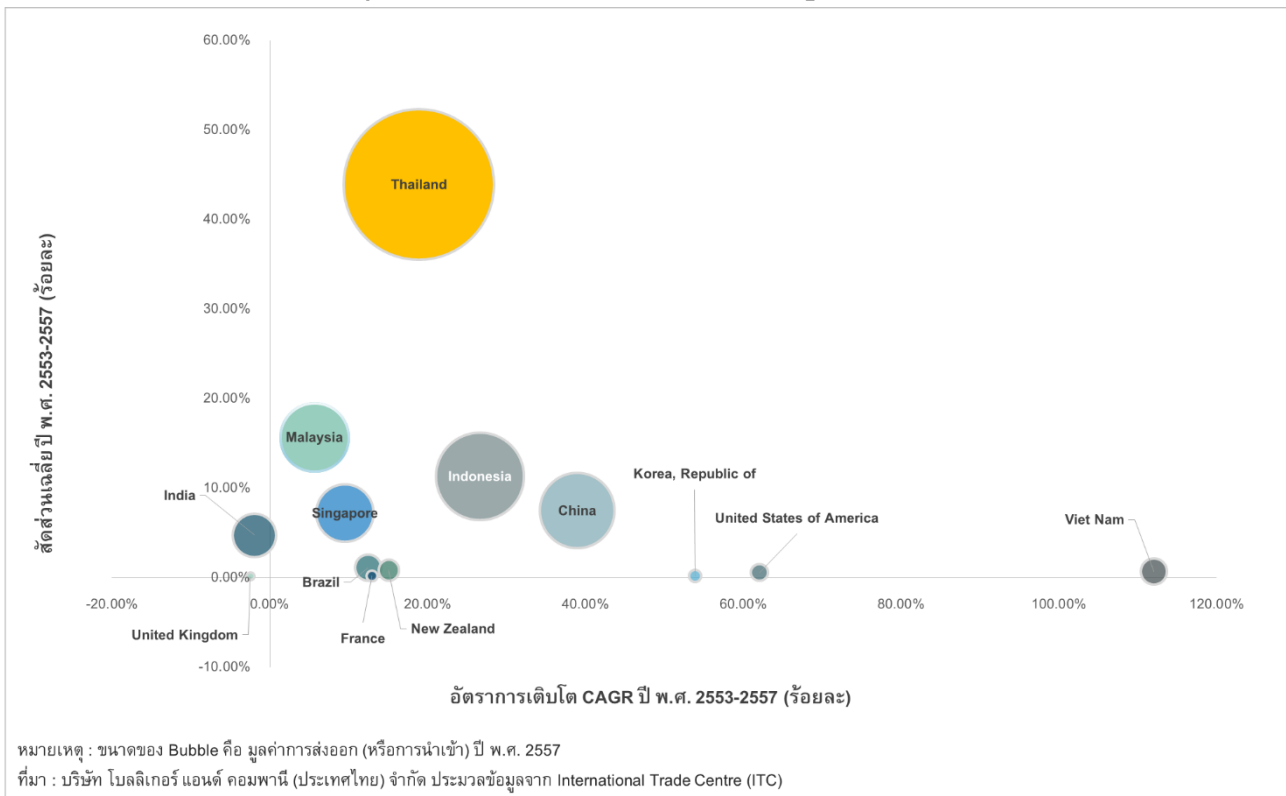
ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลข้อมูลจาก International Trade Centre (ITC)

แหล่งนำเข้าที่สำคัญของเมียนมา¹⁵ ได้แก่ ไทย (ร้อยละ 43.93) มาเลเซีย (ร้อยละ 15.69) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 11.32) จีน (ร้อยละ 7.50) และสิงคโปร์ (ร้อยละ 7.22) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ไทยเป็นแหล่งนำเข้าของเมียนมาที่มีอัตราการเติบโตไม่สูงมาก โดยมีอัตราการเติบโตในช่วงปี พ.ศ. 2553-2557 อยู่ที่ร้อยละ 18.92 ขณะที่แหล่งนำเข้าสำคัญอื่นของเมียนมาที่มีการเติบโตอย่างมากในช่วงปีดังกล่าว ได้แก่ เวียดนาม ซึ่งมีอัตราการเติบโตเท่ากับร้อยละ 112.05

ภาพที่ 7-4 ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปสำคัญของเมียนมา ปี พ.ศ. 2553-2557

¹⁵ เนื่องจากฐานข้อมูลของ ITC ยังมีการปรับปรุงข้อมูลการค้ารายประเทศ (By-country Data) ในปี พ.ศ. 2558 ไม่แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นๆ รวมถึงฐานข้อมูลจากเว็บไซต์ของประเทศต้นทาง พบว่า การปรับปรุงข้อมูลในปี พ.ศ. 2558 ยังไม่แล้วเสร็จเช่นกัน จึงทำให้ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลปีดังกล่าวได้ เนื่องจากหากนำเสนอข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อเท็จจริงที่นำเสนอออกไป รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะขอแนะนำเสนอข้อมูลปีล่าสุด คือ ปี พ.ศ. 2557 แทน ซึ่งสามารถสะท้อนถึงตลาดส่งออกที่สำคัญของเมียนมาที่เป็นปัจจุบันได้ในระดับหนึ่ง

7.2.2 การลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

ในปี พ.ศ. 2558 การลงทุนในภาคการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงของเมียนมามีมูลค่ารวมกัน 695.53 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยการลงทุนดังกล่าวเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติจาก MIC จำนวนทั้งสิ้น 51 โครงการ

ในส่วนของการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป ข้อมูลการลงทุนจะรวมอยู่ในธุรกิจด้านอุตสาหกรรมการผลิต โดยในช่วงปี พ.ศ. 2521-2558 นั้น การลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าวในเมียนมาอยู่ที่ 6,245.18 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติจาก MIC จำนวนทั้งสิ้น 585 โครงการ

ตารางที่ 7-5 ข้อมูลการลงทุนในเมียนมา ปี พ.ศ. 2521-2558

อันดับ	อุตสาหกรรม	จำนวนโครงการ	มูลค่าการลงทุนรวม (หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)
1	ปิโตรเลียมและก๊าซ	151	19,641.78	33.20
2	พลังงาน	9	19,371.54	32.75
3	ภาคการผลิต	585	6,245.18	10.56
4	ขนส่งและการสื่อสาร	29	4,753.22	8.04
5	เหมืองแร่	70	2,870.87	4.85
6	อสังหาริมทรัพย์	32	2,517.41	4.26
7	โรงแรมและการท่องเที่ยว	58	2,270.80	3.84
8	ปศุสัตว์และประมง	34	452.84	0.77
9	เกษตร	17	242.69	0.41
10	การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม	4	203.11	0.34
11	การก่อสร้าง	2	37.77	0.06
12	บริการอื่นๆ	42	545.92	0.92
	รวม	1,033	59,153.12	100.00

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจาก Directorate of Investment and Company Administration (DICA), Myanmar (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559)

7.3 พื้นที่เป้าหมายสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.3.1 พื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน

ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศ เมียนมามีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรด้วยกัน 3 พื้นที่ด้วยกัน คือ (1) พื้นที่ราบลุ่มทางตอนกลางของประเทศ (บริเวณเมืองย่างกุ้ง และเมืองพะโค) ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวสำคัญของประเทศ และสามารถทำการกสิกรรมได้หลากหลาย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์อันเกิดจากดินตะกอนแม่น้ำที่ไหลมาทับถมที่ปากแม่น้ำในบริเวณดังกล่าว (2) พื้นที่ราบสลับกับที่ราบสูงทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ เช่น ในบริเวณที่ราบสูงฉาน (Shan Plateau) เป็นต้น ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชผักและผลไม้ชนิดต่างๆ และ (3) พื้นที่ทางตอนกลางไปจนถึงตอนเหนือของประเทศ ซึ่งสามารถทั้งทำการเกษตรหรือปศุสัตว์ได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมาใน 3 พื้นที่ดังกล่าว จึงแตกต่างกันตามพืชผลที่จะเข้าไปเพาะปลูก โดยเมื่อพิจารณาจากความพร้อมของพื้นที่ในด้านของโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนจำนวนแรงงาน และความเป็นไปได้ในการคมนาคมขนส่ง พื้นที่สำคัญที่นักลงทุนไทยควรเข้าไปลงทุนจึงได้แก่ พื้นที่ราบลุ่มทางตอนกลางของประเทศ เช่น พื้นที่บริเวณเมืองย่างกุ้ง และเมืองพะโค เป็นต้น หรือพื้นที่ราบทางตอนกลางของประเทศ เช่น พื้นที่บริเวณเมืองมัณฑะเลย์ เป็นต้น

โดยสำหรับพื้นที่ราบลุ่มทางตอนกลางของประเทศ เป็นพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก และสามารถเพาะปลูกพืชอื่นๆ ได้ดี เช่น ถั่วลิสง งาม ทานตะวัน ถั่ว ยางพารา ผัก ดอกไม้ มะพร้าว กล้วย และต้นปาล์ม นอกจากนี้ ยังอยู่ใกล้กับท่าเรือขนส่งหลักของประเทศ คือ ท่าเรือย่างกุ้ง มีการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่ดีกว่าในพื้นที่อื่นๆ และยังมีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ โดยเป็นโรงงานของทั้งผู้ประกอบการต่างชาติและผู้ประกอบการท้องถิ่น เช่น โรงงานผลิตน้ำตาล โรงงานผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เบียร์) เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ราบทางตอนกลางของประเทศ เป็นพื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกถั่วชนิดต่างๆ มะม่วง และผลไม้ชนิดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกัน ก็มีการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานที่ดี รองลงมาจากพื้นที่ทางตอนกลางของประเทศ นอกจากนี้ พื้นที่แห่งนี้ยังเป็นพื้นที่จุดยุทธศาสตร์

สำหรับการขนส่งสินค้าต่อไปยังจีน หรืออินเดีย (ผ่านเขตมิตจินา รัฐกะฉิ่น) หรือส่งกลับมาไทย (ผ่านเขตรัฐฉาน หรือรัฐกะเหรี่ยง)

7.3.2 พื้นที่เป้าหมายในการลงทุน

ในวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และคณะผู้วิจัย (คณะเดินทาง) ได้เดินทางและลงสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุน ในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมา โดยคณะเดินทางได้ลงสำรวจพื้นที่ เมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) เมืองผาอัน (Hpa An) เมืองเมอะละแหม่ง (Mawlamyine) และเมืองตองอู (Taungoo)¹⁶ โดยข้อมูลพื้นที่เหล่านี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.3.2.1 เมืองมัณฑะเลย์

➤ ข้อมูลทั่วไป

เมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) เป็นเมืองขนาดใหญ่ในภูมิภาคมัณฑะเลย์ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเมียนมา โดยเมืองมัณฑะเลย์มีขนาดพื้นที่ 163.84 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอยู่ประมาณ 1,220,000 คน ขณะที่ภูมิภาคมัณฑะเลย์มีพื้นที่ทั้งสิ้น 11,925.95 ตารางกิโลเมตร และมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 6,165,000 คน

ทั้งนี้ เมืองมัณฑะเลย์ถือเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศเมียนมา รองจากกรุงย่างกุ้งเท่านั้น สาเหตุหนึ่งก็เนื่องด้วยเคยเป็นอดีตเมืองหลวงของประเทศ และยังเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและเศรษฐกิจของทางตอนเหนือของเมียนมา ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าของเมียนมากับมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

สำหรับเมืองที่อยู่ใกล้กับมัณฑะเลย์ ได้แก่ เมืองสะกาย (Sagaing) ซึ่งอยู่ติดกับเมืองมัณฑะเลย์ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เมืองตองอู (Taunggyi) ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 250 กิโลเมตรทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ และเมืองมาเกว (Magway) ซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 300 กิโลเมตรทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

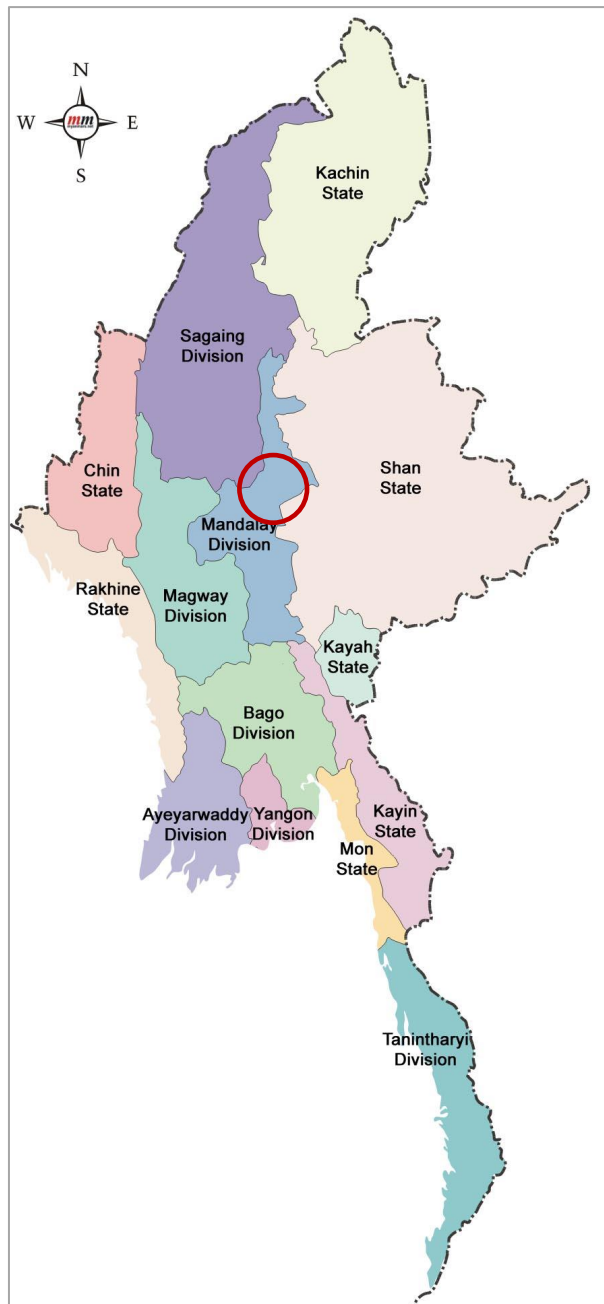
¹⁶ สำหรับสรุปผลการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาถูกนำเสนอไว้ในรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559

ภูมิประเทศของเมืองมัณฑะเลย์ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี บริเวณตัวเมืองเป็นที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ สถานที่ราชการ โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย และบ้านเรือน ขณะที่พื้นที่รอบๆ ตัวเมือง เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติมัณฑะเลย์ และนิคมอุตสาหกรรม 4 แห่ง (จะกล่าวต่อไปในหัวข้อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ)

ภาพที่ 7-5 ตำแหน่งของเมืองมัณฑะเลย์

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

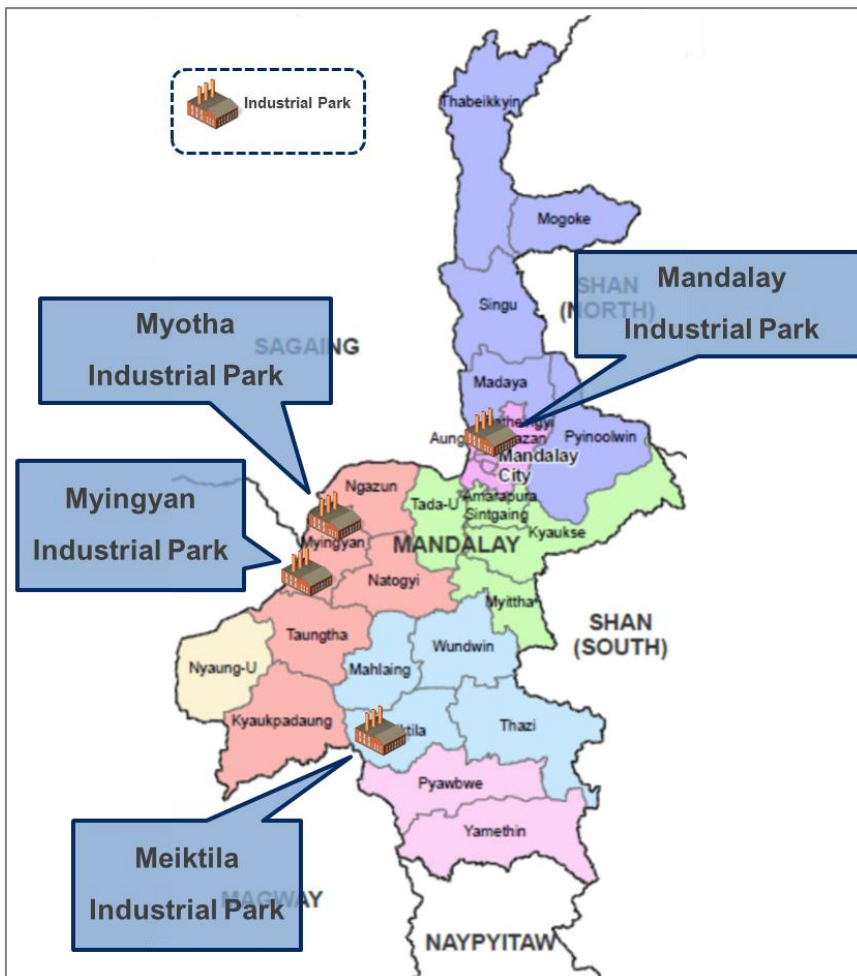
โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในเมืองมัณฑะเลย์ ได้แก่

- **สนามบินนานาชาติมัณฑะเลย์ (Mandalay International Airport)** – เป็นสนามบินนานาชาติ 1 ใน 3 แห่งของประเทศ ตั้งอยู่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองมัณฑะเลย์ ห่างออกไปประมาณ 35 กิโลเมตร ถูกใช้เป็นที่อากาศยานในการคมนาคมและขนส่งทางอากาศที่สำคัญของภูมิภาค
- **สนามบิน Nyuang Oo Airport** – เป็นสนามบินอีกแห่งในภูมิภาค โดยเป็นสนามบินภายในประเทศ และมีเพียงสายการบินในประเทศเท่านั้นที่ลงจอดสนามบินนี้
- **ท่าเรือมัณฑะเลย์ (Mandalay Port)** – เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าในแม่น้ำอิรวดี และเป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดของเมือง ถูกใช้เพื่อขนส่งสินค้าไปยังเมืองต่าง ๆ ตามแนวแม่น้ำอิรวดี อาทิ กรุงย่างกุ้ง เมือง Nyaung Oo เมือง Kathar และเมือง Bamaw
- **ท่าเรือ Semeikhon Port** – เป็นอีกท่าเรือหนึ่งที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากเขตอุตสาหกรรม Mandalay Myotha Industrial Park ทั้งนี้ ท่าเรือดังกล่าวถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการรองรับสินค้าที่ผลิตมาจากเขตอุตสาหกรรม Mandalay Myotha Industrial Park โดยเฉพาะ
- **เส้นทางหมายเลข 1** – เป็นเส้นทางหลวงที่ทอดยาวจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) มาถึงเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) โดยผ่านเมืองพะโค (Bago) เมืองตองอู (Taungoo) เมืองพยินมะนา (Pyinmana) และเมืองมิตจีนา (Myitkyina)
- **เส้นทางหมายเลข 2** – เป็นเส้นทางหลวงอีกเส้นทางหนึ่งที่ทอดยาวจากกรุงย่างกุ้งมาถึงเมืองมัณฑะเลย์ แต่ผ่านเมืองแปร เมืองมาเกว (Magway) เมืองเจาะบะตอง (Kyaukpadaung) และเมืองมยินจัน (Mingyan)
- **เส้นทางหมายเลข 3** – เป็นเส้นทางหลวงที่วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ไปเมืองมุเซ (Muse) โดยผ่านเมืองลาโซ (Lashio)
- **เส้นทางหมายเลข 7** – เป็นเส้นทางหลวงที่วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) ไปชายแดนอินเดีย โดยผ่านเมืองชเวโบ (Shwebo) และเมืองกะเล-มโหย (Kalaymyo)
- **เส้นทางหมายเลข 31** – เป็นเส้นทางหลวงที่วิ่งจากเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) ไปเมืองมิตจีนา (Myitkyina) โดยผ่านเมืองโมโกะ (Mogok) และเมืองพะโม (Bhamo)

พื้นที่โดยรอบของภูมิภาคมณฑลทะเลย์เป็นที่ตั้งของเขตอุตสาหกรรม (Industrial Park) 4 เขตด้วยกัน ได้แก่ (1) Mandalay Industrial Park (2) Myingyan Industrial Park (3) Meiktila Industrial Park และ (4) Myotha Inudustrial Park โดยข้อมูลจากการลงสำรวจเชิงลึก ณ ประเทศเมียนมา พบว่า เขตอุตสาหกรรมที่ 1 ถึง 3 มีการพัฒนาในโครงสร้างพื้นฐานพร้อมแล้ว และได้มีการจับจองพื้นที่ในการลงทุนครบหมดแล้วโดยนักลงทุนชาวเมียนมา ส่วนเขตอุตสาหกรรมที่ 4 หรือ Myotha Inudustrial Park นั้น เป็นเขตอุตสาหกรรมที่พัฒนาเพิ่งแล้วเสร็จโดยบริษัทเอกชนต่างชาติ (บริษัท Mandalay Myotha Industrial Development (MMID)) และเพิ่งจะเปิดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนได้ไม่นานนัก โดย ณ ช่วงเวลาที่เดินทางไปสำรวจ (เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน เป็นต้น ภายในเขตอุตสาหกรรมแห่งนี้ยังอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา นอกจากนี้ เขตดังกล่าวยังมีพื้นที่เหลือให้นักลงทุนเข้ามาจับจองพื้นที่ได้

ภาพที่ 7-6 เขตอุตสาหกรรม (Industrial Park) ในภูมิภาคมณฑลทะเลย์

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมข้อมูลจากการเดินทางไปสำรวจข้อมูลเชิงลึก ณ เมียนมา (วันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

- บริษัท **Myanmar C.P. Livestock** – เป็นบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์
- บริษัท **Siam Kubota Corporation Co., Ltd.** – เป็นบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจจัดจำหน่ายและให้บริการซ่อมบำรุงเครื่องจักรทางการเกษตร
- กลุ่มธุรกิจ **Dagon Group** – เป็นบริษัทเมียนมาที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับภาคการเกษตรที่หลากหลาย โดยในเขตมณฑลทะเลย์ บริษัทนี้ได้เข้ามาลงทุนโรงงานผลิตน้ำผักและผลไม้ รวมถึงผักและผลไม้แปรรูป
- บริษัท **Yathar Cho Industry Ltd.** – เป็นบริษัทเมียนมาที่เข้ามาจัดตั้งโรงงานผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในมณฑลทะเลย์
- บริษัท **International Brewery Trading Co., Ltd.** – เป็นบริษัทเมียนมาที่เข้ามาจัดตั้งโรงงานกลั่นวิสกี้ในเขตมณฑลทะเลย์

➤ พื้นที่ที่มีศักยภาพและสินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุน

การลงทุนภาคการเพาะปลูก

เมืองมณฑลทะเลย์ และเมืองอื่นๆ โดยรอบ ถือเป็นแหล่งพื้นที่เพาะปลูกที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของประเทศเมียนมา โดยพืชผลทางการเกษตรที่สามารถเพาะปลูกได้ดีในพื้นที่แห่งนี้ ได้แก่ ข้าว อ้อย ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง ผักและผลไม้ งาม และถั่วเหลือง โดยเฉพาะผักและผลไม้ชนิดต่างๆ ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกราวร้อยละ 20 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดในพื้นที่บริเวณนี้ นอกจากนี้ นักลงทุนยังสามารถเข้ามาทำการเพาะปลูกพืชชนิดอื่น เช่น ข้าวโพด ฝ้าย ยาสูบ เป็นต้น รวมถึงการทำฟาร์มปศุสัตว์ หรือจะเลือกลงทุนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำก็ได้เช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการเข้ามาลงทุนภาคการเพาะปลูกในภูมิภาคมณฑลทะเลย์ ได้แก่ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี อันได้แก่ พื้นที่เขต Myingyan และพื้นที่เขต Kyaukse ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง

การลงทุนภาคอุตสาหกรรมการผลิต

ภายในภูมิภาคมณฑลยูนนาน มีเขตอุตสาหกรรมถึงสี่แห่งด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่คณะเดินทางได้ดำเนินการลงสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ทำให้ทราบว่าเขตอุตสาหกรรมที่ยังสามารถเข้าไปลงทุนได้ คือเขตอุตสาหกรรม Myotha Industrial Park เนื่องจากยังไม่ได้มีการจับจองพื้นที่จนเต็ม โดยเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวตั้งอยู่ในพื้นที่เขต Myingyan ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ของภูมิภาค ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าสำหรับนักลงทุนที่ต้องการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร การเข้าไปลงทุนในเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวถือได้ว่ามีโอกาสอยู่มาก

ทั้งนี้ เขตอุตสาหกรรม Myotha Industrial Park ตั้งห่างจากสนามบินมณฑลยูนนาน 45 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 4,400 เฮกตาร์ (11,000 เอเคอร์) และยังมีท่าเรือ Semeikhon Port เพื่อใช้ในการขนส่งสินค้าผ่านทางแม่น้ำอิรวดี ซึ่งจะทำให้นักลงทุนสะดวกต่อการขนส่งสินค้าเพื่อไปยังเมืองต่างๆ รวมถึงออกสู่ทะเลเพื่อขนถ่ายสินค้าไปที่ท่าเรือส่งออกหลัก คือ ท่าเรือย่างกุ้ง

7.3.2.2 เมืองผาอัน

➤ ข้อมูลทั่วไป

เมืองผาอัน (Hpa An) เป็นเมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง (Kayin State) ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมา โดยเมืองผาอันมีประชากรอยู่ประมาณ 480,000 คน (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2556 จาก General Administration Department)¹⁷

เมืองผาอันเป็นเมืองซึ่งอยู่ระหว่างกรุงย่างกุ้ง และเมืองทวาย โดยห่างจากกรุงย่างกุ้งไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 300 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากเมืองทวายมาทางทิศเหนือประมาณ 350 กิโลเมตร ส่วนเมืองที่ใกล้กับเมืองผาอัน ได้แก่ เมืองเมะละแหม่ง (ระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร) เมืองใจโท (ระยะทางประมาณ 110 กิโลเมตร) ทั้งนี้ ภูมิภาคของประเทศของเมืองผาอันส่วนใหญ่เป็นที่ราบติดกับที่ราบสูงและหุบเขาทางทิศเหนือ มีแม่น้ำสาละวินไหลผ่านทางทิศตะวันออกเฉียงของเมือง

¹⁷ ภายในรัฐกะเหรี่ยง มีประชากรทั้งหมดประมาณ 1,570,000 คน (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2557 จาก Department of Population, Ministry of Immigration and Population) และมีขนาดพื้นที่โดยรวม 30,382.8 ตารางกิโลเมตร

ทั้งนี้ ภาคเศรษฐกิจสำคัญของเมืองผาอัน ได้แก่ ภาคการเกษตร ภาคการค้า และภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีภาคอุตสาหกรรมอยู่ โดยมีเขตอุตสาหกรรมผาอัน (Hpa-an Industrial Zone) ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเมือง มีขนาดประมาณ 1,000 เอเคอร์

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในเมืองผาอัน ได้แก่

- **เส้นทางหมายเลข 1** – เป็นเส้นทางหลวงที่ทอดยาวจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) มาถึงเมืองมันตะเลย์ (Mandalay) โดยผ่านเมืองพะโค (Bago) เมืองตองอู (Taungoo) เมืองพยินมะนา (Pyinmana) และเมืองมิตจีนา (Myitkyina)
- **เส้นทางหมายเลข 8** – เป็นเส้นทางหลวงที่วิ่งจากเมืองพะโค (Bago) มาเมืองสะเทิม (Thaton) โดยผ่านทั้งเมืองผาอัน และเมืองเมียวดี
- **เขตอุตสาหกรรมผาอัน (Hpa An Industrial Park)** – ตั้งอยู่บริเวณใกล้กับเมืองผาอัน โดยอยู่ห่างจากตัวเมืองโดยใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 30 นาที และมีขนาดพื้นที่ของเขตนิคมประมาณ 1,000 เอเคอร์

สำหรับสนามบินนานาชาติที่อยู่ใกล้เมืองผาอันที่สุด คือสนามบินย่างกุ้ง (ซึ่งต้องเดินทางไปเป็นระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร) สนามบินภายในประเทศที่ใกล้ที่สุด คือ สนามบินเมอะละแหม่ง (Mawlamyine Airport) (ต้องเดินทางประมาณ 60 กิโลเมตร) และท่าเรือส่งออกที่ใกล้ที่สุดคือท่าเรือ Asia World Port ในกรุงย่างกุ้ง (ต้องเดินทางประมาณ 300 กิโลเมตร)

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่เมืองผาอันนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งดำเนินธุรกิจที่หลากหลายไม่เพียงแต่เฉพาะการทำเกษตร โดยบางรายทำธุรกิจโรงแรมและที่พัก หรือบางรายก็ทำธุรกิจนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคด้วย ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติ ยังมีอยู่น้อยรายที่เข้ามาลงทุนในเมืองผาอัน โดยส่วนใหญ่เข้ามาลงทุนในธุรกิจโรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มภายในเขตอุตสาหกรรมผาอัน และยังไม่มียักษ์ลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจการเกษตร¹⁸

¹⁸ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ พื้นที่ที่มีศักยภาพและสินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุน

ภายในเมืองผาอันและรัฐกะเหรี่ยง นักลงทุนสามารถเข้ามาลงทุนทำการเกษตรได้เกือบทุกพื้นที่ ทั้งนี้ พืชเกษตรที่เพาะปลูกได้มาก ได้แก่ ข้าว ถั่วเหลือง ถั่วเขียว พริก งาม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ส่วนการเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต นักลงทุนอาจจะเข้ามาลงทุนในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมผาอัน (Hpa An Industrial Park) ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม หลังจากที่คณะเดินทางได้ดำเนินการลงสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ทำให้ทราบว่าเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยปัญหาที่นักลงทุนที่เข้าไปลงทุนจะต้องเผชิญคือ ปัญหาเรื่องของกระแสไฟฟ้าไม่พอ และอาจเกิดปัญหาไฟฟ้าดับบ่อยครั้งในช่วงฤดูฝน ทำให้ต้องมีการติดตั้งเครื่องปั่นไฟสำรอง ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการลงทุนเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมดังกล่าว

7.3.2.3 เมืองเมะละแหม่ง

➤ ข้อมูลทั่วไป

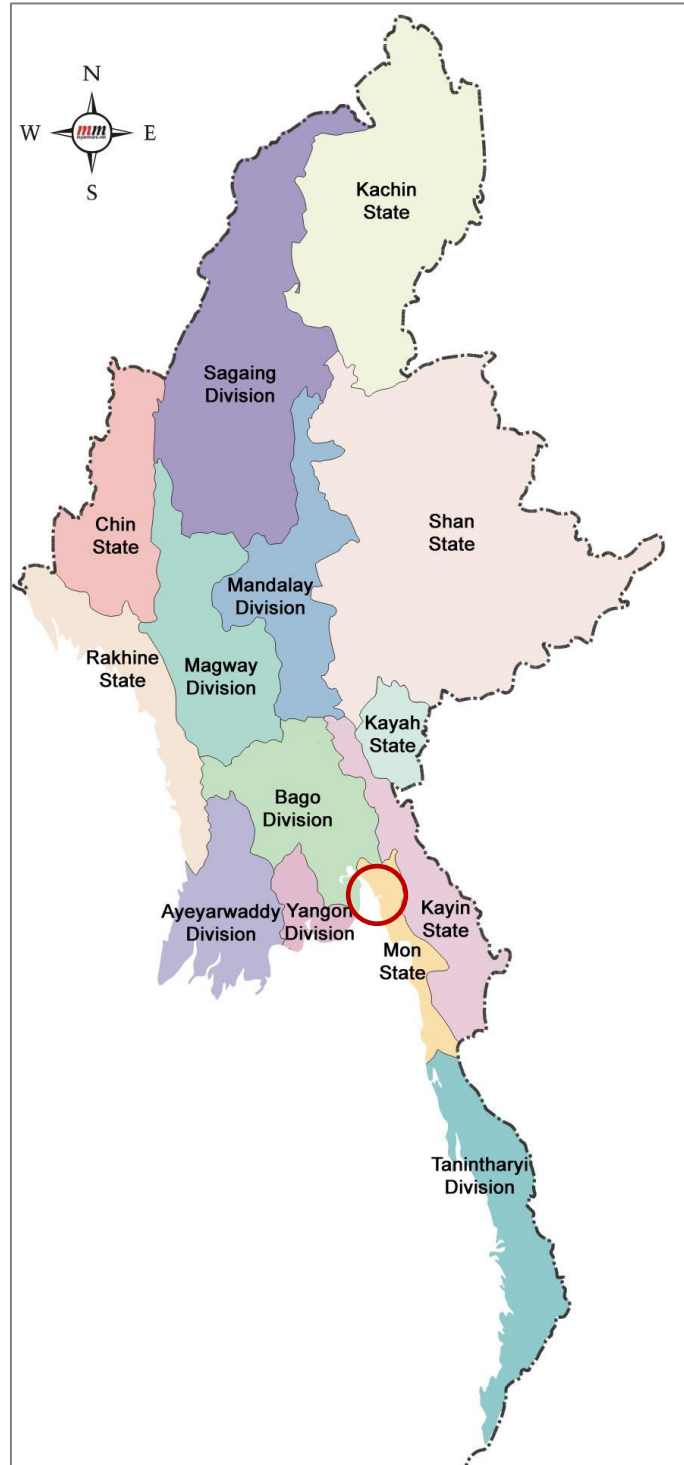
เมืองเมะละแหม่ง (Mawlamyine) เป็นเมืองท่าขนาดใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมา ตั้งอยู่ในรัฐมอญ (Mon State) และมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 540,000 คน (ประชากรในรัฐมอญมีประมาณ 2,000,000 คน)

เมืองเมะละแหม่งถือเป็นเมืองที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่มากเป็นอันดับต้นๆ ของเมียนมา ส่วนหนึ่งก็เพราะเป็นเมืองท่าที่ถูกใช้ขนส่งสินค้าจากเมืองโดยรอบ ได้แก่ เมืองผาอัน และเมืองมะริด นอกจากนี้ การขนส่งสินค้าจากไทยเพื่อมาส่งออกไปยังประเทศในแถบเอเชียใต้ หรือแอฟริกาเองก็มักจะขนส่งสินค้าจากเมืองเมียวดี/เมืองมะริด และเข้ามายังท่าเรือเมะละแหม่งของเมืองแห่งนี้

ภาพที่ 7-8 ตำแหน่งของเมืองเมะละแหม่ง

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในเมืองเมะละแหม่ง ได้แก่

- ท่าเรือเมะละแหม่ง (Mawlamyine Port) – เป็นท่าเรือตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำสาละวิน มีท่าเจ็ดตี้ (Jetties) 5 ท่า และถูกใช้ขนส่งสินค้า โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตรจากท่าเรือแห่งนี้ไปยังท่าเรือย่างกุ้ง เป็นสำคัญ
- สะพานสาละวิน (Thanlwin Bridge) – เป็นสะพานข้ามแม่น้ำสาละวิน ความยาวประมาณ 11,000 ฟุต (ราว 3.35 กิโลเมตร) โดยมีทั้งเส้นทางถนนและรางรถไฟวิ่งคู่ขนานกันไปบนสะพานดังกล่าว ทั้งนี้ สะพานแห่งนี้วิ่งเชื่อมระหว่างกรุงย่างกุ้งและเมืองเมะละแหม่ง จึงทำให้ถูกใช้เป็นเส้นทางวิ่งต่อไปยังเมืองผาอัน เมืองทวาย และเมืองมะริด
- เส้นทางหมายเลข 1 – เป็นเส้นทางหลวงที่ทอดยาวจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) มาถึงเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) โดยผ่านเมืองพะโค (Bago) เมืองตองอู (Taungoo) เมืองพยินมะนา (Pyinmana) และเมืองมิตจีนา (Myitkyina)
- เส้นทางหมายเลข 8 – เป็นเส้นทางหลวงที่วิ่งจากเมืองพะโค (Bago) มาเมืองสะเทิม (Thaton) โดยผ่านทั้งเมืองผาอัน และเมืองเมียวดี
- เขตอุตสาหกรรม Mawlamyine Industrial Zone – เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้กับเมืองเมะละแหม่ง มีขนาดพื้นที่ประมาณ 981 เอเคอร์

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

เช่นเดียวกับในเมืองผาอัน ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่เมืองเมะละแหม่งนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่น โดยบางรายทำธุรกิจที่หลากหลายทั้งธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้าง และเครื่องจักรทางการเกษตร รวมไปถึงทำธุรกิจก่อสร้าง ส่วนผู้ประกอบการต่างชาตินั้นยังมีอยู่ไม่กี่รายที่เข้ามาลงทุนในเมืองเมะละแหม่ง โดยส่วนใหญ่เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง (เช่น SCG Group) และยังไม่มียักษ์ลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในธุรกิจการเกษตร¹⁹

¹⁹ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ พื้นที่ที่มีศักยภาพและสินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุน

เมืองเมะละแหม่งมีทำเลที่ตั้งติดแม่น้ำสาละวิน และอ่าวเมะละแหม่ง ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การเป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำ ขณะเดียวกันพื้นที่ที่ติดเข้ามายังมีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะกับการเพาะปลูกข้าว ยางพารา รวมถึงพืชตระกูลถั่ว และผลไม้ชนิดต่างๆ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ และแตงโม

ทั้งนี้ หากนักลงทุนต้องการเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรในเมืองเมะละแหม่ง ควรเข้ามาลงทุนในเขตอุตสาหกรรม Mawlamyine Industrial Zone ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากตัวเมืองเมะละแหม่งมากนัก อย่างไรก็ตามจากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ พบว่าเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวซึ่งเพิ่งจะเปิดส่วนนิคมใหม่จำนวน 58 แปลง ได้ถูกนักลงทุนท้องถิ่นจับจองพื้นที่ไปหมดแล้ว ดังนั้น นักลงทุนที่จะเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตในเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวอาจต้องเข้าไปลงทุนในลักษณะของการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นเหล่านั้น

7.3.2.4 เมืองตองอู

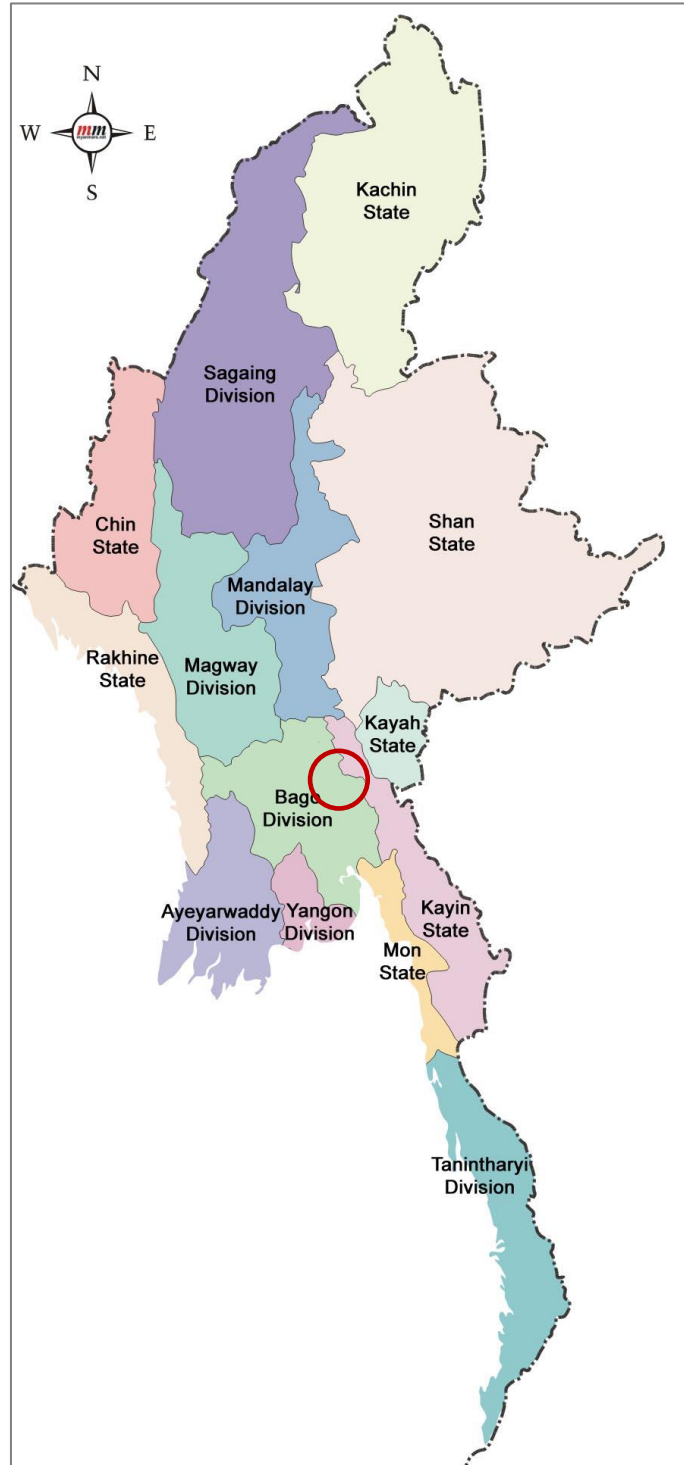
➤ ข้อมูลทั่วไป

เมืองตองอู (Taunggyoo) เป็นเมืองหลวงของเขตพะโค (Bago Division) ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศ โดยเมืองตองอูอยู่ห่างจากกรุงย่างกุ้ง 220 กิโลเมตร มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 300,000 คน (แต่ประชากรทั้งหมดในภูมิภาคมีอยู่ราว 4.9 ล้านคน)

เมืองตองอูมีความสำคัญในฐานะเมืองหลวงของประเทศพม่าอยู่หลายยุคหลายสมัย ส่งผลทำให้เมืองแห่งนี้มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ส่วนในปัจจุบัน เมืองดังกล่าวเป็นเมืองศูนย์กลางที่เชื่อมต่อเมืองทางตอนกลางและเหนือ โดยเฉพาะกรุงย่างกุ้งและเมืองมัณฑะเลย์ และเมืองทางตอนใต้ของประเทศเมียนมา เช่น เมืองเมะละแหม่ง เมืองผาอัน เป็นต้น

ภาพที่ 7-9 ตำแหน่งของเมืองตองอู

ที่มา : Map of World (<http://www.nationsonline.org>)

ทั้งนี้ เศรษฐกิจของเมืองตองอูขึ้นกับภาคการเกษตร และภาคการท่องเที่ยว โดยพืชผลทางการเกษตรที่สามารถเพาะปลูกได้มากในเมืองตองอู ได้แก่ อ้อย และข้าว ส่วนการทำฟาร์มปศุสัตว์ที่มีมากในเมืองคือการทำฟาร์มไก่ไข่ ขณะที่ในภาคอุตสาหกรรมยังมีความสำคัญที่น้อยกว่าภาคการเกษตรและการท่องเที่ยว โดยอุตสาหกรรมหลักของเมือง ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (น้ำตาล) และอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม

➤ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญในเมืองตองอู ได้แก่

- **เส้นทางหมายเลข 1** – เป็นเส้นทางหลวงที่ทอดยาวจากกรุงย่างกุ้ง (Yangon) มาถึงเมืองมัณฑะเลย์ (Mandalay) โดยผ่านเมืองพะโค (Bago) เมืองตองอู (Taungoo) เมืองพยินมะนา (Pyinmana) และเมืองมิตจีนา (Myitkyina)
- **เส้นทางรถไฟสายย่างกุ้ง-มัณฑะเลย์ (Yangon-Mandalay)** – วิ่งจากกรุงย่างกุ้งผ่านเมืองตองอู ไปยังเมืองมัณฑะเลย์
- **เขตอุตสาหกรรม Taungoo Integrated Zone** – เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมซึ่งยังคงอยู่ระหว่างการพัฒนาทั้งในระยะ (Phase) แรกและระยะที่สอง โดยปัจจุบันเริ่มเปิดให้นักลงทุนเข้ามาจัดตั้งโรงงานเพียงบางส่วนแล้ว มีขนาดพื้นที่ถ้าจัดสร้างแล้วเสร็จประมาณ 1,550 เอเคอร์²⁰

➤ ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่

ผู้ประกอบการรายสำคัญในพื้นที่เมืองตองอู ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นซึ่งดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย อาทิ โรงสีข้าว โรงงานทำน้ำแข็ง โรงงานแปรรูปน้ำตาลทราย ธุรกิจค้าปลีก-ค้าส่งสินค้าอุปโภคบริโภค โรงแรมและที่พัก ฯลฯ ส่วนนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในตองอู (ซึ่งคิดเป็นส่วนน้อย) ได้แก่ นักลงทุนจากจีน ญี่ปุ่น ฮองกง และไต้หวัน ซึ่งเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มเสียทั้งหมด และตั้งโรงงานอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม Taungoo Integrated Zone ทั้งหมด²¹

²⁰ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

²¹ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ พื้นที่ที่มีศักยภาพและสินค้าเป้าหมายสำหรับการลงทุน

เมืองตองอูนั้นเป็นเมืองที่มีทรัพยากรทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ หากแต่เกษตรกรยังขาดเงินทุน เครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการเกษตร ตลอดจนขาดทักษะ ความรู้และความชำนาญในการทำการเกษตรให้ได้ผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับผู้ประกอบการในเมืองตองอูยังขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่สามารถเพาะปลูกได้ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยในการเข้ามาลงทุนในธุรกิจ อาทิ การกสิกรรม (เพาะปลูกข้าว อ้อย ถั่ว และยางพารา) การทำฟาร์มไก่ไข่และการทำฟาร์มปศุสัตว์ และการส่งออกเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร เช่น รถแทรกเตอร์ ปู๋ ยามาแมลง เป็นต้น

สำหรับพื้นที่ในการทำเกษตร สามารถทำได้เกือบทุกพื้นที่ของเมือง ส่วนการเข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปในเมืองตองอูนั้น หลังจากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ พบว่ายังไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดในการเข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูป โดยหากพิจารณาพื้นที่ซึ่งเหมาะสมกับการเข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูปอย่างเขตอุตสาหกรรม Taungoo Integrated Zone พบว่าเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวยังเป็นเขตอุตสาหกรรมในขั้นเริ่มต้นที่กำลังอยู่ระหว่างการพัฒนาเท่านั้น ซึ่งระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะรองรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางถึงใหญ่ขึ้นไป ยังไม่พร้อมต่อการเข้าไปลงทุนมากนัก

7.4 การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.4.1 ผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

7.4.1.1 ผู้ประกอบการไทยรายสำคัญ

➤ บริษัท Myanmar C.P. Livestock

บริษัท Myanmar C.P. Livestock เป็นบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพี) ที่ขยายการลงทุนมายังเมียนมาในปี พ.ศ. 2540 โดยในปี พ.ศ. 2541 บริษัท Myanmar C.P. Livestock ได้เริ่มก่อสร้างโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมในกรุงย่างกุ้ง

ทั้งนี้ ในระยะแรก บริษัทนำเข้าสินค้าจากประเทศไทยมาจำหน่ายในเมียนมาเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในภายหลังเมื่อเริ่มทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงแม่พันธุ์ได้ ก็ยกเลิกการนำเข้าสินค้าจากไทย แล้วหันมาใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นแทน และนำเข้าเฉพาะวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบในการผลิตอาหารสัตว์จากอินโดนีเซีย อเมริกาใต้ และบราซิล บางส่วน

ปัจจุบัน บริษัท Myanmar C.P. Livestock ทำธุรกิจinouอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปหลายธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจอาหารสัตว์ ธุรกิจผลิตอาหาร ธุรกิจแปรรูปไส้กรอก ธุรกิจจำหน่ายปลีก ฯลฯ ซึ่งมีการผลิตและใช้วัตถุดิบจากภายในประเทศทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีฟาร์มเลี้ยงสัตว์กระจายอยู่ในหลายเมือง ทั้งมัณฑะเลย์ ตองยี และจ๊อกแม โดยมีฐานการผลิตใหญ่อยู่ที่กรุงย่างกุ้ง สำหรับผลิตภัณฑ์หลักของบริษัทที่ได้รับความนิยม คือ ไก่กระทง (ไก่ขาว) โดยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ที่ประมาณร้อยละ 60 และมีกำลังการผลิตอยู่มากกว่า 1 ล้านตัวต่อสัปดาห์ โดยมีคู่แข่งที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการจากอินเดียและจีน แต่ยังคงถือว่าบริษัทยังครองตลาดได้มากที่สุดอยู่ ณ ขณะนี้

➤ **บริษัท BETAGRO Public Co., Ltd. (Myanmar)**

บริษัท BETAGRO Public Co., Ltd. (Myanmar) เป็นบริษัทในเครือเบทาโกร ซึ่งมีการขยายธุรกิจเข้าไปในตลาด CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม) โดยสำหรับตลาดเมียนมา บริษัท BETAGRO (จากประเทศไทย) ได้เข้ามาจัดตั้งบริษัท BETAGRO Public Co., Ltd. (Myanmar) ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2554-2555 และเริ่มต้นนำเข้าสินค้าอาหารสัตว์และอาหารแปรรูปจากไทย เข้าไปจัดจำหน่ายในตลาดเมียนมา โดยมีสำนักงานตัวแทน (Representative Office) อยู่ที่กรุงย่างกุ้ง และจำหน่ายสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายที่เป็นผู้ค้าปลีกและส่งสินค้าอาหารสัตว์ท้องถิ่น ทั้งนี้ บริษัท BETAGRO Public Co., Ltd. (Myanmar) มีแผนจะเข้าไปลงทุนในธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์และโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในเมียนมาเช่นกัน

➤ **บริษัท Siam Kubota Corporation Co., Ltd.**

บริษัท Siam Kubota Corporation Co., Ltd. เป็นบริษัทผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเครื่องจักรทางการเกษตรประเภทต่างๆ ในประเทศ จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และในปี พ.ศ. 2542 บริษัทได้เริ่มขยายกิจการไปสู่การส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศ อันได้แก่ ตลาดอาเซียน ตลาดอินเดีย ตลาดแอฟริกา ตลาดอเมริกาเหนือและใต้ และตลาดออสเตรเลีย

สำหรับในเมียนมา บริษัทดำเนินการส่งออกสินค้าเครื่องจักรทางการเกษตรเข้าไปจัดจำหน่ายในประเทศ ผ่านตัวแทนจำหน่ายท้องถิ่น โดยมีจัดตั้งศูนย์ตัวแทนจำหน่ายในกรุงย่างกุ้ง นอกจากนี้ บริษัทยังให้บริการซ่อมบำรุงแก่ลูกค้า โดยจัดตั้งศูนย์บริการและซ่อมบำรุงในกรุงย่างกุ้ง และเมืองมัณฑะเลย์²²

7.4.1.2 ผู้ประกอบการต่างชาติรายสำคัญ

➤ บริษัท SPA (Myanmar) Ltd.²³

กลุ่มธุรกิจ Serge Pun and Associates Group เป็นกลุ่มธุรกิจก่อสร้างและสังหาริมทรัพย์จากฮ่องกง ซึ่งได้มีการเข้ามาจัดตั้งสาขาของบริษัทในกลุ่มประเทศอาเซียนหลายประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย และเมียนมา

ทั้งนี้ นาย Serge Pun ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท เป็นชาวเมียนมาที่ไปโตและทำงานอยู่ประเทศจีนและฮ่องกง ภายหลังจากที่เขาได้จัดตั้งกลุ่มธุรกิจ Serge Pun and Associates Group ได้ทำการขยายธุรกิจเข้ามาในเมียนมาในปี พ.ศ. 2534 โดยจัดตั้งบริษัท SPA (Myanmar) Ltd. ขึ้น ซึ่งดำเนินธุรกิจภาคบริการ อันได้แก่ การเงินและการธนาคาร อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้าง และการนำเข้าส่งออกสินค้า เป็นสำคัญ และยังดำเนินธุรกิจในการผลิตในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน (ร่วมทุนกับบริษัทรถยนต์ต่างชาติ) และอุตสาหกรรมเกษตร (เพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว และกาแฟพันธุ์โรบัสต้าในเขตอิรวดี โดยมีพื้นที่ประมาณ 100,000 เอเคอร์ นอกจากนี้ ยังทำธุรกิจห้องแช่เย็นสำหรับขนส่งสินค้าพืชผลทางการเกษตร โดยร่วมทุนกับบริษัทญี่ปุ่น)

➤ บริษัท Coca Cola Company

บริษัท Coca Cola Company เป็นบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลมจากสหรัฐอเมริกาที่มีการขยายการลงทุนเข้าไปในหลายประเทศทั่วโลก ทั้งนี้ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 บริษัท

²² รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.siamkubota.co.th> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.spa-myanmar.com/> และ <http://www.yomastrategic.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

Coca Cola Company ได้รับการอนุมัติการลงทุนจาก MIC ในการจัดตั้งโรงงานผลิตเครื่องดื่ม น้ำอัดลมเพื่อจำหน่ายในประเทศ²⁴

โดยก่อนหน้านี้ บริษัทได้ร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่น คือ บริษัท Pinya Manufacturing Co. Ltd. เพื่อดำเนินการผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลมชนิดขวดพลาสติกเพื่อจัดจำหน่ายในประเทศ ส่วนโรงงานแห่งใหม่ ซึ่งกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ใช้เงินลงทุน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตั้งอยู่ในเขตกรุงย่างกุ้ง โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2561 และจะจัดจ้างแรงงานในโรงงานกว่า 22,000 คน²⁵

➤ บริษัท Heineken

บริษัท Heineken เป็นผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเนเธอร์แลนด์ โดยในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 บริษัทได้ลงทุนจัดสร้างโรงงานผลิตเบียร์ในเมือง Hmawbi ซึ่งอยู่ใกล้กับกรุงย่างกุ้ง โดยใช้เงินลงทุน 60 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดำเนินการผลิตและจำหน่ายในตลาดเมียนมา ทั้งนี้ เมื่อโรงงานแล้วเสร็จจะมีกำลังการผลิต 3.3 ล้านลิตรต่อปี โดยจะมีการจัดจ้างแรงงานเข้ามาในโรงงานมากกว่า 200 คน นอกจากนี้ บริษัทจะให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรผู้เพาะปลูกรายย่อยที่ทำสัญญากับโรงงานในการป้องกันศัตรูพืชเข้าสู่โรงงาน²⁶

➤ บริษัท British American Tobacco (Myanmar) Limited²⁷

บริษัท British American Tobacco (Myanmar) Limited เป็นบริษัทในเครือบริษัท British American Tobacco ซึ่งเป็นผู้ผลิตบุหรี่ชั้นนำของโลก ที่เข้ามาทำธุรกิจผลิตและจำหน่ายบุหรี่ในเมียนมา

²⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.coca-colacompany.com/press-center/press-releases/coca-cola-starts-local-production-in-myanmar> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁵ รวบรวมข้อมูลจาก <http://investvine.com/coke-steps-up-production-in-myanmar/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁶ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.theheinekencompany.com/media/features/new-brewery-opens-in-myanmar> และ <http://www.theheinekencompany.com/media/media-releases/press-releases/2015/07/1937605> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁷ รวบรวมข้อมูลจาก http://www.bat.com/group/sites/UK__9D9KCY.nsf/vwPagesWebLive/DO99EHHK และ <http://www.ft.com/cms/s/0/ee7ce2ac-e7cf-11e2-9aad-00144feabdc0.html> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ บริษัทได้เคยเข้ามาลงทุนจัดตั้งบริษัทในปี พ.ศ. 2542 โดยเพาะปลูกใบยาสูบ และผลิตบุหรี่จำหน่ายในประเทศ อย่างไรก็ตาม บริษัทต้องปิดกิจการลงในปี พ.ศ. 2546 และหลังจากปิดกิจการในเมียนมาเป็นระยะเวลา 10 ปี บริษัทได้กลับเข้ามาจัดตั้งธุรกิจอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2556 โดยร่วมทุนกับบริษัท I.M.U. Enterprise Ltd (IMU) ซึ่งเป็นเครือธุรกิจท้องถิ่นรายใหญ่ โดยบริษัท British American Tobacco (Myanmar) Limited ใช้เงินลงทุนราว 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อจัดตั้งโรงงานแปรรูปและผลิตยาสูบเพื่อจำหน่ายในประเทศ

➤ บริษัท Willmar International Limited²⁸

บริษัท Willmar International Limited เป็นบริษัทสัญชาติสิงคโปร์ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2534 โดยดำเนินธุรกิจนำเข้า-ส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าเกษตรชนิดต่าง ๆ รวมไปถึงดำเนินธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร อาทิ การกลั่นน้ำมันพืช การแปรรูปและผลิตน้ำตาลทราย ฯลฯ ซึ่งบริษัทได้มีการขยายตลาดการค้า ตลอดจนเข้าไปร่วมทุน/จัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรในประเทศต่างๆ ทั่วโลกกว่า 50 ประเทศ

สำหรับในเมียนมา บริษัท Willmar International Limited ได้ขยายธุรกิจเข้าไปในตลาดดังกล่าวในปี พ.ศ. 2557 โดยเข้าไปร่วมทุนกับบริษัท Great Wall Food Stuff Industry Company Limited ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตน้ำตาลทรายใหญ่ที่สุดในเมียนมา ปัจจุบัน บริษัท Willmar International Limited มีโรงงานแปรรูปน้ำตาลทราย 2 โรงงาน โรงงานผลิตเอทานอล 1 โรงงาน และโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพ 1 โรงงาน โดยกำลังการผลิตของโรงงานผลิตน้ำตาลทรายของบริษัททั้งสองมีกำลังการแปรรูปอ้อย 4,000 ตันต่อวัน และสามารถผลิตน้ำตาลทรายได้ 65,000 ตันต่อปี

➤ บริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL)²⁹

บริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL) จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัทของนักลงทุนท้องถิ่น และบริษัท Kirin Holdings Singapore Pte, Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ Kirin Group ที่เป็นผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากญี่ปุ่น

²⁸ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.wilmar-international.com/our-business/sugar/> และ <http://www.foodprocessing-technology.com/news/newswilmar-and-great-wall-form-sugar-jv-in-myanmar-4214675> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

²⁹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://myanmarbeer.com/profile/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

โดยโรงงานผลิตเบียร์ของบริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL) ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม Pyinmabin Industrial Complex ที่อยู่ใกล้กับกรุงย่างกุ้ง ดำเนินการผลิตเบียร์เพื่อจำหน่ายในประเทศ และส่งออกไปต่างประเทศ

7.4.1.3 ผู้ประกอบการท้องถิ่นที่สำคัญ

➤ กลุ่มธุรกิจ Dagon Group³⁰

กลุ่มธุรกิจ Dagon Group เป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ในเมียนมา ซึ่งเริ่มดำเนินธุรกิจในปี พ.ศ. 2496 เริ่มต้นจากประกอบธุรกิจเหมืองแร่ดีบุก ต่อมาได้มีการขยายภาคธุรกิจออกไปในสาขาอื่นๆ โดยปัจจุบัน กลุ่มธุรกิจภายใต้เครือ Dagon Group ประกอบด้วยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจโรงพยาบาล ธุรกิจร้านค้าและห้างสรรพสินค้า ธุรกิจไม้และไม้แปรรูป ธุรกิจปิโตรเลียมและพลังงาน รวมถึงธุรกิจภาคการเกษตร การเพาะปลูก และการผลิตอาหารแปรรูป

สำหรับภาคธุรกิจการเกษตร การเพาะปลูก และการผลิตอาหารแปรรูปของกลุ่มธุรกิจ Dagon Group นั้น กลุ่มธุรกิจ Dagon Group มีการลงทุนเพาะปลูกข้าวในพื้นที่ใกล้กับเขตย่างกุ้ง และกรุงเนปิดอร์ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกรวมกันประมาณ 7,500 เอเคอร์ (เกือบทั้งหมดอยู่ในพื้นที่เขตย่างกุ้ง) ลงทุนเพาะปลูกถั่วและพืชตระกูลถั่วชนิดต่างๆ ประมาณ 4,900 เอเคอร์ ในพื้นที่เขตมาเกว ลงทุนเพาะปลูกยางพารา ประมาณ 500 เอเคอร์ ในเขตพะโค และลงทุนปลูกต้นปาล์ม ประมาณ 17,976 เอเคอร์ ในเขตตะนาวศรี นอกจากนี้ ในส่วนของโรงงานแปรรูป กลุ่มธุรกิจ Dagon Group มีโรงงานผลิตน้ำผักและผลไม้ รวมถึงผักและผลไม้แปรรูป อาทิ ผลไม้แห้ง ผลไม้และผักกระป๋อง เช่น ถั่วกระป๋อง ผักดองบรรจุกระป๋อง เป็นต้น ในเขตมัณฑะเลย์ (เมือง Tharsi)

➤ บริษัท Shwe Yaung Pya Agro Co., Ltd.³¹

บริษัท Shwe Yaung Pya Agro Co., Ltd. เป็นบริษัทในเครือกลุ่มธุรกิจ Max Myanmar Group ซึ่งจัดตั้งขึ้นในตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ทั้งนี้ แต่เดิมเครือกลุ่มธุรกิจ Max Myanmar Group ดำเนินธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง ธุรกิจการโรงแรม และธุรกิจการก่อสร้าง แต่ต่อมาก็ได้มีการขยายธุรกิจเข้ามาในภาคการเกษตร รวมถึงธุรกิจการเงินและธนาคารด้วย

³⁰ รวบรวมข้อมูลจาก <http://dagon-group.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³¹ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.maxmyanmargroup.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2547 กลุ่มธุรกิจ Max Myanmar Group ได้จัดตั้งบริษัท Shwe Yaung Pya Agro Co., Ltd. ขึ้น และเข้าไปลงทุนเพาะปลูกสวนยางพาราขนาด 5,000 เอเคอร์ ในพื้นที่รัฐกะเหรี่ยง (Kayin State) เพื่อนำยางไปแปรรูปเป็นยางแผ่นส่งออกไปต่างประเทศ และจำหน่ายในประเทศ

➤ กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group

กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็นกลุ่มธุรกิจของนักลงทุนชาวเมียนมาที่ดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย อาทิ โรงพยาบาล โรงแรม ห้างสรรพสินค้า และก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ ยังเข้ามาลงทุนในภาคการเกษตรด้วย

สำหรับการลงทุนในภาคการเกษตร กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group ดำเนินธุรกิจประมงจับสัตว์น้ำ (กุ้ง) ในเมืองมะริด เขตตะนาวศรี ดำเนินธุรกิจการเพาะปลูกปาล์ม น้ำมัน อ้อย ยางพารา ไม้สัก ชา และพืชตระกูลถั่ว ในภูมิภาคอิรวดี ตลอดจนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น น้ำมันปาล์ม ใบเมี่ยง (อาหารท้องถิ่นที่ทำจากใบชาอบแห้ง) เป็นต้น³²

➤ บริษัท Yathar Cho Industry Ltd.³³

บริษัท Yathar Cho Industry Ltd. จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2539 เป็นบริษัทผู้ผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป (Instant Noodle) โดยเริ่มต้นจากการรับซื้อวัตถุดิบ (ข้าว) จากเกษตรกรในพื้นที่ และนำเข้ามาผลิตในโรงงานซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงย่างกุ้ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 บริษัทได้เข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานและโกดังสินค้าที่เมืองมัณฑะเลย์ เพื่อกระจายสินค้าไปจำหน่ายในพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศ

ในปี พ.ศ. 2551 บริษัทได้ลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตอีกแห่งในเขตอุตสาหกรรม Yangon Industrial Park และในปี พ.ศ. 2554 บริษัทยังได้ลงทุนจัดตั้งห้องทดลองและตรวจสอบสินค้าเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้าให้กับบริษัทให้มากยิ่งขึ้น

³² รวบรวมข้อมูลจาก <http://thaipublica.org/2013/01/opening-of-myanmar/> และ

https://en.wikipedia.org/wiki/Yuzana_Company (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

³³ รวบรวมข้อมูลจาก <http://yumyummyanmar.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

➤ **บริษัท International Brewery Trading Co., Ltd.**

บริษัท International Brewery Trading Co., Ltd. จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 โดยดำเนินธุรกิจกลั่นเหล้าวิสกี้ เพื่อจำหน่ายในประเทศ โดยมีฐานการผลิตอยู่ในกรุงย่างกุ้ง และเมืองมัณฑะเลย์³⁴

➤ **บริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial Co., Ltd.**

บริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial Co., Ltd. จัดตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2537 เป็นบริษัทของผู้ประกอบการท้องถิ่นซึ่งดำเนินธุรกิจการนำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตร (สัตว์น้ำ เครื่องเทศ และพืชตระกูลถั่ว) และสินค้าอุตสาหกรรม (เคมีภัณฑ์ และวัสดุก่อสร้าง) ในเมียนมา นอกจากนี้ บริษัทยังลงทุนในธุรกิจประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อการส่งออกด้วย

7.4.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

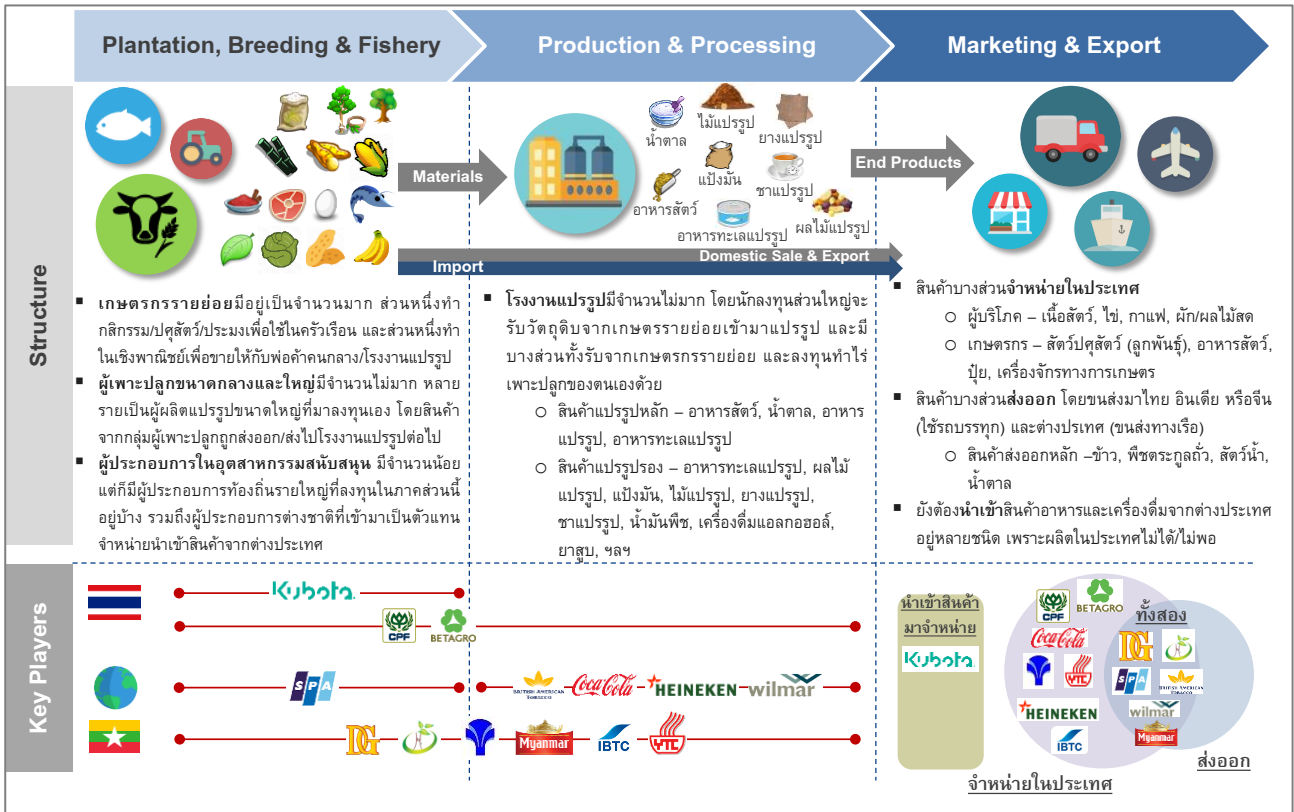
7.4.2.1 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตทั้งอุตสาหกรรม

ภาพที่ 7-10 แสดงโครงสร้างห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมา ตั้งแต่กิจกรรมเริ่มต้นคือการเพาะปลูก ปศุสัตว์ ประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการผลิตอื่นๆ จนถึงกิจกรรมในขั้นสุดท้ายซึ่งคือการจัดจำหน่ายสินค้าไปให้แก่ผู้บริโภคและเกษตรกร รวมถึงการส่งออก

³⁴ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.ibtcgroup.com/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ 7-10 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเมียนมา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ: การกสิกรรม ปศุสัตว์ และประมง (Plantation, Breeding & Fishery)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำของอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปของเมียนมาเริ่มต้นจากกิจกรรมพื้นฐานขั้นต้นคือการเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ การทำประมง และการเพาะเลี้ยง/จับสัตว์น้ำ นอกจากนี้ ในเมียนมา ยังมีกิจกรรมอื่นๆ เกิดขึ้นในระดับห่วงโซ่ขั้นนี้ด้วย อาทิ การปลูกป่า อย่างไรก็ตาม กิจกรรมข้างต้นจะมีสัดส่วนที่น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ การเพาะปลูก การทำปศุสัตว์ การทำประมง และการเพาะเลี้ยง/จับสัตว์น้ำ

บุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและใหญ่ และกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมอื่นๆ

นอกเหนือจากอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป หากแต่มีส่วนเกี่ยวข้อง/สนับสนุน/มีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้ห่วงโซ่นี้

1) เกษตรกรรายย่อย

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้เพาะปลูก ทำปศุสัตว์ และ/หรือทำประมง/จับสัตว์น้ำ/เลี้ยง-สัตว์น้ำ เพื่อยังชีพหรือใช้บริโภคในครัวเรือน โดยผลผลิตต่างๆ อาทิ พืชเกษตร เนื้อสัตว์ ไข่ไก่ นมวัว หรือสัตว์น้ำ ที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือนจะนำไปจำหน่ายในตลาด หรือจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง หรือโรงงานแปรรูป

ในปัจจุบัน มีเกษตรกรบางส่วนที่เริ่มหันมาเพาะปลูกพืชในรูปแบบเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชตระกูลถั่ว เป็นต้น เพื่อขายให้กับพ่อค้าคนกลาง/โรงงานแปรรูป

ทั้งนี้ เกษตรกรกลุ่มนี้ยังขาดเงินทุน องค์กรความรู้/ความชำนาญ หรือเครื่องจักรในการเพาะปลูกหรือทำปศุสัตว์หรือทำประมง/จับสัตว์น้ำ และมีการใช้ปัจจัยการผลิตดังกล่าวเพียงเล็กน้อยในการเพาะปลูก/ทำปศุสัตว์/ประมงและจับสัตว์น้ำ

2) ผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่

หากเปรียบเทียบกับกลุ่มเกษตรกรรายย่อยแล้ว กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและใหญ่ในเมียนมาจะมีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่าพอสมควร โดยผู้ผลิตกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการในธุรกิจโรงงานแปรรูป และ/หรือผู้ส่งออก ที่เลือกลงทุนทำการไร่เพาะปลูก/ฟาร์มปศุสัตว์/จับสัตว์น้ำ/บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ของตนเอง เพื่อที่จะนำผลผลิตที่ได้มาใช้เป็นวัตถุดิบแปรรูปในโรงงาน และ/หรือส่งออก

3) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสนับสนุน

อุตสาหกรรมสนับสนุนภาคการเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมาที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมปุ๋ย อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมยากำจัดศัตรูพืช และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสนับสนุนดังกล่าวในเมียนมาถือว่าเป็นกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วนน้อยที่สุดในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้น โดยผู้ประกอบการในส่วนนี้มักจะมีได้เป็นผู้ผลิตหากแต่เป็นผู้ค้า (Trader) ที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในเมียนมาเสียมากกว่า (ยกเว้นในกรณีของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่มีผู้ผลิตเข้ามาจัดตั้งโรงงานผลิตในเมียนมา) โดยมีทั้งผู้ประกอบการเมียนมาที่ดำเนินกิจการดังกล่าว รวมถึงผู้ประกอบการต่างชาติ ได้แก่ ไทย จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน ฮองกง ฯลฯ

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

❖ ผู้ประกอบการไทย

บริษัทไทยรายสำคัญ 3 บริษัท ได้แก่ (1) บริษัท Myanmar C.P. Livestock (2) บริษัท BETAGRO Public Co., Ltd. (Myanmar) (ต่อไปจะชื่อว่า บริษัท BETAGRO) และ (3) บริษัท Siam Kubota Corporation โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **บริษัท Myanmar C.P. Livestock** – เป็นผู้เล่นหลักทั้งในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมา โดยลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (สุกรและไก่) กระจายอยู่ในหลายเมือง ทั้งมัณฑะเลย์ ตองยี และจ็อกแม นอกจากนี้ บริษัทในเครือ คือ บริษัท C.P. Seeds Company ยังดำเนินการในกิจกรรมการผลิตอาหารสัตว์ด้วย โดยลงทุนเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/พืชวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารสัตว์จากเกษตรกรมาแปรรูป และจำหน่ายอาหารสัตว์ในประเทศ/ส่งออกไปต่างประเทศด้วย³⁵
- **บริษัท BETAGRO** – เข้ามาดำเนินธุรกิจนำเข้าอาหารสัตว์จำหน่ายในเมียนมา และมีแผนจะลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ในเมียนมาในอนาคต
- **บริษัท Siam Kubota Corporation** – เข้ามาดำเนินธุรกิจนำเข้าเครื่องจักรและเครื่องมือทางการเกษตรจำหน่ายในเมียนมา

³⁵ Japan International Cooperation Agency (2013). Data Collection Survey on Agriculture Sector in the Republic of the Union of Myanmar. Japan International Cooperation Agency (JICA) & Sanyu Consultant Inc. December, 2013.

❖ ผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายใหญ่ในเมียนมา ได้แก่ (1) กลุ่มธุรกิจ Dagon Group (2) บริษัท Shwe Yaung Pya Agro (3) กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group และ (4) บริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติรายใหญ่ ได้แก่ บริษัท SPA (Myanmar) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **กลุ่มธุรกิจ Dagon Group และกลุ่มธุรกิจ Yuzana Group** – เป็นบริษัทท้องถิ่นที่ลงทุนเพาะปลูกพืชทางการเกษตรหลากหลายชนิด เช่น ข้าว ถั่วชนิดต่างๆ ยางพารา มันสำปะหลัง เป็นต้น
- **บริษัท Shwe Yaung Pya Agro** – เป็นบริษัทท้องถิ่นที่ลงทุนเพาะปลูกทำสวนยางพาราในประเทศ
- **บริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial** – เป็นบริษัทท้องถิ่นที่ประกอบกิจการด้านการนำเข้า-ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร แต่ก็ได้มีการลงทุนทำประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการส่งออกด้วย
- **บริษัท SPA (Myanmar)** – เป็นบริษัทฮ่องกงที่ลงทุนเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว และกาแฟในเมียนมา รวมถึงทำธุรกิจห้องแช่เย็นด้วย

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการอื่นๆ ที่ดำเนินกิจกรรมการเพาะปลูก ปศุสัตว์ ป่าไม้ และประมง/เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งไม่ได้รับการกล่าวถึงในรายงานการศึกษานี้

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การผลิตและการแปรรูป (Production & Processing)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ผลผลิตที่เพาะปลูกได้ในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำ จะถูกจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง และ/หรือป้อนต่อให้แก่โรงสี และ/หรือโรงงานแปรรูปในประเทศ โดยสำหรับสินค้าบางชนิด โดยเฉพาะข้าว พืชตระกูลถั่ว และงา เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่จะไม่ได้ขายผลผลิตให้กับโรงงานแปรรูปโดยตรง หากแต่ขายให้กับพ่อค้าคนกลางรายย่อย/รายใหญ่ที่มารับซื้อผลผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายต่อในตลาดสินค้าเกษตร (Brokers Traders and Millers Association) เพื่อให้ผู้ส่งออก/โรงงาน

แปรรูปมาเลือกซื้อและสรรหาวัตถุดิบในเกรดต่างๆ ในตลาดดังกล่าวอีกทีหนึ่ง³⁶ เพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิต และ/หรือส่งออกไป

ทั้งนี้ กลุ่มผู้ประกอบการโรงงานผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรในเมียนมามีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้เพาะปลูกในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำอยู่ค่อนข้างมาก โดยนักลงทุนส่วนใหญ่จะรับวัตถุดิบจากเกษตรกรรายย่อย/พ่อค้าคนกลางเข้ามาแปรรูป และมีบางส่วนที่ลงทุนทำไร่เกษตรของตนเอง ควบคู่ไปกับการรับวัตถุดิบจากเกษตรกรรายย่อย/พ่อค้าคนกลาง เพื่อเข้ามาแปรรูปในโรงงาน

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

❖ ผู้ประกอบการไทย

บริษัทไทยรายสำคัญที่เข้ามาลงทุนในห่วงโซ่ระดับปลายน้ำนี้ คือ **บริษัท Myanmar C.P. Livestock** ซึ่งเข้ามาลงทุนในธุรกิจอาหารแปรรูป อันได้แก่ เนื้อไก่แปรรูป เนื้อสุกรแปรรูป ฯลฯ รวมไปถึงลงทุนในธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์ (อาหารไก่)

❖ ผู้ประกอบการท้องถิ่นและต่างชาติ

ผู้ประกอบการท้องถิ่นรายใหญ่ในเมียนมาที่เข้ามาลงทุนในห่วงโซ่ระดับปลายน้ำนี้ ได้แก่ (1) กลุ่มธุรกิจ Dagon Group (2) บริษัท Shwe Yaung Pya Agro (3) กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group (4) บริษัท Yathar Cho Industry และ (5) บริษัท International Brewery Trading ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติรายใหญ่ที่เข้ามาลงทุนในห่วงโซ่ระดับปลายน้ำนี้ ได้แก่ (1) บริษัท Coca Cola Company (2) บริษัท Heineken (3) บริษัท British American Tobacco (Myanmar) (4) บริษัท Wilmar International Limited และ (5) บริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL) โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- **กลุ่มธุรกิจ Dagon Group** – เป็นผู้ผลิตท้องถิ่นที่ดำเนินการแปรรูปผักและผลไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูป น้ำมันปาล์ม ฯลฯ
- **บริษัท Shwe Yaung Pya Agro** – เป็นผู้ผลิตท้องถิ่นที่ดำเนินการแปรรูปยางพารา เป็นยางแผ่น

³⁶ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

- **กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group** – เป็นผู้ผลิตท้องถิ่นที่ดำเนินการแปรรูปสินค้าหลายชนิด เช่น น้ำมันปาล์ม ใบเมี่ยง เป็นต้น
- **บริษัท Yathar Cho Industry** – เป็นผู้ผลิตท้องถิ่นที่ดำเนินการแปรรูปข้าวสาลีเป็นแป้ง และดำเนินการผลิตเป็นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป
- **บริษัท International Brewery Trading** – เป็นผู้ผลิตท้องถิ่นที่ดำเนินการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เบียร์ดีและเหล้า)
- **บริษัท Coca Cola Company** – เป็นผู้ผลิตจากสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวาน
- **บริษัท Wilmar International Limited** – เป็นผู้ผลิตจากสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการผลิตน้ำตาลทราย
- **บริษัท British American Tobacco (Myanmar)** – เป็นผู้ผลิตจากสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินการผลิตบุหรี่และยาสูบ
- **บริษัท Heineken และบริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL)** – เป็นผู้ผลิตต่างชาติที่ดำเนินการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เบียร์)

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้ประกอบการอื่นๆ ที่ดำเนินการกิจกรรมการแปรรูปอยู่ในเมียนมา ซึ่งไม่ได้รับการกล่าวถึงในรายงานการศึกษานี้

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าที่ไม่ถูกผ่านกระบวนการแปรรูปใดๆ (พืชผักและผลไม้สด และสัตว์ปศุสัตว์ที่ยังมีชีวิต) จะถูกจำหน่ายในตลาดในประเทศ ซึ่งโดยทั่วไป พ่อค้าคนกลางจะเป็นผู้เข้ามารับซื้อสินค้าเกษตรจากเกษตรกรรายย่อย และส่งไปจำหน่ายในตลาด และ/หรือจำหน่ายต่อแก่ผู้ค้าปลีก-ค้าส่งรายใหญ่ เพื่อกระจายให้กับร้านค้า และ/หรือซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ในตัวเมืองต่อไป ส่วนในกรณีของการส่งออก สินค้าบางส่วนจะถูกส่งออกไปต่างประเทศ โดยหากเป็นการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย จีน และอินเดีย มักจะถูกบรรทุกและขนส่งไปทางถนนผ่านเส้นทางด่านชายแดนต่างๆ ของเมียนมา หรือแม้แต่การขนส่งสินค้ามายังประเทศที่อยู่ห่างไกลขึ้นเล็กน้อย เช่น เวียดนาม กัมพูชา หรือ สปป.ลาว ก็อาจมีการขนส่งผ่านเส้นทางถนนเหมือนกัน แต่กรณีที่ต้องส่งออกไปประเทศที่อยู่ห่างไกล สินค้าจะถูกขนส่งด้วยรถบรรทุกมายังท่าเรืออย่างกึ่ง

ซึ่งเป็นท่าเรือส่งออกสำคัญของประเทศ ก่อนจะถูกขนไปทางเรือต่อไป (กรณีที่ขนส่งไปยังท่าเรืออื่น ๆ มักจะมีการขนสินค้าทางเรือมายังท่าเรืออย่างกึ่งก่อน แล้วจึงส่งออกต่างประเทศ)

สำหรับสินค้าที่ถูกแปรรูปแล้ว ส่วนหนึ่งจะถูกจำหน่ายในประเทศ โดยขนส่งจากโรงงานไปยังผู้ค้าปลีก-ค้าส่งรายใหญ่ (ซึ่งจะกระจายสินค้าไปตามร้านค้า และ/หรือซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ในตัวเมืองต่อไป) และส่วนหนึ่งจะถูกส่งออกไปต่างประเทศ

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ผู้เล่นสำคัญส่วนหนึ่งจะดำเนินการจัดจำหน่ายภายในประเทศ และมีส่วนหนึ่งที่ทั้งส่งออกและจำหน่ายสินค้าภายในตลาดเมียนมาควบคู่กันไป โดยสามารถตั้งสรุปได้ต่อไปนี้

■ เน้นการจำหน่ายตลาดในประเทศ

- สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท BETAGRO** และ**บริษัท Siam Kubota Corporation** ซึ่งนำเข้าสินค้าจากไทยเข้ามาจำหน่ายในตลาดเมียนมาผ่านตัวแทนจำหน่ายที่เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่น
- ส่วนนักลงทุนชาวเมียนมาที่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group** **บริษัท Yathar Cho Industry** และ**บริษัท International Brewery Trading** โดยสำหรับทั้งสามบริษัทต่างกระจายสินค้าเข้าไปจำหน่ายตามร้านค้า และห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ
- ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท Coca Cola Company** และ**บริษัท Heineken** ซึ่งทั้งสองบริษัทต่างมีระบบกระจายสินค้าของตนเองไปตามร้านอาหาร ร้านค้า รวมถึงห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตของบริษัทเอง

■ จัดจำหน่ายในประเทศควบคู่ไปกับการส่งออก

- สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท Myanmar C.P. Livestock** โดยในส่วนของการจำหน่ายในประเทศ บริษัท Myanmar C.P. Livestock ดำเนินการจำหน่ายสินค้าให้กับเกษตรกรใน

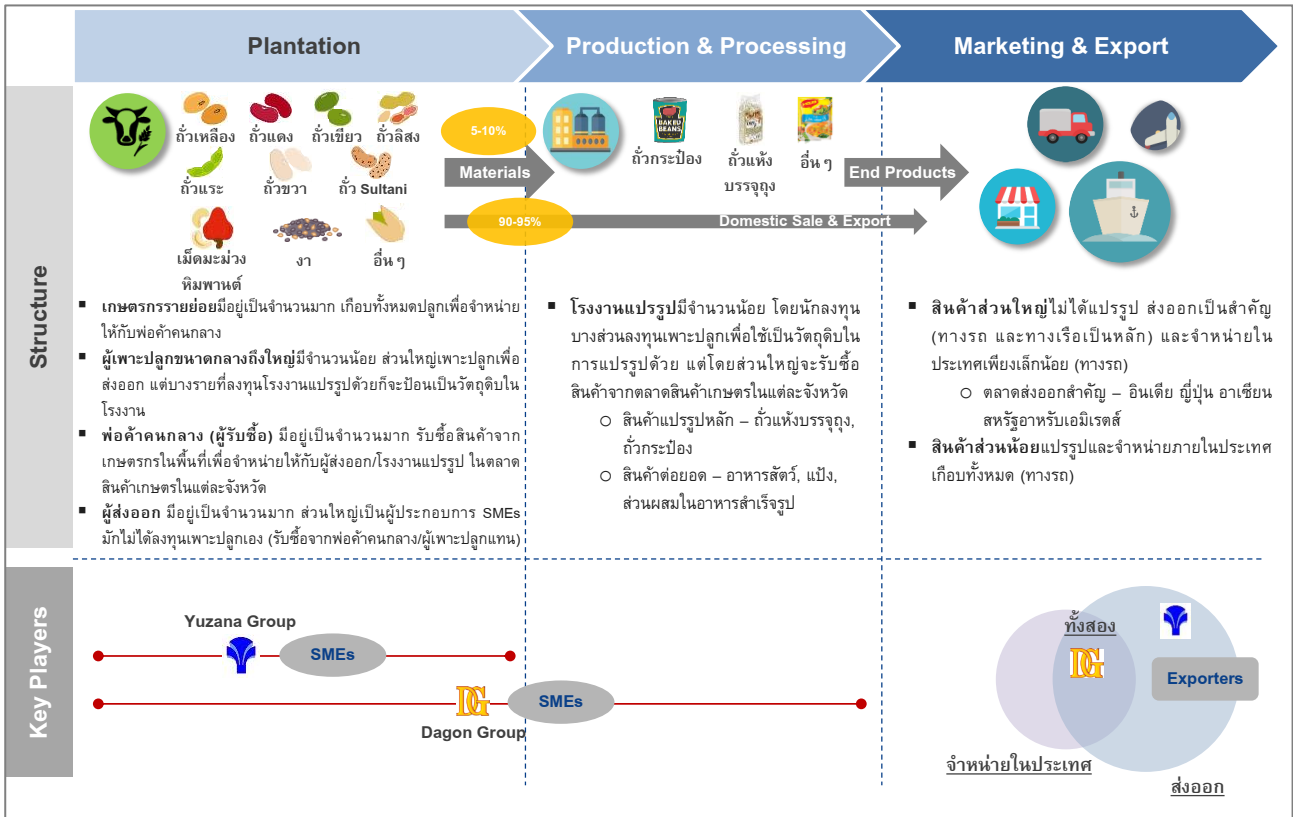
- ประเทศ (ผ่านตัวแทนจำหน่าย) และผู้บริโภคร (ผ่านร้านค้า CP Fresh Mart และร้านค้า/ห้างสรรพสินค้า/ซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ)
- ส่วนผู้ประกอบการท้องถิ่นที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **กลุ่มธุรกิจ Dagon Group บริษัท Shwe Yaung Pya Agro และบริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial** โดยในส่วนของการทำงานในประเทศ กลุ่มธุรกิจ Dagon Group และบริษัท Shwe Yaung Pya Agro จำหน่ายสินค้าที่ตนแปรรูปได้บางส่วนให้กับผู้บริโภครตามร้านค้า และห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงห้างสรรพสินค้าของบริษัทที่ดำเนินการเองอยู่แล้ว ส่วนบริษัท Shwe Myanmar Investment and Commercial ดำเนินการจำหน่ายสินค้าที่ตนนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศผ่านร้านโชห่วยในท้องถิ่น รวมถึงร้านค้าปลีก-ค้าส่งรายย่อยที่มารับซื้อสินค้ากับบริษัทต่ออีกทีหนึ่ง
  - ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติที่ดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ได้แก่ **บริษัท SPA (Myanmar) บริษัท British American Tobacco (Myanmar) บริษัท Wilmar International Limited และบริษัท Myanmar Brewery Limited (MBL)** บริษัทเหล่านี้จะเน้นการส่งออกเป็นสำคัญ และมีการจัดจำหน่ายในประเทศบางส่วนเท่านั้น โดยการจำหน่ายในประเทศจะจำหน่ายตามร้านค้า และห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ

7.4.2.2 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตสินค้าเป้าหมาย: พืชตระกูลถั่ว

ในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าพืชตระกูลถั่วในเมียนมา มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มต้นจากการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว ผลผลิตหลักที่ได้คือเมล็ดถั่วชนิดต่างๆ ซึ่งจะถูกส่งออกเกือบทั้งหมด และมีเพียงส่วนหนึ่งที่น่าเข้าไปผ่านกระบวนการต่างๆ ก่อนที่เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป อาทิ ถั่วกระป๋อง ถั่วแห้งบรรจุถุง ฯลฯ โดยผลิตภัณฑ์ถั่วแปรรูปจะจำหน่ายในประเทศเกือบทั้งหมด

ภาพที่ 7-11 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมถั่วและถั่วแปรรูปเมียนมา

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ: การเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว (Plantation)**

โครงสร้างห่วงโซ่

ณ ระดับต้นน้ำของอุตสาหกรรมถั่วและถั่วแปรรูปในเมียนมา กิจกรรมแรกของห่วงโซ่คือการเพาะปลูกถั่วชนิดต่าง ๆ ซึ่งบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำนี้ประกอบด้วย 4 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและใหญ่ กลุ่มพ่อค้าคนกลาง และกลุ่มผู้ส่งออก

1) **กลุ่มเกษตรกรรายย่อย**

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยในภาคการเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วในเมียนมานั้นเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตในตลาด และ/หรือจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (ทั้งรายย่อย

และรายใหญ่) ที่เข้ามาสั่งซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรง และมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังคงทำการเพาะปลูกเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือน

ทั้งนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงขาดเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆ อาทิ ปุ๋ย ยา กำจัดศัตรูพืช ฯลฯ ทำให้การเพาะปลูกยังไม่ได้มีประสิทธิภาพสูงมาก นอกจากนี้ ยังพบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดจะไม่ได้จำหน่ายผลผลิตให้กับโรงงานแปรรูปโดยตรง เนื่องจากจำนวนผลผลิตต่อเกษตรกรเพียงหนึ่งรายอาจมีปริมาณต่ำไม่สูงมาก ซึ่งน้อยกว่าปริมาณที่โรงงานต้องการสั่งซื้อ

2) กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่

สำหรับกลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางถึงใหญ่ในเมียนมา มีจำนวนและสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มเกษตรกรรายย่อยอยู่ค่อนข้างมาก โดยผู้เพาะปลูกในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังคงเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (ทั้งรายย่อยและรายใหญ่) ที่เข้ามาสั่งซื้อผลผลิต และ/หรือเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ (อาจเป็นพ่อค้าคนกลาง/ผู้ส่งออกที่เข้ามาลงทุนทำการเพาะปลูกเองด้วย) และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่นำผลผลิตไปแปรรูปต่อไปในห่วงโซ่ระดับปลายน้ำ

3) กลุ่มพ่อค้าคนกลาง

กลุ่มพ่อค้าคนกลางในธุรกิจพืชตระกูลถั่วในเมียนมามีจำนวนและสัดส่วนอยู่มากพอสมควร โดยประกอบด้วยตั้งแต่พ่อค้ารายย่อย (SMEs) ไปจนถึงพ่อค้ารายใหญ่ระดับเมืองหรือภูมิภาค

บทบาทของกลุ่มพ่อค้าคนกลางในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำของอุตสาหกรรมนี้ ก็คือการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรผู้เพาะปลูกถั่วชนิดต่างๆ โดยหลังจากที่ได้รับผลผลิตแล้ว ก็จะมีการชะล้างและทำการคัดเกรดถั่วแต่ละชนิด ก่อนที่จะนำไปจำหน่ายในตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์กลางของผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าเกษตรประจำเมืองหรือภูมิภาค

ทั้งนี้ ผลผลิตที่จำหน่ายจากพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่จะถูกส่งออกโดยผู้ส่งออกที่มาซื้อผลผลิตจากกลุ่มพ่อค้าคนกลาง และมีบางส่วนที่ถูกนำไปแปรรูปโดยโรงงานแปรรูปที่เข้ามาจัดหาวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานแปรรูปของตน

4) กลุ่มผู้ส่งออก

กลุ่มผู้ส่งออกเป็นกลุ่มผู้เล่นอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ได้มีจำนวนมากเทียบเท่ากับกลุ่มพ่อค้าคนกลาง และโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ SMEs ที่มารับซื้อผลผลิตจากตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรเพื่อส่งออกพืชตระกูลถั่วไปยังต่างประเทศ แต่ปัจจุบัน เริ่มมีผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เข้ามาดำเนินการส่งออกสินค้าพืชตระกูลถั่วอยู่บ้าง ซึ่งกลุ่มผู้ส่งออกรายใหญ่จะมีอยู่ไม่กี่รายในแต่ละภูมิภาค รับผลผลิตจากพ่อค้าคนกลางหลายรายรวมกัน และจัดส่งสินค้าไปต่างประเทศในปริมาณมาก

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ผู้ประกอบการรายใหญ่และเป็นผู้เล่นสำคัญในการเข้ามาลงทุนเพาะปลูกพืชตระกูลถั่วชนิดต่าง ๆ นั้น ได้แก่ กลุ่มธุรกิจ **Dagon Group** และกลุ่มธุรกิจ **Yuzana Group** ส่วนผู้ประกอบการไทยและผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจดังกล่าวในเมียนมายังมีอยู่น้อยมาก

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การผลิตและการแปรรูป (Production & Processing)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สำหรับเมล็ดถั่วชนิดต่าง ๆ ที่เพาะปลูกได้ จะถูกรับซื้อโดยพ่อค้าคนกลางจากตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรในเมือง/ในภูมิภาค และพ่อค้าคนกลางดังกล่าว (ผู้รับซื้อ) จะเป็นคนรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อยจำนวนมากให้ตรงกับความต้องการของผู้ซื้อ (ผู้ส่งออก/โรงงานแปรรูป) ก่อนจะจัดส่งให้กับผู้ซื้อ

โดยสำหรับกรณีของโรงงานแปรรูป เมล็ดถั่วเหล่านั้นจะถูกใช้เป็นวัตถุดิบในโรงงานเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ต่อไป อย่างไรก็ตาม มีผลผลิตเพียงประมาณร้อยละ 5-10 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดในประเทศเท่านั้นที่ถูกส่งไปยังแปรรูป ส่วนผลผลิตส่วนใหญ่จะถูกส่งออกไปต่างประเทศโดยไม่ผ่านการแปรรูปใดๆ

ทั้งนี้ สินค้าแปรรูปในเมียนมาจำกัดอยู่เพียงไม่กี่ชนิดเท่านั้น เช่น ถั่วกระป๋อง ถั่วทำให้แห้งแล้วนำไปบรรจุถุง ส่วนผสมในอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการนำถั่วบางชนิดไปแปรรูปในอุตสาหกรรมอื่น เช่น อาหารสัตว์ แป้ง เป็นต้น โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้การแปรรูปในเมียนมายังจำกัดอยู่เพียงสินค้าไม่กี่ชนิดเป็นผลจากโรงงานแปรรูปส่วนใหญ่เป็น SMEs ซึ่งยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนเครื่องจักร เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการแปรรูปถั่วชนิดต่างๆ เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป ขณะที่ผู้ประกอบการรายกลางถึงใหญ่ ซึ่งมีเพียงไม่กี่รายเท่านั้น ก็ได้มีเทคโนโลยี และนวัตกรรมในการแปรรูปถั่วชนิดต่างๆ ในระดับที่สูงเช่นกัน

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

สำหรับผู้ประกอบการแปรรูปพืชตระกูลถั่วในเมียนมานั้น ได้แก่ กลุ่มธุรกิจ **Dagon Group** ซึ่งดำเนินการแปรรูปสินค้าเกษตรในเมียนมาหลากหลายชนิด นอกจากนี้ หากนับรวมการดำเนินกิจกรรมทางอ้อมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแปรรูปพืชตระกูลถั่วแล้ว บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ในเมียนมา เช่น บริษัท Myanmar C.P. Livestock เป็นต้น ก็ถือเป็นผู้เล่นรายสำคัญได้เช่นกัน โดยทางบริษัท Myanmar C.P. Livestock มีการรับซื้อถั่วบางส่วนไปเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ควบคู่กับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และวัตถุดิบชนิดอื่นๆ เช่น รำข้าว มันสำปะหลัง เป็นต้น

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าที่ไม่ได้ผ่านการแปรรูป หรือถั่วชนิดต่างๆ จะถูกชะล้างและคัดเกรดก่อนถูกส่งออกไปเกือบทั้งหมด โดยตลาดส่งออกสินค้าถั่วที่สำคัญของเมียนมา ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น อาเซียน บังกลาเทศ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ฯลฯ³⁷ (ผ่านการขนส่งโดยรถบรรทุก และเรือขนส่งสินค้า) ขณะที่สินค้าที่ได้รับการแปรรูปนั้น (ไม่นับรวมอาหารสัตว์) เกือบทั้งหมดจะถูกจำหน่ายในประเทศ (ผ่านการขนส่งโดยรถบรรทุก)

³⁷ Aye, Phway S., Htun, Hsu W. & Myat, Thaw P. (2013). Myanmar's Beans and Pulses Trade: Risks and Prospects. THURA SWISS SPECIAL REPORT. August 01, 2013.

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ในภาคการส่งออกสินค้าในผลิตภัณฑ์ถั่วของเมียนมา พบว่า **กลุ่มธุรกิจ Dagon Group** เป็นผู้ดำเนินการส่งออกสินค้า ควบคู่ไปกับการจัดจำหน่ายในตลาดเมียนมา และ**กลุ่มธุรกิจ Yuzana Group** ซึ่งไม่ได้เข้ามาลงทุนทำการแปรรูปเหมือนกับกลุ่มธุรกิจ Dagon Group หากแต่ดำเนินการส่งออกสินค้าเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ ในส่วนของบริษัทขนาดเล็ก (SMEs) ที่ส่งออกผลิตภัณฑ์ไปต่างประเทศ พบว่าสามารถสืบค้นได้จากรายชื่อสมาชิกของ Myanmar Pulses, Beans and Sesame Seeds Merchants Association (MPBSMA)³⁸ โดยบางส่วนของบริษัทเหล่านี้ ได้แก่

- บริษัท Global Quality & Management Pte. Ltd.
- บริษัท Myanmar Nyunt Co., Ltd.
- บริษัท Shwe Tha Zin Syndicate Ltd.

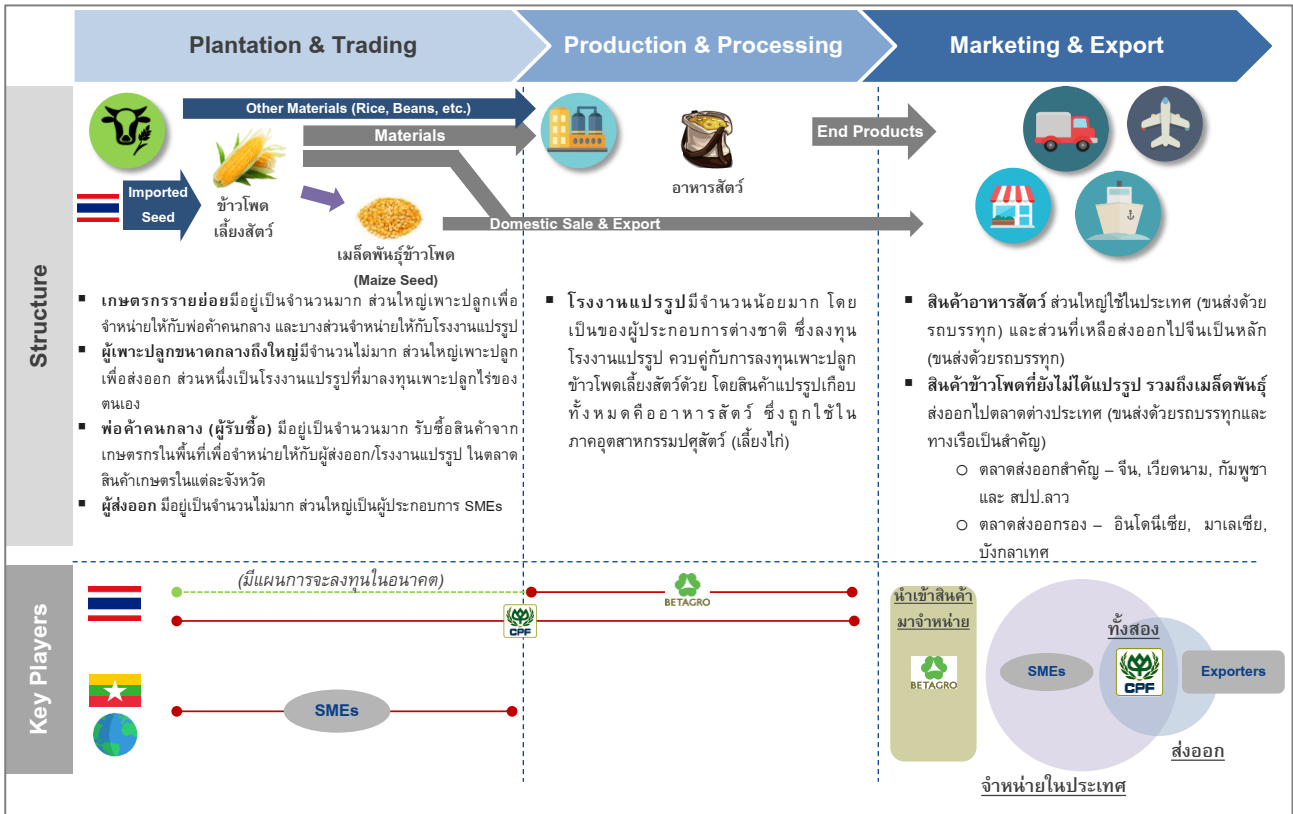
7.4.2.3 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตสินค้าเป้าหมาย: ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์ในเมียนมา มีโครงสร้างในภาพกว้างที่ใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปทั้งอุตสาหกรรม โดยกิจกรรมเริ่มต้นของห่วงโซ่คือการเพาะปลูก แล้วจึงนำผลผลิตที่ได้เข้าสู่กระบวนการแปรรูป นอกจากนี้ยังมีการส่งออกผลผลิตไปยังต่างประเทศ แต่เมื่อลงลึกในรายละเอียดของอุตสาหกรรม ยังพบอีกว่ามีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด (Maize Seed) จากต่างประเทศด้วย ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

³⁸ รวบรวมข้อมูลจาก <http://www.mpbsma.org/> (เข้าถึงข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559)

ภาพที่ 7-12 โครงสร้างห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์เมียนมา

ที่มา : บริษัท โพลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับต้นน้ำ: การเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Plantation)**

โครงสร้างห่วงโซ่

แรกเริ่มสุดของห่วงโซ่มูลค่าการผลิต เมียนมามีการนำเข้าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดบางส่วนจากประเทศไทย เพื่อนำมาเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หลังจากที่ได้ผลผลิตออกมาแล้วจึงจะนำไปแปรรูป จัดจำหน่าย และ/หรือส่งออกต่อไป โดยบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ผลิตในห่วงโซ่ระดับต้นน้ำนี้ มีดังต่อไปนี้

1) กลุ่มเกษตรกรรายย่อย

กลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ทำการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมาเป็นกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วนมากที่สุดในห่วงโซ่ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้เพาะปลูกรายย่อยที่ทำการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายผลผลิตในตลาด และ/หรือจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (ทั้งรายย่อย

และรายใหญ่) ที่เข้ามารับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีเกษตรกรบางส่วนที่เพาะปลูกแบบสัญญา Contract Farming กับโรงงานแปรรูป เพื่อป้อนผลผลิตให้กับโรงงานโดยตรงเช่นกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงขาดเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆ อาทิ ปุ๋ย เครื่องจักรทางการเกษตร ยากำจัดศัตรูพืช ฯลฯ ทำให้การเพาะปลูกยังไม่ได้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากผู้นำเข้าเมล็ดพันธุ์ โดย ผู้นำเข้าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหลายใหญ่ที่สุดในเมียนมา คือ บริษัท C.P. Seeds Company ในเครือบริษัท Myanmar C.P. Livestock ซึ่งเป็นบริษัทผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ครบวงจร

2) กลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่

สำหรับกลุ่มผู้เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดใหญ่ เป็นกลุ่มที่มุ่งเน้นเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ โดยอาจเพาะปลูกเพื่อการส่งออก และ/หรือเพาะปลูกเพื่อป้อนผลผลิตให้กับโรงงานแปรรูป ทั้งนี้ ผู้ผลิตในกลุ่มนี้บางรายเป็นผู้ส่งออก/โรงงานแปรรูป (เช่น บริษัท Myanmar C.P. Livestock) ที่เข้ามาลงทุนทำไร่ข้าวโพดเองเพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบในการผลิตและแปรรูปในโรงงาน

3) กลุ่มพ่อค้าคนกลาง

กลุ่มพ่อค้าคนกลางในธุรกิจข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมานั้นมีจำนวนและสัดส่วนอยู่มากพอสมควร โดยประกอบด้วยตั้งแต่พ่อค้ารายย่อย (SMEs) ไปจนถึงพ่อค้ารายใหญ่ระดับเมืองหรือภูมิภาค

โดยในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมนี้ กลุ่มพ่อค้าคนกลางเป็นกลุ่มผู้รับซื้อจากตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรประจำเมืองหรือภูมิภาค ซึ่งทำการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวโพด และรวบรวมก่อนจะจำหน่ายสินค้าให้กับผู้ส่งออก และ/โรงงานแปรรูปต่อไป

4) กลุ่มผู้ส่งออก

กลุ่มผู้ส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมามีอยู่จำนวนไม่มาก โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ SMEs ที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย และ/หรือพ่อค้าคนกลาง เพื่อนำผลผลิตส่งออกไปตลาดต่างประเทศ

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ผู้ประกอบการรายใหญ่และเป็นผู้เล่นสำคัญที่ลงทุนเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คือ **บริษัท Myanmar C.P. Livestock** ซึ่งเป็นผู้ประกอบการไทยรายใหญ่ที่ทำธุรกิจในการผลิตอาหารสัตว์ครบวงจรในเมียนมา

บริษัท Myanmar C.P. Livestock เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของตนเอง และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย (และ/หรือพ่อค้าคนกลาง) เพื่อเป็นวัตถุดิบในการป้อนให้กับโรงงานแปรรูปอาหารสัตว์ โดยในส่วนของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้เพาะปลูก บริษัทในเครือ คือ บริษัท C.P. Seeds Company เป็นผู้นำเข้ามาใช้เพาะปลูกในไร่ของบริษัท รวมถึงจำหน่ายให้กับเกษตรกรรายย่อยด้วย

ทั้งนี้ นอกเหนือจากผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่บริษัท Myanmar C.P. Livestock สามารถผลิตได้ ผลผลิตอีกชนิดหนึ่งที่ได้จากการเพาะปลูกก็คือเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดชุดใหม่ ซึ่งบริษัทจะนำไปใช้ในการเพาะปลูกบางส่วน และอีกส่วนนำไปส่งออกไปยังประเทศจีนเป็นสำคัญ

➤ **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตระดับปลายน้ำ: การผลิตและการแปรรูป (Production & Processing)**

โครงสร้างห่วงโซ่

การแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมา มีเพียงการแปรรูปเป็นอาหารสัตว์เท่านั้น โดยผลผลิตประมาณร้อยละ 50-60 ที่เพาะปลูกได้ในประเทศถูกนำเข้ามาแปรรูปในโรงงาน³⁹ (ส่วนที่เหลือจะส่งออก) โดยโรงงานแปรรูปในเมียนมามีจำนวนอยู่ไม่มาก และผู้ลงทุนในธุรกิจดังกล่าวรายใหญ่ที่สุดในเมียนมาก็เป็นผู้ลงทุนต่างชาติ (ผู้ประกอบการไทย)

³⁹ Japan International Cooperation Agency (2013). Data Collection Survey on Agriculture Sector in the Republic of the Union of Myanmar. Japan International Cooperation Agency (JICA) & Sanyu Consultant Inc. December, 2013.

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ผู้เล่นรายสำคัญที่สุดในห่วงโซ่การแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คือ **บริษัท Myanmar C.P. Livestock** โดยบริษัทดำเนินการแปรรูปข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นอาหารสัตว์ (อาหารเลี้ยงไก่) เพื่อจำหน่ายในประเทศ รวมถึงใช้ในธุรกิจฟาร์มปศุสัตว์ของบริษัท

- **ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิต: การจัดจำหน่ายและการส่งออก (Marketing & Export)**

โครงสร้างห่วงโซ่

สินค้าที่ไม่ได้ถูกป้อนเข้าโรงงานแปรรูปจะถูกส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ (เนื่องจากปริมาณการบริโภคข้าวโพดในประเทศมีได้สูงมาก) โดยข้าวโพดเหล่านั้นจะถูกขนส่งไปทางรถบรรทุกเพื่อไปยังท่าเรือหรือท่าอากาศยานที่ใกล้ที่สุดเพื่อส่งออกต่อไปยังตลาดต่างประเทศต่อไป แต่กรณีที่เป็นการส่งมาไทยหรือจีน (มณฑลที่ติดกับเมียนมา) อาจมีได้ขนส่งทางเรือหรือเครื่องบิน หากแต่ขนส่งด้วยรถบรรทุกผ่านชายแดนเข้ามาแทน ทั้งนี้ตลาดส่งออกข้าวโพดสำคัญของเมียนมา ได้แก่ จีน เวียดนาม กัมพูชา และสปป.ลาว ส่วนตลาดส่งออกที่รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และบังกลาเทศเช่นกัน

ส่วนสินค้าที่แปรรูปแล้วส่วนหนึ่งถูกใช้ในภาคปศุสัตว์ภายในประเทศ โดยอาจจัดจำหน่ายให้กับตัวแทนจำหน่ายภายในประเทศ และดำเนินการจัดจำหน่ายให้กับเกษตรกรผู้ทำฟาร์มปศุสัตว์ (ฟาร์มไก่) ต่อไป และส่วนที่เหลือจากการบริโภคในประเทศ ถูกส่งออกไปต่างประเทศ โดยตลาดอาหารสัตว์สำคัญของเมียนมา คือ จีน

ผู้เล่นรายสำคัญในห่วงโซ่

ในอุตสาหกรรมข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และอาหารสัตว์ของเมียนมา ผู้ประกอบการที่ดำเนินการส่งออก ประกอบด้วยกลุ่มผู้ส่งออกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ที่ยังไม่ได้แปรรูป) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) และกลุ่มผู้ผลิตที่เป็นโรงงานแปรรูป ซึ่งดำเนินการผลิตอาหารสัตว์จำหน่ายภายในประเทศ และส่งออกส่วนหนึ่ง

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการรายสำคัญในห่วงโซ่มูลค่าการผลิตหลังกระบวนการผลิตนี้ ยังคงเป็นบริษัท Myanmar C.P. Livestock ซึ่งดำเนินการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายทั่วประเทศ อีกทั้งยังส่งออกอาหารสัตว์ไปต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ เนื่องจากความต้องการในอาหารสัตว์ของประเทศเมียนมามีอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้มีบริษัทต่างชาติ ตลอดจนผู้ประกอบการนำเข้าในประเทศนำเข้าสินค้าต่าง ๆ เข้ามาจำหน่ายในตลาดเมียนมาเช่นกัน โดยสำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ส่งออกสินค้าอาหารสัตว์เข้ามาจำหน่ายในตลาดเมียนมานั้น ได้แก่ บริษัท BETAGRO ซึ่งเป็นผู้ประกอบการไทยในภาคอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปรายใหญ่อีกหนึ่งที่เข้ามาดำเนินธุรกิจเมียนมา หากแต่ยังมีได้เข้ามาลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในเมียนมาแต่อย่างใด

7.5 นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.5.1 นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน

ในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลเมียนมาได้ออกแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม (Framework for Economic and Social Reform 2012) โดยจากแผนดังกล่าวให้ความสำคัญกับการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีการให้สิทธิประโยชน์ทางการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้าถือหุ้นกิจการในประเทศได้ร้อยละ 100 การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล และสิทธิในการเช่าที่ดินระยะยาว เป็นต้น แก่นักลงทุนชาวต่างชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลเมียนมายังมีจัดตั้งเขตอุตสาหกรรม (Industrial Zones) และเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) ขึ้นและดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจบางแห่งเพื่ออำนวยความสะดวกการลงทุนและส่งเสริมการจัดตั้งฐานการผลิตในประเทศแก่นักลงทุน

ทั้งนี้ รัฐบาลเมียนมาได้กำหนดอุตสาหกรรมที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ อันประกอบด้วย 3 ภาคอุตสาหกรรม⁴⁰ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงาน (Labour-intensive Industries) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร (Agricultural-based Industries) และโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Projects) โดยสำหรับกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปและได้รับการสนับสนุนด้านการลงทุน ได้แก่ กิจการภาคการเพาะปลูก

⁴⁰ สำหรับสิทธิประโยชน์การลงทุนในประเทศเมียนมาโดยละเอียด นำเสนอไว้ในบทที่ 4

และกิจกรรม กิจกรรมการปลูสดูว์ และการทำประมงสัตว์น้ำ กิจกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และกิจการที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร เช่น การผลิตเครื่องจักรทางการเกษตรและชิ้นส่วน เป็นต้น

สำหรับสิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลเมียนมาให้การส่งเสริมแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศแบ่งออกเป็นสิทธิประโยชน์ทั่วไปที่ให้กับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเมียนมา และสิทธิประโยชน์ที่ให้กับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสิทธิประโยชน์ที่ให้กับนักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีการให้สิทธิประโยชน์ที่มากกว่าโดยเปรียบเทียบกับการลงทุนนอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ

7.5.2 กฎหมายและกฎระเบียบด้านการลงทุน

➤ ภาพรวม

การที่นักลงทุนจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมาจำเป็นต้องคำนึงถึงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของเมียนมา อันได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนในประเทศ (Myanmar Investment Law 2015) กฎหมายว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Investment Law 2012) กฎหมายธุรกิจ พ.ศ. 2457 (Myanmar Companies Law 1914) และกฎระเบียบธุรกิจ พ.ศ. 2483 (Myanmar Companies Rules 1940) นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายด้านแรงงาน ซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับด้านดังกล่าว เช่น กฎหมายว่าด้วยการจ้างงานและพัฒนาทักษะ พ.ศ. 2556 (Employment and Skill Development Law 2013) กฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2555 (Social Security Law 2012) กฎหมายอัตราค่าแรงขั้นต่ำ พ.ศ. 2556 (Minimum Wage Law 2013) เป็นต้น รวมถึงกฎหมายและกฎระเบียบด้านที่ดิน ซึ่งมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับด้านดังกล่าวเช่นกัน

➤ การจัดตั้งธุรกิจในเมียนมา

ตามกฎหมายของเมียนมา นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในภาคธุรกิจการเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมาที่เข้ามาลงทุนในลักษณะของการจัดตั้งบริษัท อาจเลือกเข้าไปจัดตั้งเป็นบริษัทต่างชาติ (Foreign Company) หรือบริษัทร่วมทุน (Joint Venture Company) ก็ได้ โดยสำหรับขั้นตอนการจัดตั้ง ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5

➤ การลงทุนทำธุรกิจในเมียนมา

สำหรับขั้นตอนการเข้ามาลงทุนในสาขาเกษตรและอาหารแปรรูปในเมียนมา⁴¹ มีขั้นตอนและการดำเนินการดังต่อไปนี้ โดยในภาพรวมจะมีขั้นตอนที่คล้ายกับขั้นตอนการขออนุมัติการลงทุนธุรกิจทั่วไปที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 หากแต่จะเพิ่มเติมในส่วนของเอกสารบางฉบับ⁴²

- 1) ในขั้นตอนแรกสุดของการยื่นขออนุมัติการลงทุนกับ MIC ผู้ประกอบการจะต้องจัดเตรียมข้อเสนอโครงการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ ร่างสัญญาร่วมทุน หนังสืออนุมัติจาก Ministry of Government Land and Buiding รายชื่อเครื่องจักรทางการเกษตรที่จะนำเข้าจากต่างประเทศและที่จะจัดซื้อในเมียนมา รายการวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต รายงานคาดการณ์ผลประกอบการ (กำไร/ขาดทุน) รายงานคาดการณ์ปริมาณผลผลิต ตลอดจนรายงานประมาณการเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท รายชื่อพนักงานและลูกจ้างในบริษัท (ทั้งแรงงานชาวเมียนมาและชาวต่างชาติ) Bank Statement รวมไปถึงเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) จากนั้น ให้ยื่นเอกสารต่างๆ ส่งให้กับ PAT ประเมิน
- 3) หากมีการร้องขอให้ส่งเอกสารอื่นที่จำเป็น จะต้องส่งเอกสารแก่หน่วยงานหรือกระทรวงต่างๆ ที่ PAT หรือหน่วยงานหรือกระทรวงเหล่านั้นร้องขอมา
- 4) ยื่นเอกสารทั้งหมดให้กับ MIC พิจารณาและอนุมัติการลงทุน

➤ กิจกรรมที่มีเงื่อนไขทางการลงทุนและกิจกรรมที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้านภาษี⁴³

ทั้งนี้ ธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูปบางสาขาเป็นธุรกิจที่มีข้อกำหนดอนุญาตให้นักลงทุนชาวต่างชาติต้องเข้ามาดำเนินกิจการภายใต้รูปแบบการร่วมทุน (Joint Venture) กับนักลงทุนท้องถิ่นเท่านั้น โดยรายชื่อสาขาธุรกิจดังกล่าว มีดังนี้

⁴¹ ในที่นี้ เมียนมาแบ่งสาขาธุรกิจออกเป็น 3 สาขา ได้แก่ (1) เกษตรและป่าไม้ (2) ปศุสัตว์ รวมถึงประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และ (3) ภาคการผลิตอาหาร โดยสำหรับขั้นตอนการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจในทั้งสามสาขามีขั้นตอนและเงื่อนไขที่เหมือนกัน (รวบรวมข้อมูลจาก DICA (<http://www.dica.gov.mm/mm/node/256742>))

⁴² รายละเอียดเอกสารที่ต้องใช้สามารถสืบค้นได้จาก DICA

(http://www.dica.gov.mm/sites/dica.gov.mm/files/uploads/pdf/investment_1_food_industry_eng_0.pdf)

⁴³ นำเสนอไว้ในบทที่ 4

- Manufacturing and Domestic Marketing of Cereal Products such as Biscuits, Wafers, All Kind of Noodles, Vermicelli and Other Cereal Relate Food Products
- Manufacturing and Domestic Marketing of All Kinds of Confectionery Including those of Sweets, Cocoa, and Chocolate
- Preserving, Manufacturing and Marketing of Food Products Except Milk and Dairy Products
- Manufacturing and Marketing of Malt and Malt Liquors and Non-Aerated Products
- Distilling, Blending, Rectifying, Bottling and Marketing of All Kinds of Spirits, Alcohol, Alcoholic Beverages and Non-Alcoholic Beverages
- Manufacturing and Marketing of All Kinds of Purified Ice
- Manufacturing of Purified Drinking Water

ขณะเดียวกัน ตามประกาศฉบับที่ 50/2014 ของ MIC มีการกำหนดให้การลงทุนในธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูปบางสาขาต้องการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่

- Large Scale Pulp and Paper Production
- Large Scale Foodstuff Industry including Sugar Factory
- Production of Leather and Rubber Products
- Large Scale Culture of Fresh Water and Marine Fish/Pawns
- Operation in Resort Areas and Areas Closed to Oyster Fishing and Pearl Farms Areas
- Cultivation and Production of Crops at Large Scale

นอกจากนี้ ตามประกาศฉบับที่ 51/2014 ของ MIC ยังมีการกำหนดให้การลงทุนในธุรกิจเกษตรและอาหารแปรรูปบางสาขาจะไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้านภาษี ซึ่งคือ Manufacturing of Alcohol, Beer, Cigarette, Similar Products and Related Service Business

➤ การเช่าที่ดิน⁴⁴

นักลงทุนจะต้องดำเนินการเช่าที่ดินจากเอกชนท้องถิ่น หรือจากรัฐบาลเมียนมา เนื่องจากชาวต่างชาติไม่มีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของที่ดินในเมียนมา ทั้งนี้ สำหรับโครงการลงทุนที่ไม่ได้รับ MIC Permit จะสามารถเช่าที่ดินได้เป็นระยะเวลาสูงสุด 1 ปี ส่วนโครงการลงทุนที่ได้รับ MIC Permit จะสามารถเช่าที่ดินเป็นระยะเวลายาวได้ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 4

นอกจากนี้ สำหรับการลงทุนธุรกิจการเกษตร (Agriculture) และการเพาะพันธุ์ปศุสัตว์ (Livestock Breeding) ในพื้นที่ดินว่างเปล่า (Virgin Land) จะต้องได้รับอนุญาตเป็นพิเศษจาก Central Management Committee เพื่อขอสัมปทานเช่าที่ดินเป็นระยะเวลา 30 ปี (และสามารถขอย้ายระยะเวลาได้เมื่อสิ้นสุดอายุ)

7.6 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจพบในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.6.1 ข้อจำกัดจากความพร้อมและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

โครงสร้างด้านชลประทานโดยรวมของประเทศเมียนมายังคงอยู่ระหว่างการพัฒนา เช่นเดียวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านอื่นๆ ทั้งเส้นทางคมนาคมขนส่ง และระบบกระแสไฟฟ้า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลายพื้นที่ในประเทศเกิดข้อจำกัดในการเข้าไปลงทุน เนื่องจากพื้นที่เหล่านั้นขาดความพร้อมในการรองรับการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้กระแสไฟฟ้าปริมาณมาก หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้น้ำในกระบวนการผลิตปริมาณมาก เป็นต้น

ทั้งนี้ จากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา⁴⁵ พบว่า หลายเมืองของเมียนมายังมีโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่สามารถรองรับการลงทุนได้มากนัก และแม้แต่ในเขตอุตสาหกรรมหลายแห่ง ซึ่งเปิดให้นักลงทุนเข้าไปลงทุนได้แล้วก็ยังมีความพร้อมในระดับที่ไม่สูงมาก เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานหลายอย่างในเขตอุตสาหกรรมเหล่านั้นยังอยู่ระหว่างการพัฒนา

⁴⁴ นำเสนอไว้ในบทที่ 4 และ 5

⁴⁵ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

7.6.2 ข้อจำกัดในรูปแบบการเข้าไปลงทุนในประเทศ

จากที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 4 รูปแบบของการเข้าไปประกอบธุรกิจในเมียนมามีด้วยกัน 4 รูปแบบ ได้แก่ การลงทุนในรูปแบบของธุรกิจต่างชาติ (Wholly Foreign-owned) การลงทุนในรูปแบบของกิจการร่วมทุน (Joint Venture: JV) การลงทุนในรูปแบบของการลงทุนภายใต้สัญญาร่วม (Mutual Contract) และการลงทุนในรูปแบบอื่นๆ เช่น การลงทุนสัมปทาน เป็นต้น

จากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา⁴⁶ พบว่า ผู้ประกอบการต่างชาติที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่มักจะเลือกลงทุนในเมียนมาใน 2 รูปแบบ คือ การลงทุนในรูปแบบของธุรกิจต่างชาติ (Wholly Foreign-owned) และการลงทุนในรูปแบบของกิจการร่วมทุน (Joint Venture: JV) ส่วนผู้ประกอบการต่างชาติที่เป็นบริษัท SMEs มักจะเลือกลงทุนในรูปแบบของกิจการร่วมทุน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ข้อจำกัดในรูปแบบของการเข้าไปลงทุนในเมียนมาส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของกิจการร่วมทุน (JV) แทนที่จะเป็นการลงทุนในรูปแบบของธุรกิจต่างชาติ (Wholly Foreign-owned) ก็เนื่องจากในเมียนมา มีธุรกิจบางประเภทที่นักลงทุนชาวต่างชาติไม่สามารถเข้ามาดำเนินกิจการได้ และ/หรือมีเงื่อนไขและข้อกำหนด หากเป็นชาวต่างชาติ/บริษัทต่างชาติ เช่นเดียวกับในกรณีของเรื่องที่ดิน เนื่องจากกฎหมายที่ดินในเมียนมากำหนดให้ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของที่ดินในประเทศเมียนมา (จำเป็นต้องเช่าที่ดินกับรัฐบาลเมียนมา และ/หรือเอกชนท้องถิ่น) ดังนั้น การเข้าไปดำเนินธุรกิจร่วมทุน (JV) จึงช่วยให้ผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากความสะดวกในการเข้าไปลงทุนมากกว่าการเข้าไปลงทุนในลักษณะของบริษัทต่างชาติ

โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปที่ต้องอาศัยพื้นที่การเกษตรในการเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ หรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่กว้างขวาง การลงทุนในรูปแบบธุรกิจร่วมทุน (JV) จะทำให้ผู้ประกอบการต่างชาติลดโอกาสที่ต้องเผชิญกับปัญหาหรือข้อจำกัดที่กล่าวมาข้างต้น เช่นเดียวกับจะได้ประโยชน์จากความรู้ และความเชี่ยวชาญของผู้ประกอบการท้องถิ่นในการทำตลาด การติดต่อกับผู้จัดหาวัตถุดิบ (ซัพพลายเออร์) การมีโครงข่ายกับผู้ประกอบการรายอื่นๆ หรือมีฐานลูกค้าในประเทศ ไปจนถึงการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

⁴⁶ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ทั้งนี้ จากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา⁴⁷ พบว่า หลายพื้นที่ของเมียนมา โดยเฉพาะในเขตอุตสาหกรรม มีนักลงทุนท้องถิ่นเข้าไปจับจองพื้นที่อยู่แล้ว ดังนั้น หากนักลงทุนเข้าไปลงทุนในรูปแบบธุรกิจต่างชาติ (Wholly Foreign-owned) ก็จะไม่มีความได้เปรียบในการเข้าไปลงทุนในเขตอุตสาหกรรมใด เว้นเสียแต่จะดำเนินการร่วมทุนกับผู้ประกอบการท้องถิ่น หรือเช่าที่ดินจากนักลงทุนท้องถิ่นดังกล่าว

7.6.3 ปัญหาขีดความสามารถในการผลิตผลผลิตของเกษตรกรในประเทศ

เมียนมาเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ แต่เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ยังขาดเงินทุน เครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการเกษตร ตลอดจนขาดทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการทำการเกษตรให้ได้ผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลผลิตที่ประเทศสามารถผลิตได้ยังมีปริมาณไม่สูงมากเท่าที่ควรจะเป็นตามปัจจัยทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่

นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ในประเทศยังคงดำเนินการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม ซึ่งพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ มีความผันผวนไปตามฤดูกาลและสภาพอากาศ ซึ่งหากในปีใดเกิดประสบปัญหาอุทกภัยร้ายแรง หรือปัญหาภัยแล้ง ก็จะส่งผลต่อปริมาณผลผลิตโดยรวมของทั้งประเทศเป็นอย่างมาก

7.6.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ

จากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา⁴⁸ พบว่า หลายภูมิภาค/รัฐของประเทศเมียนมา โดยเฉพาะในภูมิภาค/รัฐที่อยู่ติดกับชายแดนไทย-เมียนมา เริ่มประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานไม่มีทักษะ (Unskilled Labor) เนื่องจากแรงงานในภูมิภาค/รัฐดังกล่าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ การเข้ามาลงทุนในเมียนมาอาจประสบปัญหาจากช่องว่างของทักษะแรงงานในเมียนมา เนื่องจากแรงงานไม่มีทักษะในเมียนมามีอยู่เป็นจำนวนมาก หากแต่แรงงานมีทักษะ (Skilled Labor) ในประเทศมีอยู่จำนวนน้อย ส่งผลทำให้การจัดหาแรงงานมีทักษะในเมียนมาทำได้ค่อนข้างยาก

⁴⁷ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

⁴⁸ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

7.7 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทยในการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

7.7.1 รูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

7.7.1.1 การลงทุนทั่วไปในอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป

➤ การลงทุนในภาคการเกษตร

เมียนมามีศักยภาพในอุตสาหกรรมเกษตรอยู่หลายประการ ทั้งความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ ความหลากหลายของพืชผลที่สามารถเพาะปลูกได้หลายชนิด ความต้องการของตลาดภายในประเทศ รวมถึงความพร้อมของตลาดแรงงาน ขณะเดียวกัน นักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาก็ยังมีจำนวนอยู่ไม่มากนัก ทำให้ระดับการแข่งขันยังถือว่าไม่สูงมากในหลายภาคธุรกิจ

ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการไทยจึงมีโอกาสนในการลงทุนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะธุรกิจภาคการเกษตร โดยพืชผลที่มีศักยภาพและเหมาะสมต่อการเข้าไปเพาะปลูกในเมียนมานั้นมีด้วยกันหลายชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชตระกูลถั่ว งาม ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา ใบชา และผักและผลไม้ชนิดต่างๆ โดยรูปแบบในการเข้าไปลงทุนนั้น อาจขึ้นอยู่กับว่านักลงทุนจะเข้าไปลงทุนในพืชเกษตรชนิดใด แต่ในภาพรวม การลงทุนเช่าที่ดินทำการเกษตร และ/หรือร่วมทุนกับผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีที่ดินทางการเกษตรอยู่แล้ว แล้วจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นให้เข้ามาทำไร่เพาะปลูกของบริษัท อาจเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการลงทุนภาคการเกษตรในเมียนมา

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการไทยยังมีโอกาสนในการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรในเมียนมาเช่นกัน และเป็นโอกาสที่มีอยู่มาก เนื่องจากยังมีโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรในเมียนมาจำนวนไม่มากนัก และผู้ประกอบการที่ลงทุนอยู่ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ SMEs ท้องถิ่น) ยังขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูปสินค้าให้มีคุณภาพ ความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี

สำหรับรูปแบบในการเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปในเมียนมานั้น นักลงทุนอาจเข้าไปจัดตั้งโรงงานแปรรูปในแหล่งเพาะปลูกพืชที่เป็นวัตถุดิบของโรงงาน และรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย และผู้เพาะปลูกในเมียนมา (อย่างไรก็ดี ในบางสินค้า เช่น พืชตระกูลถั่วหรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจะขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลาง (ผู้รับซื้อ) โดยตรงโดยไม่ผ่านโรงงาน จึงทำให้โรงงานแปรรูปจำเป็นต้องไปรับซื้อผลผลิตมาจากพ่อค้าคนกลางอีกทีหนึ่ง ดังที่ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อ 7.4.2)

นอกเหนือจากนั้น นักลงทุนอาจดำเนินการทั้งใน 2 รูปแบบ คือดำเนินการจัดตั้งโรงงานแปรรูป ควบคู่ไปการเพาะปลูกผลผลิตในไร่ของตนได้เช่นกัน ซึ่งในรูปแบบนี้จะทำให้ผู้ผลิตสะดวกต่อการป้อนวัตถุดิบให้กับโรงงานแปรรูป เนื่องจากอาจไม่ต้องไปรับซื้อจากพ่อค้าคนกลาง

ท้ายที่สุด ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่มีปัจจัยการผลิตที่ผู้ประกอบการเมียนมาส่วนใหญ่ขาดอยู่ อาทิ เงินทุนในการลงทุนและเข้าถึงปัจจัยการผลิต เครื่องจักรทางการเกษตร รวมไปถึงเทคนิค ความชำนาญ/ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความรู้ในการเพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมามีปริมาณมาก หรือมีคุณภาพที่สูง จึงถือเป็นโอกาสสำหรับนักลงทุนไทยที่จะใช้โอกาสดังกล่าวในการแข่งขัน หรือให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคกับคู่ค้าธุรกิจ (Business Partner) เพื่อให้การเพาะปลูกในเมียนมาเกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรการเพาะปลูก และได้ประสิทธิผลที่มากยิ่งขึ้น โดยสำหรับสิ่งที่ผู้ประกอบการที่จะเข้าไปลงทุนภาคการเพาะปลูกในเมียนมา จำต้องพิจารณา ได้แก่ (1) แหล่งวัตถุดิบ (2) ที่ดินในการเพาะปลูก และ (3) ตลาดที่จะรองรับ/จัดจำหน่าย

ในด้านแหล่งวัตถุดิบ นักลงทุนจะต้องเลือกพื้นที่เพาะปลูกให้ตรงกับแหล่งเพาะปลูกของพืชแต่ละชนิด เช่น เข้าไปลงทุนเพาะปลูกพืชตระกูลถั่ว พื้นที่ซึ่งเหมาะสมเข้าไปเพาะปลูก ได้แก่ พื้นที่ตอนกลางของประเทศ เช่น ภูมิภาคมัณฑะเลย์ เป็นต้น แต่หากเข้าไปลงทุนเพาะปลูกข้าว นักลงทุนสามารถจะเข้าไปลงทุนได้ในหลายพื้นที่ เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่สามารถเพาะปลูกได้หลากหลายพื้นที่ในเมียนมา (รายละเอียดต่างๆ ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อ 7.3)

ในด้านที่ดินในการเพาะปลูก เนื่องจากผู้ประกอบการต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดินหรือครอบครองที่ดินในเมียนมาได้ ทำให้ผู้ประกอบการต่างชาติต้องตัดสินใจระหว่างเช่าที่ดินกับภาคเอกชน (หรือการขอสัมปทานที่ดินกับรัฐบาลท้องถิ่น) และการร่วมทุนกับผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีที่ดินอยู่แล้ว และ/หรือได้รับสัมปทานที่ดินเพื่อมาทำการเกษตรจากรัฐบาลกลาง/รัฐบาลท้องถิ่นอยู่แล้ว

ในด้านตลาดที่จะรองรับผลผลิตที่เพาะปลูกออกมา เนื่องด้วยสินค้าเกษตรบางชนิดของเมียนมา มีการบริโภคในประเทศที่ต่ำ หรือสามารถส่งออกได้มาก อาทิ พืชตระกูลถั่ว ยางพารา และอ้อย (แปรรูปและส่งออกในรูปของน้ำตาล) ขณะที่สินค้าเกษตรบางชนิดมีการบริโภคในประเทศค่อนข้างมาก เช่น ข้าว เนื้อสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ของประเทศ เช่น ภูมิภาคหรือรัฐที่มีประชากรอาศัยจำนวนไม่มากนัก เป็นต้น อาจมีความต้องการบริโภคที่น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคหรือรัฐที่มีประชากรหนาแน่น เช่น ภูมิภาคอิรวดี ภูมิภาคมณฑลทะเลย์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาว่าจะจำหน่ายสินค้าในตลาดใด เพื่อเป็นการช่วยตัดสินใจเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเข้าไปลงทุนก็มีความสำคัญเช่นกัน

สำหรับสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณานอกเหนือจากแหล่งวัตถุดิบและตลาดที่จะรองรับผลผลิตที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ประกอบการที่จะเข้าไปลงทุนจำเป็นต้องพิจารณาในเรื่องความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน และระบบคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงกฎระเบียบการลงทุนของเมียนมา เนื่องจากการผลิตและแปรรูปสินค้าบางชนิด อาทิ ผลิตภัณฑ์จากธัญพืช ผลิตภัณฑ์ของหวาน ฯลฯ นักลงทุนจำเป็นต้องเข้าไปร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น (นำเสนอในหัวข้อ 7.5.2)

➤ การลงทุนในภาคปศุสัตว์ และภาคการทำประมง/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเข้าไปลงทุนภาคปศุสัตว์ในเมียนมา ต้องพิจารณาว่าผู้ประกอบการจะเข้าไปลงทุนเพื่อจำหน่ายในประเทศ หรือเพื่อการส่งออก โดยสำหรับสัตว์ปศุสัตว์ที่เหมาะสมต่อการเข้าไปลงทุนเพื่อจำหน่ายในประเทศ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ และสุกร เนื่องจากเป็นสัตว์ที่ผู้บริโภคในเมียนมาบริโภคอยู่แล้วในประเทศ อีกทั้งยังมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการเติบโตของจำนวนประชากรและกำลังซื้อภายในประเทศ ส่วนสัตว์ปศุสัตว์ที่เหมาะสมต่อการส่งออก ได้แก่ สัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง หอย ปลาหมึก ฯลฯ ซึ่งเมียนมาสามารถจับสัตว์น้ำและส่งออกสินค้าดังกล่าวในรูปของผลิตภัณฑ์แช่เย็นและแช่แข็งเป็นจำนวนมากไปต่างประเทศ รวมถึงส่งมาไทยด้วย

ทั้งนี้ เนื่องด้วยหลายปัจจัยประกอบกัน อาทิ ความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ ความต้องการในภาคการส่งออกไปยังตลาดโลก รวมไปถึงความที่ยังมีผู้เข้าไปลงทุนและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการปศุสัตว์และประมงที่อุดมสมบูรณ์ในเมียนมาไม่มากนัก ทำให้เมียนมาเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการทำปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/การทำประมงอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งรวมไปถึงการลงทุนในธุรกิจภาคการแปรรูปสินค้าดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

โดยรูปแบบการลงทุนหนึ่งที่เหมาะสมต่อการลงทุนในภาคปศุสัตว์ คือการทำฟาร์มปศุสัตว์ และจัดตั้งโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์ (เนื้อไก่และเนื้อสุกร) ในเมียนมา โดยมุ่งเน้นการจำหน่ายภายในประเทศเป็นสำคัญ และส่วนที่มากเกินกว่าความต้องการในประเทศอาจเลือกส่งออกในตลาดข้างเคียง เช่น จีน หรืออินเดีย เป็นต้น ทั้งนี้ ตามกฎระเบียบการลงทุนของเมียนมา ผู้ประกอบการไทยจะต้องเข้าไปร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น (นำเสนอในหัวข้อ 7.5.2)

ส่วนในภาคการประมงและการจับสัตว์น้ำ นักลงทุนไทยมีโอกาสนำไปลงทุนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่พอสมควร เนื่องจากผู้ลงทุนรายใหญ่ในธุรกิจดังกล่าวยังมีอยู่ไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจการทำประมง ซึ่งมีชาวประมงท้องถิ่นและนักธุรกิจท้องถิ่นดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าวอยู่แล้วจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ นักลงทุนไทยยังมีโอกาสนำไปลงทุนในภาคการแปรรูปสินค้าสัตว์น้ำเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมียนมา ทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะไม่สามารถเข้าไปลงทุนในโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำในบางพื้นที่ของเมียนมา โดยเฉพาะโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์แช่แข็ง ซึ่งต้องอาศัยความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานระบบกระแสไฟฟ้าและระบบประปาที่ค่อนข้างสูง หากแต่หลายพื้นที่ของประเทศยังอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับ หรือยังไม่มีโครงสร้างที่จะรองรับการลงทุนในลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ ตามกฎระเบียบการลงทุนของเมียนมา ผู้ประกอบการไทยจะต้องเข้าไปร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น (นำเสนอในหัวข้อ 7.5.2)

➤ การลงทุนทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

นอกเหนือจากการทำกิจกรรม ปศุสัตว์ ประมงและจับสัตว์น้ำแล้ว การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร อาทิ ธุรกิจจำหน่าย และ/หรือผลิตปุ๋ย ธุรกิจจำหน่ายเครื่องจักรและเครื่องมือทางการเกษตร (รวมถึงอะไหล่และชิ้นส่วนของเครื่องจักรและเครื่องมือดังกล่าว) ธุรกิจจำหน่ายยากำจัดศัตรูพืช/วัชพืช ธุรกิจอาหารสัตว์ ธุรกิจยารักษาโรคสัตว์ ฯลฯ ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการเข้าไปลงทุนในเมียนมา

7.7.1.2 การลงทุนสำหรับสินค้าเป้าหมาย

➤ พืชตระกูลถั่ว

นักลงทุนไทยควรเลือกลงทุนจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าพืชตระกูลถั่วในเมียนมา โดยอาศัยการรับซื้อวัตถุดิบจากตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตร โดยมอบหมายหน้าที่การรวบรวมวัตถุดิบ (ถั่วชนิดต่าง ๆ) จากเกษตรกรและผู้เพาะปลูกในพื้นที่ต่าง ๆ ให้กับพ่อค้าคนกลางท้องถิ่นที่มีความชำนาญและมีโครงข่ายและสายสัมพันธ์กับเกษตรกรในพื้นที่มากกว่า

ทั้งนี้ สินค้าที่มีความเหมาะสมอย่างมากต่อการลงทุนในเมียนมา ได้แก่ นมถั่วเหลือง นมธัญพืช เต้าหู้ ซอสปรุงรสที่ทำจากถั่ว เช่น เต้าเจี้ยว ซีอิ๊วขาว ซอสถั่วเหลือง เป็นต้น ถั่วลิสงอบกรอบ เม็ดมะม่วงหิมพานต์อบแห้ง/เคลือบ ฯลฯ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ยังไม่มีการดำเนินการผลิตและแปรรูปอยู่เลยในเมียนมา แต่สามารถที่จะส่งออกไปต่างประเทศ เช่น จีน อินเดีย ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่และมีความต้องการอยู่มากได้

➤ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

สำหรับสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ คณะผู้วิจัยเห็นว่านักลงทุนไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs อาจเลือกเข้ามาดำเนินการเพาะปลูกทำไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเมียนมา โดยอาจไม่ต้องดำเนินการจัดตั้งโรงงานแปรรูปอาหารสัตว์แต่อย่างใด

ทั้งนี้ จากการประเมินผู้เล่นสำคัญในห่วงโซ่มูลค่าการผลิต พบว่า บริษัท Myanmar C.P. Livestock เป็นผู้ผลิตรายใหญ่และครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดในเมียนมา นอกจากนี้ ยังมีบริษัทไทยรายใหญ่อย่างบริษัท BETAGRO ที่นำเข้าสินค้าอาหารสัตว์เข้ามาจำหน่ายในเมียนมา และยังมีแผนที่จะขยายการลงทุนเข้ามาจัดตั้งโรงงานแปรรูปผลิตอาหารสัตว์ในเมียนมาในอนาคต

ดังนั้น หากนักลงทุนไทยเข้ามาลงทุนในธุรกิจการผลิตอาหารแปรรูป โดยจัดตั้งโรงงานแปรรูปและมุ่งเน้นจำหน่ายสินค้าในตลาดเมียนมาแล้ว อาจจะต้องเผชิญการแข่งขันกับบริษัทรายใหญ่จากไทยด้วยตนเอง

ในขณะเดียวกัน หากพิจารณาจากความต้องการในอาหารสัตว์ในประเทศ และความต้องการวัตถุดิบในการผลิตของบริษัท Myanmar C.P. Livestock ก็มีความเป็นไปได้ว่า

ผู้ประกอบการไทยจะสามารถเข้าไปใช้โอกาสดังกล่าวอยู่มาก โดยเข้าไปลงทุนทำการเพาะปลูก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับบริษัท Myanmar C.P. Livestock ได้เช่นกัน ซึ่งนอกจากจะไม่ต้องแข่งขันโดยตรงกับบริษัทรายใหญ่แล้ว ยังเป็นการเกื้อหนุนกันระหว่างบริษัท ไทยด้วยกันในการเข้ามาเก็บเกี่ยวโอกาสทางการลงทุนในประเทศเมียนมาในอุตสาหกรรมเกษตร และอาหารแปรรูปนี้

7.7.1.3 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

จากการวิเคราะห์ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับ นักลงทุนไทยทั้งธุรกิจรายใหญ่และธุรกิจรายย่อย (SMEs) ได้ดังตารางที่ 7-6

ตารางที่ 7-6 สรุปรูปแบบธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับนักลงทุนไทย

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
ห่วงโซ่การลงทุนที่เหมาะสม	ห่วงโซ่การผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่ (ตั้งแต่การเพาะปลูกไปจนถึงการแปรรูปสินค้าเกษตร)	<ul style="list-style-type: none"> ห่วงโซ่การผลิตระดับปลายน้ำ (สำหรับสินค้าเกษตรทั่วไป) ห่วงโซ่การผลิตระดับต้นน้ำ (สำหรับสินค้าเกษตรบางชนิดที่มีนักลงทุนรายใหญ่เข้าไปแล้ว เช่น อาหารสัตว์ ปศุสัตว์และการแปรรูป)
รูปแบบการทำธุรกิจที่เหมาะสม	เข้ามาลงทุนทั้งการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ และจัดตั้งโรงงานแปรรูปผลผลิตที่ได้ จากไร่/ฟาร์ม ควบคู่กันไป โดยลงทุนใน ส่วนของไร่เพาะปลูก/ฟาร์มเลี้ยงสัตว์เอง ซึ่งอาจจะร่วมทุน (JV) กับนักลงทุน ท้องถิ่นที่มีที่ดิน หรือได้รับสัมปทาน ที่ดินจากรัฐบาลก็ได้ แล้วทำการจัดจ้าง แรงงานท้องถิ่นเข้ามาทำงาน ให้ แรงงานไทยเป็นหัวหน้างาน ควบคุมดูแลด้านต่าง ๆ อาทิ เทคโนโลยี การผลิต เครื่องมือ/เครื่องจักรทาง การเกษตร รวมถึงองค์ความรู้ของ ผู้ประกอบการมาสนับสนุนการผลิต นอกจากนี้ ควรทำ Contract Farming กับเกษตรกรในพื้นที่ หรือทำ Contract รับซื้อสินค้าจากพ่อค้าคนกลาง เพื่อเพิ่ม	<ul style="list-style-type: none"> โดยทั่วไป นักลงทุนไทยอาจเข้ามา จัดตั้งโรงงานแปรรูป และรับซื้อ ผลผลิตจากเกษตรกรรายย่อย (Contract Farming) และ/หรือ พ่อค้าคนกลาง อย่างไรก็ดี บางอุตสาหกรรม เช่น อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์แปรรูป เป็นต้น มีผู้ประกอบการรายใหญ่เข้ามา ลงทุนแล้วค่อนข้างมาก การเข้าไป ทำธุรกิจในระดับต้นน้ำ อาทิ การ เพาะปลูก หรือทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เพื่อป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับ ผู้ประกอบการรายใหญ่ดังกล่าว จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับ นักลงทุนรายย่อยที่จะเข้าไปลงทุน ในอุตสาหกรรมเหล่านั้น

	ธุรกิจรายใหญ่	ธุรกิจรายย่อย (SMEs)
	ปริมาณผลผลิตวัตถุดิบที่จะมาใช้ผลิตในโรงงานแปรรูป	<ul style="list-style-type: none"> ทั้งนี้ ทั้งสองแนวทางควรเข้าไปในลักษณะของการร่วมทุน (JV) กับผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีที่ดิน และ/หรือได้รับสัมปทานที่ดินจากรัฐบาลอยู่แล้ว จะเหมาะสมที่สุด
ตลาดเป้าหมายที่สำคัญ	ขึ้นอยู่กับสินค้า แต่โดยทั่วไปผู้ประกอบการรายใหญ่อาจผลิตและแปรรูปเพื่อส่งออกเป็นสำคัญ และส่วนที่เหลือจึงนำมาจำหน่ายในประเทศได้ โดยตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ จีน อินเดีย บังกลาเทศ และอาเซียน	<ul style="list-style-type: none"> เน้นการแปรรูปเพื่อจำหน่ายในประเทศ และส่วนที่เหลือจึงส่งออกไปกลับมาไทย หรือไปจำหน่ายในต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดอาเซียน จีน อินเดีย และบังกลาเทศ เพาะปลูกเพื่อเป็นวัตถุดิบและจำหน่ายให้กับโรงงานขนาดใหญ่ในประเทศ และส่วนที่เหลือจึงส่งออกไปกลับมาไทย เพื่อนำไปแปรรูปหรือจำหน่ายต่อผู้บริโภคต่อไป
ประเด็นสำคัญในการเข้าไปทำธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> การเลือกพื้นที่ลงทุน ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่ต้องการใช้ในการแปรรูป นอกจากนี้หากเป็นการเข้าไปเพาะปลูกเพื่อจะจำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูป/พ่อค้าคนกลางอยู่แล้ว อาจเลือกในพื้นที่ใกล้กับกรุงย่างกุ้ง หรือใกล้กับมณฑลเฉยเฉย ซึ่งทั้งสองพื้นที่ต่างเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมผลิตและแปรรูปสินค้าหลักของเมียนมา ปัญหาที่อาจพบ ได้แก่ ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในประเทศที่ค่อนข้างยากลำบาก ปัญหาแรงงานในบางพื้นที่ที่เริ่มขาดแคลน ปัญหาที่ดินที่ส่วนใหญ่ถูกจับจองโดยกลุ่มนักลงทุนท้องถิ่นแล้ว และปัญหาสภาพเส้นทางขนส่งสินค้าในเมียนมาที่ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา 	

ที่มา : บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

7.7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนักลงทุนไทย

จากการลงสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา⁴⁹ พบว่าการดำเนินธุรกิจในเมียนมาไม่เพียงแต่พิจารณาถึงศักยภาพในการเข้าไปลงทุนในพื้นที่ต่างๆ และโอกาสในการลงทุนในสินค้าที่มีศักยภาพหรือมีความต้องการในตลาดเมียนมาเท่านั้น หากแต่ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณารายอื่น ๆ อีกเช่นกัน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

⁴⁹ ข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมาระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

➤ การจับคู่ธุรกิจ

การจับคู่ธุรกิจ หรือการร่วมทุนกับคู่ธุรกิจ (Business Partner) ในเมียนมา นับเป็นประเด็นที่มักได้รับการพูดถึงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ซึ่งสนใจจะเข้าไปลงทุนในเมียนมา ควรที่จะเข้าไปลงทุนในรูปแบบร่วมทุนกับบริษัทท้องถิ่น เนื่องจากจะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและความชำนาญของคู่ธุรกิจในด้านการตลาด การมีโครงข่ายและสายสัมพันธ์ต่างๆ กับภาคธุรกิจในประเทศ ทรัพยากรเออร์รายต่างๆ ตลอดจนลูกค้าในประเทศ รวมถึงยังมีความชำนาญในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานท้องถิ่น ของบริษัทท้องถิ่นที่ร่วมทุนด้วย

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการไทยสามารถที่จะหาคู่ธุรกิจที่เชื่อถือได้ รวมถึงเป็นคู่ธุรกิจที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านการประกอบธุรกิจในเมียนมา โดยการติดต่อกับสมาคมธุรกิจหรือสภาหอการค้าและการลงทุนในพื้นที่/ในภูมิภาค

➤ ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท

ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility: CSR) ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปลงทุนควรที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนชุมชนและประชาชนท้องถิ่นในพื้นที่ ผ่านการดำเนินการต่างๆ อาทิ การจ้างงานคน/เกษตรกรในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มคนเหล่านั้น การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบโรงงานและสิ่งแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่ ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยี องค์ความรู้ หรือเทคนิคและความเชี่ยวชาญต่างๆ แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการชาวเมียนมา โดยจะต้องไม่เป็นฝ่ายที่กอบโกยผลประโยชน์จากประเทศและประชาชนชาวเมียนมาแต่เพียงฝ่ายเดียว

สำหรับตัวอย่างการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นจริงโดยผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้าไปลงทุนในเมียนมา เช่น บริษัท Heineken ซึ่งสนับสนุนเกษตรกรท้องถิ่นโดยการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรเหล่านั้น ตลอดจนจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นเข้ามาทำงานในโรงงานและบริษัทของตน บริษัท British American Tobacco (Myanmar) ซึ่งจัดจ้างแรงงานท้องถิ่นเข้ามาทำงานในโรงงานและบริษัทของตน เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2558). รายงานการวิเคราะห์อุตสาหกรรมและพื้นที่เป้าหมายเชิงลึกของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา. ฉบับสมบูรณ์.โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ ประจำปี 2558. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ร่วมกับบริษัท โบลีเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN INTELLECTUAL PROPERTY ASSOCIATION (n.d.). IP guides in Myanmar.

Retrieved July 20, 2016 from

<http://www.aseanipa.org/index.php/members/thailand1/560-ip-guides-for-myanmar>

Aye, Phway S., Htun, Hsu W. & Myat, Thaw P. (2013). Myanmar's Beans and Pulses Trade: Risks and Prospects. THURA SWISS SPECIAL REPORT. August 01, 2013.

Charltons (n.d.). Winding Up in Myanmar. Retrieved February 22, 2016 from

<http://www.charltonsmyanmar.com/myanmar-law/winding-up-in-myanmar/>

DFDL (2014). Legal, Tax & Investment Guide Myanmar 2014. 4th Edition.

East Asian Bureau of Economic Research (2012). Framework for Economic and Social Reforms. Policy Priorities for 2012-2015 towards the Long-Term Goals of the National Comprehensive Development Plan. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.eaber.org/sites/default/files/FESR%20Official%20Version%20-%20Green%20Cover.pdf>

- Japan International Cooperation Agency (2013). Data Collection Survey on Agriculture Sector in the Republic of the Union of Myanmar. Japan International Cooperation Agency (JICA) & Sanyu Consultant Inc. December, 2013.
- OECD (2015). POLICY CHALLENGES IN IMPLEMENTING NATIONAL DEVELOPMENT PLANS Myanmar. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.oecd.org/dev/asia-pacific/Myanmar.pdf>
- PwC (2015). Myanmar Business Guide. Third Edition. July 2015. Retrieved July 20, 2016 from https://www.pwc.com/sg/en/assets/document/myanmar_business_guide.pdf
- Raitzer, D. A., Wong, L. C. Y. and Samson, J. N. G. (2015). Myanmar's Agriculture Sector: Unlocking the Potential for Inclusive growth. ADB Economics Working Paper No. 470. Asian Development Bank. December, 2015. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/177652/ewp-470.pdf>
- Reuters (2016). Myanmar presidential vote to start on March 17 as transition talks drag on. February 8, 2016. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.reuters.com/article/us-myanmar-politics-idUSKCN0VH0DX>
- The Guardian (2016). Aung San Suu Kyi could become Myanmar president after 'positive' talks – reports. February 8, 2016. Retrieved July 20, 2016 from <http://www.theguardian.com/world/2016/feb/08/aung-san-suu-kyi-myanmar-president-positive-talks>
- Thwe, Moe Moe (2014). IP System Myanmar. Ministry of Science and Technology. Retrieved July 20, 2016 from https://www.jetro.go.jp/ext_images/world/asia/mm/ip/pdf/seminar20140228_1.pdf
- UNCTAD (2013). UNCTAD's contribution to the implementation of the Istanbul Programme of Action for the least developed countries: Second progress report. Trade and Development Board, sixtieth session. UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT. September 20, 2013. Retrieved July 20, 2016 from http://unctad.org/meetings/en/Presentation/tdb60_item_5_statMyanmar_en.pdf
- US Department of Agriculture (2014). Production Supply and Distribution: Rice Sector. US Department of Agriculture (USDA), Foreign Agricultural Service (FAS).

Wong, L. C. Y., and E. M. A. Wai (2013). Rapid Value Chain Assessment: Structure and Dynamics of the Rice Value Chain in Myanmar. Retrieved July 20, 2016 from
WTO (2015). WTO Tariff Profiles 2015. WTO. Retrieved July 20, 2016 from
https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/world_tariff_profiles15_e.htm

เว็บไซต์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. <http://www.dtn.go.th>
ไทย-เอฟทีเอ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. <http://www.thaifta.com>
ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. <http://www.exim.go.th>
ธนาคารแห่งประเทศไทย. <http://www.bot.or.th>
ศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ. <http://toi.boi.go.th>
ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. <http://www.aec.ditp.go.th>
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. <http://www.nesdb.go.th>
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. <http://www.boi.go.th>
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. <http://www.sme.go.th>

ARIC Database, ADB. www.aric.adb.org
Asian Development Bank (ADB). <http://www.adb.org>
Bloomberg. <http://www.bloomberg.com>
British American Tobacco. <http://www.bat.com>
Central Bank of Myanmar (CBM). <http://www.cbm.gov.mm>
Central Intelligence Agency. The World Factbook.
<http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>
Coca Cola Company. <http://www.coca-colacompany.com>
Dagon Group. <http://dagon-group.com>

Directorate of Investment and Company Administration (DICA). <http://www.dica.gov.mm>

Doing Business, World Bank. <http://www.doingbusiness.org>

Heineken Company. <http://www.theheinekencompany.com>

International Brewery Trading Company. <http://www.ibtcgroup.com>

International Monetary Fund (IMF). <http://www.imf.org>

International Trade Center (ITC). <http://www.trademap.org>

KPMG. <http://www.kpmg.com>

LEXOLOGY. <http://www.lexology.com>

Max Myanmar Group. <http://www.maxmyanmargroup.com>

Myanmar Brewery. <http://myanmarbeer.com>

Myanmar C.P. Livestock. <http://www.myanmarcp.com>

Myanmar Pulses, Beans and Sesame Seeds Merchants Association (MPBSMA).

<http://www.mpbsma.org>

Nations Online. <http://www.nationsonline.org>

PwC. <http://www.pwc.com>

SEA Citymap. <http://www.seacitymaps.com>

Siam Kubota. <http://www.siamkubota.co.th>

SPA (Myanmar). <http://www.spa-myanmar.com>

The Heritage Foundation. <http://www.heritage.org>

Transparency International. <http://www.transparency.org>

UNCTAD STAT. <http://unctadstat.unctad.org>

United Nations Development Programme (UNDP). <http://hdr.undp.org>

United States Census Bureau. <http://www.census.gov>

Wilmar International. <http://www.wilmar-international.com>

World Bank. <http://www.worldbank.org>

World Economic Forum. <http://www.weforum.org>

World Intellectual Property Organization (WIPO). <http://www.wipo.int/portal/en/index.html>

World Trade Organization (WTO). <https://www.wto.org>

Yathar Cho Industry. <http://yumyummyanmar.com>

YOMA Strategic Holding. <http://www.yomastrategic.com>

ภาคผนวก
รายชื่อผู้ประกอบการไทยใน
สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา

รายชื่อผู้ประกอบการไทยใน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
1	การบินไทย	ธุรกิจการบินระหว่างประเทศ	เมืองย่างกุ้ง
2	Air Asia	ธุรกิจการบินระหว่างประเทศ	เมืองย่างกุ้ง
3	นกแอร์	ธุรกิจการบินระหว่างประเทศ	เมืองย่างกุ้ง
4	Bangkok Airways Public Company Limited	ธุรกิจการบินระหว่างประเทศ	เมืองย่างกุ้ง
5	Myanmar C.P.Livestock Co.,Ltd.	ธุรกิจการเกษตรและแปรรูป	เมืองย่างกุ้ง
6	BETRAGRO Public Co.,Ltd. (Myanmar)	ธุรกิจการเกษตรและแปรรูป	เมืองย่างกุ้ง
7	เจียไต๋	ธุรกิจการเกษตรและแปรรูป	
8	SCG Cement Building Materials (Yangon Branch) Co.,Ltd	ธุรกิจก่อสร้าง	เมืองย่างกุ้ง
9	Infratech Engineering & Services Co.,Ltd.	ธุรกิจก่อสร้าง	
10	Ekarat Engineering Public Company Limited	ธุรกิจก่อสร้าง	
11	TEAM Consulting Internation Co.,Ltd.	ธุรกิจก่อสร้าง	
12	Satori Myanmar Construction (SMC) Pack Experss	ธุรกิจก่อสร้าง	
13	ALUMET	ธุรกิจก่อสร้าง	
14	Dachin Architecture Development Construction Co.,Ltd.	ธุรกิจก่อสร้าง	
15	Global Master Intertrade (GMI)	ธุรกิจก่อสร้าง	
16	P-TiT Perfect Tech International Trading Co.,Ltd. (Myanmar NR Intertrade Co.,Ltd. Thailand.)	ธุรกิจก่อสร้าง	
17	Satori Myanmar Construction (SMC)	ธุรกิจก่อสร้าง	
18	อุตสาหกรรมดีสวัสดิ์	ธุรกิจก่อสร้าง	
19	PTTEP- Exploration and Production PCL.	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ	เมืองย่างกุ้ง
20	PTT Oil Myanmar Co.,Ltd.	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ	เมืองย่างกุ้ง

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
21	The Bangchak Petroleum Public Company Limited	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ	
22	KPN Green Energy Solution Co.,Ltd.	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ	
23	Tun Star Co.,Ltd.	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ (ตัวแทนจำหน่าย)	
24	Gulf Energy Development Co.,Ltd.	ธุรกิจพลังงานและก๊าซธรรมชาติ	
25	BEC-TERO Entertainment PCL.	เอ็นเตอร์เทนเมนต์และมีเดีย	
26	Tee Entertainment Co.,Ltd	เอ็นเตอร์เทนเมนต์และมีเดีย	เมืองย่างกุ้ง
27	MPA Motion Picture Association.	เอ็นเตอร์เทนเมนต์และมีเดีย	
28	Wired Media Myanmar Co.,Ltd	เอ็นเตอร์เทนเมนต์และมีเดีย	เมืองย่างกุ้ง
29	Kantana and JK Consulting Management Co.,Ltd.	เอ็นเตอร์เทนเมนต์และมีเดีย	
30	Myanmar Pongpipat Co.,Ltd.	ธุรกิจเหมืองแร่	เมืองย่างกุ้ง
31	Super Star Store Ever Fine Store	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	เมืองย่างกุ้ง
32	Porjai Thai Printer Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	
33	Gift for Life Company limited (Giffarine Myanmar)	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	เมืองย่างกุ้ง
34	Wuttisak Clinic Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	
35	MK Group of Companies	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	เมืองย่างกุ้ง
36	Aimstarnetwork	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	
37	Myanmar Laynying	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	
38	Thiri Cosmetic Co.,Ltd MK Furniture	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	
39	Total Business Solution Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับแฟชั่น ความสวย ความงาม	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
40	ธนาคารกรุงไทย	ธนาคารและการเงิน	เมืองย่างกุ้ง
41	ธนาคารกสิกรไทย	ธนาคารและการเงิน	เมืองย่างกุ้ง
42	ธนาคารกรุงเทพ	ธนาคารและการเงิน	เมืองย่างกุ้ง
43	ธนาคารไทยพาณิชย์	ธนาคารและการเงิน	เมืองย่างกุ้ง
44	ซอสพริกไทยรุ่งเรือง	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
45	ฟู้ดสตาร์	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
46	Surapon Foods since 1977	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
47	Chocksamut Marine. Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
48	Thai Wah Starch Public Company Limited	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
49	Excel United International Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	เมืองย่างกุ้ง
50	Super Coffee Mix Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	เมืองย่างกุ้ง
51	Loi Hein Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	เมืองย่างกุ้ง
52	Dutchmill	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
53	Fonterra Brands	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
54	วี.เอ.ที. ซัพพลายส์	ธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหาร	
55	Tharaphu Décor Co.,Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
56	MK Group Co.Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
57	สยามซีเมนต์ SCG	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
58	เบอริ่ ยูคเกอร์ (เมียนมา)	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
59	Loxley PCL	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
60	Royal Ace Trading Co.,Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
61	Rise trade International Co.,Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
62	Kementerian Perdagangan Republik indonesia	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและส่งออก)	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
63	Unilever Myanmar Co., Ltd (Thai Trading) (OMO Detergent Distributor)	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและ ส่งออก)	เมืองย่างกุ้ง
64	M2J Co.,Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและ ส่งออก)	
65	PENS FAST (Myanmar) Co.,Ltd.	ธุรกิจการค้า (การนำเข้าและ ส่งออก)	
66	Toyo-Thai Coporation PCL (Yangon Branch)	ธุรกิจสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)	
67	Ekarat Engineering Public Company Limited	ธุรกิจสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)	
68	Square Cooling Tower Co.,Ltd.	ธุรกิจสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)	
69	Beko (Authorized to sell, Distribute all Beko)	ธุรกิจสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)	
70	โตโย-ไทย คอร์ปอเรชั่น	ธุรกิจสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า)	
71	Blue & White Professional Logistics Co.,Ltd.	ธุรกิจโลจิสติกส์	
72	Pack Express Co.,Ltd	ธุรกิจโลจิสติกส์	เมืองย่างกุ้ง
73	Efficient Logistics	ธุรกิจโลจิสติกส์	
74	SSL Logistics	ธุรกิจโลจิสติกส์	
75	V-serve logistics myanmar, v-serve myanmar trading	ธุรกิจโลจิสติกส์	
76	LS Horizon Attorneys-At-Laws Limited	บริษัทกฎหมาย	เมืองย่างกุ้ง
77	V.Ventis Ltd.	บริษัทกฎหมาย	
78	Nacha Thai Restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
79	Pattaya Thai Restuarat	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
80	Sabai at Inya Restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
81	Maithai Thai Restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
82	Bangkok Kitchen Thai Restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
83	Amarta hotel group	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
84	Padonmar Restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
85	Legacy Thai food restaurant	ร้านอาหารไทย	เมืองย่างกุ้ง
86	Oishi group Co.,Ltd.	ร้านอาหารไทย	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
87	Adamas, Tummour	ร้านอาหารไทย	
88	CASK 81 by Quaich Bar	ร้านอาหารไทย	
89	Dailycious Thai Restaurant	ร้านอาหารไทย	
90	Kamol Utoksiri	ร้านอาหารไทย	
91	Chatrium Hotels and Residences.	โรงแรม	เมืองย่างกุ้ง
92	Mandalay Hill Resort Hotel	โรงแรม	เมืองมัณฑะเลย์
93	เจมาร์ท	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
94	Siemens Limited	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
95	Digital Solution (Myanmar) Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	เมืองย่างกุ้ง
96	Perfect Tech International Trading Co.,Ltd.	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	เมืองย่างกุ้ง
97	Digital Solution (Myanmar) Co.,Ltd. , DSC	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
98	Mono Technology PLC	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
99	Ooredoo	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
100	Perfect Tech International Trading	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
101	Telenor Myanmar Limited	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
102	The Value System Co.,Ltd. , ECS	ธุรกิจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและ สื่อสารสนเทศ	
103	Loxley Public Company Limited	รถยนต์/ชิ้นส่วนรถยนต์	เมืองย่างกุ้ง
104	Tharphu Décor Co.,Ltd.	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	เมืองย่างกุ้ง
105	P-TIT	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	เมืองย่างกุ้ง
106	Hafele (Myanmar) Ltd.	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	
107	Marchetti group	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	

ลำดับ	รายชื่อบริษัท	ประเภทอุตสาหกรรม	สถานที่
108	Scandas Corp. , Fahthai Interbiz	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	
109	Sirine Design Co.,Ltd.	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	
110	Degree (Myanmar) Co.,Ltd.	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	
111	Industrial Supply & Furniture	เฟอร์นิเจอร์ ไม้ และของแต่งบ้าน	
112	Thaisilpa Labelpack Co.,Ltd.	ธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ	
113	VSV Asia Co.,Ltd.	ธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ	
114	NTEQ Ploymer Co.,Ltd.	ธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์และหีบห่อ	
115	สยามคูโบต้า	ผู้ผลิตเครื่องจักรยานยนต์เพื่อใช้ ในการเกษตร	
116	ไทยสโตเรจแบตเตอรี่	ผู้ผลิต 3K battery	

ที่มา: รวบรวมจากหลายแหล่งข้อมูล อาทิ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง
กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ธนาคารกสิกรไทย
ธนาคารไทยพาณิชย์ รวมถึงข้อมูลจากการเดินทางสำรวจข้อมูลเชิงลึกในเมียนมา ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม
พ.ศ. 2559

THAILAND BOARD OF INVESTMENT

Head Office: 555 Vibhavadi-Rangsit Rd.,
Chatuchak, Bangkok 10900

T +66 2 553 8111 | F +66 2 553 8222

www.boei.go.th

Bolliger & Company

Bolliger & Company (Thailand) Ltd.

Level 31, Sathorn Square Office Tower

98 North Sathorn Road, Silom, Bangkok, Bangkok 10500

T +66 (0) 2 230 6399 | F +66 (0) 2 230 6333

www.bolliger-company.com